

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการช่วยเหลือและป้องกันโรคเอดส์ : ศึกษาเฉพาะกรณี

พระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ดิคุปญฺโญ) วัดพระบาทน้ำพุ

ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

พระมหาทองสอน วิสุทฺธสีโล (หาญมนตรี)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาธรรมนิเทศ
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๔๕

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

THE APPLICATION OF BUDDHADHAMMA FOR TREATMENT AND PREVENTION
OF AIDS : A CASE STUDY OF PHRAKRUARTORNPRACHANAT
(ALONGKOT TIKKHAPAÑÑO) WATPRABADNUMPU TUMBOL
KHAOSAMYOD AMPUR MUANG LOPBURI PROVINCE

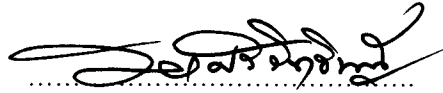
PRAMAHĀTHONGSON WESUTTASELO (HANMONTREE)

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of
The Requirement For The Degree of
Master of Arts
(Dhama Communication)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand

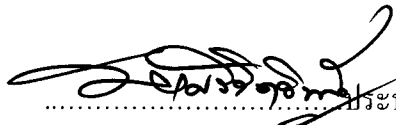
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ

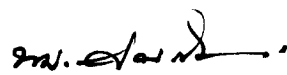
(พระศรีสิทธิมนี)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(พระศรีสิทธิมนี)

กรรมการ

(พระมหาต่วน สิริธมฺโม)

กรรมการ

(รศ.บำรุง สุขพรรณ)

กรรมการ

(รศ.กิตติมา สุรสนธิ)

กรรมการ

(ผศ.ดร.ชวนะ ภาวนันท์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระมหาต่วน สิริธมฺโม ประธานกรรมการ

รศ.บำรุง สุขพรรณ กรรมการ

รศ.กิตติมา สุรสนธิ กรรมการ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการช่วยเหลือและป้องกันโรคเอดส์ : ศึกษาเฉพาะกรณี
พระครูอาทรประชานารถ (อลงกต ติคุขปญฺโญ) วัดพระบาทน้ำพุ
ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ผู้วิจัย : พระมหาทองสอน วิสุทฺธสีโล (หาญมนตรี)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาธรรมนิเทศ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาคว้น สิริธมฺโม น.ธ.เอก ป.ธ.๕, พธ.บ. (ครุศาสตร์) M.A. (Phil.),
M.A. (SKT), Ph.D. (Phil.)

: รศ. บำรุง สุขพรรณ ว.บ. ศส.ม. { (ธรรมศาสตร์) B.A. (jour) }

: รศ. กิติมา สุรสนธิ ศศ.บ. { (การสื่อสารมวลชน), นศ.ม. (นิเทศศาสตร์), (จุฬาฯ) }

วันสำเร็จการศึกษา : ๕ มีนาคม ๒๕๕๐

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ ได้ศึกษาถึงเรื่องการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการช่วยเหลือและป้องกันโรคเอดส์ :
ศึกษาเฉพาะกรณีพระครูอาทรประชานารถ (อลงกต ติคุขปญฺโญ) วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด
อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี วัตถุประสงค์หลักสำคัญที่จะศึกษา คือ

๑. เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักพุทธธรรมพรหมวิหารธรรม๔ ที่พระครูอาทรประชานารถ
ไปใช้ในการสื่อสารเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ในโครงการธรรมรักษัณิเวศน์
๒. เพื่อศึกษาการสื่อสารสร้างความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ในโครงการธรรม
รักษัณิเวศน์
๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและผลสัมฤทธิ์ในโครงการธรรมรักษัณิเวศน์

ซึ่งพบผลสำคัญจากงานวิจัย คือ พระครูอาทรประชานารถ (อลงกต ติคุขปญฺโญ) ได้ใช้
วิธีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม นำหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นสื่อกลางในการบริหาร
จัดการแนวทาง คือการร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบายแผนงาน การแบ่งสายงานหรือมอบหมายงานแต่
ละสายงานเพื่อให้ร่วมรับผิดชอบในการลงมือปฏิบัติ การนิเทศงาน การตรวจสอบหรือประเมินผลงาน
สิ่งที่พบได้จากการมีส่วนร่วมของบุคคลภายนอกโครงการคือการมีส่วนร่วมบริจาคหรือช่วยเหลือผู้ป่วย
โรคเอดส์ด้วยการอุทิศตนช่วยงานหลากหลายรูปแบบ เช่นเป็นเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครดูแลผู้ป่วยโรค

เอดส์ ช่วยเป็นสายธารทางบุญ หรือการช่วยเหลือในแนวทาง รูปแบบและวิธีการอื่น ลักษณะของการมีส่วนร่วมทุกท่านทำด้วยการเสียสละอุทิศตนเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ในโครงการอยู่ในระดับที่ดีมาก

อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานในโครงการธรรมรักษณ์เวศน์ยังมีปัญหาอยู่บ้างอาทิ จำนวนผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นไม่สมดุลกับจำนวนเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร การดูแลให้การช่วยเหลือจึงไม่ทั่วถึง เจ้าหน้าที่อาสาสมัครต้องทำงานหนัก เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่ขาดอย่างมาก คือ แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ปัญหาอีกอย่างนั้น คือ ค่าใช้จ่ายภายในโครงการเพื่อมากขึ้น กลุ่มผู้บริหารแก้ปัญหาเรื่องนี้ได้ในระดับหนึ่งเท่านั้นและเนื่องจากโครงการเป็นโครงการให้การช่วยเหลือรักษาบำบัดและช่วยเหลือผู้ป่วยและช่วยเหลือปัญหาด้านอื่นของผู้ป่วยและช่วยเหลือสังคมประเทศชาติโดยตรงซึ่งไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายใดๆ พระครูอาทรประชนาถจึงได้มีการขยายโครงการต่อเนื่องเพื่อรองรับในการช่วยเหลือรูปแบบอื่นและกลุ่มบุคคลที่มีความเดือดร้อนในลักษณะอื่น เช่น โครงการธรรมรักษณ์เวศน์ ๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเด็กติดเชื้เอดส์เด็กกำพร้าเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาและช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งตลอดจนการทำให้ประชาชนได้มีงานทำและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

หลักพระพุทธธรรมสำคัญที่พระครูอาทรประชนาถ (อลงกต ติกุขปญฺโญ) ได้ใช้ในการสื่อสารเพื่อธรมรงค์ป้องกันโรคเอดส์ และการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ คือ พรหมวิหารธรรม ๔ อันเป็นธรรมของนักบริหาร ธรรมอันประเสริฐของผู้ใหญ่ คือ เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา ประกอบกับสังคหะวัตถุ ๔. อริยสัจ ๔. เบญจศีล. เบญจธรรม. และอริยมรรคมีองค์ ๘

กลุ่มแนวร่วมอันเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลืองานในโครงการธรรมรักษณ์เวศน์ คือกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร กลุ่มผู้ป่วยได้นำหลักพระพุทธธรรมหมวดพรหมวิหารธรรม ๔ และหมวดอื่นๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อความสำเร็จของโครงการธรรมรักษณ์เวศน์นอกนั้นมีเครือข่ายแนวร่วมจากหลากหลายอาชีพได้เป็นกำลังสำคัญช่วยเหลืองานให้สำเร็จผลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บทบาทการมีส่วนร่วมโดยสรุป คือ

๑. การร่วมประชุม
๒. การร่วมแสดงความคิดเห็น
๓. การร่วมในการตัดสินใจ
๔. การร่วมประสานงาน
๕. การร่วมในการวางแผน
๖. การร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม
๗. การร่วมรักษาผลประโยชน์
๘. การร่วมในการติดตามผล

๙. การร่วมในการประเมิงาน

๑๐. การร่วมกันบริจาคเงินหรือวัตถุเครื่องใช้

๑๑. การร่วมในการเป็นผู้นำ

๑๒. การร่วมในการดูแลรักษาผู้ป่วยในการโครงการและการช่วยเหลือด้านแรงงาน เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือจำนวนผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ส่วนที่ขาดอย่างมากคือฝ่ายแพทย์พยาบาลนักสังคมสงเคราะห์งบประมาณค่าใช้จ่ายในโครงการธรรมรักษานิเวศน์ และสังคม ยังไม่ยอมรับหรือให้โอกาสผู้ป่วย

ผู้ป่วยโรคเอดส์ที่เข้ามาพักบำบัดรักษาในโครงการธรรมรักษานิเวศน์ไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทุกอย่างทางโครงการช่วยเหลือส่วนมากที่เข้ามาพักบำบัดรักษาตัวออกการดีขึ้นตามลำดับบางท่านอุทิศตนเป็นเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครช่วยเหลืองานในโครงการ

ผู้ที่เป็นกำลังสำคัญทำให้โครงการประสบผลสำเร็จอย่างมาคนั้นคือพระครูอาทรประชา นานนอกจากการทำโครงการนี้แล้วท่านได้ขยายโครงการต่อเนื่องเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์อย่างต่อเนื่องรวมไปถึงญาติผู้ป่วยและกลุ่มบุคคลด้อยโอกาส ทำให้บุคคลเหล่านี้ได้มีโอกาสได้มีชีวิตใหม่ในสังคมถือว่าเป็นโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติโดยรวม

Thesis Title : The Application of Buddhadhamma Fortreatment and Prevention of Aids :
A Case Study of Phrakruartornprachanat (Alongkot Tikkhapañño)
Watpabadnumpu Tumbol Khaosamyod Ampur Muang Lopburi Province.

Researcher : Phramahā Thongson Wesuttaselo (Hanmontree)

Degree : Master of Arts (Dhamma Communication)

Thesis Supervisory Committee

: Phamahā Taun Siridhammo B.A., M.A.(Phil), M.A.(SKT),
Ph.D.(Phil)

: Asst. Professor Bamroong sukphan B.A.(Jour), M.S.W.

: Asst. Professor Kitima Surasondhi B.A., M.A.

Date of Graduation : 9 March 2007

Abstract

This thesis is to study the application of Buddhadhamma to helping the People sick of AIDS. (Acquired Immune Deficiency Syndrome) and preventing other people from AIDS , a case study of Phra Krū Adornprajānāth, (Alongkot Tikkhapañño) Wat Phrabadnampu, Samyod Sub-district, Mung District, Lobburi Province.

The main aims of the study are: -

1. To study the principles of Buddha Dhammas and 4 Brahmavihāra Dhammas which was by PhraKrū Adornprajānāth, (Alongkot Tikkhapañ) to communication for helping the HIV. in Dhammaraksanivesna Project.
2. To study the method of creating the co-operation to help HIV. in Dhammaraksanivesna Project.
3. To study the problems and the achievements in Dhammaraksanivesna Project The main aims of this study are asfollows

From the research it is found that Phra Krū Adornprajānāth, used the communication of the pattern of co-operation, bringing the Buddhist principles to be the media in managing and administrating the method of meeting together to determine the work plan, the division of each work line for the purpose of taking responsibility together, the illustration of the

work, or the investigation of the output of the work. It is found that the outsiders who joined the project donated their money to help those who were sick of AIDS. and dedicated themselves to help them in other ways. The way of working for helping other people who were sick of AIDS. is very good.

At any rate, there are some problems in carrying out the “Dhammaraksanivesna Project” such as the members of the sick people are increasingly not in balance with the numbers of the officers and the volunteers. As a result, the care taking and helping are not covering, so the volunteer officers have to work hard. The officers and the volunteers who are more in shortage are the physicians, the nurses, the psychologists, and the social workers. Another problem is that the expenses in the project is increasing and the administrator can solve this problems only at a certain level. As this project is the one helping the sick people free of charge, Phra Krŭ Adornprajānāth, has enlarged the project continually to help other people who are in trouble in some other ways in his second project called “Dhammaraksanivesna Project Two.” with the aim to help the children affected by the AIDS, the orphaned children, the children with no opportunity to have education and the neglected old people.

This project also has the policy to help the jobless people to have some jobs to do. It is also to help the people to be possessed of better ways of living.

The important principles of the Dhamma which Phra Krŭ Adornprajānāth, (Alongkot Tikkhapañño) applied to the communication for preventing AIDS from arising and the help to be given to those who are sick of AIDS. are 4 Brahmavihāradhammas as which are the doctrines for the administrators and the excellent doctrines for the grown up people. They are : Loving - kindness, compassion, sympathetic joy and Neutrality; and also 4 principles of service, 4 Noble Truths, 5 Precepts, 5 Nobling Doctrines and 8 Fold Noble Paths.

The co-operative group of the people who help the Dhammaraksa nivesna Project is the administrative group, the official group and the volunteer group. The group of sick people applied the principles of Buddhist teaching of 4 Brahmaviharas and others to their activities for the success of the Dhammaraksanivesna Project. Besides, there are other

co- cooperative units from various occupations which are the important powers assisting the project to be of efficiency and effectuation.

The roles in co – operation can be summarized as follows: -

1. Meeting together
2. Giving some ideas together
3. Making decision together
4. Joining together
5. Making plans together
6. Carrying out activities together
7. Protecting benefits together
8. Pursuing the results together
9. Assessing the results together
10. Donating the money and the materials together
11. Becoming the leaders together
12. Looking after the patients in the project and helping the project in the matter

of labour together.

The important problems and obstacles are that the member of the sick people are increasing, but there are not enough officials and competent volunteers. The people in most lacking are the doctors, the nurses, the social workers. Besides, the budget for the project is not enough. Moreover, the other societies have not recognized this project and not given the opportunity to the patients.

The patients of AIDS who have come to be cured in this Dhamma raksanivesna Project need not pay any amount of money at all. All the payments are under the responsibility of the project.

Many of those who come to be cured of the AIDS are gradually in better conditions.

Some of them dedicate themselves to be the volunteers of the project.

The most important person who caused the project to be successful is Ven. Phra Krŭ Adomprajānāth.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการช่วยเหลือและป้องกันโรคเอดส์ : ศึกษาเฉพาะกรณีพระครูอาทรประชนาถ (อลงกต ดิกขปญฺโญ) วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์จากพระครูอาทรประชนาถ (อลงกต ดิกขปญฺโญ) กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร กลุ่มผู้ป่วยในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ได้รับการชี้แนะและให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์จากอาจารย์ประธานที่ปรึกษา พ.ม.ดร.ถ้วน สิริธมฺโม อาจารย์คณะกรรมการที่ปรึกษา รศ.บำรุงสุขพรรณ และรศ.กิติมา สุรสนธิ อาจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กราบขอบพระคุณ พ.ม. ผศ.นิพนธ์ ปลูกปสุโต ที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ช่วยเหลือส่งเสริมให้การศึกษาด้วยดี เจริญพรอนุโมทนาขอคุณในกุศลเจตนาอันดีกับกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้มอบถวายทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์โดยเฉพาะคุณพีธีร์นวล ลักกิตโร ได้เอื้ออาทรเป็นกัลยาณมิตรที่ดีเสมอมา

ขอบพระคุณอุปัชฌาย์ อาจารย์ทุกท่านที่เกื้อหนุนในการศึกษาให้การบรรพชาอุปสมบท กล่าวคือ พระครูสุทธิธรรมประคุณ (บุญมา กัลยาณัฐ) อดีตเจ้าคณะตำบลหนองลาด อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร พระเทพวิสุทธิธารณ (ศรี ปุณณสิริมหาเถระ) อดีตเจ้าอาวาสวัดกลางวรวิหารและอดีตเจ้าคณะจังหวัดสมุทรปราการ บุญการีชนผู้เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนมาแต่เยาว์วัยกล่าวคือ คุณแม่สำเร็จ คุณพ่อสมพร คุณยายเก็ง คุณตาชื่น สำราญรสและญาติทางสายโลหิตและทางธรรมทุกท่าน

คุณงามความดีอันเป็นมหากุศลจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอน้อมถวายเป็นพุทธบูชาแด่คุณพระศรีรัตนตรัย ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันเป็นที่รักเป็นศูนย์รวมใจของปวงชนชาวไทยเนื่องในวโรกาสทรงครองราชครบ ๖๐ ปี และทรงเจริญพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา บูชาพระคุณบิดามารดาบุญการีชนทั้งหลายตลอดจนครูบาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และผู้มีอุปการะคุณทุกๆ ท่าน.

พระมหาทองสอน วิสุทฺธสีโล (หาญมนตรี)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และการใช้อักษรย่อบอกชื่อคัมภีร์	ฐ
 บทที่ ๑ บทนำ	 ๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ นิยามศัพท์ในการวิจัย	๔
๑.๔ ทบทวนเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๑.๕ วิธีการดำเนินการวิจัย	๑๕
๑.๖ เครื่องมือในการวิจัย	๑๖
๑.๗ ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ	๑๖
 บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎี	 ๑๗
๒.๑ วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า	๑๗
๒.๒ ศึกษาวิธีการนำหลักพระพุทธธรรมมาใช้กับผู้ป่วยเอดส์	๓๐
๒.๓ หลักทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร	๓๗
๒.๔ วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร	๓๘
๒.๕ แบบจำลององค์ประกอบการสื่อสารของเบอร์โล	๔๐
๒.๖ ทฤษฎีและแนวคิดพุทธศาสตร์ในการบริหารงาน	๔๔
๒.๗ การบริหารประกอบด้วยสหวิชาการ	๔๖

๒.๘	การมีส่วนร่วมของสังคมในการป้องกันและรักษาโรคเอดส์	๔๓
๒.๘.๑	รูปแบบการมีส่วนร่วม	๔๘
๒.๘.๒	ประเด็นแนวทางการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory communication)	๕๓
๒.๘.๓	แนวทางการสร้างเครือข่าย (Networking)	๕๕
บทที่ ๓	ระเบียบวิธีการวิจัย	๕๘
๓.๑	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้างานวิจัย	๕๘
๓.๒	กลุ่มประชากรในการทำการวิจัย	๕๘
๓.๓	ขอบเขตการศึกษาค้นคว้างานวิจัย	๖๑
๓.๔	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๑
บทที่ ๔	ศึกษายุทธศาสตร์วิธีการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และป้องกันโรคเอดส์ ของพระครูอาทรประชานาถ	๖๔
๔.๑	พระครูอาทรประชานาถกับการดำเนินงาน โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๖๔
๔.๑.๑	ชีวิตก่อนอุปสมบท	๖๖
๔.๑.๒	ชีวิตหลังอุปสมบท	๖๖
๔.๑.๓	แรงบันดาลใจอันใหญ่หลวงในการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์	๖๗
๔.๒	การเอาชนะปัญหาอุปสรรคในโครงการ	๖๘
๔.๒.๑	หลักการในการรับผู้ป่วยของโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๖๘
๔.๓	กลยุทธ์การทำงานด้านสังคมสงเคราะห์การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ในการรณรงค์ของพระครูอาทรประชานาถ	๖๙
๔.๔	การมีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆ ในการจัดทำโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๗๕
๔.๕	วิเคราะห์ผลการวิจัย	๘๐
๔.๖	สัมภาษณ์พระครูอาทรประชานาถ	๘๐
๔.๗	ตัวอย่างบทสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๑๐๓
๔.๘	ตัวอย่างบทสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๑๑๓
๔.๙	ตัวอย่างบทสัมภาษณ์กลุ่มผู้ป่วยโรคเอดส์โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๑๒๐

บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะในการวิจัย	๑๔๓
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๔๓
๕.๑.๑ การนำหลักพรหมวิหารธรรม ๔ ไปใช้ในด้านต่างๆ	๑๔๖
๕.๑.๒ โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์สัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์หลัก	๑๔๖
๕.๒ อภิปรายผล	๑๔๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๕๐
๕.๓.๑ ข้อเสนอต่อโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๑๕๐
๕.๓.๒ ข้อเสนอต่อภาครัฐ	๑๕๑
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย	๑๕๑
บรรณานุกรม	๑๕๓
ภาคผนวก	๑๕๗
ภาคผนวก ก ข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์	๑๕๘
ภาคผนวก ข ภาพพระครูอาทรประชานาถกับกิจกรรมในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๑๖๘
ประวัติผู้วิจัย	๑๘๑

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔.๑ เปรียบเทียบแบบสัมภาษณ์	๑๓๐
๔.๒ เปรียบเทียบผลการวิจัยจากแบบสัมภาษณ์	๑๓๒

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๒.๑ ภาพแบบจำลองการสื่อสารของ เดวิด เค.เบอร์โล (Devid K. Berle)	๔๐
๒.๒ องค์ประกอบของการบริหาร	๔๕
๔.๑ แสดงระบบการบริหารอัตรากำลังของโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๕๑
๔.๒ แสดงโครงสร้างระบบการบริจาและการเงินของโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๕๒
๕.๑ แสดงการสื่อสารเพื่อสร้างแนวร่วมช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ ของพระครูอาทรประชาณาดโดยรวม	๑๔๘
๑-๒๑ ภาพพระครูอาทรประชาณาดช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ ในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๑๖๕

คำอธิบายสัญลักษณ์และการใช้อักษรย่อบอกชื่อคัมภีร์

อักษรย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎกและอรรถกถาฎีกาที่ใช้ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ได้นำมาใช้ อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๕ ฉบับเฉลิมพระ เกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรม ราชูปถัมภ์ จัดพิมพ์ พ.ศ.๒๕๓๕

พระวินยปิฎก

วิ.ม. (ไทย) = วินยปิฎก มหาวรรค (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ส. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปมจก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตรนิกาย	ปมจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ฉก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตรนิกาย	ฉกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อญจก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตรนิกาย	อญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.นวก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตรนิกาย	นวกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.เอกาทส. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตรนิกาย	เอกาทสนิบาต	(ภาษาไทย)

คำชี้แจงการใช้เครื่องหมายอักษรย่อพระไตรปิฎก

อักษรย่อของพระไตรปิฎกจะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า เอาไว้เพื่อสะดวกแก่การค้นหาลักษณะที่ จะนำมาอ้างอิง ตัวอย่างเช่น วิ.ม. (บาลี) ๔/๘/๑๒ หมายถึง คัมภีร์วินยปิฎก มหาวรรค (ภาษาบาลี) เล่มที่ ๔ ข้อที่ ๘ หน้า ๑๒ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาษาไทย พ.ศ.๒๕๓๕

จุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๑๘๓/๔๕ หมายถึง คัมภีร์สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมปาลิ (ภาษาบาลี) เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๑๘๓ หน้า ๔๕ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ หรือ ที.ปา. ๑๑/๓๐๔/๑๕๓ หมายถึง คัมภีร์สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค (ภาษาไทย) เล่มที่ ๑๑ ข้อที่ ๓๐๔ หน้า ๑๕๓ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๕ เป็นต้น

อรรถกถาพระสูตรตันปิฎก

ที.ปา.อ. (ไทย) = สูตรตันคปิฎก ที่มณิกาย ปาฎิกวรรคอรรถกถา (ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นามาและความสำคัญของปัญหา

ผลกระทบของโรคเอดส์นอกจากเกิดโดยตรงทั้งร่างกายและจิตใจของผู้ติดเชื้อเองแล้วยังมีผลกระทบต่อครอบครัวสังคมเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศรวมทั้งผลกระทบต่อรัฐบาลและการเมืองกล่าวโดยสรุปบุคคล เมื่อได้รับไวรัสเอดส์เข้าสู่ร่างกายในภาวะที่ภูมิต้านทานของร่างกายลดลงท้องเสียเรื้อรังหรือมีเชื้อราในปากและอาจเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังต่างๆ เช่น วัณโรคในระบบต่างๆ ของร่างกาย เมื่อเข้าสู่ระยะเอดส์เต็มขั้นผู้ติดเชื้อจะต้องเผชิญกับการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่เกิดจากจุลินทรีย์ เช่น เชื้อราไวรัสแบคทีเรียและโปรโตซัวหรือเกิดโรคมะเร็งของผิวหนังมะเร็งของหลอดเลือดโรคปอดบวมจากเชื้อโปรโตซัวซึ่งอาจรุนแรงทำให้เกิดการหัวใจล้มเหลวและเสียชีวิต นอกจากนั้นเอดส์ยังสามารถทำอันตรายต่อเซลล์ของสมองโดยตรงทำให้เกิดภาวะสมองเสื่อมการรับรู้ลดลงการมองเห็นผิดปกติกล้ามเนื้อแขนขาอ่อนแรงภาวะจิตใจของผู้ติดเชื้อนั้นขึ้นอยู่กับระยะของโรค

ระยะแรกที่ได้รับการวินิจฉัยว่าติดเชื้อเป็นระยะวิกฤตการตอบสนองทางอารมณ์มีตั้งแต่รู้สึกซาจนถึงการแสดงอาการต่างๆ หลายคนมีอาการช็อกปฏิเสธและไม่สามารถรับรู้ข้อมูลใดๆ ได้แต่กลัววิตกกังวลอย่างมากควบคุมตนเองไม่ได้รู้สึกว้าชีวิตถูกคุกคามความตายกำลังรออยู่ข้างหน้าท้อแท้สิ้นหวังซึ่งพบว่าระยะนี้ผู้ติดเชื้อมักมีความคิดอยากตายบ่อยๆ และมักมีพฤติกรรมแยกตัวออกจากสังคมซึมเศร้าโกรธสูญเสียบทบาทการเป็นสมาชิกในสังคม สูญเสียสัมพันธภาพกลายเป็นคนหมกมุ่นกับตนเองมักห่างหายจากครอบครัวเพื่อหลีกเลี่ยงการประณามและรังเกียจของสังคมเกิดความไม่มั่นคงในชีวิตอนาคตเมื่อถึงระยะที่ไม่สามารถทำงานได้ทำให้ตนเองและครอบครัวขาดรายได้

ประกอบกับค่ายาที่แพง และต้องรับประทานอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้ป่วยมีความวิตกกังวล และเครียดมากขึ้นยังอาการของโรครุนแรงแสดงออกชัดเจนความทุกข์ทรมานจะเพิ่มขึ้น และเพิ่มความกดดันทางอารมณ์ เช่น เกิดความกลัวโดยกลัวว่าผู้อื่นจะรู้ผู้อื่นจะรังเกียจและกลัวตาย*

ความต้องการของผู้ติดเชื้อเอดส์ใน ด้านอารมณ์คือการได้รับการเอาใจใส่ให้ความเห็นใจ ให้ความรักความห่วงใยจากสังคมคนรอบข้าง ซึ่งในประเทศไทยเรามีสถานที่ให้ความช่วยเหลือผู้ป่วย โรคเอดส์เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาหลายแห่ง เช่น ชมรมเพื่อนวันพุธ ศูนย์สัมพันธ์ผู้ติดเชื้อเอดส์ ภายใต้ สภาวิชาชีพไทย มีห้องสนทนา โดยเฉพาะบริการให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ติดเชื้อเอดส์ในการใช้ชีวิต อย่างมีความสุขในสังคม

โครงการธรรมรักษานิเวศน์ เป็นโครงการอีกโครงการที่ช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ป่วยในระยะ สุดท้าย ด้วยการนำหลักพุทธธรรมมาช่วยบำบัดรักษาสภาพจิตใจของผู้ป่วย การสอนให้ผู้ป่วยนำเอา หลักพุทธธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิต สร้างทัศนคติให้สังคมรอบข้างมีความสงสารเห็นใจผู้ป่วยเอดส์ ไม่ดูถูกหรือรังเกียจผู้ป่วย ทั้งได้ให้ความรู้การป้องกันโรคเอดส์แก่ผู้ยังไม่ได้รับเชื้อให้รู้จักระวังจาก โรคภัย ด้วยการประพฤติตามหลักพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับการไม่ประมาทในการใช้ ชีวิตในสังคม

โครงการธรรมรักษานิเวศน์เป็นโครงการต้นแบบบ้านพักผู้ป่วยระยะสุดท้ายโดยใช้วิถีทาง พุทธ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ ดังนี้

๑. จัดบ้านพักและให้การดูแลผู้ป่วยขั้นพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ
๒. พัฒนารูปแบบการดูแลตนเองและพึ่งตนเองของผู้ป่วยและครอบครัว
๓. เป็นสถานที่ฝึกอบรมและให้การศึกษาเรื่องโรคเอดส์ต่อสังคมรวมทั้งการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

๔. ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันเสียสละของคนในชุมชนต่อการมีส่วนร่วม

วัดพระบาทน้ำพุเป็นวัดที่ตั้งโครงการธรรมรักษานิเวศน์และมูลนิธิธรรมรักษ์โดยมีพระครู อาทรประชานาถ (อลงกต ติกขปโล) ๒ เป็นเจ้าอาวาสเริ่มก่อตั้งโครงการ ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๓๕ เป็นต้นมา ปัจจุบันโดยมีรูปแบบการดำเนินงาน ๔ ลักษณะได้แก่ การดูแลผู้ป่วยทั้งร่างกาย

* จริยวัตร คมพัคฆ์และคณะ, รายงานการวิจัยเรื่องการรักษาความต้องการและการปฏิบัติด้านสุขภาพของผู้ติดเชื้อ เอช ไอ วี และครอบครัว, (กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๒.

๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๖ ที่พระอุคมประชานาถ (อลงกต ติกขปโล).

และจิตใจการจัดสร้างบ้านพักสำหรับผู้ป่วยและญาติการอบรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการโครงการและการจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อผู้ป่วยในด้านเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานนั้นมีหลายอย่างเนื่องจากปัจจุบันผู้ป่วยเอดส์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นมาขอความช่วยเหลือจากโครงการทำให้ไม่สามารถปฏิเสธการรับผู้ป่วยได้ซึ่งก่อให้เกิดโครงการอื่นๆ เพิ่มขึ้นตามมา เช่น โครงการธรรมาภิบาล โครงการธรรมธรา โครงการหุบเขาแสงตะวันและโครงการรักษามนุษย์^๓

ในการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ และการเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์พระครูอาทรประชาภณได้เสียสละทั้งเวลา กำลังกาย กำลังใจกำลังทรัพย์ และกำลังสติปัญญาความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการช่วยเหลืออย่างเต็มที่โดยไม่ต้องทนทุกข์ทรมานท่านได้นำเอาหลักพุทธธรรมเข้ามาเป็นสื่อกลางในการช่วยเหลือผู้ป่วย โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องของพรหมวิหารธรรม ซึ่งถือเป็นพระพุทธรธรรมอันบริสุทธิของผู้ใหญ่พระพุทธรธรรมเป็นเครื่องมือ นักสังคมสงเคราะห์และนักบริหารกล่าวคือ

๑. เมตตา มีความรักปรารถนาให้เพื่อนมนุษย์ที่เจ็บป่วยมีความทุกข์ทรมานให้มีความสุข
๒. กรุณา ความสงสารมีความมุ่งมั่นพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อช่วยให้ผู้ป่วยพ้นจากความทุกข์กายทุกข์ใจ
๓. มุทิตา ความพลอยยินดีเมื่อญาติมิตรผู้คนรอบข้างมีจิตเมตตาไม่ดูถูกเหยียดหยามรังเกียจผู้ป่วย และเอาใจใส่ช่วยเหลือด้วยจิตเมตตาตามกำลังความสามารถ
๔. อุเบกขา การปล่อยวางเป็นบางครั้งเมื่อไม่สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยได้^๔

ซึ่งในการช่วยเหลือและการให้คำแนะนำในการป้องกันตามหลักวิถีทางพุทธดังกล่าวเป็นการช่วยเหลือในลักษณะที่ไม่เลือกปฏิบัติไม่มีอคติต่อผู้มาขอความช่วยเหลืออันแสดงถึงบทบาทของการเป็นพระสงฆ์ในด้านการสังคมสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์อย่างเห็นได้ชัดทั้งยังเป็นพระผู้ทำหน้าที่เผยแพร่พระพุทธรธรรมอบรมสั่งสอนให้ธรรมเป็นยาใจแก่ผู้ป่วยญาติของผู้ป่วยอาสาสมัครและประชาชนทั่วไป โดยการนำเสนอเผยแพร่ทางสื่อต่างๆ เช่น สื่อวีดิโอเทป เทป หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ และการนำเสนอผ่านสถานีโทรทัศน์เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนทุกกลุ่มได้เกิดความ

^๓ พงนิษฐ์ ทวีโกคา, “แรงจูงใจของอาสาสมัครในการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ กรณีศึกษา: วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี,” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร มหาบัณฑิต (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๙), หน้า ๔.

^๔ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสื่อตะวันจำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒๔.

ตระหนักในเรื่องโรคเอดส์ ตลอดจนการทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ด้วยวิธีโน้มน้าว และการจูงใจจึงควรจะได้มีการศึกษาถึงความสำเร็จเกี่ยวกับการใช้รูปแบบและวิธีการในการใช้หลักพุทธธรรมในเรื่องพรหมวิหารธรรมความมีเมตตาในการสื่อสารเพื่อการรณรงค์ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาเรื่องโรคเอดส์ให้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักพุทธธรรม พรหมวิหารธรรม ๔ ที่พระครูอาทรประชานาถไปใช้ในการสื่อสารเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ในโครงการธรรมรักษัณิเวศน์
๒. เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ในโครงการธรรมรักษัณิเวศน์
๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินโครงการธรรมรักษัณิเวศน์

๑.๓ นิยามศัพท์ในการวิจัย

หลักพุทธธรรม หมายถึง หลักธรรมคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนามีปรากฏในพระไตรปิฎก ที่พระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ดิกขปณฺโณ) นำมาใช้ในการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ และการป้องกันโรคเอดส์ในการศึกษาครั้งนี้จะมุ่งศึกษาในเรื่องหลักพรหมวิหารธรรมและพระพุทธรูปธรรมหมวดอื่นๆ

การช่วยเหลือ หมายถึง การดูแลรักษาผู้ป่วยในโครงการทั้งด้านการเยียวยาทางร่างกาย และสภาพทางด้านจิตใจ

การป้องกัน หมายถึง วิธีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ด้วยการนำหลักพุทธธรรมด้านพรหมวิหาร ๔ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้รับเชื่อและยังไม่ได้รับเชื่อเพื่อลดภาวะการติดเชื้อเอดส์

โรคเอดส์ (Acquired immune Deficiency syndrome) หมายถึง กลุ่มอาการ ภูมิคุ้มกันบกพร่องเป็นโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อไวรัส เอช ไอ วี-๑ (Human immunodeficiency virus type ๑) หรือเชื้อไวรัส เอช ไอ วี-๒ (Human immunodeficiency virus type ๒) ซึ่งสามารถติดต่อได้ทางเพศสัมพันธ์การได้รับเลือดหรือผลิตภัณฑ์จากเลือดติดเชื้อ เช่น การถ่ายเลือด การปลูกถ่ายอวัยวะ

การใช้เข็มและกระบอกฉีดยาร่วมกับผู้ติดเชื้อและการติดต่อจากมารดาที่ติดเชื้อสู่ทารกในครรภ์^๕ โดยที่เชื้อไวรัสชนิดนี้จะเป็นตัวทำลายระบบภูมิคุ้มกันร่างกายด้วยการโจมตี และฆ่าหรือทำลายเซลล์เม็ดเลือดขาวเป็นผลทำให้ร่างกายของผู้ที่ได้รับเชื้อไวรัสชนิดนี้เกิดอาการที่เรียกว่า การติดเชื้อฉวยโอกาส (Opportunistic infection) ได้ง่ายหรือมีโอกาasเป็นมะเร็งบางชนิดได้ง่ายและเสียชีวิตไปในที่สุด กลุ่มอาการของการเจ็บป่วยที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสเอดส์หรือ เอช ไอ วี (HIV) ทำให้ร่างกายอ่อนแอลงจากภูมิคุ้มกันบกพร่อง ผู้ป่วยเอดส์อาจมีอาการได้มากมายหลายอย่าง เช่น ไข้ มีนตามัว การลุกลามของโรคเริ่ม ปอดอักเสบ ท้องเสียเรื้อรังผอมลงและน้ำหนักตัวลดลงอย่างรวดเร็วทำให้ผู้ป่วยอยู่ด้วยความทรมานทางด้านกาย และสภาพจิตใจ และตายในที่สุด

แนวทาง หมายถึง รูปแบบและวิธีการในการใช้หลักพุทธธรรมของพระครูอาทรประชานาถ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือป้องกันและรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์ในโครงการธรรมรักษานิเวศน์

รูปแบบและวิธีการ หมายถึง กระบวนการดำเนินการดำเนินงานด้านการสื่อสารเพื่อให้บรรลุมติวัตถุประสงค์ด้านการช่วยเหลือป้องกันและรักษาโรคเอดส์ในโครงการธรรมรักษานิเวศน์อันได้แก่ การใช้หลักการเป็นผู้นำ การจูงใจ และการมีส่วนร่วม

ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความสำเร็จจากการดำเนินการรณรงค์ป้องกันให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ และการทำให้สังคมมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การนำหลักพระพุทธธรรมไปใช้เพื่อการช่วยเหลือผู้ป่วย และบุคคลที่เกี่ยวข้องไปในทิศทางที่ดีมีความเป็นมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การมีส่วนร่วมการร่วมมือร่วมใจ หมายถึง ระดับและลักษณะในการให้ความร่วมมือในการสละเวลา ทรัพยากรมีส่วนร่วมในการทำงาน แบ่งปันน้ำใจด้วยความเอื้ออาทรมีจิตเมตตาการุณาต่อเพื่อนมนุษย์การดำเนินงานให้การช่วยเหลือหลากหลายรูปแบบด้วยกำลังกายกำลังใจเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยในโครงการธรรมรักษานิเวศน์

ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ทำให้ไม่สามารถบรรลุมติวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหลักของโครงการได้ อันได้แก่ ทุน กำลังคน วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ และสภาพแวดล้อมทางสังคม

^๕ จริยาวัตร คมพชัยค์และคณะ, รายงานการวิจัยเรื่องการรับรู้ความต้องการและการปฏิบัติด้านสุขภาพของผู้ติดเชื้อ เอช ไอ วี และครอบครัว, (กรุงเทพมหานคร : ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๕.

ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความสำเร็จจากการดำเนินการรณรงค์ป้องกันให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และการทำให้สังคมมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยวิธีการนำหลักพระพุทธธรรมไปใช้เพื่อการช่วยเหลือผู้ป่วยและบุคคลที่เกี่ยวข้องไปในทิศทางที่ดีมีคุณภาพมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพ

พระอาจารย์ หมายถึง พระครูอาทรประชนาถ (อลงกต ติกฺขปณฺโณ) ประธานที่ปรึกษาโครงการธรรมรักษานิเวศน์ วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

รูปแบบและวิธีการ หมายถึง กระบวนการวิธีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการช่วยเหลือ ป้องกันและรักษาโรคเอดส์ในโครงการธรรมรักษานิเวศน์ อันได้แก่การใช้หลักภาวะความเป็นผู้นำด้วยพรหมวิหารธรรม ๔ การจูงใจเพื่อแนวทางการร่วมมือร่วมใจ

๑.๔ ทบทวนเอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดตั้งโครงการธรรมรักษานิเวศน์นี้ขึ้นมา โดยพระครูอาทรประชนาถเป็นผู้ริเริ่มโครงการและเจ้าหน้าที่อาสาสมัครเป็นผู้สนับสนุนแต่เพียงอย่างเดียว ไม่สามารถจะกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ การยอมรับและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น จึงจะทำให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จได้^๖

จากแรงบันดาลใจต้องการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ ประกอบด้วยจิตเมตตาทำให้ผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคที่ประสบอยู่โครงการธรรมรักษานิเวศน์ขยายเครือข่ายในการช่วยเหลือร่วมมือร่วมใจเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งปลูกจิตสำนึกที่ดีงาม สร้างเมตตาธรรม สร้างมนุษยธรรมต่อกันไทยด้วยกัน^๗

ด้วยตระหนักเห็นถึงคุณค่าของพุทธธรรมว่าจะสามารถเป็นคำตอบให้กับสังคมไทยและสังคมโลกได้โดยไม่จำกัดด้วยกาลเวลาไม่ว่าจะเป็นปัจจุบันหรืออนาคตความสำเร็จของสถาบันพุทธศาสนาที่ได้หยั่งรากลึกในสังคมไทย ในอดีตปรากฏเป็นความงดงามของศิลปะและวัฒนธรรมอันดีงามของไทยอีกทั้งอุปนิสัยใจคอตลอดจนถึงวิถีการดำเนินชีวิตของชาวไทยในอดีตล้วนแต่สำเร็จมาจากการรังสรรค์โดยสถาบันสงฆ์ทั้งสิ้น วัดมิได้เป็นเพียงสถาบันทางมโนวิญญาณเท่านั้น หากยังเป็นสถาบัน

^๖ พรณิภา วงศ์มิตร, “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการธรรมรักษานิเวศน์”, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (คณะนิเทศศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๓๑.

^๗ พงนิษฐ์ ทวีโกคา, “แรงจูงใจของอาสาสมัครในการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ กรณีศึกษา: วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒) หน้า ๑๐.

ของสังคมในทางโลกอีกด้วย เป็นที่ตั้งแต่โรงเรียน โรงพยาบาลสถานบันเชิงสถานสงเคราะห์อาจกล่าวได้ว่าหาสถาบันใดที่เป็นสถานพิทักษ์ และสืบต่อวิทยาการศิลปกรรมอย่างมีชีวิตชีวาไม่เท่าเทียมได้^๔

จากข้อความที่อ้างมานั้น ย่อมยืนยันได้เป็นอย่างดีว่าสถาบันสงฆ์นั้นมีคุณอันยิ่งใหญ่ต่อการพัฒนาสังคมไทยในอดีตอย่างไร สถาบันสงฆ์แม้ไม่ได้สร้างผู้นำ การพัฒนาที่ยิ่งใหญ่หรือมีชื่อเสียงก้องโลกแต่ชุมชนชาวไทยในอดีตและปัจจุบันก็เป็นบทพิสูจน์ได้เป็นอย่างดีว่าสถาบันสงฆ์ได้ผลิตบุคลากรที่เปี่ยมพร้อมด้วยพรหมวิหารธรรม คือ มีเมตตาความปรารถนาดีรักในเพื่อนมนุษย์กรุณายินดีเมื่อเห็นความดั่งามเกิดขึ้นแก่ผู้อื่น (มุทิตา) และยึดคุณธรรมโดยยึดความยุติธรรม ยึดความถูกต้องตามหลักแห่งเหตุผลตามเหตุปัจจัย ตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น (อุเบกขา) เป็นหลักในการดำเนินการพัฒนาชุมชน^๕

เกศณี ลิ้มบุญสืบสาย ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของหมอชิวโกมารักที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาได้เสนอแนะถึงวิธีการดูแลผู้ป่วยด้วยการนำหลักพระพุทธธรรมมาใช้ควบคู่กับการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต กล่าวคือ ทั้งผู้รักษาและรับการรักษาดังควรคำนึงในหลักพระพุทธธรรม เช่น ศีลห้า พรวิหารธรรม อริยมรรคมีองค์ ๘ ^๖

แซน อะทะไชย ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเปิดเผยตัวของ ผู้ติดเชื้อเอดส์จังหวัดน่าน ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเปิดเผยตัว ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเปิดเผยตัวของผู้ติดเชื้อเอดส์จังหวัดน่าน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพของผู้ติดเชื้อเอดส์ในจังหวัดน่าน ๑๒ กลุ่ม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างปกติ แต่จะมีปัญหาด้านสุขภาพจิตและสุขภาพร่างกายจากอาการของโรคจึงเกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมควบคู่ป้องกันเอดส์ในชุมชนและการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง มีการเปิดเผยตัวของ ผู้ติดเชื้อเอดส์เพิ่มขึ้น โดยมีองค์กรชุมชนและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นพี่เลี้ยง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเปิดเผยตัวของผู้ติดเชื้อเอดส์จังหวัดน่าน พบมากที่สุดในระดับขั้นที่ ๓ คือ ความ

^๔ พระสมณิก อนันตวรเวศ, “สถาบันสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทยในอนาคตตามพระประสงค์ของพระพุทธเจ้า”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร มหาบัณฑิต (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๖.

^๕ เกศณี ลิ้มบุญสืบสาย, การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของหมอชิวโกมารักที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒๕-๑๒๖.

ต้องการความรักและเป็นเจ้าของ (๔๔.๗๖%) รองลงมาคือลำดับขั้นที่ ๔ ความต้องการจะเป็นที่ยอมรับ และได้รับการยกย่อง (๒๔.๒๘%) ลำดับขั้นที่ ๕ ความต้องการที่จะตระหนักในความสามารถของตนเอง (๑๕.๗๑%) ลำดับขั้นที่ ๒ ความต้องการความปลอดภัย (๘.๕๗%) และลำดับขั้นที่ ๑ ความต้องการด้านร่างกาย (๖.๖๖%)

ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเปิดเผยตัว ที่มีต่อกลุ่มตัวอย่างผู้ติดเชื้อเอดส์ที่เปิดเผยตัว ต่อครอบครัวกลุ่มตัวอย่างผู้ติดเชื้อเอดส์และต่อชุมชน มีผลกระทบด้านบวกและด้านลบ ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อกลุ่มตัวอย่างผู้ติดเชื้อเอดส์ที่เปิดเผยตัวด้านบวก ได้แก่ การมีสุขภาพจิตดีมีชีวิตรอยู่ในหมู่บ้านได้ตามปกติ ผลกระทบด้านลบ ได้แก่ ความเครียดความกังวลที่ถูกถูกรังเกียจจากเพื่อนในโรงเรียน ผลกระทบต่อครอบครัวกลุ่มตัวอย่างผู้ติดเชื้อเอดส์ด้านบวก ได้แก่ การอยู่ร่วมกันในครอบครัวอย่างปกติสุข ผลกระทบด้านลบ ได้แก่ การขาดรายได้จากการไม่ได้ทำงานและมีค่าใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มขึ้น ผลกระทบต่อชุมชนด้านบวก ได้แก่ ชุมชนให้การยอมรับกลุ่มตัวอย่างผู้ติดเชื้อเอดส์ที่เปิดเผยตัว และให้มีบทบาทสำคัญในชุมชน ส่วนผลกระทบด้านลบ ได้แก่ ลูกของผู้ติดเชื้อเอดส์ถูกรังเกียจ

นอกจากนี้ยังพบว่า สถาบันครอบครัวยังคงรับภาระในการดูแลและเป็นที่พึ่งพิงของผู้ติดเชื้อเอดส์ การประชาสัมพันธ์ในวงกว้างจะช่วยให้ผู้ติดเชื้อเอดส์มีการเปิดเผยตัวเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้ติดเชื้อเอดส์ ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตสำหรับแนวทางป้องกันโรคเอดส์นั้น ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรให้ข้อมูลข่าวสาร โรคเอดส์ที่ครอบคลุมทั้งเนื้อหา บุคคล เวลาและสถานที่ ในระดับนโยบายควรมีมาตรการ ด้านกฎหมายบังคับใช้ให้มีการเจาะเลือดก่อนแต่งงานทุกครั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแผนงานด้านโรคเอดส์ที่ครอบคลุมในระดับครอบครัวและชุมชน โดยใช้ข้อมูลจากทุกหน่วยงานในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนางานควบคุมป้องกันโรคเอดส์^{๑๑}

พจนีย์ ทวีโกคา ทำงานวิจัยเรื่อง “แรงงูใจของอาสาสมัครในการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์กรณีศึกษา: วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี” โดยวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึงแรงงูใจภูมิหลังลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการทำงานของอาสาสมัครปกติและอาสาสมัครที่เป็นผู้ป่วย กลุ่มตัวอย่าง เก็บข้อมูลจากการวิจัยภาคสนามเป็นเวลา ๓ เดือน แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ อาสาสมัครปกติ จำนวน ๑๐ คน ที่รับหน้าที่เกี่ยวข้องหรือคลุกคลีกับผู้ป่วย และทำงาน

^{๑๑} แชน อดะไชย, “สภาพและปัจจัยที่มีผลต่อแรงงูใจในการเปิดเผยตัวของผู้ติดเชื้อเอดส์ จังหวัดน่าน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๑), หน้า ๓.

อย่างต่ำ ๑ ปี อีกกลุ่มหนึ่งคืออาสาสมัครที่เป็นผู้ป่วย จำนวน ๑๐ คน ที่ทำงานในโครงการมาอย่างต่ำ ๑ ปี โดยคำนึงถึงสุขภาพร่างกายตลอดจนความเต็มใจในการให้ข้อมูลศึกษาประวัติชีวิตประกอบด้วย ภูมิหลังประสบการณ์ชีวิตก่อนมาเป็นอาสาสมัครลักษณะการเข้ามาทำงานแรงจูงใจในการให้ข้อมูลศึกษาประวัติชีวิตประกอบด้วยภูมิหลังประสบการณ์ชีวิตก่อนมาเป็นอาสาสมัครลักษณะการเข้ามาทำงานแรงจูงใจในการทำงานลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานของอาสาสมัครปกติและอาสาสมัครที่เป็นผู้ป่วย วิธีที่ใช้ในการศึกษา คือ วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกและการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมรวมทั้งการรวบรวมข้อมูลด้วยการจดบันทึกและแถบบันทึกเสียง

ผลการศึกษาในอาสาสมัครปกติ ด้านภูมิหลัง พบว่า อาสาสมัครส่วนใหญ่มีพื้นฐานครอบครัวมั่นคงไม่มีปัญหาเนื่องจากได้รับความรักความอบอุ่นและความเอาใจใส่จากครอบครัวได้รับการหล่อหลอมคุณธรรมพื้นฐานจากบุคคลใกล้ชิด มีความสนใจต่อหลักพระธรรมคำสอนในพุทธศาสนามีความรับผิดชอบต่อตนเอง และครอบครัวและมีประสบการณ์ในการช่วยเหลือผู้อื่นมาก่อน นอกจากนี้ยังพบว่า อาสาสมัครชาวบ้านที่มีพื้นฐานครอบครัวยากจน ประสบการณ์ชีวิตส่วนใหญ่จึงเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวด้านลักษณะการเข้ามาทำงานพบว่าเมื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการแล้วอาสาสมัครส่วนใหญ่มีการพิจารณาอย่างรอบคอบด้วยการศึกษาข้อเท็จจริงด้วยตนเองไปเยี่ยมผู้ป่วยเอดส์หรือจับรถมาดูด้วยตนเองหรือมาเก็บข้อมูลทำวิจัยหรือมาช่วยงานเป็นครั้งคราว จนทราบข้อเท็จจริงซึ่งตรงกับความต้องการของตนเองแล้วตัดสินใจทำงานในที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า อาสาสมัครชาวบ้านมาทำงานโดยเพื่อนบ้านชวนมาสมัครด้านแรงจูงใจในการทำงานพบว่ามี ๕ ประการ ได้แก่ ความต้องการค่าตอบแทนเพื่อการยังชีพ ความศรัทธาในการทำงานของพระอาจารย์อลงกต ความต้องการเคารพยกย่อง ความต้องการช่วยเหลือผู้ลำบากกว่าและความต้องการความสำเร็จ ด้านลักษณะงานที่ทำให้สามารถอยู่มาจนถึงปัจจุบัน เนื่องมาจากเหตุผล ๓ ประการ ได้แก่ ความยึดมั่นทำเพื่อส่วนรวม ความรัก และความเห็นใจผู้ป่วย และลักษณะงานที่มีความยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดจนรับผิดชอบงานของตนเอง ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่ทำให้ขาดขวัญกำลังใจในการทำงานมี ๓ ประการ ได้แก่ ความเครียดที่เกิดจากการพิจารณาผลของงานผิดความจริง การขาดสวัสดิการบางอย่างที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตปัญหาสุขภาพในการทำงาน

อาสาสมัครผู้ช่วยส่วนใหญ่มาจากพื้นฐานครอบครัวที่มีปัญหาความสัมพันธ์ ออกมาแรร้อนแล้วถูกชักชวนจากเพื่อนไปเสพยาเสพติดหรือเที่ยวหญิงบริการเป็นเหตุให้ติดเชื้อเอดส์ในที่สุดนอกจากนี้

ยังพบว่าอาสาสมัครผู้หญิงส่วนใหญ่มาจากพื้นฐานครอบครัวที่อบอุ่นและติดเชื่อเอเดสจากสามีด้านลักษณะการเข้ามาทำงาน พบว่า หลังจากทราบว่าตนเองติดเชื่อเอเดสแล้วก็จะแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ จนทราบข่าวเกี่ยวกับโครงการฯ ต่อมาเมื่อมีอาการป่วยหนัก จึงตัดสินใจมา ด้านแรงจูงใจในการทำงาน พบว่า มี ๖ ประการ ได้แก่ ความต้องการพึ่งพาโครงการความต้องการตอบแทนบุญคุณ ความต้องการคุณค่าจากงาน ความต้องการขจัดความรู้สึกผิด หือด้านลักษณะงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานเนื่องจากเหตุผล ๒ ประการ ได้แก่ ลักษณะงานที่รับผิดชอบมีความสอดคล้องกับความสนใจและความยึดมั่นทำเพื่อส่วนรวมความมั่นคงตลอดจนสภาพความแข็งแรงของร่างกาย ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ทำให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน ได้แก่ การได้รับความไว้วางใจ ตลอดจนคำชมและรางวัลจากหัวหน้าหรือผู้บริหาร สำหรับด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการทำงานมีเพียงประการเดียว คือ ปัญหาสุขภาพร่างกายที่เกิดการติดเชื่อ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางทำให้อาสาสมัครเกิดความพึงพอใจในการทำงานดังนี้

๑. ควรให้ความเกื้อหนุนแก่ออาสาสมัครในรูปลักษณะต่าง ๆ
๒. ควรมุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจอาสาสมัคร
๓. ควรยกย่องอาสาสมัครที่ทำความดีและมีความสามารถ

พรรณนิภา วงษ์มิตรสรูปผลการวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการธรรมรักษันิเวศน์ศึกษาถึงการเป็นผู้นำความคิดเห็น ความน่าเชื่อถือ พฤติกรรมการสื่อสารของพระสงฆ์ ปริมาณการรับสารของประชาชนจากพระสงฆ์ เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มพระสงฆ์กับประชาชนพบว่า พระสงฆ์มีความเป็นผู้นำในระดับสูงมีความน่าเชื่อถือในระดับสูงมีพฤติกรรมการสื่อสารเป็นผู้นำความคิดเห็นความน่าเชื่อถือมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการธรรมรักษันิเวศน์**

พระมหาบุญเรือน ปภังโร (พิลาพันธ์) ทำการศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องเมตตาในพุทธปรัชญาเถรวาท ผลการวิจัยพบว่า เมตตา เป็นหลักธรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือในระดับพื้นฐาน เมตตาเป็นหลักธรรมในอันที่จะให้คนทั้งหลายเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันไม่ทำลายกันไม่เบียดเบียนกัน ยังคนทั้งหลายให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นแก่ชาวโลก

** พงนิษฐ์ ทวีโกคา, “แรงจูงใจของอาสาสมัครในการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยเอเดส กรณีศึกษา : วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยจิต, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ

ในระดับกลาง เมตตาเป็นคุณธรรมที่ช่วยพัฒนาจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ลดกิเลสลดปัญหาขัดความทุกข์ให้เบาบางมีความเห็นแก่ตัวน้อยลงยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นทั้งแก่ตนเองและสังคมส่วนรวม

ในระดับสูง เมตตาเป็นคุณธรรมที่ยังบุคคลให้หมดตัวตนหมดกิเลสหมดปัญหาไม่มีอาสวะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในจิตใจเป็นเมตตาที่สะอาด บริสุทธิ์ไม่มีผู้ให้และผู้รับ หมายถึงการบรรลุพระนิพพาน เป็นเมตตาของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลาย

เมตตานั้น เกิดขึ้นได้ ๓ ทาง คือ ทางกายทางวาจาและทางใจเมตตาที่มีกิเลสครอบงำหรือเมตตาที่ปราศจากปัญญาย่อมเป็นสาเหตุให้เกิดโทษได้ถ้าบุคคลเจริญเมตตาอย่างต่อเนื่องก็ย่อมได้รับอานิสงส์หรือคุณประโยชน์หาประมาณมิได้

บุคคลย่อมได้รับอานิสงส์หรือคุณประโยชน์จากการเจริญเมตตา ๒ ลักษณะ คือ

๑. ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ บุคคลย่อมได้รับอานิสงส์หรือคุณประโยชน์ทางด้านจิตใจเป็นสำคัญคือถ้าบุคคลมีจิตใจเต็มเปี่ยมไปด้วยเมตตาแล้วกิจที่กระทำและคำที่พูดก็ย่อมประกอบไปด้วยเมตตา

๒. หลังจากตายไปแล้วบุคคลย่อมได้รับอานิสงส์ของการเจริญเมตตาในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งติดตามไปในชาติต่อไปเหมือนเงาตามตัว เช่น ไปเกิดในพรหมโลกเป็นต้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาเป็นข้อสรุปได้คือผู้ป่วยที่หมดหวังในการรักษาต้องการขวัญกำลังใจในการต่อสู้กับโรคทางกายและโรคทางใจหากจิตใจไม่แข็งแรงก็จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพทางร่างกายการสร้างแรงใจให้แข็งแรงได้ต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านรวมถึงสภาพแวดล้อมโดยบุคคลคอยให้กำลังใจทั้งการใช้หลักพุทธธรรมอันเป็นโอสถณนานเอกเข้าไปรักษาบุคคลที่เป็นผู้รักษาต้องมีความเสียสละมีเมตตาเป็นกำลังสำคัญคือมีความรักความสงสารคิดช่วยอยากให้คนไข้พ้นจากความทุกข์ทางกายทางใจอย่างแท้จริงและต้องทำอย่างต่อเนื่องจริงจึงไม่ย่อท้อต่อความลำบากคำครหาหรือแม้กระทั่งค่ายก่งสรรเสริญการรักษาการป้องกันโรคนั้นก็จะต้องขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ดีได้^๒

พระอริการไพศาล กิตติกฤโท ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำพุทธปรัชญาไปบำบัดช่วยเหลือด้านจิตใจแต่ผู้ป่วยซึ่งท่านได้ทำงานวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์ เรื่องการประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาในการบำรุงรักษาจิตผู้ป่วย กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “เรื่องการประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาในการบำรุงรักษาจิตผู้ป่วย พระพุทธศาสนาถือว่ามนุษย์ประกอบไปด้วยร่างกายและจิตใจจิตใจเป็นองค์ประกอบสำคัญเมื่อมนุษย์

^๒ พระมหาบุญเรียง ปภังกร (พิลาพันธ์), “การศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องเมตตาในพุทธปรัชญาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ,

ป่วยด้านร่างกายจิตใจก็พลอยกระทบกระเทือนไปด้วยในทำนองเดียวกันเมื่อมนุษย์ไม่สบายใจร่างกายก็พลอยกระทบกระเทือนไปด้วยการบำบัดรักษาต้องดำเนินควบคู่กันไปทั้งด้านร่างกายและจิตใจบางคนป่วยใจมากกว่าป่วยกายเมื่อจิตสำคัญกว่าร่างกายเช่นนี้พระพุทธศาสนาจึงเน้นเรื่องการดูแลจิตใจเป็นสำคัญ

พระพุทธศาสนาถือว่าการบำบัดรักษาโรคภัยไข้เจ็บ จำเป็นต้องอาศัยแพทย์และพยาบาล รวมทั้งญาติพี่น้อง นอกจากบุคคลเหล่านี้ต้องมีความรู้ในเรื่องโรคภัยไข้เจ็บและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเยียวยารักษาแล้ว ต้องมีความรู้ความเข้าใจสภาวะความเป็นมนุษย์ของบุคคลด้วยบุคคลนอกจากประกอบไปด้วยกายหรือรูปธรรมแล้วยังประกอบด้วยภาวะทางจิตความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม เหตุผล ความรู้สึก สติเสรีภาพ เป็นต้น คุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นคุณลักษณะทางจิตที่ควบคู่ไปกับมนุษย์ตลอดเวลา การดูแลผู้ป่วยต้องคำนึงถึงสภาวะเหล่านี้ด้วย

คนไทยนับถือพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ค่านิยมทางศีลธรรมและวิธีการดำเนินชีวิตย่อมได้รับอิทธิพลมาจากพุทธปรัชญาเป็นพื้นฐาน แม้ในการปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์ พยาบาล ญาติ พี่น้อง และผู้ดูแลคนไข้ นอกจากจะใช้จรรยาบรรณวิชาชีพเป็นพื้นฐานแล้ว ยังต้องนำหลักพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์การดูแลผู้ป่วยการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบำบัดโรคทางกายหายได้ไวหรือไม่ถูกละเลยไปการศึกษา พบว่า พระพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับการแพทย์และการเยียวยา ๒ ด้าน คือ ด้านสังฆธรรม คือการดูแลรักษาชีวิตตามธรรมชาติ กับด้านจริยธรรมคือการดูแลรักษาโรคที่เกิดขึ้นทั้งทางกายและจิตใจด้วยการเน้นการกระทำที่ถูกต้องดีงามเป็นประโยชน์แก่คนไข้อย่างแท้จริง”^{๓๓}

ไพรัตน์ เตชรินทร์ได้ให้ความหมาย และหลักการสำคัญเรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาว่าหมายถึงกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งรูปแบบส่วนบุคคล กลุ่มชน ชุมชน สมาคม และองค์การอาสาสมัคร รูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งและได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดดังนี้

๑. ร่วมกันศึกษา ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมถึงความต้องการของชุมชน

^{๓๓} พระอธิการไพศาล กิตติภักโท, “การศึกษาวិเคราะห์ เรื่องการประยุกต์ใช้พุทธปรัชญาในการบำรุงรักษาจิตผู้ป่วย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), บทคัดย่อ.

๒. ร่วมกันคว่ำ และสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาแก้ไขและลดปัญหาของ ชุมชนหรือ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน

๓. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงาน หรือ โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไขและ สอนองความต้องการของชุมชน

๔. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๕. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประเมิณผล

๖. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและ หน่วยงาน

๗. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

๘. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

๙. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมิณผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ ทั้งเอกชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป^{๔๔}

วินัย สุมนมิตร และคณะทำการศึกษา “เรื่องความสำเร็จในการปฏิบัติการกิจของวัดศึกษา เฉพาะกรณีวัดพระบาทน้ำพุ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี” (เพื่อเป็นการแสวงหาองค์ความรู้ในการจัดทำ นโยบายเพื่อการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาของวัดการจัดทำนโยบายและแผน เกี่ยวกับการศึกษาที่บูรณาการการศาสนากับการศึกษาทุกระดับ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ ได้สนับสนุนทุนการทำวิจัยจำนวน ๑๐ วัด ได้แก่ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ และวัดสวนแก้ว จังหวัดนนทบุรี วัดอัมพวันจังหวัดสิงห์บุรี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี วัดไผ่ล้อม จังหวัดตราด วัดอุมงค์ (สวนพุทธธรรม) จังหวัดเชียงใหม่ วัดพระแท่น จังหวัดอุดรธานี วัดสวนโมกขพลาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี วัดหนองป่าพง และวัดป่านานาชาติ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นวัดที่ได้รับการ ยอมรับจากนักวิชาการและพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป

วัตถุประสงค์หลักของการศึกษา เพื่อศึกษาวิถีชีวิตการปฏิบัติการกิจของวัดพระบาทน้ำพุ ในการดำเนินการกิจของวัดในพุทธศาสนาทั้ง ๖ ด้าน ประกอบด้วย

๑. การปกครองคณะสงฆ์

๒. การศาสนศึกษา

๓. การเผยแผ่ศาสนาธรรม

๔. การสาธารณสงเคราะห์

^{๔๔} ไพรัตน์ เชนรินทร์, “การสื่อสารกับการมีส่วนร่วม”, เอกสารสัมมนาคณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๔๗, หน้า ๑๐.

๕. การศึกษาสงเคราะห์ และ ๖. การสาธารณูปการ

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า วัดพระบาทน้ำพุปฏิบัติภารกิจครบถ้วนสมบูรณ์ทั้ง ๖ ด้าน แต่ที่โดดเด่นเป็นพิเศษคืองานสาธารณะสงเคราะห์และงานศึกษาสงเคราะห์โดยวัดพระบาทน้ำพุจัดทำโครงการธรรมรักษานิเวศน์ขึ้นเพื่อสงเคราะห์ผู้ป่วยเอดส์ระยะสุดท้ายให้ความรู้แก่ชุมชนเรื่องโรคเอดส์และตั้งชุมชนบำบัดผู้ติดเชื้อเอดส์ ญาติ และเด็กกำพร้าเอดส์เต็มรูปแบบ มีผู้ป่วยเอดส์ระยะสุดท้ายเข้ามารับการสงเคราะห์ในวัดในแต่ละช่วงเวลาราว ๒๐๐ ราย วัดพระบาทน้ำพุจะให้การสงเคราะห์ทุกด้านจนกระทั่งผู้ป่วยเสียชีวิตลง

งานศึกษาสงเคราะห์ในวัดเป็นภารกิจที่ติดตามมาจากเด็กกำพร้าเอดส์ที่วัดจะต้องให้การดูแลเลี้ยงดูตลอดจนให้การศึกษอบรมงานบริการการศึกษาที่โดดเด่นของวัดคือการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่สังคมและชุมชนรอบวัด เจ้าอาวาสวัดพระบาทน้ำพุเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเทศนาธรรมและบรรยายให้ความรู้ ตลอดจนวัดได้จัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เรื่องโรคเอดส์ และเรียนรู้หลักพุทธธรรมได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นจึงมีผู้เดินทางมาศึกษาดูงานที่วัดแห่งนี้เป็นจำนวนมาก พระครูอาทรประชานาถเจ้าอาวาสวัดได้ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาธรรมไปพร้อมๆ กับการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่สังคมอย่างกว้างขวาง ด้วยสื่อหลากหลายประเภทรวมถึงสื่อสมัยใหม่ด้วย

การจัดการศึกษาโดยผ่านสถาบันวัดในพุทธศาสนาจะประสบความสำเร็จได้ดี ถ้ารัฐมีการส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรทางศาสนาและผู้ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาในวัดนอกจากนี้รัฐควรสนับสนุนด้านงบประมาณให้วัดมีความพร้อมด้านอาคารสถานที่สื่อการสอนและบุคลากรส่งเสริมให้มีการสร้างหลักสูตรพิเศษเพื่อเด็กกำพร้าเอดส์ที่ด้อยโอกาสและเข้าถึงการศึกษาได้ยากประการสุดท้ายรัฐต้องเร่งรัดการประชาสัมพันธ์เชิงรุกโดยกว้างขวางและลงลึกเพื่อให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่สังคมอันจะนำมาสู่การจัดส่งเด็กกำพร้าเอดส์เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนต่อไป^๔

ศาสตราจารย์ โจเซ อัดบายานี จูเนียร์ (Prof. Jose A. Agbayani Jr.) ได้จัดลำดับขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

๑. การร่วมประชุม	๒. การออกความคิดและข้อเสนอแนะ
๓. การตีปัญหาให้กระจ่าง	๔. การออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
๕. การออกเสียงเลือกตั้ง	๖. การบริจาคเงิน

^๔ วินัย สมมิตร และคณะ, “ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดพระบาทน้ำพุ อำเภอเมืองจังหวัดลพบุรี”, (กรุงเทพมหานคร : สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๕), หน้า ก-ง.

๗. การบริจาควัตถุ
๘. การช่วยเหลือด้านแรงงาน
๙. การใช้โครงการที่เป็นประโยชน์
๑๐. การช่วยเหลือในการรักษาโครงการ
๑๑. ทำงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง^{๑๖}

สตันท์ หัตถิรัตน์ ให้คำจำกัดความผู้ป่วยที่หมดหวังและหลักการดูแลรักษาผู้ป่วยไว้คือผู้ป่วยที่หมดหวังคือผู้ที่ป่วยด้วยโรคทางกายและ/หรือทางใจที่ไม่มีโอกาสที่จะฟื้นทุกซ์ทรมานและไม่มีโอกาสที่จะใช้เวลาที่เหลือในชีวิตของตนให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและแก่ผู้อื่นได้ซึ่งจะขยายความได้ดังนี้

๑. เป็นผู้ป่วย คือ ต้องป่วยด้วยโรคภัยไข้เจ็บและต้องมาหาแพทย์เพื่อขอรับการรักษาดังนั้นแม้ว่าจะมีคนไข้เจ็บหนักจนจะตายอยู่แล้วแต่ถ้าเขาและญาติพี่น้องไม่ต้องการให้แพทย์รักษาแพทย์จะไปถือว่าเขาเป็นผู้ป่วยของคนไม่ได้ ดังนั้น จึงจะตัดสินให้เขาเป็นผู้ป่วยที่หมดหวังไม่ได้

๒. มีโรคทางกายและ/หรือทางใจ (ไม่รวมโรคทางวิญญาณ หรือ Spiritual illness ซึ่งหมายถึงโรคที่เกี่ยวกับความเชื่อถือหรือกิเลสตัณหาต่าง ๆ) นั่นคือ ถ้าแพทย์ไม่สามารถวินิจฉัยว่าบุคคลผู้นั้นมีโรคทางกายและ/หรือทางใจ (โรคจิตโรคประสาท) จะตัดสินให้เขาเป็นผู้ป่วยที่หมดหวังไม่ได้

๓. ไม่มีโอกาสที่จะฟื้นทุกซ์ทรมานนั่นคือ ผู้ป่วยต้องได้รับความทุกซ์ทรมานไม่ว่าความทุกซ์ทรมานนั้นจะสืบเนื่องมาจากโรคที่เป็นอยู่หรือจากการดูแลรักษาในกรณีที่มีปัญหา(แพทย์ที่ดูแลรักษาผู้ป่วยตัดสินใจไม่ได้)ว่าผู้ป่วยยังมีโอกาสแล้ว ควรให้แพทย์อื่นช่วยในการตัดสินใจ

๔. ไม่สามารถใช้เวลาที่เหลือในชีวิตของตนให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง และผู้อื่นนั่นคือนอกจากจะต้องทุกซ์ทรมานแล้วเวลาที่เหลืออยู่ก็ไม่อาจนำไปใช้เพื่อยังความสุขความสงบหรือประโยชน์อื่นใดให้แก่ตนเอง แก่ครอบครัว และแก่สังคมได้^{๑๗}

๑.๕ วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย (Documentary Research) และการสัมภาษณ์พระครูอาทรประชานาถ กลุ่มผู้ป่วยโรคเอดส์เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครภายในโครงการธรรมรักษ์เวศน์และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้

^{๑๖} อ้างแล้วเรื่องเดียวกัน พรรณิกา วงศ์มิตร หน้า ๕๕.

^{๑๗} สตันท์ หัตถิรัตน์ “การดูแลรักษาผู้ป่วยที่หมดหวัง”, (กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราศิริราช, ๒๕๒๑), หน้า ๑๕.

๑. เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อรรถกถา ปกรณ์วิเสสต่าง ๆ
๒. เอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

งานวิจัย

๓. สัมภาษณ์สอบถามจาก แบบสอบถามเจาะลึก (In-Depth Interview) คือ

- สอบถามหัวหน้าโครงการฯ (พระครูอาทรประชานาถ)	๑ รูป
- สอบถามผู้บริหารโครงการฯ (คณะกรรมการบริหาร)	๑๒ คน
- สอบถามเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๒๖ คน
- สอบถามผู้ป่วยโรคเอดส์ในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๔๕ คน

๑.๖ เครื่องมือในการทำการวิจัย

๑. แนวทางการสัมภาษณ์พระครูอาทรประชานาถและกลุ่มผู้บริหารในฐานะผู้ส่งสาร
๒. แนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ป่วยโรคเอดส์เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์
๓. นำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะ

๑.๗ ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการใช้วิธีการสื่อพุทธธรรมการนำหลัก พุทธธรรมไปใช้ในการช่วยเหลือกลุ่มผู้ป่วยโรคเอดส์ เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์
๒. ทำให้ทราบถึงวิธีการสร้างความร่วมมือในการทำงานเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ตลอดจนวัตถุประสงค์หลักในการจัดการบริหารงานในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์
๓. ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักพุทธธรรมใช้ในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ป่วย และการป้องกันโรคเอดส์
๔. เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนงานปรับปรุงและพัฒนาโครงการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี

การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ของพระครูอาทรประชานาถใช้วิธีการช่วยเหลือผู้ป่วยและการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ด้วยวิธีการตามพุทธวิธี การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์อาศัยหลักการทางพุทธเป็นปัจจัยสำคัญ ในการสื่อหรือเป็นตัวสารเหมาะแก่การถ่ายทอดสารสำหรับผู้รับสารจนทำให้กลุ่มมวลชนมีความเลื่อมใสศรัทธา มีความรู้ความเข้าใจเห็นความสำคัญเกิดความตระหนักในการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ได้อุทิศตนเข้ามาเป็นแนวร่วมในการทำงาน สำหรับหลักการตามพุทธวิธีการสื่อสารพระครูอาทรประชานาถได้นำมาใช้เป็นกระบวนการหลักในการดำเนินงานจนทำให้โครงการสำเร็จได้ด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑ วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า

เรื่องหลักทั่วไปของการสอนหรือเทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้านี้พระธรรมปิฎก (ปอ. ปยุตฺโต) * แบ่งเป็น ๓ หมวด ซึ่งมีรายละเอียดคือ

ก. เกี่ยวกับเนื้อหาหรือเรื่องที่สอน

๑. สอนจากสิ่งที่รู้เข้าใจง่ายหรือรู้เห็นเข้าใจอยู่แล้ว ไปหาสิ่งที่เห็นเข้าใจได้ยากหรือยังไม่รู้ไม่เห็นไม่เข้าใจ ตัวอย่างที่เห็นชัด คือ อริยสัจ ซึ่งทรงเริ่มสอนจากความทุกข์ความเดือดร้อนปัญหาชีวิตที่คนมองเห็นและประสบอยู่โดยธรรมดาู้เห็นประจักษ์กันอยู่ทุกคนแล้วต่อจากนั้นจึงสาวหาเหตุที่ยากลึกซึ้งและทางแก้ไขต่อไป

๒. สอนเนื้อเรื่องที่ค่อยลุ่มลึกยากลงไปตามลำดับขั้นและความต่อเนื่องกันเป็นสายลงไป อย่างที่เรียกว่า สอนเป็นอนุบทพิภพตัวอย่างก็คือ อนุบทพิภพ ไตรสิกขา พุทธโอวาท ๓ เป็นต้น

* พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ เลื่อนสมณศักดิ์พระราชกณะชั้นรองสมเด็จพระสังฆราช เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นกรณีพิเศษ ที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ปอ. ปยุตฺโต).

๓. ถ้าสิ่งที่สอนเป็นสิ่งที่แสดงได้ก็สอนด้วยของจริงให้ผู้เรียนได้ดูได้เห็นได้ฟังเองอย่างที่เราเรียกว่าประสบการณ์ตรงเช่นทรงสอนพระนันทะที่คิดถึงแต่รักคนงามด้วยการทรงพาไปชมนางฟ้านางอัปสรเทพธิดาให้เห็นกับตาเรื่องอาจารย์ทศปาโมกข์ให้หมอชีวกทดสอบตัวเองเรื่องนามสัทธิตชาคหรืออย่างที่ทำให้พระคัสสะเพ่งดูความเปลี่ยนแปลงของดอกบัวเป็นต้น

๔. สอนตรงเนื้อหา ตรงเรื่องคุณอยู่ในเรื่องมีจุดไม่วกวนไม่ไขว้เขวไม่ออกนอกเรื่องโดยไม่มีอะไรเกี่ยวข้องในเนื้อหา

๕. สอนมีเหตุผล ตรงตามเห็นจริงได้ อย่างที่เรียกว่า สนิทาน

๖. สอนเท่าที่จำเป็นพอดีสำหรับให้เกิดความเข้าใจการเรียนรู้ได้ผลไม่ใช่สอนเท่าที่ตนรู้หรือสอนแสดงภูมิว่าผู้สอนมีความรู้มากเหมือนอย่างพระพุทธเจ้าเมื่อประทับอยู่ในป่าประดู่ลายใกล้เมืองโกสัมพีได้ทรงหยิบใบประดู่ลายเล็กน้อยใส่กำพระหัตถ์ แล้วตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่าใบประดู่ลายในพระหัตถ์กับในป่า ไหนจะมากกว่ากัน ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่าในป่ามากกว่าจึงตรัสว่าสิ่งที่พระองค์ตรัสรู้ที่ได้ทรงสอนเหมือนใบประดู่ลายในป่าส่วนที่ทรงสั่งสอนน้อยเหมือนใบประดู่ลายในพระหัตถ์และตรัสแสดงเหตุผลในการที่มีได้ทรงสอนทั้งหมดเท่าที่ตรัสรู้เพราะสิ่งเหล่านั้นไม่เป็นประโยชน์มิใช่หลักการดำเนินชีวิตอันประเสริฐไม่ช่วยให้เกิดความรู้ถูกต้องนำไปสู่จุดหมายคือนิพพานได้

๗. สอนสิ่งที่มีความหมายควรที่เขาย่อยเรียนรู้และเข้าใจเป็นประโยชน์แก่ตัวเองอย่างพุทธพจน์ที่ว่าพระองค์ทรงมีพระเมตตาหวังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งหลายจึงตรัสพระวาจาตามหลัก ๖ ประการคือ

- (๑) คำพูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้องไม่เป็นประโยชน์ไม่เป็นที่รักที่ชอบใจของผู้อื่นไม่ตรัส
- (๒) คำพูดที่จริงถูกต้องแต่ไม่เป็นประโยชน์ไม่เป็นที่รักที่ชอบใจของผู้อื่นไม่ตรัส
- (๓) คำพูดจริงถูกต้องเป็นประโยชน์ไม่เป็นที่รักที่ชอบใจของผู้อื่นเลือกกาลตรัส
- (๔) คำพูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้องไม่เป็นประโยชน์ถึงเป็นที่รักที่ชอบใจของผู้อื่นไม่ตรัส
- (๕) คำพูดที่จริงถูกต้องไม่เป็นประโยชน์ถึงเป็นที่รักที่ชอบใจของผู้อื่นไม่ตรัส
- (๖) คำพูดที่จริงถูกต้องเป็นประโยชน์เป็นที่รักที่ชอบใจของผู้อื่นเลือกกาลตรัส

ข. เกี่ยวกับตัวผู้เรียน

๑. รู้ค่านึงถึงและสอนให้เหมาะตามความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างในทศพลญาณข้อ ๕ ข้อ ๖ เช่น ค่านึงถึงจิต ๖ อันได้แก่ ราคจิต โทสจิต โมหจิต สรัทธาจิต พุทธิจิต และวิคจิต และรู้ระดับความสามารถของบุคคล อย่างที่พระพุทธเจ้าได้ทรงพิจารณาเมื่อก่อนเสด็จออกประกาศ พระศาสนาว่า “เหล่าสัตว์ที่มีฐิติในดวงตามากก็มีที่มีอินทรีย์แก่กล้าก็มีที่มีอินทรีย์อ่อนก็มีที่มีอาการดีก็มี มีอาการทรามก็มีที่จะสอนให้รู้ได้ง่ายก็มีที่จะสอนให้รู้ได้ยากก็มีบางพวกที่ตระหนักถึงโทษภัยในปรโลก อยู่ก็มีบางพวกที่ตระหนักถึงโทษภัยในปรโลกอยู่ก็มีทั้งนี้อุปมาเหมือนดังในดอกอุบลดอกประทุมหรือ ดอกบูนุชกริก

ต่อจากนั้นได้ทรงยกบัว ๓ เหล่าขึ้นมาเปรียบ ในที่นี้จะนำไปเทียบกับบุคคล ๔ ประเภท ที่พระองค์ตรัสไว้ในที่อื่น ดังนี้

บุคคลผู้รู้เข้าใจได้ฉับพลันแต่พอยกหัวข้อขึ้นแสดงเท่านั้น เรียกว่า “อุคมภูติฉูญญ” เทียบกับ บัวพันธุ์น้ำ แต่พอรับสัมผัสสรัศมีตะวันก็จะบานวันนั้น

บุคคลผู้สามารถรู้เข้าใจได้ต่อเมื่อท่านอธิบายความพิสดารออกไป เรียกว่า “วิปจิตฉูญญ” เทียบกับบัวพันธุ์น้ำ จักบานต่อวันรุ่งขึ้น

บุคคลผู้พอจะหาทางค่อยชี้แจงแนะนำใช้วิธีการชักเยื้องให้เข้าใจได้ค่อยๆ ไปเรียกว่า “เนยยะ” เทียบกับบัวงามได้พันธุ์น้ำจักบานในวันต่อๆ ไป

บุคคลผู้อับปัญญามีความมืดมิดยังไม่อาจให้บรรลุคุณวิเศษได้ในชาตินี้ เรียกว่า “ปทปรมะ” เทียบกับบัวจมใต้น้ำน้ำมักจะเป็นรักษาแห่งปลาและเต่า

๒. ปรับวิธีสอนผ่นให้เหมาะกับบุคคล แม้สอนเรื่องเดียวกันแต่ต่างบุคคลอาจใช้ต่างวิธี ข้อนี้เกี่ยวโยงต่อเนื่องมาจากข้อที่ ๑

๓. นอกจากค่านึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลแล้วผู้สอนยังจะต้องค่านึงถึงความพร้อม ความสุกงอม ความแกร่งบแห่งอินทรีย์ หรือญาณ ที่บาลีเรียกว่า ปริปากะ ของผู้เรียนแต่ละบุคคลเป็น รายๆ ไปด้วยว่าในแต่ละคราวหรือเมื่อถึงเวลานั้นๆ เขาควรจะได้เรียนอะไรและเรียนได้แค่ไหนเพียงไร หรือว่าสิ่งที่ต้องการให้เขารู้จักควรให้เขาเรียนได้หรือยังเรื่องนี้จะเห็นได้ชัดในพุทธวิธีสอนว่า พระพุทธเจ้าทรงรอบคอบพิจารณาปริปากะของบุคคล เช่น คราวหนึ่งพระพุทธเจ้าประทับหลีกเร้นอยู่ ในที่สงัดทรงดำริว่า “ธรรมเครื่องบ่มวิคของราหุลสูงงอกดีแล้วถ้ากระไรเราพึงช่วยชักนำเธอในการ กำจัดอาสวะให้ยิ่งขึ้นไปอีก”

ครั้งเมื่อเสด็จไปบิณฑบาตเสวยเสร็จแล้วจึงตรัสชวนพระราหูให้โดยเสด็จไปพักผ่อน
กลางวันในป่าอันชวนเมื่อถึงโคนไม้แห่งหนึ่งก็ได้ประทับนั่งลงและทรงสอนธรรมด้วยวิธีสนทนาวัน
นั้นพระราหูก็ได้บรรลุอรหัตผล

อีกเรื่องหนึ่งเมื่อคราวประทับอยู่ ๒ พระองค์กับพระเมฆิยะ ๓ จาติภรรพต พระเมฆิยะ
ทูลลาไปบิณฑบาตในหมู่บ้านชนคคามในระหว่างทางกลับจากบิณฑบาตมาถึงฝั่งลำน้ำกิมิกพา
ท่านได้เห็นสถานที่ในป่าอัมพวันน่ารื่นรมย์เกิดความคิดว่าเป็นสถานที่เหมาะแก่การบำเพ็ญเพียร
ครั้งกลับถึงจาติภรรพตจึงเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้ากราบทูลขออนุญาตลาไปบำเพ็ญเพียร ณ ป่าริมฝั่งน้ำ
นั้นพระพุทธองค์ทรงทราบ ว่า ญาณของพระเมฆิยะยังไม่สุกงอม พอที่จะไปบำเพ็ญเพียรอยู่ผู้เดียวให้
เกิดผลสำเร็จก้าวหน้าขึ้นไปได้แต่ก็จะทรงให้พระเมฆิยะได้บทเรียนจึงมิได้ทรงห้ามทีเดียวแต่ทรงทัก
ทานว่า “รอก่อนเถิดเมฆิยะเราอยู่คนเดียวเรจรงรองนกว่าจะมีภิกษุรูปอื่นมาเสียก่อน” การที่ตรัสดังนี้ก็
เพื่อให้รู้สึกว่พระองค์มีพระทัยเยื่อใยเมตตาต่อพระเมฆิยะอยู่ เป็นแรงคยโน้มน้าวเมื่อพระเมฆิยะทูล
คะยั้นคะยอพระองค์ก็ทรงอนุญาต

ฝ่ายพระเมฆิยะเมื่อไปอยู่ที่ป่าอัมพวันผู้เดียวแล้วต่อมาก็เกิดมีอกุศลวิตกขึ้นเพราะญาณ
ตนเองยังไม่แก่กล้าสุกงอมไม่สามารถแก้ไขได้จึงกลับมาเฝ้าพระพุทธเจ้าและกราบทูลให้ทรงทราบ
พระองค์จึงตรัสสอนเรื่องธรรม ๕ อย่างที่ช่วยให้เกิดปริ پاکะแก่เจโตวิมุตติ ที่ยังไม่แก่กล้าธรรมเหล่านี้
คือความมีกัลยามิตร ๑, ความมีศีล ๑, การมีโอกาสดิอินได้ฟังได้ร่วมสนทนาอย่างสะดวกสบายในเรื่อง
ต่าง ๆ ที่ช่วยชำระจิตใจให้ปลอดโปร่งผ่องใส เช่น เรื่องความเพียร ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติเป็น
ต้น ๑, การบำเพ็ญเพียรสร้างกุศลธรรมอย่างหนักแน่นจริงจัง ๑, และความมีปัญญา ๑, โดยเฉพาะทรงเน้น
ว่ความมีกัลยาณมิตรนั้นเป็นพื้นเบื้องต้นอันสำคัญที่จะช่วยให้ได้ทั้งศีลให้ได้ฟังเรื่องที่ดิงามให้ได้
บำเพ็ญเพียร และให้ได้ปัญญา

เป็นอันว่าขณะนั้นพระเมฆิยะยังไม่มีปริ پاکะยังไม่พร้อมที่จะออกไปบำเพ็ญเพียรผู้เดียว
อย่างที่คุณประสงค์ ยังต้องพึ่งอาศัยกัลยาณมิตร

๔. สอนโดยให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเองซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจชัดเจนแม่นยำ
และได้ผลจริงเช่น ทรงสอนพระจูฬปันถกผู้เฒ่าเวลาด้วยการให้นำผ้าขาวไปลูบคลำเป็นต้น

๕. การสอนดำเนินไปในรูปที่ให้ผู้รู้สึกว่าผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกันในการแสวงหา
ความจริงให้มีการแสดงความคิดเห็นโต้ตอบเสรีหลักนี้เป็นข้อสำคัญในวิธีการแห่งปัญญาซึ่งต้องการ
อิสรภาพในทางความคิดและโดยวิธีนี้เมื่อเข้าถึงความจริงผู้เรียนก็จะรู้สึกว่ตนได้มองเห็นความจริง

ด้วยตนเองและมีความชัดเจนมั่นใจหลักนี้เป็นหลักที่พระพุทธเจ้าทรงใช้เป็นประจำและมักมาในรูปการถามตอบซึ่งอาจแยกลักษณะการสอนแบบนี้ได้เป็น

เพื่อให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นของตน ออกมาชี้ข้อคิดให้แก่เขาส่งเสริมให้เขาคิดและให้ผู้เรียนเป็นผู้วินิจฉัยความรู้ที่ตนเองผู้สอนเป็นเพียงผู้นำชี้ช่องทางเข้าสู่ความรู้ ในการนี้ผู้สอนมักกลายเป็นผู้ถามปัญหาแทนที่จะเป็นผู้ตอบมีการแสดงความคิดเห็นได้ตอบอย่างเสรีแต่มุ่งหาความรู้ไม่ใช่มุ่งแสดงภูมิ หรือข่มกัน

๖. เอาใจใส่บุคคลที่ควรได้รับความสนใจพิเศษเป็นรายๆ ไปตามควรแก่กาลเทศะและเหตุการณ์เช่นชวานาคนหนึ่งตั้งใจไว้แต่กลางคืนว่าจะไปฟังพุทธเทศนาบังเอิญว้าวายไปตามได้แล้วรีบมาแต่กว่าจะมาได้ก็ช้ามากคิดว่าทันฟังพระธรรมคนสุดท้ายก็ยังดีไปถึงวัดปรากฏว่าพระพุทธเจ้ายังทรงประทับรออยู่หนึ่งไม่เริ่มแสดงพระธรรมยิ่งกว่านั้นยังให้จัดอาหารให้เขารับประทานจนอิ่มสบายแล้วจึงทรงเริ่มแสดงธรรมหรือกรณีเรื่องเด็กหญิงชาวบ้านลูกช่างทุกคนหนึ่งอยากฟังธรรมแต่มีงานม่วนกรอด้ายแรงอยู่เมื่อทำเสร็จจึงเดินจากบ้านเอาม้วนด้ายไปส่งบิดาที่โรงทอผ้าผ่านโรงธรรมก็แวะหน่อยหนึ่งนั่งอยู่แถวหลังสุดของที่ประชุมพระพุทธองค์ก็ยังทรงหันไปเอาพระทัยใส่ รับสั่งให้เข้าไปนั่งใกล้ ๆ ทักทายปราศรัยและสนทนาให้เกียรติให้เด็กนั้นพูดแสดงความเห็นในที่ประชุมและทรงเทศนาให้เด็กนั้นได้รับประโยชน์จากการมาฟังธรรม

๗. ช่วยเหลือเอาใจใส่คนที่ด้อยที่มีปัญหา เช่น เรื่องพระจูฬปันถกที่กล่าวแล้วเป็นต้น

ก. เกี่ยวกับตัวการสอน

๑. ในการสอนนั้นการเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญมากอย่างหนึ่งการเริ่มต้นที่ดีมีส่วนช่วยให้การสอนสำเร็จผลดีเป็นอย่างมากอย่างน้อยก็เป็นเครื่องดึงความสนใจ และนำเข้าสู่เนื้อหาได้พระพุทธเจ้าทรงมีวิธีเริ่มต้นน่าสนใจมากโดยปกติพระองค์จะไม่ทรงเริ่มสอนด้วยการเข้าสู่เนื้อหาธรรมทีเดียวแต่จะทรงเริ่มสนทนากับผู้ทรงพบหรือผู้มาเฝ้าด้วยเรื่องที่เขารู้เข้าใจดีหรือสนใจอยู่ เช่น เมื่อทรงสนทนากับควานช้างก็ทรงเริ่มสนทนาด้วยเรื่องวิธีฝึกช้างพบชวานาก็สนทนาเรื่องการทำนาพบพราหมณ์ก็สนทนาเรื่องไตรเพทหรือเรื่องธรรมของพราหมณ์บางทีก็ทรงจับจุดสนใจหรือเหมือนสะกิดให้สะดุ้งเป็นการปลุกเร้าความสนใจ เช่น เมื่อเทศนาโปรดชฎิลผู้บูชาไฟ ทรงเริ่มต้นด้วยคำว่า “ อะไร ๆ ร้อนลูกเป็นไฟหมดแล้ว ” ต่อจากนั้นจึงถามและอธิบายต่อไปว่าอะไรร้อนอะไรลูกเป็นไฟนำเข้าสู่ธรรมะบางทีก็ใช้เรื่องที่เขาสงสัยหรือที่เขาถุ้ตนเอง เป็นข้อสนทนาไปโดยตลอด แต่แทรกความทรงธรรมเข้าไว้ให้

๒. สร้างบรรยากาศในการสอนให้ปลอดโปร่งพลัดเพิกไม่ให้เกิดเครียดไม่ให้เกิดความอึดอัดใจและให้เกียรติแก่ผู้เรียนให้เขามีความภูมิใจในตัว เช่น เมื่อพราหมณ์โสณทัณฑะกับคณะไปเฝ้าท่านโสณทัณฑะครุ่นคิดวิตกอยู่ในใจว่า “ถ้าเราถามปัญหาออกไปหากพระองค์ตรัสว่าพราหมณ์ปัญหาข้อนี้ท่านไม่ควรถามอย่างนี้ที่ประชุมก็จะหมิ่นเราได้ถ้าพระสมณโคดมจะตรัสถามปัญหาเราถ้าแม่เราตอบไม่ถูกพระทัยหากพระองค์ตรัสว่าพราหมณ์ปัญหาข้อนี้ท่านไม่ควรตอบอย่างนี้ที่ถูกควรแก้แบบนี้ที่ประชุมก็จะหมิ่นเราได้ถ้ากระไรขอให้พระสมณโคดมถามปัญหาเราในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นคำสอนของอาจารย์เราเถิด เราจะตอบให้ถูกพระทัยทีเดียว”

พระพุทธเจ้าทรงทราบดีว่าพราหมณ์ได้ทรงดำริว่า “โสณทัณฑะนี้ลำบากใจอยู่ถ้ากระไรเราพึงถามปัญหาเขาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นคำสอนของอาจารย์ฝ่ายเราเองเถิด” แล้วได้ตรัสถามถึงคุณสมบัติของพราหมณ์ทำให้พราหมณ์นั้นสบายใจและรู้สึกภูมิใจที่จะสนทนาต่อไปในเรื่องซึ่งตัวเองถือว่าเขารู้ชำนาญอยู่เป็นพิเศษ และพระองค์ก็ทรงสามารถชักนำพราหมณ์นั้นเข้าสู่ธรรมของพระองค์ได้ ด้วยการคอยทรงเลือกป้อนคำถามต่างๆ กับพราหมณ์นั้นแล้วคอยสนับสนุนคำตอบของเขาต้อนเข้าสู่แนวที่พระองค์ทรงพระประสงค์หรือเมื่อพบนิโครธปริพาชกก็ทรงเปิดโอกาสเชิญให้เขาถามพระองค์ด้วยปัญหาเกี่ยวกับลัทธิฝ่ายเขาทีเดียว”

๓. สอนมุ่งเนื้อหา มุ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่สอนเป็นสำคัญไม่กระทบตนและผู้อื่น ไม่มุ่งยกตนไม่มุ่งเสียดีใดๆ ในสมัยพุทธกาล แม้เมื่อมีผู้มาทูลถามเรื่องคำสอนของเจ้าลัทธิต่างๆ ว่าของใครคนใดผิดคนใดถูกพระองค์ก็จะไม่ทรงตัดสินแต่จะทรงแสดงหลักธรรมให้เขาฟังคือให้เขาคิดพิจารณาตัดสินเอาด้วยตนเอง เช่นคราวหนึ่ง พราหมณ์ ๒ คน เข้าไปเฝ้าทูลถามว่า ท่านปรุณกัสสปะ เจ้าลัทธิหนึ่งกับท่านนิครนถนาฏบุตรอีกเจ้าลัทธิหนึ่งต่างก็ปฏิญาณว่าตนเองเป็นผู้ที่รู้ที่สุดด้วยกันว่าหะเป็นปฏิบัติกันใครจริงใครเท็จ พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า “อย่างเลยพราหมณ์ข้อที่ทั้งสองนี้ต่างพูดอวดรู้มีวาทะเป็นปฏิบัติกันนั้นใครจะจริงใครจะเท็จพักไว้เถิดเราจักแสดงธรรมให้ท่านทั้งสองฟังขอให้ท่านตั้งใจฟังเถิด”

เรื่องเช่นนี้มีปรากฏหลายแห่งในพระไตรปิฎกแม้เมื่อแสดงธรรมตามปกติในที่ประชุมสาวกก็ไม่ทรงยกยอ และไม่ทรงรุกรานที่ประชุม ทรงชี้แจงให้รู้เข้าใจชัดเจนไปตามธรรม

๔. สอนโดยเคารพ คือ ตั้งใจสอนทำจริงด้วยความรู้สึกว่าเป็นสิ่งมีค่ามองเห็นความสำคัญของผู้เรียนและงานสั่งสอนนั้นไม่ใช่สักว่าทำหรือเห็นเป็นชั้นต่ำๆ อย่างพระพุทธจริยาที่ว่า “ภิกษุทั้งหลายถ้าแม้ตถาคตจะแสดงธรรมแก่ภิกษุทั้งหลายตถาคตย่อมแสดงโดยเคารพไม่แสดงโดยไม่เคารพ

ถ้าแม้จะแสดงแก่ภิกษุณีแก่อุบาสกอุบาสิกาแก่ปุถุชนทั้งหลายโดยที่สุดแม้แก่คนขอทานและพรานนกก็ย่อมแสดงโดยการพาแสดงโดยขาดความเคารพไม่

๕. ใช้ภาษาสุภาพนุ่มนวล ไม่หยาบคาย ชวนให้สบายใจสละสลวยเข้าใจง่ายอย่างที่ว่า “พระสมณโคดมมีพระดำรัสไพเราะรู้จักตรัสถ้อยคำได้งดงาม มีพระวาจาสุภาพสละสลวยไม่มีโทษยังผู้ฟังให้เข้าใจเนื้อความได้ชัดเจน” และพระพุทธรองค์ได้ทรงแสดงเกี่ยวกับองค์แห่งพระธรรมกถึกหรือคุณสมบัติสำคัญของนักเทศน์^๒ ที่พึงยึดถือเป็นข้อปฏิบัติให้แก่พระอานนท์ผู้ฟังคือ

- (๑) เราจักกล่าวชี้แจงไปตามลำดับไม่ตรัสลัดให้ขาดความ
- (๒) เราจักกล่าวชี้แจงยกเหตุผลมาแสดงให้ผู้ฟังเข้าใจ
- (๓) เราจักแสดงธรรมด้วยจิตเมตตาปรารภนาประโยชน์แก่ผู้ฟัง
- (๔) เราจักไม่แสดงธรรมด้วยเพราะเห็นแก่อามิสสินจ้าง
- (๕) เราจักแสดงไปโดยไม่กระทบตนและผู้อื่น

ง. ลีลาการสอน

เมื่อมองกว้างๆ การสอนของพระพุทธเจ้าแต่ละครั้ง จะดำเนินไปจนถึงผลสำเร็จโดยมีคุณลักษณะซึ่งเรียกได้ว่าเป็นลีลาในการสอน ๔ อย่าง คือ

- (๑) สันทติสนา อธิบายให้เห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง เหมือนงูมือไปดูให้เห็นกับตา
- (๒) สมาทปนา ชักชวนให้เข้าใจจริงด้วยชวนให้คล้อยตามจนต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติ
- (๓) สมุตเตชนา เร้าใจให้แก่วก้าลังเกิดกำลังใจปลุกให้มีอุตสาหะแข็งขันมั่นใจว่าจะทำให้สำเร็จได้ ไม่หวั่นระย่อต่อความเหนื่อยยาก
- (๔) สัมปหังสนา ชโลมใจให้เข้มชื่นร่าเริงเบิกบานฟังไม่เบื่อและเปี่ยมด้วยความหวัง เพราะมองเห็นคุณประโยชน์ที่ตนจะพึงได้รับจากการปฏิบัติ

อาจผูกเป็นคำสั้นๆ ได้ว่าแจ่มแจ้งจงใจหาญกล้าร่าเริงหรือชี้ชัดเชิญชวนคึกคักเบิกบาน

จ. วิธีสอนแบบต่างๆ

วิธีสอนของพระพุทธเจ้ามีหลายแบบหลายอย่างที่น่าสังเกตหรือพบบ่อยคงจะได้แก่วิธีต่อไปนี้

^๒ อจ. ปญจก. ๒๒/๑๕๕/๒๖๓.

๑. แบบสาธกัจฉาหรือสนทนาวิธีนี้น่าจะเป็นวิธีที่ทรงใช้บ่อยไม่น้อยกว่าวิธีใดๆ โดยเฉพาะในเมื่อผู้มาเฝ้าหรือทรงพบนั่นยังไม่ได้เลื่อมใสศรัทธาในพระศาสนายังไม่รู้ไม่เข้าใจหลักธรรมในการสนทนาพระพุทธเจ้ามักจะทรงเป็นฝ่ายถามนำคู่สนทนาเข้าสู่ความเข้าใจธรรมและความเลื่อมใสศรัทธาในที่สุดแม้ในหมู่พระสาวกพระองค์ก็ทรงใช้วิธีนี้ไม่น้อยและทรงส่งเสริมให้สาวกสนทนาธรรมกัน อย่างในมกคสูตรว่า “กาเลน ชมมสากัจฉา เอตมมุงคละมุตตมํ การสนทนาธรรมตามกาล เป็นมงคลอันอุดม”

๒. แบบบรรยายวิธีสอนแบบนี้ น่าจะทรงใช้ในที่ประชุมใหญ่ในการแสดงธรรมประจำวัน ซึ่งมีประชาชนหรือพระสงฆ์จำนวนมากและส่วนมากเป็นผู้มีพื้นความรู้ความเข้าใจกับมีความเลื่อมใสศรัทธาอยู่แล้วมาฟังเพื่อหาความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมและหาความสงบสุขทางจิตใจนับได้ว่าเป็นคนประเภทและระดับใกล้เคียงกันพอจะใช้วิธีบรรยายอันเป็นแบบกว้างๆ ได้ลักษณะพิเศษของพุทธวิธีสอนแบบที่พบในคัมภีร์บอกว่าทุกคนที่ฟังพระองค์แสดงธรรมอยู่ในที่ประชุม นั้น แต่ละคนรู้สึว่าพระพุทธเจ้าตรัสอยู่กับตัวเอง โดยเฉพาะซึ่งนับว่าเป็นความสามารถอัศจรรย์อีกอย่างหนึ่งของพระพุทธเจ้า

๓. แบบตอบปัญหาผู้ที่มาถามปัญหานั้น นอกจากผู้ที่มีความสงสัยข้องใจในข้อธรรมต่างๆ แล้วโดยมากเป็นผู้นับถือลัทธิศาสนาอื่นบ้างก็มาถามเพื่อความต้องการรู้คำสอนทางฝ่ายพระพุทธศาสนา หรือเทียบเคียงกับคำสอนในลัทธิของตนบ้างก็มาถามเพื่อลองภูมิบ้างก็เตรียมมาถามเพื่อข่มปราบให้จนหรือให้ได้รับความอับอายในการตอบพระพุทธองค์ทรงสอนให้พิจารณาคุณลักษณะของปัญหาและใช้วิธีตอบให้เหมาะสมกันในสังคีตสูตรท่านแยกประเภทปัญหาไว้ตามลักษณะวิธีตอบเป็น ๔ อย่าง” คือ

(๑) เอกังสพยากรณีปัญหาปัญหาที่ฟังตอบตรงไปตรงมาตายตัวพระอรธกถาจารย์ยกตัวอย่าง เช่น ถามว่าจักขุเป็นอนิจจังหรือฟังตอบตรงไปได้ทีเดียวว่า “ถูกแล้ว ”

(๒) ปฏิปุจฉาพยากรณีปัญหาปัญหาที่ฟังย้อนถามแล้วจึงแก้ท่านยกตัวอย่างเช่นเขาถามว่า “โสตะก็เหมือนจักขุหรือ” ฟังย้อนถามก่อนว่า “ที่ถามนั้นหมายถึงแง่ใด” ถ้าเขาว่า “ในแง่เป็นอนิจจัง ” จึงควรตอบรับว่า “เหมือน”

(๓) วิทชพยากรณีปัญหา ปัญหาที่จะต้องแยกความตอบ เช่น เมื่อเขาถามว่า “สิ่งที่เป็นอนิจจัง ได้แก่ จักขุใช้ไหม ?” ฟังแยกความออกตอบว่า “ไม่เฉพาะจักขุเท่านั้นถึงโสตะ ฆานะ ฯลฯ ก็เป็นอนิจจัง” หรือปัญหาว่า “พระตถาคตตรัสว่าซึ่งไม่เป็นที่รักที่ชอบใจของคนอื่นไหม ? ก็ต้องแยก

* ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๒/๒๕๑.

ตอบตามหลักการตรัสวาจา ๖ หรือปัญหาว่าพระพุทธเจ้าทรงติเตียนตนะทั้งหมดจริงหรือ” ก็ต้องแยกตอบว่าชนิดใดติเตียนชนิดใดไม่ติเตียน ดังนี้เป็นต้น

(๔) ฐปณีย์ปัญหา ปัญหาที่พึงยับยั้งเสีย ได้แก่ ปัญหาที่ถามนอกเรื่องไร้ประโยชน์อันจักเป็นเหตุให้เขวียดเขื้อสั่นเปลืองเวลาเปล่าพึงยับยั้งเสียแล้วชักนำผู้ถามกลับเข้าสู่แนวเรื่องที่ประสงค์ต่อไปท่านยกตัวอย่างเมื่อถามว่า “ชีวะอันใดสรีระก็อันนั้นหรือ ?” อย่างนี้เป็นคำถามประเภทเก็งความจริงซึ่งอธิบายอย่างไรผู้ถามก็ไม่อาจเข้าใจเพราะไม่อยู่ในฐานะที่เขาจะเข้าใจได้ พิสูจน์ไม่ได้ ทั้งไม่เกิดประโยชน์อะไรแก่เขาด้วย

นอกจากนี้ท่านยังสอนให้คำนึงถึงเหตุแห่งการถามปัญหาด้วยในเรื่องนี้ พระสารีบุตรอัครสาวก เคยแสดงเหตุแห่งการถามปัญหาไว้ว่า “บุคคลผู้ใดผู้หนึ่ง ย่อมถามปัญหาคะผู้อื่นด้วยเหตุ ๕ อย่าง” คือ

(๔.๑) บางคน ย่อมถามปัญหาเพราะ ความโง่เขลาเพราะความไม่เข้าใจ

(๔.๒) บางคน มีความปรารถนาถามก เกิดความอยากได้จึงถามปัญหา

(๔.๓) บางคน ย่อมถามปัญหา ด้วยต้องการอวดเด่นข่มเขา

(๔.๔) บางคน ย่อมถามปัญหาคด้วยประสงค์จะรู้

(๔.๕) บางคน ย่อมถามปัญหาคด้วยความดำริว่า เมื่อเราถามแล้ว

ถ้าเขาตอบได้ถูกต้องก็เป็นการดีแต่ถ้าเราถามแล้วถ้าเขาตอบไม่ได้ถูกต้องเราจะได้ช่วยแก้ไขเขาโดยถูกต้องในการตอบปัญหานอกจากวิธีตอบแล้วถ้าได้รู้ซึ่งถึงจิตใจของผู้ถามด้วยว่าเขาถามด้วยความประสงค์อย่างใดก็จะสามารถกล่าวแก้ได้เหมาะแก่การและตอบปัญหาได้ตรงจุดทำให้การสอนได้ผลดียิ่งขึ้น

(๕) แบบวางกฎข้อบังคับ เมื่อเกิดเรื่องมีภิกษุกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นเป็นครั้งแรกพระสงฆ์หรือประชาชนเล่าลือโพทนาติเตียนกันอยู่มีผู้นำความมากราบทูลพระพุทธเจ้าพระองค์ก็จะทรงเรียกประชุมสงฆ์สอบถามพระภิกษุผู้กระทำความผิดเมื่อเจ้าตัวรับได้ความเป็นสัจจริงแล้วก็จะทรงดำหนิชี้แจงผลเสียหายที่เกิดแก่ส่วนรวมพรรณาผลร้ายของความประพฤติน่าติและคุณประโยชน์ของความประพฤติที่ดีงาม แล้วทรงแสดงธรรมกลาที่สมควรเหมาะสมกับเรื่องนั้นจากนั้นจะตรัสให้สงฆ์ทราบว่าจะทรงบัญญัติสิกขาบทโดยทรงแถลงวัตถุประสงค์ในการบัญญัติสิกขาบทแล้วทรงบัญญัติ

“ จ. ม. (ไทย) ๕/๒๑๔/๕๐, ๒๒/๑๖๕/๗๐ ; อ. ป. พ. (ไทย) ๒๒/๑๖๕/๒๗๒.

สิกขาบทข้อนั้นๆ ไว้ด้วยความเห็นชอบพร้อมกันของสงฆ์ในท่ามกลางสงฆ์ และด้วยความรับทราบร่วมกันของสงฆ์ในการสอนแบบนี้ พึงสังเกตว่าพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบทด้วยความเห็นชอบของสงฆ์ ซึ่งบาลีใช้คำว่า “ สงฆสุญฺจตยา ” แปลว่า “ เพื่อความรับว่าดีแห่งสงฆ์ ” ท่านอธิบายความหมายว่าทรงบัญญัติโดยชี้แจงให้เห็นแล้วว่าถ้าไม่รับจะเกิดผลเสียอย่างไรเมื่อรับจะมีผลดีอย่างไร จนสงฆ์รับคำของพระองค์ว่า ดีแล้ว ไม่ทรงบังคับเอาโดยพลการ

ฉ. กลวิธีและอุบายประกอบการสอน

๑. การยกอุทาหรณ์ และการเล่านิทานประกอบการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายและการเล่านิทานประกอบการสอนช่วยให้เข้าใจความได้ง่ายและชัดเจนช่วยให้จำแนกเห็นจริงและเกิดความเพลิดเพลินทำให้การเรียนการสอนมีรสยิ่งขึ้น เช่น เมื่อจะอธิบายให้เห็นว่า คนมีความปรารถนาดีอยากช่วยทำประโยชน์แต่หากขาดปัญญาอาจกลับทำลายประโยชน์เสียก็ได้ก็เล่านิทานชาดกเรื่องลิงเผ่าสวนหรือคนขายเหล้าเป็นต้นพระพุทธเจ้าทรงใช้อุทาหรณ์และนิทานปรากฏอยู่ทั่วไปเฉพาะคัมภีร์ชาดกอย่างเดียวก็มีนิทานชาดกถึง ๕๔๗ เรื่อง

๒. การเปรียบเทียบกับข้ออุปมาคำอุปมาช่วยให้เรื่องที่ลึกซึ้งเข้าใจยากปรากฏความหมายเด่นชัดออกมาและเข้าใจง่ายขึ้นโดยเฉพาะมักใช้ในการอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรม เปรียบให้เห็นชัดด้วยสิ่งที่เห็นรูปธรรมหรือแม้เปรียบเรื่องที่เป็นรูปธรรมด้วยข้ออุปมาแบบรูปธรรมก็ช่วยให้ความหนักแน่นเข้า เช่น

“ภูเขาศิลาล้วนเป็นแท่งที่ขย่มไม่หวั่นไหวด้วยแรงลมฉันใดบัณฑิตทั้งหลายขย่มไม่หวั่นไหวเพราะคานินทาและสรรเสริญฉันนั้น ”

“ คนผู้เรียนรู้น้อย ขย่มแก่ลงเหมือนโคถึกเนื้อของเขาเจริญขึ้นแต่ปัญญาหาเจริญไม่ ”

“เมื่อพระอาทิตย์จะอุทัยขย่มมีแสงเงินแสงทองปรากฏขึ้นเป็นนิมิตมาก่อนฉันใดความมีกัลยาณมิตรขย่มเป็นเบื้องต้นเป็นนิมิตหมายแห่งการบังเกิดขึ้นของโพชฌงค์ ๗ ฉะนั้น ”

การใช้อุปมานี้น่าจะเป็นกลวิธีประกอบการสอนที่พระพุทธองค์ทรงใช้มากที่สุดมากกว่ากลวิธีอื่นใด

๓. การใช้อุปกรณ์การสอน ในสมัยพุทธกาลย่อมไม่มีอุปกรณ์การสอนชนิดต่างๆ ที่จัดทำขึ้นไว้เพื่อการสอนโดยเฉพาะเหมือนสมัยปัจจุบันเพราะยังไม่มีการจัดการศึกษาเป็นระบบขึ้นมาอย่างกว้างขวาง หากจะใช้อุปกรณ์บ้างก็คงต้องอาศัยวัตถุสิ่งของที่มีในธรรมชาติหรือเครื่องใช้ต่างๆ ที่ผู้คนใช้กันอยู่

:-

อีกประการหนึ่งคำสอนของพระพุทธเจ้าที่มีบันทึกไว้ก็เป็นคำสอนที่ตรัสแก่ผู้ใหญ่และเป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักธรรมทั้งสอนเคลื่อนที่ไปในดินแดนแคว้นต่าง ๆ อย่างอิสระชนิตที่ผู้สอนไม่มีทรัพย์สินสมบัติติดตัว ด้วยเหตุนี้ความจำเป็นที่จะใช้อุปกรณ์จึงมีน้อยและโอกาสที่จะอาศัยอะปรักถักเป็นไปได้น้อย นอกจากนั้นการใช้ข้ออุปมาต่าง ๆ ก็จะสะดวกกว่าและให้ความเข้าใจชัดเจนอยู่แล้วแม้เมื่อใช้ของจริงเป็นอุปกรณก็มักใช้ในแง่อุปมาอีกนั่นเองจึงปรากฏว่าคำสอนในแง่อุปมามีมากมาย แต่ไม่ค่อยปรากฏการใช้อุปกรณการสอน

อย่างไรก็ตามตัวอย่างการใช้ที่พระพุทธเจ้าทรงใช้อุปกรณการสอนเหมือนกันโดยทรงใช้เครื่องใช้ที่มีอยู่ในกรณีสอนผู้เรียนที่อายุน้อยๆ ซึ่งเข้าใจจากวัตถุได้ง่ายกว่านามธรรมจึงปรากฏเรื่องพระพุทธเจ้าทรงสอนสามเณรราหุลเมื่ออายุ ๗ ขวบ

๔. การทำเป็นตัวอย่าง วิธีสอนที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะในทางจริยธรรม คือการทำเป็นตัวอย่าง ซึ่งเป็นการสอนแบบไม่ต้องกล่าวสอนเป็นทำนองการสาธิตให้ดูแต่ที่พระพุทธเจ้าทรงกระทำนั้นเป็นไปในรูปทรงเป็นผู้นำที่ดีการสอนโดยทำเป็นตัวอย่างก็คือพระจริยาวัตรอันดีงามที่เป็นอยู่โดยปกติตนเองแต่ที่ทรงปฏิบัติเป็นเรื่องราวเฉพาะก็มี เช่น คราวหนึ่งพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระอานนท์ตามเสด็จขณะเสด็จไปตามเสนาสนะที่อยู่ของสงฆ์ได้ทอดพระเนตรเห็นพระภิกษุรูปหนึ่งอาพาธเป็นโรคท้องร่วง นอนจมกองมูลและอุจจาระของตนไม่มีผู้พยาบาลดูแลจึงเสด็จแล้วจึงทรงประชุมสงฆ์ทรงสอบถามเรื่องนั้น และตรัสตอบหนึ่งว่า “ ภิกษุทั้งหลายพวกเธอไม่มีมารดาไม่มีบิดาผู้ใดเล่าจะพยาบาลพวกเธอถ้าพวกเธอไม่พยาบาลกันเองใครเล่าจักพยาบาลผู้ใดจะพึงอุปถัมภ์เรา ขอให้ผู้นั้นพยาบาลภิกษุอาพาธเถิด ”

๕. การเล่นเกมภาษาเล่นคำและใช้คำในความหมายใหม่ การเล่นเกมภาษาและเล่นคำเป็นเรื่องของความสามารถในการใช้ภาษาผสมกับปฏิภาณ ข้อนี้ก็เป็นการเล่นคำให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถของพระพุทธเจ้าที่มีรอบรู้ทุกด้านเมื่อผู้ใดทูลถามมาเป็นคำร้อยกรองพระองค์ก็ทรงตอบเป็นคำร้อยกรองไปทันทีทำนองกลอนสดบางทีเขาทูลถามหรือกล่าวข้อความโดยใช้คำที่มีความหมายไปในทางไม่ดีงามพระองค์ก็ตรัสตอบไปด้วยคำพูดเดียวกันนั่นเองแต่เป็นคำพูดในความหมายที่ต่างออกไปเป็นฝ่ายดีงาม คำสนทนาได้ตอบแบบนี้ มีรสอยู่แต่ในภาษาเดิมแปลออกสู่ภาษาอื่นย่อมเสียรสเสียความหมายยกตัวอย่างให้เห็นง่ายๆ เช่นในภาษาไทยว่า “ปากกาหัก ฟันดาตกน้ำ” อาจใช้ในความหมายต่างกันได้ในภาษาไทย แต่เมื่อแปลเป็นภาษาอื่นย่อมเสียรส

๖. อุปมาเลือกคนและการปฏิบัติรายบุคคล การเลือกคนเป็นอุปมาสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในการประกาศธรรมของพระพุทธเจ้าเริ่มแต่ระยะแรกประดิษฐานพระพุทธศาสนาจะ

เห็นได้ว่าพระพุทธเจ้าทรงดำเนินพุทธกิจด้วยพระพุทโธบายอย่างที่เราเรียกว่าการวางแผนที่ได้ผลยิ่งทรงพิจารณาว่าเมื่อจะเข้าไปประกาศพระศาสนาในถิ่นใดถิ่นหนึ่งควรไปโปรดใครก่อน เช่น ทรงเลือกไปโปรดพระเจ้าพิมพิสารพร้อมด้วยประชาชนของพระองค์และโปรดขฤิฑ ๓ พี่น้องพร้อมด้วยเหล่าบริวาร เป็นต้น เป็นผลให้การประกาศศาสนาในช่วงแรกๆ ประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจ

๓. การรู้จักจังหวะและโอกาสผู้สอน ต้องรู้จักใช้จังหวะและโอกาสให้เป็นประโยชน์เมื่อยังไม่ถึงจังหวะไม่เป็นโอกาส เช่น เรียนยังไม่พร้อมยังไม่เกิดปรีชากะแห่งญาณหรืออินทรีย์ก็ต้องมีความอดทนไม่ชิงหักหาญหรือดิ่งดันทำแต่ก็ต้องตื่นตัวอยู่เสมอเมื่อถึงจังหวะหรือเป็นโอกาสก็ต้องมีความฉับไวที่จะจับมาใช้ให้เป็นประโยชน์ไม่ปล่อยให้ผ่านเลยไปเสียเปล่าแม้ในการเผยแผ่ศาสนาแก่คนส่วนใหญ่ พระพุทธเจ้าก็ทรงปฏิบัติตามจังหวะและโอกาสด้วย เช่น ในครั้งทรงแสดงธรรมด้วยโอวาทปาฏิโมกข์ แก่พระภิกษุสงฆ์ที่เป็นอรหันต์ จำนวน ๑,๕๒๐ รูป ที่มาประชุมกันโดยไม่นัดหมายที่สวนเวฬุวันวันมาฆบูชา

๘. ความยืดหยุ่นในการใช้วิธีการ ถ้าผู้สอนสอนอย่างไรไม่มีอัตราตัดสินหาภาระทฤษฎีเสียให้น้อยที่สุดก็จะมุ่งไปยังผลสำเร็จในการเรียนรู้เป็นสำคัญสุดแต่จะใช้กลวิธีใดให้การสอนได้ผลดีที่สุดก็จะทำให้ทางนั้น ไม่กลัวว่าจะเสียเกียรติ ไม่กลัวจะถูกรู้สึกว่าแพ้งครวเมื่อสมควรก็ต้องยอมให้ผู้เรียนรู้สึกตัวว่าเขาเก่งบางคราวสมควรชมก็ชมบางคราวสมควรโธนอ่อนผ่อนตามก็ยอมตามสมควรขัดก็ขัดสมควรคล้อยก็คล้อยสมควรปลอบก็ปลอบมีพุทธพจน์ว่า “เรายอมฝึกคนด้วยวิธีละมุนละไมบ้าง ด้วยวิธีรุนแรงบ้าง ด้วยวิธีที่ทั้งอ่อนละมุนละไมและทั้งรุนแรงปนกันไปบ้าง”

๕. การลงโทษและให้รางวัล มีคำสรรเสริญพระพุทธรูปที่ยกมาแสดงข้างต้นแล้วว่า “พระผู้มีพระภาคทรงฝึกอบรมชุมชนได้ดีถึงเพียงนี้โดยไม่ต้องใช้อาชญา” ซึ่งแสดงว่าการใช้อำนาจลงโทษไม่ใช่วิธีการฝึกคนของพระพุทธเจ้าแม้ในการแสดงธรรมตามปกติพระองค์ก็ทรงแสดงไปตามเนื้อหาธรรม ไม่กระทบกระแทกใคร

๑๐. กลวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นต่างครั้งต่างคราว ย่อมมีลักษณะแตกต่างกันไปไม่มีที่สุดการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าย่อมอาศัยปฏิภาณ คือความสามารถในการประยुคต์ หลักวิธีการและกลวิธีต่างๆ มาใช้ให้เหมาะสมเป็นเรื่องเฉพาะครั้งเฉพาะคราวไปอย่างไรก็ดี การได้เห็นตัวอย่างการแก้ปัญหาเช่นนี้ อาจช่วยให้เกิดความเข้าใจในแนวทางที่จะนำไปใช้ปฏิบัติได้บ้าง^๕

^๔ พระธรรมปิฎก (ปอ. ปยุตฺโต), พุทธวิธีการสอน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕). หน้า ๒-๑๐.

จะเห็นได้ว่าพระพุทธองค์ทรงมีจิตวิทยาในการสอนที่มีความเข้าใจในสิ่งที่ถ่ายทอดอย่างแจ่มแจ้งวิธีทางหรือช่องทางอันเหมาะสมในการส่งสาร โดยเฉพาะการเลือกธรรมะตรงกับจริตของผู้รับสารความเหมาะสมในการส่งสารสถานะของผู้รับสารและผลย้อนกลับทุกครั้งเกิดผลดีอย่างมหาศาล ทั้งผู้รับและส่วนร่วมโดยเฉพาะหากผู้รับสารเข้าใจแล้วนำสาระของสารคือธรรมวินัยที่ได้รับไปปฏิบัติ มีแต่นำซึ่งความเจริญก้าวหน้า ความสุขสบายมาให้ตลอดเวลาในทุกที่ทุกเวลาเพราะธรรมวินัยของพระพุทธองค์เป็น “อกาลโก ไม่จำกัดกาลเวลา” และย่อมรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้เกิดไปในที่ชั่ว

การดำเนินงานในโครงการธรรมรักษานิเวศน์ของพระครูอาทรประชานาถเห็นได้ว่าท่านได้ใช้หลักพุทธวิธีในการเผยแผ่พระพุทธธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่หลากหลายวิธีการเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มบุคคลหลายสาขาอาชีพเกิดเป็นกระบวนการรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ การช่วยเหลือรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์ ตลอดจนการช่วยเหลือบุคคลกลุ่มอื่น ๆ ด้วยสื่อกลางเพื่อการสื่อสารอันนำไปสู่การเกิดแนวร่วมจากคนหลากหลายสาขาอาชีพนั้นคือการใช้หลักพระพุทธธรรมหมวดพรหมวิหารธรรมเป็นแกนกลางสื่อสารสร้างสัมพันธ์อันดีทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

หลักการประชาสัมพันธ์งานโครงการธรรมรักษานิเวศน์อาศัยหลักการที่ดียวลักษณ์ที่ยึดถือได้ การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายเพื่อหาจุดแข็งจุดอ่อนในตัวเองที่สามารถนำมาปรับใช้ อาศัยช่องทางการใช้สื่อด้วยวิธีการพูดให้เห็นภาพใช้ตัวตนจริงประกอบการสื่อมีเนื้อหาที่น่าสนใจไปประชาสัมพันธ์เผยแผ่ที่แสดงให้เห็นหรือสื่อให้เห็นจริงได้ เช่น การใช้ผู้ป่วยเป็นสื่อถ่ายทอดเรื่องโรคเอดส์ผู้สื่อสามารถสื่อได้ตรงเนื้อหาผู้ฟังตรงเห็นตามได้ง่ายทำเรื่องที่คนไม่เข้าใจให้เข้าใจได้ไม่ยากสร้างบรรพการศรัทธาจริง กระตุ้นให้ผู้ฟังมีความสนใจอยากรู้ในเรื่องนั้นเมื่อรู้แล้วเกิดความกลัวไม่กล้าเสี่ยงกับการติดโรครู้จักวิธีการดูแลรักษาตนเองให้ห่างไกลจากโรคเอดส์ การสร้างจุดแข็งทำให้เกิดแนวร่วมหรือเครือข่ายได้นั้นเนื่องจากสื่อที่น่าสนใจเป็นสื่อที่ถ่ายทอดจากบุคคลากรที่ประสบปัญหาเรื่องโรคเอดส์จริง(สันทัศน์) สามารถจูงใจ (สมาทปนา) ทำให้ผู้ฟังเกิดศรัทธาอยากทำตาม (สมุเตชา) พร้อมอุทิศตนเองช่วยเหลืองานด้านการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ (สัมปหังสนา)ก่อให้เกิดพลังแห่งเมตตาทั้งต่อตนเองและส่วนรวม

๒.๒ ศึกษาวิธีการนำหลักพระพุทธธรรมมาใช้กับผู้ป่วยเอดส์

การดำเนินงานในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ของพระครูอาทรประชานาถได้เป็นผลสำเร็จ เพราะท่านได้รู้จักประยุกต์นำพระพุทธธรรมหมวดพรหมวิหารธรรมหรืออัมมัญญา ๔ ใช้เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินโครงการแต่ละด้านมีหลักการสำคัญในการใช้ดังต่อไปนี้

พรหมวิหารธรรม ๔ หรืออัมมัญญาธรรม ๔^๖ ใช้โดยทั่วไปหลักพระพุทธธรรมที่สำคัญใช้เป็นแกนกลางในการให้การช่วยเหลือและใช้สำหรับเป็นหลักบริหาร พระพุทธธรรมอันเป็นเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ หลักการนำไปสู่การประพฤติที่ประเสริฐ พระพุทธธรรมมิได้จำกัดกับหลักธรรมหมวดอื่น เพื่อให้การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์และสัตว์อื่น ๆ นั่นคือ หลักพรหมวิหารธรรม ๔ อันได้แก่

๑. เมตตา ความรักปรารถนาดีอยากให้คนอื่นสัตว์อื่นมีความสุขกายสุขใจมีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์และสัตว์อื่นทั่วหน้า

ลักษณะ เป็นไปเพื่อเกื้อกูลเอื้ออาทรช่วยเหลือปรารถนาดีทำสิ่งอันมีประโยชน์หวังความเจริญต่อเพื่อนมนุษย์ทุกชนชั้นทุกชาติศาสนา

หน้าที่ ช่วยเหลือกลุ่มผู้ป่วยโรคเอดส์บุคคลกลุ่มอื่นตลอดจนสัตว์อื่นให้มีความสุขพ้นจากความทุกข์

ผลปรากฏ ช่วยเหลือสงเคราะห์ห่อนุเคราะห์ให้เขาพ้นจากความทุกข์ กำจัดความเห็นแก่ตัว การเบียดเบียนชิงดีชิงเด่นกัน

ปทัสถาน มีความปรารถนาดียังสันติภาพมาสู่โลกสังคมมีความเอื้ออาทรเข้าใจเห็นใจกันช่วยเหลือกัน

๒. กรุณา ความสงสารช่วยเหลือให้กลุ่มผู้ป่วยตลอดจนบุคคลกลุ่มอื่นสัตว์อื่นพ้นจากความทุกข์ มีจิตโศกสวดสร้างมนุษยสัมพันธ์ไมตรีจิตทำประโยชน์เพื่อปลดปล่อยบำบัดความทุกข์บำรุงความสุขของมนุษย์และสัตว์อื่น

ลักษณะ เป็นไปเพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือปลดปล่อยความทุกข์ความเดือดร้อนและบำรุงความสุขแก่ผู้อื่นจากไมตรีจิตอันดีงาม

หน้าที่ ไม่นิ่งดูเฉย ช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์ด้วยปัจจัย ๔ และการช่วยเหลือเยี่ยวยาด้านสภาพจิตใจให้เข้มแข็งมีความหวัง

^๖ ท. ป. (ไทย) ๑๑/๓๑๘/๒๕๐.

ผลปรากฏ สังคมเต็มไปด้วยความรักความเข้าใจกัน ขจัดความเห็นแก่ตัว ขจัดอวิชชา ลดความทุกข์ยากลำบากกายลำบากใจของสัตว์

ปทัสถาน เข้าใจภาวะได้ทำหน้าที่พระสงฆ์บริบูรณ์ด้วยการสังเคราะห์และบำเพ็ญบารมี ในด้านต่างๆ ให้บริบูรณ์เช่น ทานบารมี เมตตาบารมี เป็นต้น

๓. มุทิตา ความยินดีเมื่อได้ช่วยมนุษย์และสัตว์อื่นให้เข้าถึงความสุขมีจิตผ่องใสบันเทิงใจ กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานใจอยู่เสมอเมื่อเห็นความผาสุกความเจริญองงามการเข้าถึงความสุขของผู้อื่น

ลักษณะ พลอยยินดีมีกำลังใจในการช่วยเหลือผู้อื่นต่อไปและส่งเสริมให้เขามีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุขเหมือนคนทั่วไป

หน้าที่ มีความปรารถนาดีต่อกันสร้างความสามัคคีขจัดความริษยาสร้างสายใยสัมพันธ์ในสังคม

ผลปรากฏ มีการเกื้อกูลเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์อื่นสังคมเต็มไปด้วยเมตตาจิต ปราศจากการชิงดีชิงเด่นคิดอาฆาตมั่งทำร้ายกันขจัดความเห็นแก่ตัวมีใจเป็นกลางปราศจากอคติ

๔. อุเบกขา ความวางใจเป็นกลางอันจะทำให้ดำรงอยู่ในสภาวะนำไปสู่การเข้าถึงเหตุปัจจัย มีใจเที่ยงตรงปราศจากอคติ กิเลสเครื่องร้อยรัด นำไปสู่การพัฒนาคุณธรรมขั้นสู่พัฒนาคุณภาพของงานที่ดำเนินการ

ลักษณะ การวางใจเป็นกลางปราศจากอคติพิจารณาเหตุปัจจัยเพื่อเข้าสู่ปัญญาโดยอุบายอันชอบประกอบด้วยธรรม

หน้าที่ ดำรงตนในภาวะผู้นำเปี่ยมด้วยความเป็นกลางมุ่งประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความเสมอภาคกัน

ผลปรากฏ ระวังความขัดเคืองเสียใจและความไม่เที่ยงธรรม การปล่อยวางการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาคความขัดแย้ง

ปทัสถาน มองเห็นจุดอ่อนที่ควรแก้จุดแข็งที่ควรเสริมและการเข้าถึงสังขธรรมความจริงของชีวิตที่มนุษย์และสัตว์โลกต้องประสบในชะตากรรมเดียวกัน (ไตรลักษณ์)

สมบัติ ความสมบูรณ์หรือความสัมฤทธิ์ผลและวิบัติความล้มเหลวหรือการปฏิบัติผิดพลาดไม่สำเร็จผล^๑

^๑ อภ. วิ. (ไทย) ๓๕/๘๑๐/๕๒๓-๕๒๔.

เมตตา	สมบัติ	สงบหายไร้ความแค้นเคืองไม่พอใจ
วิบัติ		เกิดเสนาหา
กรุณา	สมบัติ	สงบหายไร้วิหิงสา
วิบัติ		เกิดความโสภเสรร้า
มุทิตา	สมบัติ	สงบไร้ความริษยา
วิบัติ		เกิดความสนุกสนาน
อุเบกขา	สมบัติ	สงบหายไม่มีความยินดียินร้าย
วิบัติ		เกิดความเฉยด้วยไม่รู้ (เฉยโง่ เฉยเมย เฉยเมิน)
ข้าศึกคือ		อกุศลซึ่งเป็นศัตรูคู่ปรับที่จะทำลายหรือทำกรรมนั้นๆ ให้เสียไป
เมตตา		ข้าศึกใกล้ระคะข้าศึกใกล้ไกลพยาบาท คือความขัดเคืองไม่พอใจ
กรุณา		ข้าศึกใกล้โหม่นัส คือความโสภเสรร้าเสียใจข้าศึกใกล้วิหิงสา
มุทิตา		ข้าศึกใกล้โสมนัส (เช่นดีใจว่าตนจะพลอยได้รับผลประโยชน์)ข้าศึกไกลลอร์ด คือความไม่ยินดีไม่ไยดี ริษยา
อุเบกขา		ข้าศึกใกล้อัญญอุเบกขา (เฉยไม่รู้เรื่อง เฉยโง่ เฉยเมย) ข้าศึกไกลระคะ (ความไคร้) และปฏิฆะ (ความเคือง) หรือชอบใจและจัดใจ ^๔

หลักการวิธีการใช้พรหมวิหารธรรม ๔ หรืออัปมัญญา ๔ ของพระครูอาทรประชานาถ เมตตาพรหมวิหาร^๒หลักพระพุทธธรรมที่พระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ดิกขปัญโญ) ใช้กับกลุ่มผู้บริหารเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกลุ่มผู้ป่วยภายในและนอกโครงการดังมีปรากฏในวิสุทธรคในเรื่อง พรหมวิหาร ๔ ดังมีข้อความต่อไปนี้

พรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ขั้นแรก พิจารณาเห็นโทษในโทษะ และอานิสงส์ในขันติก่อน เมื่อพิจารณาเห็นโทษในโทษะแล้วจึงเจริญเมตตาในตนด้วยการพิจารณา บ่อยๆ อย่างนี้ว่า “ขอเราจงเป็นผู้ถึงซึ่งความสุข ไม่มีทุกข์เกิด” หรือว่า “ขอเราจงเป็นผู้ไม่มีเวร ไม่มี ความเบียดเบียน ไม่หมดความทุกข์ มีความสุขบริหารตนไปเกิด” เป็นต้น

^๔ พระธรรมปิฎก (ปอ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ฉบับประมวลธรรม), (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสื่อตะวัน จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒๔-๑๒๖.

๑. เมตตาพรหมวิหาร วิธีการก่อให้เกิดเมตตาคือระลึกถึงดีของผู้อื่นไม่มีอคติต่อกลุ่มบุคคลต่างๆ ภายในโครงการธรรมรักษันเวศน์มีความรักปรารถนาดีไม่มีอคติแบ่งแยกคุณความดีและสิ่งไม่ดีของแต่ละคนคือมุ่งส่งเสริมจุดเด่นพัฒนาจุดด้อย

การเอาชนะอกุศล 3 อย่างอันได้แก่ ความโลภความโกรธความหลงในกลุ่มบุคคลในอารมณ์อันน่าปรารถนาและไม่น่าปรารถนาวิธีชนะอกุศลทั้ง ๓ คือต้องเจริญด้วยเมตตาธรรมอยู่เนื่องๆ

การพิจารณาผลกรรมคือพิจารณาว่ามนุษย์เราทุกคนมีการกระทำที่แตกต่างกันผลสะท้อนแห่งกรรมจึงแตกต่างกันแต่การจะยังให้มนุษย์เราเกิดเมตตาธรรมต่อกันก็ด้วยกุศลวิธีคือมนุษย์เราต้องมีความเข้าใจในเพื่อนมนุษย์ (เมตตา) มีมนุษยธรรมต่อกัน เพราะฉะนั้นกรรมในที่นี้จึงเป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ผู้ลำบากกว่าตน(ผู้ป่วยโรคเอดส์) ด้วยวิธีการมีส่วนร่วมหลากหลาย

วิธีแผ่เมตตาแก่ตน และคนอื่น การแผ่เมตตาให้แก่นั่น มี ๔ ประการ^๕

๑. อหิ อเวโร โหมิ ขอข้าพเจ้าจงเป็นผู้ไม่มีศัตรูภายในและภายนอก
 ๒. อหิ อพฺยาปชฺโช โหมิ ขอข้าพเจ้าจงเป็นผู้ไม่มีความพยายาบทกังวลใด ๆ
 ๓. อหิ อนินฺโหม โหมิ ขอข้าพเจ้าจงเป็นผู้ไม่มีความลำบากกายและใจ
 ๔. อหิ สุขีอตุตฺตานํ ปรีหฺรามิ ขอข้าพเจ้าจงเป็นผู้มีความสุขกาย สุขใจ ตลอดกาลนาน
- การแผ่เมตตาให้แก่นั่นอื่น ๔ ประการ

๑. อเวโร โหตุ ขອງไม่มีศัตรูภายใน และภายนอก
๒. อพฺยาปชฺโช โหตุ ขອງไม่มีความพยายาบทกังวลใด ๆ
๓. อนินฺโหม โหตุ ขອງไม่มีความลำบากกาย และใจ
๔. สุขีอตุตฺตานํ ปรีหฺรตุ ขອງมีความสุขกาย สุขใจ ตลอดกาลนาน

การแผ่เมตตาให้แก่นั่นอื่นตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ๔ ประการ

๑. อเวรา โหณฺตุ ขອງไม่มีศัตรูภายใน และภายนอกทั่วกัน
๒. อพฺยาปชฺชา โหณฺตุ ขອງไม่มีความพยายาบทกังวลทั่วกัน
๓. อนินฺมา โหณฺตุ ขອງไม่มีความลำบากกาย และใจทั่วกัน
๔. สุขีอตุตฺตานํ ปรีหฺรณฺติ ขອງมีความสุขกาย สุขใจ ตลอดกาลนานทั่วกัน

^๕ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, คัมภีร์วิสุทธิมรรค แปลโดย สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถระ), (กรุงเทพมหานคร : บริษัทประจักษ์พรินติ้ง จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๔๑๕.

การแผ่เมตตาไปตามลำดับบุคคลบุคคลที่เรารู้จัก หรือร่วมทำงานกันก็ดีเหล่านี้ อาจแบ่งบุคคลได้ ๔ จำพวก คือ

๑. ปิยบุคคล บุคคลอันเป็นที่รัก
๒. อติปิยบุคคล บุคคลอันเป็นที่รักยิ่ง
๓. มัชฌัตตบุคคล บุคคลที่ไม่รักไม่ชัง
๔. เวริบุคคล บุคคลที่เป็นศัตรูกัน

อานิสงส์ของเมตตา ๑๑^{๐๐} อย่างเกิดกับพระครูอาทรประชานาถดังปรากฏในวิสุทธิมรรคมีดังนี้

๑. สุขุ สุปติ นอนหลับสบายคล้ายเข้าสมบัติ
๒. สุขุ ปฏิพุชฌติ เมื่อตื่นก็สบายคล้ายออกจากสมบัติ
๓. น ปาปกํ สุขิโน ไม่ฝันเห็นสิ่งที่ไม่ดี, ฝันแต่สิ่งดี
๔. มนุสฺसानํ ปิโย โหติ เป็นที่รักของคนทั้งหลาย
๕. อมฺนุสฺसानํ ปิโย โหติ เป็นที่รักของมนุษยทั้งหลาย
๖. เทวตา รกฺขณฺติ เทวดาย่อมรักษา
๗. นาสุส อกฺุติ วา วิสํ วา สคฺคํ วา กมฺติ ไฟหรือยาพิษหรือศาสตราวุธต่างๆ ทำร้าย

ไม่ได้

๘. ตฺวญฺํ จิตฺตํ สมาริยติ มีจิตใจสงบได้เร็ว
๙. มขฺวณฺโณ วิปฺปสึทฺติ มีหน้าตาผ่องใส
๑๐. อสมฺมุพฺุโห กาลํ กโรติ เมื่อเวลาใกล้ตายจิตไม่ผันเพื่อน
๑๑. อตฺตริ มปฺปฏิวิชฺฌนฺโต พฺรหฺมโลกฺปโค โหติ เมื่อไม่บรรลุลุณอันยิ่งกว่าย่อม

เข้าถึงพรหมโลก ”

๒. กรุณาพรหมวิหาร กรุณาเป็นความสงสารต่อเพื่อนมนุษย์ผู้ได้รับความทุกข์ความลำบากด้านร่างกายและสภาพทางด้านจิตใจท่านได้ช่วยเหลือเยี่ยวยาให้ผู้ที่มีความทุกข์พ้นจากความทุกข์ด้วยตัวท่านเองบวกกับการมีส่วนร่วมของสังคมในการช่วยเหลือเรื่อง กำลังคน เงิน วัตถุ สิ่งของ

^{๐๐} อจ. เอกาทสก. (ไทย) ๒๔/๑๕/๔๒๕-๔๒๖.

การประชาสัมพันธ์เผยแพร่รูปแบบวิธีการดำเนินงานของโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ก่อให้เกิดสายงานจากชุมชน หน่วยงานองค์กรภาครัฐประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

วิธีการทำให้กรุณาสำคัญได้ทำได้อาศัยองค์ธรรมสำคัญในการสนับสนุนคือขันติ ความอดทนต่อปัญหาอุปสรรค หมวดธรรมอิทธิบาท ๔ อันเป็นปัจจัยหลัก คือ ฉันทะ มีความพอใจในงานที่ทำ วิริยะ ความพยายามทำให้งานสำคัญผล จิตตะ มุ่งพัฒนางาน วิมังสา พิจารณาถึงปัจจัยสำเร็จหรือหาจุดเด่นจุดด้อยนั่นเอง

๓. มุทิตาพรหมวิหาร มุทิตา คือความชื่นชมยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุขโดยเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยโรคเอดส์เมื่อมีสภาพร่างกายและจิตใจดีขึ้น

หลักปฏิบัติมุทิตาจิตคือมุ่งส่งเสริมสุขภาพจิตของบุคคลทั้งภายในและภายนอกโครงการให้มีเมตตาเมตตาธรรมต่อกัน อาศัยขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมไทยเป็นตัวพัฒนาให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม หลักส่งเสริมมุทิตาที่สำคัญคือการบำเพ็ญบุญ ๑๐^{๙๙}ทางอันประกอบด้วย

๑. ทานมัย ทำบุญด้วยการเสียสละทรัพย์สินเงินทองสิ่งของเครื่องใช้หรือปัจจัย ๔

๒. สีลมัย การยึดปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

๓. ภาวนามัย การเพียรพยายามพัฒนาศักยภาพเพื่อนมนุษย์ให้ตระหนักในมหันตภัย

โรคภัย การหาวิธีการช่วยเหลือแบบมีส่วนร่วมอันหลากหลาย

๔. อปจายนมัย การอ่อนน้อมไม่ถือตัวไม่รังเกียจให้ความจริงใจกับทุกกลุ่มคน

๕. เวชยาวัจจมัย ส่งเสริมให้บุคคลทุกกลุ่มเกิดการชวนช่วยในการทำงานเพื่อสังคมเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

๖. ปัตติทานมัย เเลี่ยความดีให้ผู้อื่น ไม่ยึดติดกับลาภสักการะชื่อเสียง

๗. ปัตตานุโมทนามัย ยินดีในคุณงามความดีผู้อื่น

๘. ฐัมมัสสวนามัย ส่งเสริมให้มีการศึกษาพระพุทธรธรรมพร้อมนำไปปฏิบัติ

๙. ฐัมมเทสนามัย ให้ความรู้ความเข้าใจในหลักพระพุทธรธรรมเพื่อการปฏิบัติ

๑๐. ทิฏฐุชุกัมม์ สร้างทัศนคติอันดีงามถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์แก่สังคม

^{๙๙} ที. ปา. อ. (ไทย) ๓/๓๑๕/๑๕๔-๑๕๕.

๔. อุเบกขาพรหมวิหาร อุเบกขา หมายถึง ความวางเฉยต่อสัตว์ทั้งหลายโดยที่จิตใจปราศจากอาการทั้ง ๓ คือ ไม่น้อมไปในความปรารถนาดี การไม่หวั่นไหวสิ่งแวดลอมมีใจเป็นกลาง การวางเฉยมีอยู่ด้วยกัน ๒ อย่าง คือ

๑. การวางเฉยกับสภาพบุคคล

๒. การวางเฉยกับกระบวนการดำเนินงานหรือปัจจัยแวดลอม

สำหรับวิธีการวางเฉยเพื่อเอาชนะบุคคลประเภทต่าง ๆ พึงให้รูปแบบกระบวนการคือ

ผู้มากไปด้วยความพยาบาท	ต้องปราบด้วย เมตตา
ผู้มากด้วยวิหิงสา	ต้องปราบด้วย กรุณา
ผู้มากด้วยอหิงสา	ต้องปราบด้วย มุทิตา
ผู้มากด้วย รากะ	ต้องปราบด้วย อุเบกขา

สรุปคือเมื่อจิตใจสงบลงเข้าถึงความสุขส่งผลให้จิตใจมีหน้าผองใสยังผลดีให้กับการดำเนินงานสร้างความผูกพันในสังคมสามารถบำรุงสุขให้แก่ผู้มาพึ่งบารมีด้วยเมตตา บำบัดทุกข์ให้แก่สัตว์ทั้งหลายซึ่งเป็นตัว กรุณา ทำให้แก่สัตว์ทั้งหลายเข้าถึงความสุขได้เป็นตัว มุทิตา ส่วนปัญหาอุปสรรคที่ได้ประสบทั้งต่อหน้าและด้านหลังท่านพระครูอาทรประชานาถมีวิธีการชนะด้วยอุเบกขา กับขันติเป็นกำลัง

ลักษณะของพรหมวิหารธรรม ๔ พระครูอาทรประชานาถได้นำมาใช้ในโครงการธรรมรักษานิเวศน์ดังนี้

เมตตา ความปรารถนาดีหวังเพื่อช่วยผู้ป่วยให้พ้นจากความทุกข์ได้รับความสุขหวังให้มวลชนเห็นใจผู้ป่วยช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ป่วย รู้วิธีรักษาตนให้ห่างไกลจากโรคเอดส์ด้วยการประพฤติตามหลักพระพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือ การสังวรสำรวมในกามคุณเว้นขาดจากอบายมุขสิ่งเสพติดอันเป็นที่ตั้งหรือช่องทางให้เกิดความประมาทเกิดโรคร้ายไข้เจ็บ

กรุณา ความสงสารช่วยให้มนุษย์ทุกหมู่เหล่าไม่จำเพาะแต่ผู้ป่วยโรคเอดส์ได้พ้นจากความทุกข์ ช่วยบำรุงดูแลรักษาด้วยการสงเคราะห์ด้วยปัจจัย ๔ ขจัดช่องว่างทางสังคมลดการเห็นแก่ตัวสิ่งที่ได้จัดทำคือการจัดตั้งโครงการธรรมรักษานิเวศน์เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโดยตรง อาศัยการร่วมมือกับภาครัฐเอกชนให้การช่วยกันรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์เพื่อลดจำนวนผู้ติดเชื้อ

มุทิตา ความยินดีเมื่อเห็นผู้ป่วยได้รับการเอื้ออาทรด้วยไมตรีจิตจากกลุ่มคนต่างๆ มีความสุขที่ได้เห็นความสามัคคีของมวลชนเข้ามามีส่วนร่วม มีกำลังใจขยายสายงานเพิ่มมากขึ้น

อุเบกขา การวางเฉยจากสภาวะที่เป็นเครื่องปิดกั้นความเจริญงอกงามในการช่วยเหลือผู้ป่วย เช่น สิ่งที่เป็นมลทินหรือสิ่งบั่นทอนความเจริญงอกงามในการสร้างขวัญกำลังใจหรือการวางเฉยเพื่อหาเหตุปัจจัยให้เข้าถึงความเป็นจริงเพื่อแก้ไขปัญหามาในโครงการ

๒.๓ หลักทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

๑. ความหมายของการสื่อสาร

นักการสื่อสารและบุคคลสำคัญได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสื่อสาร ได้ให้นิยามเกี่ยวกับทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้คือ

Aristotle (อริสโตเติล) นักทฤษฎีได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า หมายถึง การแสวงหาวิธีการชักจูงใจที่พึงมีอยู่ทุกรูปแบบ

Warren W. Weaver (วอเรน ดับเบิลยู วีเวอร์) การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการทุกอย่างที่จิตใจของคนๆ หนึ่งอาจมีผลต่อจิตใจของคนหนึ่งการสื่อสารไม่ได้หมายความว่าแค่เพียงการเขียนและการพูดเท่านั้นหาแต่ยังรวมไปถึงดนตรีภาพการแสดงและพฤติกรรมของมนุษย์อีกด้วย

โดยสรุปจากคำจำกัดความของนักวิชาการแต่ละท่านๆ เหล่านี้มักให้ความหมายไปตามสาขาวิชาที่ตนเชี่ยวชาญอย่างไรก็ตามการนิยามศัพท์การสื่อสารทั้งหมดนี้มีความหมายตามลักษณะของธรรมชาติของการสื่อสารคือการสื่อสารนั้นอาจหมายถึงการสื่อสารระหว่างมนุษย์ (Human communication) มนุษย์กับสัตว์การสื่อสารเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ (Human behavior) ซึ่งมีความหมายสัมพันธ์กับจิตใจ (Mind) และการแสดงออกของคนที่ทำการสื่อสารต่อกัน

ในการสื่อสารในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ของพระครูอาทรประชานาถเป็นการสื่อสารงานในโครงการที่ได้ดำเนินการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ ด้วยวิธีการจูงใจให้มวลชนเห็นความสำคัญในการดำเนินงานสิ่งที่นำมาสื่ออันเป็นตัวสารสำคัญคือ ช่วงแรกได้ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ลดกระแสการต่อต้านขั้นตอนต่อมาได้ทำให้มวลชนเห็นความสำคัญในการดำเนินงานโดยพระครูอาทรประชานาถได้ทำงานอุทิศตนเป็นแบบอย่างดังงามอุทิศตนเพื่อผู้ป่วยมอบความรักเมตตาช่วยเหลือกลุ่มผู้ป่วยด้วยจิตใจบริสุทธิ์ ถือเป็นสื่อสำคัญสร้างแรงจูงใจให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาเห็นใจเข้าใจในสิ่งที่ทำ จนเกิดมีแนวร่วมเกิดมีเครือข่ายสาขางานเข้ามาช่วยเหลืองานในโครงการเพิ่มมากขึ้น

๒.๔ วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

ในการสื่อสารแต่ละครั้งนั้นผู้ส่งสาร และผู้รับสารมักมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารทุกครั้ง ซึ่งบางครั้งวัตถุประสงค์ของทั้งสองฝ่ายอาจตรงกัน หรือไม่ตรงกันก็ได้แต่ถ้าผู้รับสารมีวัตถุประสงค์ไม่ตรงกับผู้ส่งสารแล้วอาจมีผลทำให้ผู้รับสารเข้าใจสารหรือมีปฏิกิริยาในการสื่อสารทุกครั้งซึ่งบางครั้งวัตถุประสงค์ของทั้งสองฝ่ายอาจตรงกันหรือไม่ตรงกันก็ได้แต่ถ้าผู้รับสารมีวัตถุประสงค์ไม่ตรงกับผู้ส่งสารแล้วอาจมีผลทำให้ผู้รับสารเข้าใจสารหรือมีปฏิกิริยาในการสื่อสารครั้งนั้นๆ ผิดไปซึ่งทำให้เกิดความล้มเหลวทางการสื่อสาร (Communication breakdown) ได้วัตถุประสงค์ที่ผู้รับเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งการสื่อสารในรูปแบบนี้ผู้ส่งมักจะเป็นฝ่ายตั้งวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่ตนเองต้องการ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ประเภทคือ

๑. ต้องการเปลี่ยนแปลงความรู้ (Knowledge Change)
๒. ต้องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude Change)
๓. ต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Performance Change)

นอกจากนั้นในกระบวนการสื่อสารของมนุษย์เรายังสามารถแบ่งออกได้หลายลักษณะหลายประเภทโดยการใช้เกณฑ์ต่างๆ มาพิจารณาในการแบ่งประเภทการสื่อสารคือ

๑. เกณฑ์จำนวนของผู้ที่ทำการสื่อสารเป็นการใช้ลักษณะเกณฑ์การแบ่งประเภทการสื่อสารโดยคำนึงถึงจำนวนของบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสื่อสาร (Communication Situation) ในครั้งหนึ่งๆ ว่ามีผู้ทำการสื่อสารมากน้อยเท่าใด ซึ่งแบ่งได้ ๕ ประเภทด้วยกันคือ

๑.๑ การสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication) คือการสื่อสารภายในบุคคลเป็นการสื่อสารของบุคคลคนเดียวซึ่งบุคคลคนเดียวทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารพร้อมกัน เช่นการพูดกับตัวเองการเขียนจดหมายแล้วอ่านตรวจทานก่อนส่งการคิดทบทวนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

๑.๒ การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) คือการถ่ายทอดความรู้ ความคิดความรู้สึกและความต้องการของผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารและเกิดปฏิกิริยาตอบสนองโดยปกติแล้วการสื่อสารจะเพิ่มขึ้นในลักษณะที่ผู้ส่งสารเห็นหน้าหรือเผชิญหน้ากัน

ดังนั้นจึงทำให้จำนวนผู้ทำการสื่อสารรวมกันมีจำนวนน้อยอาจมี จำนวน ๒ คน ๓ คน หรือ ๖ คน จำนวนสูงสุดจะเป็นเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ ๓ ประการ คือ

- ๑.๒.๑ ทุกคนที่ร่วมในการสื่อสารจะต้องอยู่ใกล้ชิดกัน
- ๑.๒.๒ ทุกคนที่ร่วมในการสื่อสารมีบทบาทเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร

๑.๒.๓ สารที่สื่อกันนั้นประกอบด้วยวจนสารและอวจนสาร

๑.๓ การสื่อสารกลุ่มเล็ก (Smallgroup Communication) เป็นการสื่อสารกันระหว่างคนจำนวนหนึ่งซึ่งไม่มากแต่บุคคลแต่ละคนในกลุ่มนั้นจะมีส่วนหนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารเพียงอย่างเดียวหรือรับสารเพียงอย่างเดียวปฏิกิริยาตอบกลับที่อาจเกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นได้รวดเร็วและเกิดขึ้นได้มากในบางครั้งอาจรวมอยู่กับการสื่อสารกลุ่มใหญ่ได้

๑.๔ การสื่อสารกลุ่มใหญ่ (Large Group Communication) เป็นการสื่อสารระหว่างคนจำนวนมากซึ่งอยู่ในที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เช่นการอภิปรายในหอประชุมการพูดหาเสียงเลือกตั้งการสอนที่มีกลุ่มผู้เรียนจำนวนมาก ซึ่งอยู่ในหลายห้องเรียนจำเป็นต้องอาศัยสื่อการสอน เช่น โทรทัศน์วงจรปิด เป็นต้น

๑.๕ การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) เป็นการสื่อสารกับมวลชนจำนวนมากในขณะเดียวกันพร้อมๆ กันโดยสมาชิกของมวลชนแต่ละคนอยู่ในที่ต่างกันเพื่อให้ข่าวสารไปถึงมวลชนได้โดยพร้อมเพียงกันจึงต้องอาศัยสื่อที่เข้าถึงประชาชนจำนวนมาก ได้ในเวลาอันรวดเร็วคือสื่อมวลชน (Massmedia) ซึ่งได้แก่หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น^{๑๒}

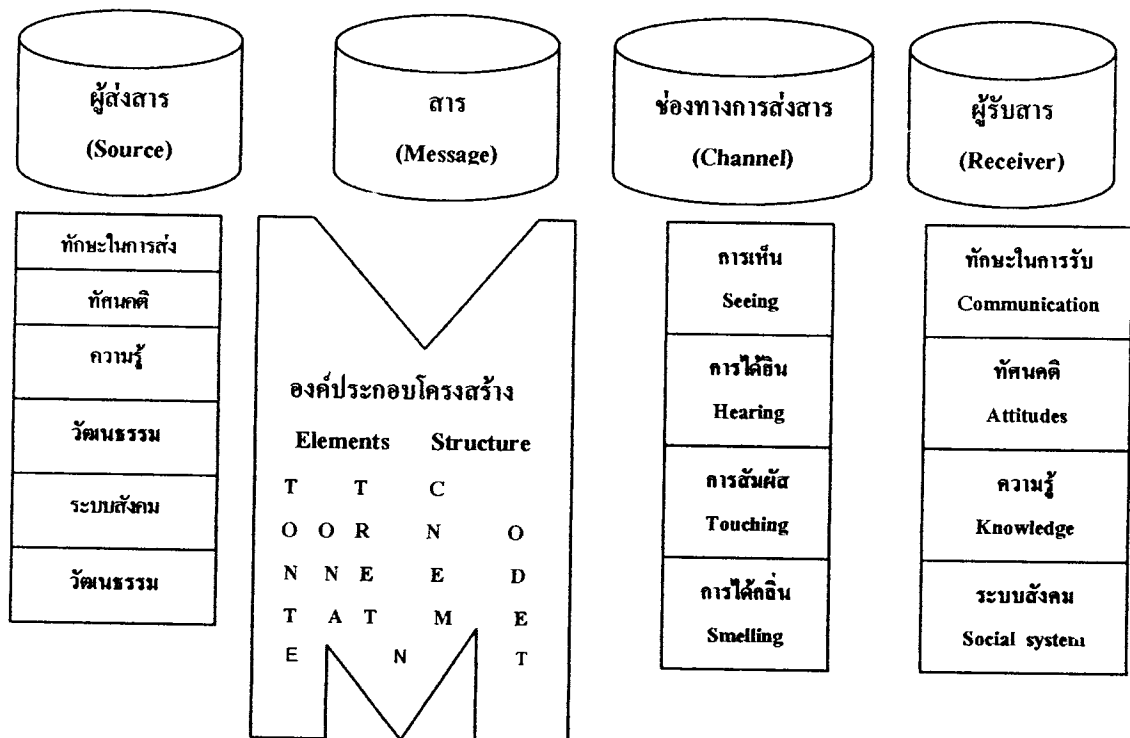
การสื่อสารของโครงการธรรมรักษัณิเวศน์เป็นการสื่อสารในเรื่องละเอียดอ่อนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุผลในการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญาเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์โดยตรง ทำให้สังคมรับรู้เกี่ยวกับสถานการณ์โรคเอดส์ในปัจจุบัน เกิดความรู้ตระหนักเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือทัศนคติไม่ดีต่อกลุ่มผู้ป่วย สิ่งที่ดำเนินการอย่างเร่งด่วนของโครงการคือ การรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อลดจำนวนผู้ติดเชื้อและการสร้างเครือข่ายในการร่วมมือช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ด้วยการมีส่วนร่วมจากมวลชนในรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย

^{๑๒} กิตติมา สุรสนธิ, “การสื่อสาร”, กรุงเทพมหานคร: คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (อัคราณา)

๒.๕ แบบจำลององค์ประกอบการสื่อสารของเบอร์โล

มาในระยะหลังนี้นักวิชาการหลายคนได้ขยายคำนิยามของการสื่อสารให้มีความหมายครอบคลุมองค์ประกอบการสื่อสารมากขึ้น คือ เดวิด เค. เบอร์โล (Devid K. Berle) ศาสตราจารย์ทางการสื่อสารของมหาวิทยาลัย Michigan State ได้คิดแบบจำลองซึ่งแสดงให้เห็นองค์ประกอบพื้นฐานการสื่อสารทั้งสี่ประการอย่างชัดเจน แบบจำลองนี้มักเรียกกันตามอักษรย่อ ภาษาอังกฤษว่า S-M-C-R และใช้อ้างอิงแพร่หลายทั่วไป โดยแสดงไว้ดังนี้

ภาพที่ ๒.๑ ภาพแบบจำลองการสื่อสารของ เดวิด เค. เบอร์โล (Devid K. Berle)

เราสามารถพิจารณาองค์ประกอบของการสื่อสารตามแนวคิดของนักวิชาการต่างๆ มาแล้ว ถึงแม้จะมีแนวคิดแตกต่างกันบ้างแต่องค์ประกอบพื้นฐานที่ตรงกันจะมีอยู่ ๔ ประการคือ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสารและผู้รับสาร ส่วนองค์ประกอบเพิ่มเติมอื่นๆ เช่น ปฏิติรยาป้อนกลับหรือผลก็ดี นักวิชาการบางคนมีความหมายเห็นว่าควรจัดอยู่ในเรื่ององค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารซึ่งจะ

อธิบายถึงการทำงานของสื่อสารทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ในที่นี้เราจะกล่าวถึงเฉพาะองค์ประกอบสำคัญ ๔ ประการโดยละเอียดอีกครั้งหนึ่ง แต่ละองค์ประกอบมีความหมายดังนี้

๑. ผู้ส่งสารหรือแหล่งสารหมายถึง ผู้เริ่มต้นการสื่อสาร หรือเป็นต้นกำเนิดของสารผู้ส่งสารจะทำหน้าที่เรียบเรียงถ้อยคำสัญญาณหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้รับสาร ซึ่งเรียกว่าการเข้ารหัสสาร (encoding) แล้วจึงส่งสารนั้นไปยังผู้รับผู้ส่งสารจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่ชัดเจนและถ้าหากพิจารณาตามแบบจำลองของเบอร์โลจะเห็นว่าผู้ส่งสารจะต้องมีทักษะในการสื่อสาร (Communication Skill) คือมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่จะสื่อสารกับผู้อื่นมีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับสาร และจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้รับสารอีกด้วย

๒. สาร หมายถึงสิ่งที่ผู้ส่งสารแสดงออกมาหลังจากเข้ารหัสสารอาจเป็นทั้งภาษาพูด (verbal) และไม่ใช่ภาษาพูด (nonverbal) ซึ่งทำให้สามารถเข้าใจความหมายร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร สารเกิดขึ้นเมื่อผู้ส่งสารมีความคิดและมีความต้องการที่จะถ่ายทอดความคตินั้นไปให้ผู้อื่นได้รับรู้รูปแบบของสารอาจเป็นคำพูดภาพวาดตัวหนังสือการส่งสัญญาณหรือการแสดงกิริยาอาการต่างๆ สารที่ส่งออกมาจากผู้ส่งสารนั้นจะสร้างความสนใจและกระตุ้นให้ผู้รับสารเกิดความรับรู้ในความหมาย และมีปฏิกิริยาตอบกลับตามแบบจำลองของเบอร์โลแสดงให้เห็นว่าสารประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๓ ส่วนคือ

๑.๑ รหัสสาร (code) หมายถึง ภาษาสัญลักษณ์ หรือสัญญาณที่มนุษย์คิดขึ้นเพื่อใช้ในการสื่อความหมายแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือรหัสที่ใช้คำพูดและรหัสที่ไม่ใช้คำพูด

๑.๒ เนื้อหา (content) หมายถึง ส่วนที่เป็นเรื่องราวข่าวสาร ข้อเท็จจริงข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารต้องการถ่ายทอดให้ผู้ส่งสารได้รับรู้

๑.๓ การจัดข่าวสาร (treatment) หมายถึง ก่อนที่จะทำการสื่อสารผู้ส่งสารจะต้องเรียบเรียงจัดลำดับเรื่องราวอย่างเป็นขั้นตอน รวมถึงการเลือกใช้ภาษาที่ถูกต้องสละสลวยตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเช่นการเขียนสารคดีลงในนิตยสารการผลิตรายการโทรทัศน์การสร้างสรรคงานโฆษณาขณะที่สารเหล่านี้จะออกมาสู่ผู้อ่านผู้ชมผู้ฟังได้จะต้องผ่านการคิดสร้างสรรค์และการกลั่นกรองถ้อยคำมาอย่างดีแล้ว

๓. สื่อหรือช่องทางการสื่อสารคำว่าสื่อและช่องทางนี้มีความหมายใกล้เคียงกันและสามารถใช้แทนกันได้แต่นักวิชาการบางคน เช่น เบอร์โลได้ให้ความหมายของช่องทางว่า หมายถึงทางที่จะทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถติดต่อกันได้ คือ ทางการเห็นทางการได้ยินทางการได้กลิ่นทางการสัมผัสและทางการลิ้มรสส่วนคำว่าสื่อ นั้นหมายถึงสิ่งที่เป็พพาหะนำสารอาจมีอยู่แล้วตาม

ธรรมชาติ เช่นอากาศแสงหรือเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้ติดต่อสื่อสารถึงกันเนื่องจากการสื่อสารนั้นมีหลายประเภทถ้าเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลส่วนที่เป็นคำพูดสื่อที่จะนำสารไปยังผู้รับก็คืออากาศส่วนที่เป็นกิริยาทางสื่อที่จะนำสารไปก็คือแสงสำหรับสื่อสารมวลชนซึ่งเป็นการติดต่อสื่อสารกับคนจำนวนมากสื่อที่จะเป็นพาหนะนำสารก็จะเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นเป็นพิเศษ เช่นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์เป็นต้นและไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารประเภทใดก็ตามช่องทางที่จะติดต่อสื่อสารกันได้อีกคือประสาทสัมผัสทั้ง 5 นั่นเอง

๔. ผู้รับสาร เป็นจุดหมายปลายทางที่ผู้ส่งสารมีความตั้งใจจะส่งสารไปถึงผู้รับสารเป็นบุคคลคนเดียวเป็นชนกลุ่มเล็กหรือเป็นมวลชนก็ได้ผู้รับสารจะทำหน้าที่ถอดรหัส (decode) หรือแปลความหมายสารที่ผู้ส่งสารส่งมาผู้รับสารเป็นองค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับความสำเร็จหรือความล้มเหลว ดังนั้นผู้ส่งสารจึงควรระมัดระวังและมีการศึกษาเบื้องหลังหรือสภาพแวดล้อมของผู้รับสารเสียก่อน การสื่อสารที่ดีหรือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้นผู้รับสารควรต้องมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับผู้ส่งสาร เช่น มีทักษะในการสื่อสาร มีทัศนคติ ความรู้ และสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมใกล้เคียงกับผู้ส่งสาร

องค์ประกอบทั้ง ๔ ประการที่กล่าวมานี้เป็นพื้นฐานที่จำเป็นในกระบวนการสื่อสารถ้าขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งการสื่อสารก็จะไม่เกิดขึ้นและถ้าหากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งทำหน้าที่บกพร่อง การสื่อสารก็จะไม่สมบูรณ์

เพื่อให้เข้าใจเรื่ององค์ประกอบของการสื่อสารชัดเจนยิ่งขึ้น ขอสรุปให้เห็นองค์ประกอบของการสื่อสารประเภทต่างๆ โดยเฉพาะการสื่อสารที่จำแนกตามระดับหรือหน่วยในการวิเคราะห์ได้แก่

- การสื่อสารภายในบุคคล
- การสื่อสารระหว่างบุคคล
- การสื่อสารกลุ่มย่อย
- การสื่อสารสาธารณะ

๔.๑ ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสื่อสาร (Attitudes) ทัศนคติหรือเจตนาคติเป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้

๔.๒ ทัศนคติแบ่งออกเป็น (Attitude toward self) ทัศนคติต่อตนเอง เป็นการประเมินตนเอง เช่น มีทัศนคติที่ไม่ดีกับตนเองรู้สึกว่าคุณค่าตนเองต่ำกว่าผู้อื่นเป็นทัศนคติในทางลบและในทางตรงกันข้ามก็มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองทัศนคติต่อตนเองนี้มีผลสืบเนื่องมาจากบุคลิกภาพด้วยทัศนคติต่อตัวเองนี้จะมีผลต่อสารที่สร้างขึ้นมามากมาย

๔.๓ ทักษะที่มีต่อเนื้อหา (Attitude toward subject Matter) เป็นทักษะที่ผู้ส่งสารจะมีต่อเนื้อหาของสารที่เขาจะส่ง เช่น เวลาที่เราอ่านบทความเราก็ทราบทัศนคติของผู้เขียนบทความว่ามีความรู้สึกในเรื่องที่เขาเขียนเพียงใด เป็นต้น

๔.๔ ทักษะที่มีต่อผู้รับสาร (Attitude toward receiver) หรือบุคคลอื่นๆ ในกระบวนการสื่อสารถ้าเรามีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งก็จะทำให้การสื่อสารแตกต่างกันออกไป เช่น เราชอบบุคคลที่เขียนหนังสือเล่มหนึ่งเราก็อาจจะมีความเห็นคล้อยตามเขาไป เป็นต้น

๖. ระดับความรู้ (knowledge level) เป็นสิ่งที่สำคัญมากในการสื่อสารเพราะเราไม่สามารถจะสื่อสารได้ถ้าเราไม่ทราบถึงเรื่องที่จะใช้ในการสื่อสารเช่น ถ้าระดับความรู้ของผู้ส่งสารสูงมากซึ่งผู้รับสารมีระดับความรู้ต่ำมากก็จะทำให้การสื่อสารไม่สามารถสื่อความหมายกันได้ เป็นต้น ดังนั้นจะต้องมีวิธีการเสนอสารเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจระบบสังคมและวัฒนธรรม (Social-Cultural system) หรือพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม (Social-Cultural Background) บุคคลที่มีพื้นฐานทางสังคมต่างกันวัฒนธรรมต่างกันจะมีการสื่อสารที่แตกต่างกันไปด้วยผู้ส่งสารมักจะต้องทราบถึงพื้นฐานทางสังคมและพื้นฐานทางวัฒนธรรมของผู้รับสารเสียก่อนจึงจะสามารถทำการสื่อสารได้เป็นผลดี^{๓๓}

จากหลักทฤษฎีและแนวคิดทางการสื่อสารดังกล่าวในการถ่ายทอดเผยแผ่เกี่ยวกับโครงการด้านการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ของพระครูอาทรประชานาถสามารถอธิบายได้ว่าท่านในฐานะผู้ส่งสารได้ใช้แนวทางรูปแบบและวิธีการเผยแผ่ให้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์หลักพระพุทธรูปอันเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงานด้วยการเผยแผ่หรือสื่อสารหลายช่องทาง เช่น ทางสื่อบุคคลทางสื่อมวลชนในขณะเดียวกันกลุ่มผู้รับสารอาจเป็นกลุ่มผู้ส่งสารต่อจากท่านอีกทางหนึ่งอันเป็นแนวร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานโครงการได้ดียิ่งขึ้นซึ่งการมีส่วนร่วมในการเผยแผ่ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ทำให้เกิดมีแนวร่วมขยายเครือข่าย ขยายงานเป็นลักษณะเครือข่ายแบบรวงผึ้งมีท่านพระครูอาทรประชานาถเป็นแกนกลางศูนย์รวมศรัทธาจากมหาชนอันเป็นช่องทางสำคัญให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าได้แสดงความเมตตาเอื้ออาทรต่อผู้ที่ตกอยู่ในความทุกข์และช่วยแก้ไขปัญหาด้านสังคมประเทศชาติได้

^{๓๓} มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, มนุษย์กับสังคม ชุมชนกับการสื่อสาร, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๕) หน้า ๔๘.

๒.๖ ทฤษฎีและแนวคิดยุทธศาสตร์ในการบริหารงาน

ความหมายการบริหาร

การดำเนินงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยจำเป็นต้องมีหลักหรือวิธีการแนวทางการบริหารที่ถูกต้องเช่นกันในการบริหารโครงการธรรมรักษ์นั้นจำเป็นต้องมีหลักทฤษฎีรูปแบบกระบวนการบริหารที่ชัดเจนสำหรับความหมายของการบริหารนั้นมีดังต่อไปนี้

การบริหาร (การ + บริหาร) คำว่า “ การ ” หมายถึง กิจ งาน ฐานะหน้าที่ ถ้าบอกคำว่า “บริหาร” หมายความว่า ดูแล รักษาปกครอง การรักษากฎหมาย ในภาษาอังกฤษนิยมใช้ ๒ คำคือ การบริหาร (Administration) หมายถึง

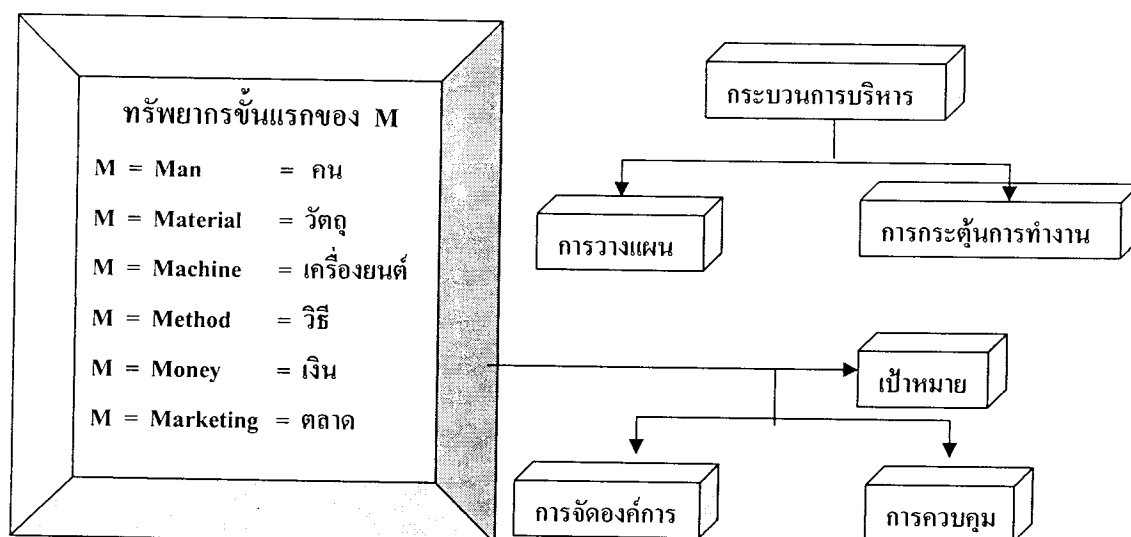
๑. การแสดงหรือกระบวนการบริหาร
๒. การประกอบกิจการตามหน้าที่
๓. การบริหารทางสาธารณะ ซึ่งแตกต่างกับการกำหนดนโยบาย
๔. กลุ่มของบุคคลทำหน้าที่ในการบริหารหรือกลุ่มของบุคคลที่ทำหน้าที่ในการบริหารทาง

สังคม

๕. เป็นคำที่ใช้กับองค์การบริหารส่วนคำว่า “การจัดการ (Management)” หมายถึงการจัดทำการบริหารและการควบคุมนำมาเกี่ยวกับฐานะทำให้เสร็จหรือองค์การแสดงการจัดการทำการบริหาร หรือองค์การที่ทำหน้าที่นำและควบคุมฐานะกิจ

นอกจากนั้น ด็อดจ์ (Dodge) กล่าวว่าการบริหารเป็นวัฏจักรของความคิดและการกระทำที่จำเป็นเพื่อบรรลุความสำเร็จของโครงการโดยไม่คำนึงถึงธรรมชาติและขนาดโดยอาจจะเป็นได้ทั้งการบริหารส่วนตัวการบริหารทางการทหารหรือการเมืองแต่คำว่า “การจัดการ” ประกอบด้วยวิธีการตั้งหลักเกณฑ์แล้วนำไปปฏิบัติเป็นพิเศษและยังมีการเปลี่ยนแปลงตามโอกาสการบริหารจึงต้องประกอบไปด้วยลักษณะ^{๔๔} ดังนี้

^{๔๔} ศรีนิวล ลัทธิโร. “การศึกษาความพร้อมของกระบวนการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. (มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี), ๒๕๔๔. หน้า ๘

ภาพที่ ๒.๒ องค์ประกอบของการบริหาร

การบริหารจัดการงานในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์เป็นการบริหารจัดการที่ไม่มุ่งหวังผลกำไรเป็นลักษณะการบริหารจัดการแบบศาสนกุศลเพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ป่วยโรคเอดส์หลักการบริหารจัดการใช้หลักการทางพุทธผสมกับนโยบายทางสาธารณะมีบุคลากรสายงานบริหารเป็นคณะกรรมการจากหลายอาชีพร่วมกันดำเนินงานรับผิดชอบงานแต่ละด้าน พระครูอาทรประชาณาดดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาโครงการ การบริหารที่สำคัญของกลุ่มผู้บริหาร คือการจัดการเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานแต่ละสายงาน การร่วมกันวางแผนงานเพื่อให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ การควบคุมดูแล การให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และการหาเงินทุนมาใช้จ่ายในโครงการ การบริหารจัดการได้ยึดรูปแบบการทำงานเป็นทีมหรือการมีส่วนร่วมในการทำงานงบประมาณค่าใช้จ่ายในโครงการได้จากการบริจาคโดยตรงเป็นหลักกำลังคนมีกลุ่มเจ้าหน้าที่อาสาสมัครจากกลุ่มผู้ป่วยและนอกโครงการเข้ามาช่วยเหลือ

๒.๓ การบริหารประกอบด้วยสหวิชาการ

การบริหารได้ใช้สรรพวิชาเข้ามาเกี่ยวข้องเช่นในการพัฒนาการบริหารนั้นเน้นหนักที่เนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์เป้าหมายและปัญหาโดยให้ความสนใจไปยังประสิทธิภาพและการวัดผลสำเร็จ ในปัจจุบันการบริหารเกี่ยวกับหลายสาขาวิชา คือ จิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิเวศวิทยา คณิตศาสตร์ รัฐศาสตร์ ชีววิทยา และภูมิศาสตร์ ซึ่งลักษณะสำคัญของการบริหารประกอบไปด้วย

๑. การบริหารต้องมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่แน่นอน
๒. การบริหารทำให้เกิดกิจกรรม
๓. การบริหาร คือ กิจกรรมไม่ใช่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพราะการบริหารเป็นการศึกษาความรู้ที่จะสามารถนำไปใช้ตามความต้องการ
๔. การบริหารสำเร็จได้โดยผ่านความพยายามของบุคคลอื่น
๕. โดยทั่วไปแล้ว การบริหารผูกพันอยู่กับความพยายามของกลุ่ม
๖. การบริหารเป็นพลังที่มองไม่เห็น
๗. การบริหาร คือ การช่วยเหลือร่วมมือร่วมใจการมีส่วนร่วมการนำกระบวนการดำเนินงานที่ทันสมัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างถูกต้อง
๘. การบริหาร คือ การเข้าใจวิธีการและการพยายามเข้าถึงผลการกระทำที่แท้จริงเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์

โครงสร้างการบริหารทำให้เกิดความสัมพันธ์ภายในและภายนอก

๑. การสื่อสาร การรับสาร การประมวลผล	๒. อำนาจหน้าที่
๓. การรวมอำนาจหรือการกระจายอำนาจ	๔. ขอบข่ายของการบริหาร
๕. สายบังคับบัญชาและที่ปรึกษา	๖. อำนาจ
๗. ความรับผิดชอบ	๘. ภาระหน้าที่ ^{๔๕}

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการงานภายในและภายนอกโครงการแต่ละโครงการของพระครูอาทรประชานาถที่ได้จัดทำนั้น โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์อันมีวัตถุประสงค์สำคัญในการณรงค์ให้เข้าใจความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์การให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ได้นำวิธีการ

^{๔๕} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๕.

บริหารจัดการแบบพุทธวิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมทำให้การทำดำเนินงานเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินงานมีสายงานเพิ่มขึ้น โครงการขยายตัวเกิดมีกิจกรรมหลากหลายมีพลังแนวร่วมสำคัญจากกลุ่มองค์กรทางศาสนา หน่วยงานของรัฐ ชุมชน ประชาชนในจังหวัดลพบุรี จังหวัดอื่น ๆ จากในประเทศและต่างประเทศเข้ามาเป็นเครื่องช่วยให้การช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์เกิดสัมพันธภาพสร้างวัฒนธรรมอันดีงามในสังคมโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ สามารถสร้างผู้นำด้านสังคมสงเคราะห์จากเครือข่ายการมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งก่อให้เกิดแนวทาง รูปแบบและวิธีการจากแนวร่วมหลากหลายวิธีการทำให้การดำเนินงานสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างมาก

๒.๘ การมีส่วนร่วมของสังคมในการป้องกันและรักษาโรคเอดส์

การมีส่วนร่วมของประชาชนจะนำมาซึ่งโอกาสทำให้สมาชิกของชุมชนและสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและมีอิทธิพลในกระบวนการพัฒนาและการแบ่งสรรผลของการพัฒนาอย่างเป็นธรรม ซึ่งหมายถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเท่าเทียมกันในประเด็นของ

๑. การสนับสนุนกระบวนการพัฒนา
๒. การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรมและ
๓. การตัดสินใจในรูปของการกำหนดนโยบายการว่านโยบายในการดำเนินงาน

สำนักแรงงานระหว่างชาติ (Intrenation Labulr office) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หมายถึงความร่วมมือการมีส่วนร่วมในบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งรวมถึงความรับผิดชอบ

วิลเลียม เออร์วิน (William Erwin) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การพัฒนาแบบการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันร่วมคิดอย่างสร้างสรรค์ใช้ความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหาาร่วมกับการให้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง^{๑๖}

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้าร่วมรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์

^{๑๖} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๐.

ต่อสังคมเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การ เพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

๒.๘.๑ รูปแบบการมีส่วนร่วม

การบริหารจัดการโครงการได้อย่างรวดเร็วอย่างที่เรียกกันว่าการแบ่งหน้าที่หรือการแบ่งบทบาทหน้าที่ร่วมกันรับผิดชอบร่วมกันตัดสินใจเพราะมนุษย์เราทำงานคนเดียวไม่ได้ต้องช่วยเหลือกันอย่างที่เรียกว่า “สามัคคีคือพลัง หรือคนเดียวห่วยหลายคนเพื่อนตาย” ดังนั้นจึงมีนักบริหารจัดการที่ผ่านงานทำงานเป็นทีมอย่างมีระบบได้ให้นิยามการทำงานแบบมีส่วนร่วมคือ

แมกซ์ โลว์เดอร์มิลด์ และ ดับบลิว โรเบิร์ต ไลโทส (Max Lowderilk and W. Robert Lautos) ได้เสนอขั้นตอนของยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชนบทไว้ ๗ ขั้นตอน คือ

๑. การสำรวจขั้นตอน
๒. การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
๓. การแสวงหาแนวทางแก้ไข
๔. การกำหนดทางแก้ไขปัญหา
๕. การปฏิบัติตามโครงการ
๖. การประเมินผลโครงการ
๗. การพิจารณาบทวนโครงการเพื่อดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ ได้ให้ความหมายและหลักการสำคัญเรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาว่า หมายถึงกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งรูปแบบส่วนบุคคลกลุ่มชน ชุมชน สมาคม และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งและได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนด คือ

๑. ร่วมทำการศึกษา ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงความต้องการของชุมชน
๒. ร่วมค้นคว้าและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน

๓. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไขและสนองความต้องการของชุมชน

๔. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๕. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประเมิณผล

๖. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน

๗. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

๘. ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งเอกชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ศาสตราจารย์ โจเซ อักบายานี จูเนียร์ (Prof. Jose A. Agbyani Jr.) ได้จัดลำดับขั้นของการเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

๑. การร่วมประชุม
๒. การออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
๓. การตีปัญหาให้กระจ่าง
๔. การออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
๕. การออกเสียงเลือกตั้ง
๖. การบริจาคเงิน
๗. การบริจาควัตถุ
๘. การช่วยเหลือด้านแรงงาน
๙. การใช้โครงการที่เป็นประโยชน์ให้ถูกต้อง
๑๐. การช่วยเหลือในการรักษาโครงการ
๑๑. ทำงานกับตัวนำในการเปลี่ยนแปลง

นอร์แมน อัฟฮอฟ (Norman Uphoff) ได้สร้างกรอบพื้นฐานเพื่อการอธิบายและวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโดยแบ่งออกเป็น ๔ รูปแบบคือ

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อาจเป็นการตัดสินใจในระยะแรกเริ่มการตัดสินใจในช่วงของกิจกรรมและการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม

๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วมโครงการโดยการให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรการร่วมในการบริหารหรือการร่วมมือรวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ

๓. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ทางวัตถุทางสังคมหรือโดยส่วนตัว

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการควบคุมตรวจสอบถึงกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ปฤษฎา บุญเจือ ได้ใช้แบบวัดการมีส่วนร่วมประชาชนในการพัฒนาชุมชนโดยกำหนดกรอบลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ ๑๒ ลักษณะดังนี้

๑. ร่วมประชุม	๒. ร่วมแสดงความคิดเห็น
๓. ร่วมในการตัดสินใจ	๔. ร่วมประสานงาน
๕. ร่วมในการวางแผน	๖. ร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม
๗. ร่วมรับผลประโยชน์	๘. ร่วมในการติดตามผล
๙. ร่วมในการประเมินงาน	๑๐. ร่วมเป็นผู้นำ
๑๑. ร่วมในการเป็นผู้นำ	๑๒. ร่วมในการดูแลรักษา

การทำงานในโครงการให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของโครงการจำเป็นทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาเหตุและผลแล้วนำมาเป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแผนงานนโยบายของโครงการเพื่อจะได้เกิดประโยชน์ในด้านการบริหารงานด้านบุคคลและด้านวัตถุได้ลงตัวขั้นตอนในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการคือการมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลติดตามประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการ^{๑๑}

^{๑๑} ไพรัตน์ เตชรินทร์. “เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการสื่อสาร”, กรุงเทพมหานคร : คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๔๘. (อัคราณา).

อรรณ ปิณฑน์โอวาท^๔ กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญในการโน้มน้าวใจขั้นพื้นฐานไว้มี

๑. มองจากภายนอกของผู้รับสาร องค์ประกอบในการโน้มน้าวใจมีอยู่ ๔ ประเภทคือ

๑.๑ ความแตกต่างภายในผู้ส่งสารผู้ส่งสารแต่ละคนมีปัจจัยต่างๆ กันซึ่งทำให้มีความน่าโน้มน้าวใจไม่เหมือนกันอาทิความน่าเชื่อถืออำนาจทางสังคมบทบาททางสังคมสัมพันธ์กับผู้รับสาร และลักษณะทางประชากรอื่นๆ เช่น อายุ เพศ อาชีพ

๑.๒ ความแตกต่างภายในสาร สารแต่ละชิ้นจะมีความน่าโน้มน้าวใจแตกต่างกันการพูดหรือการเขียนมีความโน้มน้าวไม่เหมือนกันความแตกต่างในหัวข้อหรือเนื้อหาของสารลักษณะของสารโน้มน้าวใจที่ใช้การจัดเรียบเรียงสารข้อโต้แย้งที่ใช้ภาษาตลอดจนลักษณะของท่วงทำนองลีลา

๑.๓ ความแตกต่างของสื่อ ความน่าโน้มน้าวใจของสารจะแตกต่างกันเมื่อเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลเปรียบเทียบกับสื่อสารโดยผ่านสื่อ เช่น วิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น

๑.๔ ความแตกต่างภายในสภาพการณ์ สภาพการณ์ที่มีบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือขาดบุคคลหนึ่งบุคคลใด ความคุ้นเคยหรือไม่คุ้นเคยของผู้รับสารต่อสภาพการณ์หนึ่งๆ การมีตัวเร้าบวกหรือลบในสภาพการณ์เช่น การโน้มน้าวใจให้บริจาคเงินโดยมีสื่อมวลชนคอยถ่ายภาพรายล้อมอยู่อาจจะเป็นตัวเร้าบวก ในการโน้มน้าวใจก็เป็นได้

๒. สำหรับตัวผู้รับสารเอง การที่ผู้รับสารคนหนึ่งๆ จะมีความละเอียดอ่อน (Susceptible)

- ต่อการถูกโน้มน้าวใจเพียงใดอาจพิจารณาได้จาก
- ลักษณะของประชากร ได้แก่ เพศ อายุ เชื้อชาติ การศึกษา อาชีพ
- บรรณและทัศนคติ
- ความรู้ซึ่งผู้รับสารมีเกี่ยวกับสารนั้นๆ
- ลักษณะด้านอารมณ์
- ความสำคัญที่ผู้รับสารให้แก่หัวข้อหนึ่งๆ
- วิธีการที่ผู้รับสารรับรู้สภาพการณ์หนึ่งๆ

^๔ อรรณ ปิณฑน์โอวาท, การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐-๑๑.

การจัดทำโครงการสงเคราะห์ผู้ป่วยโรคเอดส์ของพระครูอาทรประชานารถท่านได้นำเอาหลักพุทธธรรมมาเป็นกลยุทธ์สำคัญ เพื่อเป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจของผู้ป่วยและผู้ได้บังคับบัญชาซึ่งหลักพุทธธรรมดังกล่าวคือพรหมวิหารธรรมอันเป็นธรรมสำคัญของผู้บริหาร ในการระดมทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ท่านได้นำเอาหลักทฤษฎีการสื่อสารเข้ามาใช้อย่างเป็นระบบขั้นตอนตามความเหมาะสมจนเป็นที่ประจักษ์ในการบริหารจัดการภายในภายนอกโครงการเช่นการนำผู้ป่วยออกไปให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ตามสถานศึกษาการเผยแพร่ธรรมของท่านตามสื่อสารมวลชนการจัดทำวารสารเอกสารเกี่ยวกับโรคเอดส์

ในการใช้หลักพุทธธรรมรณรงค์เผยแพร่และการทำงานในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์กับเหล่าผู้ร่วมงานอาสาสมัครสิ่งที่ทำให้โครงการสำเร็จได้ดีท่านพระครูอาทรประชานารถได้ใช้เบบคุณลักษณะผู้นำใน ๒ ลักษณะคือ

ผู้นำแบบจงใจ (Persuasive Leaders) การทำงานของผู้นำแบบนี้นิยมให้ผู้ได้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกต่อต้านและเป็นการชี้ชวนให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้รู้จักการใช้ดุลพินิจของตนการสื่อความหมายระหว่างกันเป็นไปในรูปแบบสองทาง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ได้บังคับบัญชามักเป็นไปในรูปของกลุ่มที่มีความสามัคคีธรรมสูงความสำเร็จของงานเป็นผลของการกระทำโดยส่วนรวม

ผู้นำแบบร่วมใจ (Participative leaders) พฤติกรรมในการทำงานของท่านมักใช้การปรึกษาหารือและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ได้บังคับบัญชาโดยยึดถือหลักการประนีประนอม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในฐานะผู้ร่วมงานดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีบางครั้งที่ต้องใช้วิธีการโน้มน้าวหรือวิธีการจงใจในการนำมาใช้กับผู้ร่วมงานเห็นคล้อยตามความเห็นที่ผู้นำประสงค์ให้ปฏิบัติงาน^{๙๖}

จากการได้ศึกษาเอกสารแนวคิดทำให้ทราบว่าพระครูอาทรประชานารถใช้แนวคิดทฤษฎีการดำเนินงานในโครงการธรรมรักษ์เวศ ด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือก่อนจัดดำเนินงานภายในหรือภายนอกโครงการต้องมีการประชุมเพื่อจัดทำเอกสารชักชวนให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าใจในวัตถุประสงค์ในการทำงานเช่นพระครูอาทรประชานารถจำไปปรับบิดบาตรจะมีเอกสารชี้แจงไปยังสถานที่นั้นก่อนและการทำให้กลุ่มเป้าหมายเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการทำบุญหรือ

^{๙๖} ครุณี ศรีมงคล และคณะ, “รายงานประมวลแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ และงานวิจัยเกี่ยวกับผู้นำ,” ภาควิชาการบริหารการศึกษา (คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕) หน้า ๓๖-๓๗.

จัดดำเนินงานถือเป็นปัจจัยหลักสำคัญในการขยายเครือข่ายแบบลูกโซ่ มีหัวหน้าสายงานเป็นผู้เชิญชวนอีกทอดหนึ่ง ลักษณะพิเศษของผู้นำในตัวท่านคือ กล้าตัดสินใจมีความสุขรอบคอบปฏิบัติหน้าที่เต็มใจไม่มีความเสียดสีไม่คิดในลาภสักการะจึงเป็นมูลเหตุจูงใจทำให้กลุ่มเป้าหมายและนอกเป้าหมายที่สื่อออกไปมีความเชื่อถือพร้อมเข้ามาเป็นแนวร่วมในการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์

๒.๘.๒ ประเด็นแนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication)

กาญจนา แก้วเทพและคณะ^{๒๐} กล่าวว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบของการสื่อสารคือ

(๑) เป้าหมายของการสื่อสาร ได้ร่วมกันกำหนดระดับเป้าหมายได้จากการร่วมแสดงความคิดเห็นระดับผู้รับสารที่คอยป้อน ปฏิกริยาตอบป้อนและย้อนกลับ (Feedback) และระดับวางนโยบาย

(๒) ลักษณะสองทางและ Interactivity ของการสื่อสารยังการสื่อสารเอื้ออำนวยให้มีลักษณะตอบโต้กันอยู่ตลอดเวลามากขึ้นเท่าใด โอกาสที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่านั้น

(๓) คำนึงถึงผู้ส่งสารและผู้รับสารให้เข้าถึงช่องทางในการรับสารได้อย่างทั่วถึงโดยอาศัยช่องทางคือสื่อสารมวลชน

(๔) ความเป็นจริงของสารที่ส่งออกไป มีความสอดคล้องกับกระแสความต้องการของสังคม เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในแสวงหาความจริงจากหลายฝ่าย

(๕) วัฒนธรรมของหน่วยงานหรือองค์กรความเข้าใจจากสื่อที่สื่อมีความสะดวกและเอื้อต่อประเพณีวัฒนธรรมกิจกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมของสังคม

(๖) ผู้รับสารและการมีปฏิกริยาป้อนกลับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเชื่อว่าผู้รับสารประสบผลสำเร็จในการรับสาร

^{๒๐} กาญจนา แก้วเทพและคณะ, “การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม,” (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๓๕.

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการสื่อสารของชุมชนนั้นกระทำได้หลายระดับโดยเรียงลำดับที่น้อยไปหาจำนวนมากดังนี้

(๑) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร ต้องขยายแนวคิดของผู้รับสารสร้างหลักประกันในการมีส่วนร่วมของผู้รับสารเข้าและขาออก

(๒) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมแสดง แบ่งได้หลายขั้นตอนของการผลิตสื่อ คือ ตั้งแต่ขั้นก่อนการผลิตประกอบด้วยการเลือกประเด็นหัวข้อการเลือกแง่มุมที่จะนำเสนอการรวบรวมข้อเท็จจริงอันเป็นวัตถุดิบขั้นตอนที่สองคือขั้นการผลิตได้แก่ ขั้นตอนการลงมือผลิตสื่อ เช่นการเข้าห้องจัดรายการ การลงมือถ่ายทำวิดีโอทัศน์หรือบทโทรทัศน์และขั้นตอนสุดท้ายคือขั้นหลังการผลิต ได้แก่ ขั้นตอนหลังการถ่ายทำเสร็จแล้วต้องมีการตัดต่อการอัดเสียงประกอบและการเพิ่มเติมด้านเทคนิคต่างๆ

(๓) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย หมายถึงการวางแผนและกำหนดนโยบายในการสื่อสารชุมชนไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทใด เช่น สื่อมวลชน สื่อประเพณี สื่อพื้นบ้านต่างๆ รวมถึงสื่อบุคคลโดยการวางแผนและกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสื่อแต่ละประเภทในการสื่อสารชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ไพรัตน์ เตชะรินทร์^{๒๐} ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมมือร่วมใจกันเพื่อสร้างความเจริญดังนี้ การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งส่วนบุคคล กลุ่ม ชุมชน สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่างๆให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการดำเนินการในโครงการหรือหลายเรื่องร่วมกัน

บทบาทสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงโดยรัฐร่วมสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้คิดเป็นผู้ร่วมตัดสินใจเท่ากับเป็นการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการพัฒนาตนเองหน่วยงานและการร่วมกันดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้อาจมีหลายรูปแบบเพื่อขยายเครือข่ายสายงาน

สรุปแล้วประเด็นแนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication) เป็นไปสำหรับลักษณะของการมีส่วนร่วมจะดำเนินงานให้สำเร็จได้ต้องอาศัยหลักการสื่อสารเข้ามา

^{๒๐} ไพรัตน์ เตชะรินทร์. “เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการสื่อสาร”, กรุงเทพมหานคร : คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘. (อัคราณา).

เป็นปัจจัยสำคัญในการประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของงานในโครงการให้ประชาชนได้รับรู้ และเพื่อจูงใจให้เข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารจัดการแนวทางการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมลักษณะแนวคิดเชื่อมโยงกับแนวคิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม พื้นฐานคือมวลชนหรือประชาชนได้ร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อสังคมประเทศชาติลักษณะการมีส่วนร่วมมีหลายอย่างกล่าวโดยรวมคือ ด้านจิตใจและด้านวัตถุ เกี่ยวกับแนวทางการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมมีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

๒.๘.๓ แนวคิดการสร้างเครือข่าย (Networking)

กาญจนา แก้วเทพและคณะได้กล่าวถึงประเด็นนี้อย่างต่อเนื่องว่า เครือข่าย หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรหลายๆ องค์กรหลายๆ องค์กร องค์กรที่ต่างก็มีทรัพยากรของตัวเองมีเป้าหมายมีวิธีทำงานและมีกลุ่มเป้าหมายของตัวเองบุคคลกลุ่มหรือองค์กรเหล่านี้ได้เข้ามาประสานกันอย่างมีระยะเวลายาวนานพอสมควรแม้ว่าจะไม่ได้มีกิจกรรมร่วมกันว่างสม่ำเสมอแต่ก็จะมีรากฐานไว้(เปรียบเสมือนการมีสายโทรศัพท์ต่อเอาไว้) เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความต้องการที่จะขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหาที่สามารถติดต่อได้องค์ประกอบสำคัญของเครือข่ายอย่างน้อย ๖ มีประการคือ

- (๑) การรับรู้ข้อมูลร่วมกัน (Common perception)
- (๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)
- (๓) การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual interests / benefits)
- (๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (Allstakeholders participation)
- (๕) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary relationship)
- (๖) การพึ่งพิงอิงร่วมกัน (Interdependence)
- (๗) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

ลักษณะของเครือข่ายมีความต่อเนื่องกันของเครือข่าย ๓ ลักษณะคือ

- (๑) เครือข่ายความคิด เป็นเครือข่ายที่เน้นการทำงานด้านความคิด ความรู้หรือเทคนิคต่างๆ เช่นการร่วมประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายแสดงแนวคิดคือการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดแผนงาน
- (๒) เครือข่ายกิจกรรม เป็นเครือข่ายที่เน้นการช่วยเหลือ ร่วมมือกันในการทำกิจกรรม

(๓) เครือข่ายสนับสนุนทุน กิจกรรมพัฒนาเพื่แก้ปัญหาชุมชนนอกจากการแสดงแนวคิด เพื่อแก้ไขปัญหา

สำหรับขั้นตอนของการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมภายในเครือข่ายมีหลักปฏิบัติในการ สร้างเครือข่ายได้แก่

(๑) ระบุกลุ่มหรือบุคคลที่สามารถทำหน้าที่กระตุ้นหรือทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้

(๒) การจัดเครือข่ายที่ดีต้องมีศิลปะในการประสานประโยชน์ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียแต่ละฝ่าย ได้ประโยชน์ร่วมกัน

(๓) ในการพัฒนา การปฏิบัติและติดตามผลของกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของเครือข่ายต้องมีการติดตามสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องระหว่างสมาชิกเครือข่ายผู้ได้รับประโยชน์และผู้ให้ทุน

(๔) จำเป็นจะต้องมีความสนใจร่วมกัน วัตถุประสงค์และทักษะร่วมกัน และมีวิธีการทำงานที่จะอำนวยให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิก

การดำเนินงานรณรงค์ในการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนนั้นมีขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนดังนี้^{๒๒}

(๑) ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินงานเป็นการสร้างความสัมพันธ์และประสานงานด้วยการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับทางกลุ่มผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ในการดำเนินงานรณรงค์ที่จะเกิดขึ้นต่อไปในชุมชน

(๒) ขั้นการทบทวนและวิเคราะห์สภาพชุมชนและปัญหาเอดส์เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพชุมชนและปัญหาเอดส์ที่มีอยู่ในชุมชนร่วมกันระหว่างคนในชุมชนกับผู้คอยช่วยเหลือ และสังคม

(๓) ขั้นการวางแผนการผลิตสื่อรณรงค์ ซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครทำหน้าที่เผยแพร่ให้ความรู้ความเข้าใจสู่สังคมภายนอก การกำหนดเป้าหมายในการรณรงค์ ได้แก่การกำหนดเป้าหมายในการรณรงค์เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจอันถูกต้องเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเตือนภัย เพื่อระวัง รู้จักป้องกันและให้การช่วยเหลือผู้ป่วย

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕.

(๔) ขั้นการผลิตและดำเนินการรณรงค์ เป็นการเริ่มผลิตสื่อเอกสารได้จากการวางแผนงานในรูปแบบเพื่อหาช่องทางการนำเสนอผ่านสื่อหลากหลายประเภท

(๕) ขั้นการประเมินผลการรณรงค์ พิจารณาได้จาก

(๕.๑) คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ถูกต้องมากขึ้น

(๕.๒) คนในชุมชนเกิดการยอมรับและให้การช่วยเหลือผู้ป่วยเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยได้มีบทบาททางสังคมมากขึ้น

(๕.๓) เกิดการพูดคุยเกี่ยวกับโรคเอดส์ของคนในชุมชนเพื่อมากขึ้นถึงวิธีการรณรงค์ให้การช่วยเหลือที่หลากหลายช่องทางโดยการมีกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกัน

(๕.๔) เกิดแนวร่วมที่เข้มแข็งเพื่อสร้างการปรับเปลี่ยนสู่บทบาทหรือการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นต้น

โดยสรุปแล้วการมีส่วนร่วมในการสื่อสารเพื่อพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานต้องอาศัยทรัพยากรด้านบุคคล ทรัพยากรด้านวัตถุ กำลังเงิน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิด การมีส่วนร่วมสำคัญในการร่วมกันดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อสังคม ในการจัดดำเนินงานในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ท่านพระครูอากรประชานาถได้อาศัยหลักทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาแบบเครือข่ายงานด้านการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ฝ่ายช่องทางการสื่อสารหรือช่องทางซึ่งมีระดับของการดำเนินการคือ

(๑) การร่วมคิดวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา สาเหตุ แนวทางการแก้ปัญหาบนพื้นฐานแนวคิดที่ได้ร่วมกันประชุมเพื่อดำเนินการแก้ปัญหา

(๒) การตัดสินใจอันเป็นหัวใจหลักในการให้อำนาจการบริหารจัดการงานเครือข่ายที่ขยายออกไปแก่แนวร่วมได้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงาน

(๓) การวางแผนเมื่อตัดสินใจว่าจะดำเนินการเป็นที่แน่นอนแล้วต้องมีแผนรองรับอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ มีความชัดเจนในตัว

(๔) การปฏิบัติการบนพื้นฐานค่านิยมวัฒนธรรมอันดีงามตลอดจนผลประโยชน์ส่วนรวมที่ได้ร่วมกันดำเนินงานในที่นี้คือ การให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์

(๕) การสรุปความสำเร็จหรือพิจารณาหาจุดอ่อนจุดแข็งเพื่อพัฒนาและเสริมสร้าง

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีการวิจัย

๓.๑ วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้างานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย (Documentary Research) และการสัมภาษณ์พระครูอาทรประชานาถ กลุ่มผู้ป่วยโรคเอดส์เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครภายในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้

๑. เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎก อรรถกถาฎีกา อนุฎีกา ปกรณ์วิเสสต่าง ๆ
๒. เอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
๓. สัมภาษณ์สอบถามจาก แบบสอบถามเจาะลึก (In-Depth Interview) คือ

- สอบถามหัวหน้าโครงการฯ (พระครูอาทรประชานาถ)	๑ รูป
- สอบถามผู้บริหารโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๑๒ คน
- สอบถามเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๒๖ คน
- สอบถามผู้ป่วยโรคเอดส์ในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๔๕ คน

๓.๒ กลุ่มประชากรในการทำการวิจัย

กลุ่มประชากรในการทำการวิจัย คือ พระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ดิษฐปัญโญ) กลุ่มผู้บริหารโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ จำนวน ๑๓ รูป / คน จากการสอบถามคณะกรรมการบริหารโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ ได้แก่

๑. พระครูอาทรประชานาถ ประธานที่ปรึกษาโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์
ทำหน้าที่เป็นประธานให้คำปรึกษาจัดหาทุนงบประมาณค่าใช้จ่าย เป็นแหล่งศูนย์รวมศรัทธาและสร้างแนวร่วมมีอรร่วมใจในการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และโครงการต่อเนื่อง

๒. พลเอกไพบูลย์ กาญจนพิบูลย์ ประธานคณะกรรมการบริหาร
ทำหน้าที่เป็นประธานดำเนินงานในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ จัดทำแนวทาง
รูปแบบและวิธีการในการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ และการสร้างแนวร่วมในการ
ดำเนินงานโครงการต่อเนื่อง
๓. นายธนชัย ไหมประดิษฐ์ รองประธาน
ทำหน้าที่เป็นไวยาวัจกร เกรียก ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
โรคเอดส์ การตอนรับจัดทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์งานในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์
และการสร้างแนวร่วมในการดำเนินงานโครงการต่อเนื่อง
๔. นายแพทย์วุฒิพันธ์ สติกริยะ กรรมการ
ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์ ประสานงานให้การช่วย
เหลือระหว่างโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์กับหน่วยงานที่รับผิดชอบเสนอแนะ
ให้คำปรึกษาและการสร้างแนวร่วมในการดำเนินงานโครงการต่อเนื่อง
๕. นายแพทย์นพพร พงศ์ปัทมพิติชัย กรรมการ
ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์ประสานงานให้การช่วยเหลือ
ระหว่างโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์กับหน่วยงานที่รับผิดชอบเสนอแนะให้คำปรึกษา
และการสร้างแนวร่วมในการดำเนินงานโครงการต่อเนื่อง
๖. นายชาญชัย เสมียรชัย กรรมการ
ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์ ประสานงานให้การช่วย
เหลือระหว่างโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ(สาธารณสุข
จังหวัด) เสนอแนะให้คำปรึกษาและการสร้างแนวร่วมในการดำเนินงานโครงการ
ต่อเนื่อง
๗. นายบัญชา จันทร์ดา กรรมการ
ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการ การบริหารการศึกษา
ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๓ ประสานงานให้การช่วยเหลือระหว่าง
โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์กับหน่วยงานที่รับผิดชอบเสนอแนะให้คำปรึกษาและการ
สร้างแนวร่วมในการดำเนินงานโครงการต่อเนื่อง

๘. นางสาวสมทรง เจริญพันธ์ กรรมการ

ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสังคมสงเคราะห์ ประสานงาน
ให้การช่วยเหลือระหว่างโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์กับหน่วยงานที่รับผิดชอบเสนอแนะ
ให้คำปรึกษาและการสร้างแนวร่วมในการดำเนินงานโครงการต่อเนื่อง

๙. นายวิสูตรี วรรณแสง กรรมการ

ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการประสานงาน
ให้การช่วยเหลือระหว่างโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ
เสนอแนะให้คำปรึกษาและการสร้างแนวร่วมในการดำเนินงานโครงการต่อเนื่อง

๑๐. นายบรรเจต เทพพานัก กรรมการ

ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการประสานงาน
ให้การช่วยเหลือระหว่างโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ
เสนอแนะให้คำปรึกษาและการสร้างแนวร่วมในการดำเนินงานโครงการต่อเนื่อง

๑๑. ร.ต.เสถียร เทียนแก้ว กรรมการ

ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการประสานงาน
ให้การช่วยเหลือระหว่างโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ
ประชุมในเขตจังหวัดลพบุรีเสนอแนะให้คำปรึกษาและการสร้างแนวร่วม
ในการดำเนินงานโครงการต่อเนื่อง

๑๒. นายเฉลิมพล พลมุข กรรมการและเลขานุการ

ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการ ผู้จัดการเก็บรวบรวม
ฐานข้อมูลเพื่อนการตัดสินใจ ประสานงานให้การช่วยเหลือระหว่างโครงการ
ธรรมรักษ์นิเวศน์กับหน่วยงานที่รับผิดชอบเสนอแนะให้คำปรึกษาและการสร้าง
แนวร่วมในการดำเนินงานโครงการต่อเนื่อง

๑๓. นายชรินทร์ คนมัน กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการ เป็นผู้ช่วยผู้จัดการ
ดูแลความเรียบร้อย รักษาระเบียบวินัย ประสานงานให้การช่วยเหลือระหว่างโครง
การธรรมรักษ์นิเวศน์กับหน่วยงานที่รับผิดชอบเสนอแนะให้คำปรึกษาและการสร้าง
แนวร่วมในการดำเนินงานโครงการต่อเนื่อง

๓.๓ ขอบเขตการศึกษาค้นคว้างานวิจัย

๓.๑. การศึกษาครั้งนี้ได้นำแนวทางและหลักพุทธธรรมหมวดพรหมวิหารธรรม ๔ ที่ พระครูอาทรประชานาถได้นำมาใช้ในการณรงค์ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์และช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ ในโครง การธรรมรักษัณิเวศน์

๓.๒. การศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงวิธีการสร้างการร่วมมือร่วมใจเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วย โรคเอดส์ในโครงการธรรมรักษัณิเวศน์ โดยพิจารณาตามแนวคิดหลักการสื่อสารเพื่อให้ทราบถึง แนวทาง รูปแบบและวิธีการ อันทำให้เกิดแนวร่วมในการดำเนินงานให้สัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามแบบเจาะลึก(In-Depth Interview)แบ่งเป็นแบบสอบถามพระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ดิกขปญฺโญ)ประธานที่ปรึกษาโครงการธรรมรักษัณิเวศน์แบบสอบถามกลุ่มผู้บริหาร แบบสอบถามกลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครและแบบสอบถามผู้ป่วยโรคเอดส์ รายละเอียด แบบสอบถาม ดังนี้คือ

แบบสอบถามแบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

พระครูอาทรประชานาถ (พระอาจารย์อลงกต ดิกขปญฺโญ)

ประธานโครงการธรรมรักษัณิเวศน์

๑. แรงจูงใจให้ทำโครงการธรรมรักษัณิเวศน์คืออะไรทำไมพระอาจารย์จึงเจาะจงทำเกี่ยวกับโรคเอดส์ ท่านเริ่มดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการนี้ครั้งแรกที่ไหนเมื่อใด

๒. โครงการธรรมรักษัณิเวศน์มีวัตถุประสงค์เป้าหมายหลักอย่างไรปัจจุบันพระอาจารย์ได้ทำโครงการต่อเนื่องกี่โครงการ

๓. พระอาจารย์วางแผนโครงการไว้อย่างไรบ้างมีวิธีการทำให้นุเคราะห์ภายในและภายนอกโครงการเข้ามามีส่วนร่วมในการงานอย่างไร

๔. พระอาจารย์มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการหรือไม่ มีในด้านใดบ้าง พระอาจารย์มีแนวทางรูปแบบวิธีการป้องกันและเอาชนะปัญหาอุปสรรคได้อย่างไร

๕. จากวันนั้นถึงวันนี้พระอาจารย์พอใจกับงาน โครงการที่ได้ทำมากน้อยเพียงใด

๖. หลักพระพุทธธรรมใช้ก่อนทำโครงการนี้ มีการใช้อย่างต่อเนื่องและหลักพระพุทธธรรมสำคัญที่พระอาจารย์ใช้เผยแพร่โครงการคือข้อใด

๗. โครงการนี้เผยแพร่อย่างไรจึงประสบผลสำเร็จด้วยดีและสามารถเป็นแบบอย่างในการจัดทำโครงการด้านสังคมสงเคราะห์แก่ผู้อื่นได้

แบบสอบถามแบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

กลุ่มผู้บริหารโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

๑. การเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์รู้จักหรือมีแรงจูงใจจากอะไร ได้รับผิดชอบในเรื่องใดบ้างนานเท่าไร มีแนวทางรูปแบบวิธีการบริหารจัดการรวมทั้งวิธีการควบคุมการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

๒. จากการดำเนินงานท่านคิดว่าโครงการนี้ประสบผลสำเร็จหรือไม่เล็กน้อยเพียงใดท่านดูจากอะไรเป็นตัวชี้วัด

๓. มีปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานในด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร และด้านการควบคุมระบบงานให้บรรลุเป้าหมายมีหรือไม่ และมีวิธีการขจัดปัญหานี้ได้อย่างไร

๔. ท่านคิดว่ามีอะไรบ้างเกี่ยวกับโครงการนี้ที่ควรดำเนินการต่อไปอย่างเร่งด่วนเพื่อการมีส่วนร่วมมากกว่านี้อีก

๕. ท่านคิดว่าคนทั่วไปรู้จักโครงการนี้ได้อย่างไร มีสื่ออะไรที่มีผลต่อการทำให้คนเข้ามามีส่วนร่วมกับการโครงการนี้มากเป็นพิเศษและแต่ละสื่อใช้เพื่อวัตถุประสงค์อะไรมีแนวทางรูปแบบและวิธีการในการจูงใจโน้มน้าวใจให้คนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร

๖. ท่านคิดว่าหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับพรหมวิหารธรรม ๔ อันได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขาท่านพระครูอาทรประชานาถได้ใช้กับกลุ่มผู้บริหารกลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร กลุ่มผู้ปวย และกลุ่มอื่น ๆ อย่างไรบ้าง

แบบสอบถามแบบเจาะลึก (In-Depth Interview)
กลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

๑. สาเหตุหลักในการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมีอะไรเป็นแรงจูงใจ ท่านได้ปฏิบัติงานมานานเท่าไร ใช้หลักพุทธธรรมอะไรบ้างในขณะดำเนินงาน และท่านคิดว่าพระอาจารย์ใช้หลักพรหมวิหารธรรม ๔ เพื่อการเผยแพร่โครงการให้สมฤทธิ์ผลอย่างไร
๒. ท่านคิดว่าสื่อต่าง ๆ เหล่านี้อันได้แก่ สื่อบุคคล สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สามารถเผยแพร่จูงใจให้คนเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการได้อย่างไร
๓. ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ในโครงการนี้มีอะไรบ้าง
๔. อะไรบ้างเป็นปัจจัยสนับสนุนหรือเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของท่านในโครงการนี้

แบบสอบถามแบบเจาะลึก (In-Depth Interview)
กลุ่มผู้ป่วยโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

๑. ท่านเข้ามารับการรักษาที่นันทาไรู้จากใคร เคยมีประวัติรับการรักษาเกี่ยวกับโรคเอดส์หรือไม่ ตลอดระยะเวลาเข้ามารับการรักษาเสียค่ารักษาพยาบาลเป็นจำนวนเงินเท่าไร
๒. สิ่งที่ท่านประทับใจในการเข้ามารับช่วยเหลือจากโครงการคืออะไร
๓. หลักพระพุทธธรรมที่โครงการนี้ใช้ในการรักษาหรือให้ข้อคิดในการรักษาได้แก่อะไรบ้าง
๔. ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการนี้หรือไม่ จากสื่อใดบ้าง และสื่อใดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้อันเป็นมูลเหตุจูงใจให้ท่านเข้ามารับการรักษา

ฉบับนี้เป็นของมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทที่ ๔

ศึกษายุทธศาสตร์วิธีการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และป้องกันโรคเอดส์ ของพระครูอาทรประชานาถ

๔.๑ พระครูอาทรประชานาถกับการดำเนินงานโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

ท่านพระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ดิกขปัญโญ) เป็นพระมีชื่อเสียงอย่างมากในด้านการมีเมตตากรุณาช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ทั้งในระดับชาติและนานาชาติผลงานเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นที่รู้จักว่าท่านสามารถดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพและสัมฤทธิ์ผลในทางดีงามประกอบกับท่านเป็นพระสุปฏิปันโนเป็นพระนักเสียสละเป็นพระนักสงคมสงเคราะห์ ทำให้ภาครัฐและเอกชนต่างชื่นชมยินดีในการสรรค์สร้างคุณประโยชน์ต่อมนุษยชาติการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาในส่วนประวัติส่วนตัวท่านหลักการดำเนินงานด้วยการนำหลักพระพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้โดยเฉพาะพรหมวิหารธรรม ๔ ผู้ศึกษาขอเสนอประวัติ วิธีการขั้นตอนหรือแนวทางการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และวิธีการเผยแพร่โครงการของท่านดังได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

๑. ประวัติและผลงานของพระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ดิกขปัญโญ) (พระอุดมประชาทร) นามเดิม อลงกต พลमुख เกิดวันที่ 9 ธันวาคม 2496 เป็นคนอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี บิดามารดา คือ นายเสริม และนางวิราวรรณ พลमुख (บิดารับราชการกรมทางหลวง มารดาเสียชีวิตตั้งแต่ท่านยังวัยเยาว์) การศึกษาทางโลกจบการศึกษาระดับปริญญาโทวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเครื่องกล จากมหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลียการศึกษามหาวิทยาลัยทางธรรมสอบได้นักธรรมชั้นโทจากสำนักเรียนวัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี รับภาระจากคณะสงฆ์ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดพระบาทน้ำพุเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๖ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร

* สัมภาษณ์ พระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ดิกขปัญโญ), ที่ปรึกษาโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ เจ้าอาวาสวัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี, ๑๘ มกราคม ๒๕๕๘.

ชั้นโทที่ พระครูอาทรประชนาถ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๙ เกื้อหนุนสมศักดิ์เป็นพระราชคณะชั้นสามัญที่ พระอุดมประชากรเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๔๖

ผลงานดีเด่น คืองานเผยแผ่ศาสนาธรรม ทางสถานีโทรทัศน์ และสถานีวิทยุ เช่น รายการ ธรรมรักษ์และหัวใจสีขาวงานสาธารณสงเคราะห์จัดตั้งโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ โครงการเมตตาธรรม คำจุนโลก งานศึกษาสงเคราะห์ เช่นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ (เด็กเล็ก) โรงเรียนอนุบาลธรรมรักษ์ โรงเรียนธรรมรักษ์บริบาล ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่ชุมชนและสังคม สนับสนุนสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น สนับสนุนงานศึกษาวิจัยและงานสาธารณูปการ ฯลฯ

รางวัลและเกียรติคุณที่ได้รับรางวัลมหิดลวราวุธธรรมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน รางวัลเสมาธรรมจักรสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามมกุฎราชกุมารี พระราชทาน รางวัลเทียนส่องใจ พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินมาตุ พระราชทาน รางวัลคนดีศรีสังคมจากสโมสรโรตารีแห่งประเทศไทย รางวัลพลเมืองดีเด่นจาก สโมสรไลออนส์ รางวัลหน่วยงานบริการสังคมเพื่อคุณธรรม จากสำนักข่าวกรุงเทพมหานคร รางวัล มูลนิธิดีเด่นแห่งชาติประจำปี พ.ศ.๒๕๔๖ สาขาพัฒนาสังคม ด้านสังคมสงเคราะห์จากคณะกรรมการ เอกอัครราชทูตของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

สถาบันการศึกษาในประเทศได้ถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ คือพ.ศ.๒๕๔๐ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์พ.ศ. ๒๕๔๒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ.๒๕๔๔ มหาวิทยาลัยรามคำแหงมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดุสิตถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ สาขาปรัชญา พ.ศ.๒๕๔๕ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติ กิตติมศักดิ์สาขาสังคมวิทยา และมนุษยวิทยา พ.ศ.๒๕๔๖ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมสงเคราะห์และ พ.ศ.๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี ถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ สาขาบริหารการศึกษา

๔.๑.๑ ชีวิตก่อนอุปสมบท

ต้องย้ายสถานศึกษาบ่อยครั้งเพื่อติดตามบิดาซึ่งเป็นข้าราชการกรมทางหลวง วัยเด็กได้มีโอกาสน้อยอยู่กับคุณยายที่อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ร่วมกับพี่ๆ คุณยายได้ปลูกฝังให้เป็นคนมีระเบียบวินัยรู้จักรับผิดชอบรักการอ่าน จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จากโรงเรียนคอนเมืองจารุจินดา และได้ย้ายไปเรียนต่อจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ ที่โรงเรียนนันทวิทยา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จากโรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร

ด้วยผลการเรียนระดับดีจึงทำให้สอบเข้าเรียนต่อได้ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขา
เครื่องกล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ ช่วงศึกษาอยู่มีผลการเรียนดีเด่นในคณะกิจกรรมที่โปรดปราน
คือ การเล่นดนตรีและกีฬาฟุตบอลพรสวรรค์ด้านหนึ่งคือการแต่งเพลงมีผลงานเพลงมากมายที่คุ้นหูคน
รักเสียงเพลงแม้จนทุกวันนี้

ช่วงศึกษาที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีความผูกพันรักชอบพอกับนิสิตรุ่นน้องมีโครงการใช้ชีวิตอยู่กับนิสิตรุ่นน้องแต่ก็มีเหตุทำให้ต้องผิดหวังเพราะฝ่ายหญิงแต่งงานกับชายที่บิดามารดาเลือกให้ ด้วยเหตุผลนี้ทำให้เป็นแรงบันดาลใจให้สอบชิงทุนไปศึกษาต่อที่ประเทศออสเตรเลียเมื่อเรียนจบได้เดินทางกลับเมืองไทย ด้วยความผูกพันรักกับคนรักในสมัยเรียนทำให้ได้แวะเวียนไปเยี่ยมอยู่ประจำจนอดคิดคนรักขอร้องไม่ให้ไปอีกเพราะกลัวคำครหาจากชาวบ้าน จนเป็นเหตุผลทำให้ท่านได้หันหน้าไปพึ่งบารมีพระชะหนึ่ง ที่สุดบุคคลที่ท่านนับถือได้ขอให้ท่านอุปสมบทเพื่อทำให้ชีวิตดีขึ้น

๔.๑.๒ ชีวิตหลังจากอุปสมบท

ได้อุปสมบทครั้งแรกที่วัดบวรนิเวศเมื่อปี พ.ศ.2522 สังกัดธรรมยุติกนิกาย มีสมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบันเป็นองค์อุปัชฌาย์ มีฉายาที่ทรงเมตตาประทานให้ว่า "ติชขปัญโญภิกขุ" ในปี พ.ศ. 2529 ได้ย้ายมาอุปสมบทและจำพรรษาสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ณ วัดเขาสมโภชน์ อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี (ใช้นามเดิม) เริ่มศึกษาทางธรรมอย่างจริงจังโดยออกธุดงค์ไปตามเขาและถ้ำต่างๆ หลายจังหวัดเป็นระยะเวลาประมาณ 2-3 ปี จนธุดงค์กลับมาที่จังหวัดลพบุรี ในปี พ.ศ.2531 พระเถรานุเถระได้ขอให้มาจำพรรษาที่วัดพระบาทน้ำพุในขณะวัดขาดเจ้าอาวาสต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสมาจนถึงปัจจุบัน

๔.๑.๓ แร้งบันดาลใจอันใหญ่หลวงในการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์

การดำเนินงานโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์เริ่มเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๕ หลังจากได้พบปะพูดคุยกับองค์กรพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมของมูลนิธิเสถียรโกเศศ ศ.ดร.เจฟรี่ ศ.น.พ.ประเวศ วะสี มีการพูดถึงโครงการบ้านพักผู้ป่วยระยะสุดท้าย

ในช่วงแรกที่ไม่ได้สนใจว่าเอดส์มันคืออะไรเป็นอย่างไร ไม่รู้เรื่องเอดส์เลยด้วยซ้ำไป คนที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อเรื่องนี้คือ ศ.น.พ.ประเวศ วะสี ซึ่งค่อนข้างจะเห็นจริงด้วยกับสถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นคนไทยทอดทิ้งผู้ป่วยขาดเมตตาต่อผู้ป่วยไม่ตระหนักถึงมนุษยธรรมอันมนุษย์เราพึงมีต่อกันถือเป็นเหตุผลสำคัญให้ตัดสินใจพิจารณาเริ่มดำเนินงานในโครงการ

เริ่มแรกโครงการนี้คิดจะทำกันที่วัดสวนแก้วแต่พระพะยอม (พระราชธรรมนิเทศ) ท่านทำไม่ได้เพราะว่ามวลชนท่านต่อต้านรุนแรงมาก จึงได้เดินทางไปศึกษาข้อเท็จจริงเรื่องนี้ที่โรงพยาบาลของรัฐแห่งหนึ่งแถวจังหวัดนนทบุรี ดูผู้ป่วยโรคเอดส์ถูกญาติทอดทิ้ง หลายคนตายกับมือในขณะที่ไปดูแล การทำให้คนคนหนึ่งได้สิ้นลมหายใจอย่างสงบ เป็นความผูกพันเชื่อมั่นกับสิ่งที่ดีงามที่เราให้เขาทำให้เรารู้สึกเป็นสุขอย่างประหลาด เป็นสุขที่ไม่เหมือนโลกียสุขทั้งหลาย”

การได้ไปป้อนข้าวป้อนน้ำให้เขาเช็ดตัวนวดททายาแล้วก็ป้อนยาให้ทุกวัน บางทีวันเว้นวันไปบางทีคนตายบ้างคนดีขึ้นบ้าง ทำให้ได้ข้อเท็จจริงคือครอบครัวที่ผู้ป่วยพยาบาลบางคนก็ไม่ดูแลไม่สนใจ ผู้ป่วยช่วยตนเองไม่ได้นอนรอความตายตายกันทุกวัน ทำให้รู้สึกว่าถ้าเราปล่อยไว้อย่างนี้อนาคตจะต้องมีปัญหาแน่และยังทราบถึงสถานการณ์โรคเอดส์ที่แพร่ระบาดในเมืองไทยมองสภาพสังคมไทยมันเป็นไปได้ที่โรคเอดส์จะมีการแพร่ระบาดจนมีสิทธิ์ทำให้คนไทยติดเชื้อเอดส์ถึง ๗๐ - ๘๐ เปอร์เซ็นต์เป็นสิ่งที่น่ากลัวมาก คนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาจะคิดและไม่คิดว่ามันจะเป็นไปได้ แต่ถ้าคนที่คิดไกลเขาก็มองว่ามันเป็นไปได้ยิ่งสังคมไทยเรารับวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น มีพฤติกรรมมีคูครองหลายคนมนุษย์เรารเริ่มห่างจากศีลธรรม ด้วยความตระหนักเห็นถึงมหันตภัยโรคร้ายโครงการได้เริ่มดำเนินการด้วยปัจจัยขับเคลื่อนคือ

๑. จะต้องมีความอดทนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ไม่มีขอบเขต

๒. จะต้องมีความเพียรพยายามอย่างไม่มีจบสิ้น

ปัญหาที่พบหลังการจัดทำโครงการคือปัญหาจากตัวผู้ป่วย ปัญหาจากครอบครัวผู้ป่วย ปัญหาจากชาวบ้านในชุมชนต่อต้านขาดกำลังใจคนขาดค่าใช้จ่ายในโครงการการรักษาผู้ป่วยแบบผิดๆ ถูก ๆ

ปัญหาเหล่านั้นเริ่มหมดไปเพราะกระบวนการที่จะมาใช้ในการแก้ปัญหาโรคเอดส์โดยใช้พื้นฐานของความร่วมมือและมนุษยธรรมมาแรงค์ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์การสร้างหรือหาพันธมิตรคือการทำงานแบบมีส่วนร่วมบนพื้นฐานเมตตาธรรมต่อเพื่อนมนุษย์

๔.๒ การเอาชนะปัญหาอุปสรรคในโครงการ

การจัดเตรียมชุมชนเริ่มต้นด้วยการจัดสัมมนาพระสงฆ์และหัวหน้าส่วนราชการจำนวน ๒๐๐ คนในจังหวัดลพบุรี โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากกรุงเทพมหานครมาให้ความรู้ โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์เริ่มต้นด้วยจำนวนผู้ป่วย ๘ คน พร้อมกับปัญหานานัปการ โดยเฉพาะปัญหาการต่อต้านจากชุมชนรอบวัด

การประชาสัมพันธ์ให้สังคมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์และให้กลุ่มบุคคลเหล่านั้นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานในโครงการคือให้บทบาท กระแสต่อต้านก็เริ่มลดลงกลับมาเป็นการร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลืองานในโครงการ

ปัจจุบัน โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ได้รับการสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากองค์กรฝรั่งเศสชาร์ชาเวียร์ บร็องนัวร์ของสวิตเซอร์แลนด์จากเงินบริจาค และงบประมาณส่วนหนึ่งจากภาครัฐบาลทั้งยังได้รับพระราชทานความช่วยเหลือด้านยาและเวชภัณฑ์จากสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช นอกจากนี้ยังได้รับพระราชทานเงินส่วนพระองค์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเพื่อใช้ในการจ้างพยาบาลมาดูแลผู้ป่วยจำนวน ๒ แส่นบาท ซึ่งได้นำเงินส่วนนี้มาจัดตั้งเป็นกองทุนมูลนิธิธรรมรักษ์

นับจากจุดเริ่มต้นถึงวันนี้มีผู้ป่วยจากทุกสารทิศของประเทศเดินทางมาสู่บ้านธรรมรักษ์นิเวศน์จากหลากหลายสาขาอาชีพต่างเพศวัยและฐานะความเป็นอยู่อาจรรแห่งนี้คือที่พักพิงอันอบอุ่นและร่มเย็นหลายคนจากไปภาระยังคงหนักหนา และดูจะเพิ่มทวีขึ้นไม่รู้จบรู้สิ้น”

๔.๒.๑ หลักการในการรับผู้ป่วยของโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

ก่อนรับผู้ป่วยต้องสอบประวัติให้การปรึกษาก่อนถ้าเป็นภาษาทางพยาบาลก็ต้องทำเคาน์เซลดูอาการผู้ป่วย หากเป็นผู้ป่วยระยะแรกจะรับยาพักรักษาที่บ้านแบบไปกลับหรือเรียกว่าผู้ป่วยนอก หากอาการหนักคือระยะสองหรือสามจะให้นอนรักษาตัวในโครงการเพื่อรักษาสภาพร่างกายและจิตใจพร้อมกันไป เพราะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลักสองอย่างคือการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการรักษาผู้ป่วย

และจำนวนเพียงกำลังคนไม่เพียงพอ ต้องรอให้ผู้ป่วยรายอื่นมีอาการดีขึ้นเพื่อเตียงว่างและกลุ่มผู้ป่วย อาการดีขึ้นช่วยทำหน้าที่คอยช่วยเหลือผู้ป่วยรายอื่น การรักษาผู้ป่วยต้องอาศัยหลักปรัชญาความเชื่อตาม วิถีทางของชาวพุทธควบคู่ไปด้วยกล่าวคือพรหมวิหารธรรม ๔ คือ มีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา การน้อมใจระลึกลึถึง คุณพระพุทธรูปคุณพระธรรมคุณพระสงฆ์เป็นที่พึ่งให้มีสติตั้งมั่นเป็นสมาธินึกถึงคุณ ความดีของตนเองและผู้อื่น เขา(ผู้ป่วย) เมื่อละโลกนี้ไปก็จะไปสู่สุคติภูมิ (สวรรค์) ได้

๔.๓ กลยุทธ์การทำงานด้านสังคมสงเคราะห์การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการรณรงค์ ของพระครูอาทรประหานาถ

กลยุทธ์สำคัญด้านสังคมสงเคราะห์ในการดำเนินงานโครงการธรรมรักษันิเวศน์ทุกท่าน ต่างมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบงานในแต่ละด้วยการสร้างทีมงานให้มีความรู้เกิดความชำนาญมีจิตใจที่ หนักแน่นไม่ย่อท้อต่อภาระงานในโครงการถือว่าต้องอาศัยระยะเวลาอันยาวนาน วิธีการตัดตอนทำให้การ ทำงานลดน้อยลงจึงอยู่ที่การรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจในการระวังป้องกันโรคเอดส์ไม่ให้แพร่ขยาย มากขึ้นการชักนำชุมชนบุคคลหลากหลายอาชีพเข้ามาเป็นแนวร่วมมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงว่า

การรณรงค์จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยหลักทฤษฎีองค์การชุมชน (Community organization theory) ซึ่งเป็นสิ่งที่จะสนับสนุนในเรื่องของการวางแผนและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชากรผู้นำ, และองค์กรในชุมชน ข้อมูลสำคัญของนักรณรงค์และผู้เชี่ยวชาญที่มีต่ออำนาจและความสามารถของชุมชน นั้นไม่เพียงแต่สร้างหรือเพิ่มเนื้อหาและความต้องการของมนุษย์เท่านั้นแต่การรณรงค์น่าจะสร้างความ มั่นคงหรือความคงทนให้ดีขึ้นไปกว่าการรณรงค์หรือโครงการอื่น ๆ ที่ผ่านมามากมาย ๆ กองทุนทั้งจาก ภาคเอกชนและรัฐบาลได้ให้เงินช่วยเหลือในการสนับสนุนเกี่ยวกับในเรื่องนี้ โดยมีความต้องการให้ ชุมชนได้สามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรณรงค์ซึ่งเป้าหมายก็คือเพื่อเพิ่มอำนาจในการ ตัดสินใจของท้องถิ่นและสร้างความสามารถของชุมชนสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังรุดหน้าไปอยู่ใน ขณะนั้น ซึ่งเรื่องหลัก ๆ ที่สำคัญมี ๔ เรื่องด้วยกัน ได้แก่

๑. การร่วมมือกันของชุมชนหรือองค์กรหน่วยงานในทรรศนะเกี่ยวกับแนวทางผู้มีส่วน ร่วม (Partnership Approaches) หากมองอย่างกว้างๆ แล้วแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพลเมืองนั้น เป็นเกณฑ์สำคัญหรือเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิตของพลเมืองและความเป็นประชาธิปไตย พลเมือง ที่มีประสิทธิภาพจะอยู่ในชุมชนที่มีการพัฒนาด้านสังคมการเมืองและวัฒนธรรมซึ่งมีผลต่อความคาด หวังและความปรารถนาที่จะให้เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ มีตัวอย่างมากมายเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

ซึ่งจะเริ่มที่การกระทำหรือพฤติกรรมของพลเมืองและความพยายามหรือความร่วมมือกันของกลุ่มอาสาสมัคร การรณรงค์จะต้องใช้องค์กรขนาดใหญ่เข้ามาช่วยในการทำงาน เช่น สื่อมวลชน โรงเรียน กลุ่มบุคคลที่สังคมนิยมนับถือ เป็นต้น

๒. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงชุมชน (Community Change Theory Interdisciplinary Application) การสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันในการใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นเป็นการมองชุมชนในฐานะเป็นระบบพลวัตคือระบบที่เปลี่ยนในส่วนหรือสถาบันใดในชุมชนก็จะมีผลกระทบในส่วนอื่นๆ ในชุมชนตามไปด้วยการเคลื่อนไหวในการส่งเสริมด้านสุขภาพจะเน้นไปที่กลุ่มเป้าหมายทั่วไปหลายส่วนด้วยกัน เช่น วัด ที่ทำงาน โรงเรียน ชุมชน ฯลฯ หลายๆ โครงการในการส่งเสริมด้านสุขภาพ ได้มุ่งไปที่ผลลัพธ์ในการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม

๓. แบบจำลอง ๕ ขั้นเกี่ยวกับกลยุทธ์พื้นฐานในการวางแผนและจัดการในระดับการทำงานกลยุทธ์พื้นฐานในการดำเนินการรณรงค์สามารถใช้ตามแบบจำลอง ๕ ขั้น (A Five Stage Model) ซึ่งประกอบไปด้วย

ขั้นที่ ๑ หน้าที่ดำเนินการวิเคราะห์ชุมชน

- หาคำจำกัดความของชุมชน
- การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น
- การประเมินความสามารถและความพร้อมของชุมชนสำหรับการเปลี่ยนแปลง

ขั้นที่ ๒ หน้าที่ในการออกแบบและการเริ่มแผนงานรณรงค์

งานหลักที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้างขององค์กรเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันซึ่งปัจจัยที่มี

อิทธิพลคือ

- ผู้นำ
- การจัดการ
- การติดต่อสื่อสาร
- การแก้ปัญหาในความขัดแย้ง
- ความเข้าใจหรือการรับรู้ถึงความยุติธรรม
- การแบ่งปันการสร้างการตัดสินใจ
- การเข้าใจถึงผลประโยชน์เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่าย

งานหลักที่ ๒ การเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนและสมาชิกในองค์กร

งานหลักที่ ๓ ก่อนการออกแบบและวางแผน

ขั้นที่ ๓ การดำเนินการรณรงค์

งานหลักที่ ๑ บทบาทและหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนของผู้ร่วมดำเนินงานทั้งหมด

งานหลักที่ ๒ การจัดเตรียมทิศทางและการฝึกอบรม

งานหลักที่ ๓ ปรับปรุงแผนงานที่มีต่อสถานการณ์ในท้องถิ่น

งานหลักที่ ๔ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของพลเมืองอย่างกว้างขวาง

ขั้นที่ ๔ การเสริมสร้างความมั่นคงแข็งแรงให้กับแผนงาน

งานหลักที่ ๑ รักษาระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของอาสาสมัครให้สูง

งานหลักที่ ๒ ต่อเนื่องมาจากกิจกรรมการสื่อสารแบบบูรณาการไปสู่เครือข่ายของชุมชน

ขั้นที่ ๕ การแพร่กระจายและความมั่นคง

งานหลักที่ ๑ การประเมินซ้ำถึงผลในส่วนของกิจกรรมและผลของการรณรงค์โครงการ

งานหลักที่ ๒ ปรับความมั่นคงของแผนงาน

งานหลักที่ ๓ หมั่นวิเคราะห์ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการอยู่เสมอ

โครงการในแต่ละโครงการจะดำเนินไปได้ด้วยดีต้องดำเนินไปพร้อมกับเป้าหมายและการวางแผนงานดำเนินการอย่างชัดเจน ซึ่งบทสรุปของโครงการในการจัดทำมีประเด็นสำคัญ ได้แก่

๑. เลือกคนเข้าร่วมโครงการ

๒. สร้างโครงสร้างขององค์กรที่เข้าร่วมให้มีประสิทธิภาพ

๓. หน้าที่ในการรณรงค์จะสำเร็จต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและต้องเป็นไปได้

๔. ระบุปัจจัยที่เป็นประโยชน์และที่ต่อต้านกับชุมชน

๕. สร้างการประเมินและติดตามผลก่อนการดำเนินการ

๖. จัดการและเสริมกำลังให้แก่อาสาสมัคร

๗. ดำเนินการพัฒนาการฝึกอบรมและเสริมทักษะ

๘. เสริมสร้างผู้ดำเนินการชุมชนด้วยประสบการณ์และความสามารถที่เหมาะสม

๙. ประกันทรัพยากรสำหรับผลการรณรงค์ที่มั่นคง

ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ความร่วมมือของชุมชนและการเคลื่อนไหวของพลเมืองนั้นประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย

๑. ต้องมีแนวทางในการพัฒนาผู้นำหรือผู้เข้าร่วมโครงการและชุมชน

๒. อำนาจการสร้างการตัดสินใจของกลุ่มพลเมืองต้องมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน วิธีการระบุถึงบทบาทและหน้าที่ที่ต้องสามารถกระทำได้โดยง่ายเพียงพอรวมถึงโอกาสในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถ

๓. การบริหารในส่วนอาสาสมัครให้แข็งแกร่งรวมถึงให้มีแผนการฝึกอบรมซึ่งจะต้องอยู่ในตำแหน่งของการเริ่มต้นการรณรงค์ สิ่งนี้จะรวมถึงการประเมินผลงานหรือการกระทำที่ได้กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ

๔. ต้องมีกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาคัดค้านให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เมื่อเกิดความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันเกี่ยวกับเป้าหมายของ โครงการ วัตถุประสงค์หรือประเด็นในการดำเนินงาน

๕. การสรุป (ประเมินผลงาน) และการวิจัยในอนาคตการใช้วิธีการรณรงค์เพื่อกิจกรรมสาธารณะการรณรงค์เป็นอีกวิธีในการประชาสัมพันธ์งานในโครงการที่ได้จัดทำเพื่อให้ผู้รับสารเกิดความรู้ความเข้าใจกิจกรรมที่ได้จัดทำซึ่งมีผลมากต่อการทำให้โครงการดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์

การรณรงค์ (Campaign) หมายถึง ขั้นตอนของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมของการโน้มน้าวใจเข้าไปเกี่ยวข้อง ลักษณะโดยทั่วไปของการรณรงค์ คือ

๑. มีจุดมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจง

๒. มีโครงสร้างของการทำงานแบบองค์กร อาจเป็นมูลนิธิ องค์การ สำนักงาน ฯลฯ เพื่อทำหน้าที่ติดต่อ ประสานงาน และหาทุน

๓. มีผู้นำ

๔. ไม่มีฝ่ายต่อต้านอย่างจริงจัง

๕. มีลักษณะของการโน้มน้าวใจอยู่ด้วยเสมอ

ขั้นตอนในการรณรงค์เพื่อกิจกรรมสาธารณะ

๑. การวางแผนเพื่อวิเคราะห์

(๑) กลุ่มผู้รับสารและเป้าหมาย

(๒) การวิเคราะห์สถานการณ์

(๓) การกำหนดเป้าหมาย

(๔) กลยุทธ์พื้นฐานในการดำเนินการที่แท้จริง

๒. การกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ

(๑) ทรัพยากรด้านบุคคลและวัตถุ

(๒) การกำหนดบุคคลที่เกี่ยวข้องหลังจากการกำหนดทรัพยากรแล้ว

(๓) กลุ่มที่ถูกระทบ

(๔) กลุ่มริเริ่ม

(๕) กลุ่มผู้ให้ความเห็นชอบซึ่งแบ่งเป็นสองประเภทคือ

ก. พวกที่เป็นตามกฎหมายหรือการแต่งตั้งได้แก่พวกที่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ แต่งตั้งเพราะการยินยอม เห็นชอบก่อนจะมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ผู้ว่าฯ นายอำเภอ นายกเทศมนตรี ประธานสโมสร สารวัตรใหญ่

ข. พวกที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการพวกนี้ถึงไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ไม่มีเงิน แต่ก็ต้องได้รับความเห็นชอบจากพวกเขา ก่อน การเปลี่ยนแปลงถึงอาจจะเกิดขึ้นได้ เช่น อาจจะเป็นพระสงฆ์หรือชาวบ้านคนหนึ่งคนใดที่ดั่งมั่นในศีลธรรมและสัมาอาชีพน ได้รับการยอมรับจากชุมชนนั้น

๒.๖ กลุ่มผู้เผยแพร่ข่าว มีลักษณะของกลุ่มแยกเป็น

(๑) สามารถเข้าถึงบุคคลหลายกลุ่ม

(๒) สามารถโน้มน้าวใจและกระจายข่าวได้

(๓) มีเวลาให้กับการเผยแพร่ข่าว

(๔) มีความเป็นระเบียบแบบแผนในการจัดงานเผยแพร่

โครงการรณรงค์อาจจะได้รับความชอบธรรมด้วยลักษณะของโครงการอันได้แก่ชื่อเสียงของโครงการการได้รับความสนับสนุนจากผู้ที่ยอมรับต่อสาธารณะชน คุณค่าที่โครงการจะให้แก่สังคมหรืออำนาจที่โครงการนั้นมีโดยอาศัยผู้ที่สามารถมีอิทธิพลเหนือชุมชนนั้น

เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มริเริ่ม มีการติดต่อผู้ให้ความเห็นชอบและจัดตั้งกลุ่มกระจายข่าวแล้ว ตัวผู้ริเริ่มการรณรงค์จะต้องพยายามโน้มน้าวใจว่าการเปลี่ยนแปลงนี้จำเป็นอย่างไรทำไมชุมชนนั้นจึงต้องการการเปลี่ยนแปลงหรือกิจกรรมนี้การพยายามโน้มน้าวใจนี้อาจจะทำได้ดังนี้

(๑) ให้ความรู้ขั้นพื้นฐาน

(๒) สาริตหรือทดลองให้ดู

(๓) ใช้แบบสอบถามหรือการสำรวจเพื่อโน้มน้าวใจผู้ไม่ยินดียินร้าย

(๔) ให้มีการแข่งขันเกิดขึ้น

(๕) เปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็นเสนอแนะ

(๖) ใช้โครงการเก่ามาอ้างอิง

(๗) พร้อมทั้งใช้ประโยชน์จากวิกฤตการณ์

๓. การจัดประเด็นที่ทำการณรงค์ ผู้สื่อสารต้องกำหนดและจัดเตรียมประเด็นต่อไปนี้ให้ชัดเจน

๓.๑ การกำหนดประเด็น ประเด็นที่ต้องพิจารณาอาจเป็น

- (๑) การบริจาคนี้จำเป็นเพียงใด
- (๒) ผู้ที่มีแนวโน้มบริจาคสามารถจะบริจาคได้หรือไม่
- (๓) เงินที่ได้รับบริจาคนำมาแก้ปัญหาไม่น้อยเพียงใด
- (๔) การบริจาคมมีประสิทธิภาพในการนำไปแก้ปัญหาหรือไม่
- (๕) การบริจาคครั้งนี้มีจุดอ่อนอะไรหรือไม่

๓.๔ การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย

- (๑) การประชาสัมพันธ์โครงการ
- (๒) การรวบรวมทรัพยากร
- (๓) การทำแผนดำเนินการอย่างละเอียด
- (๔) การหากกลุ่มคนทำงานเพิ่ม
- (๕) การติดตามผล

โดยสรุปแล้วงานในโครงการจะสำเร็จได้ต้องคำนึงถึงหลักบริหารงานบุคคลเป็นสำคัญการบริหารงานด้วยการทำงานเป็นทีมหรือเรียกอีกอย่างว่าการมีส่วนร่วมในการทำงาน บุคคลในแต่ละหน่วยงานต้องดูถึงความเหมาะสมความเป็นไปได้ต่อภาระงานเพื่อไม่ให้เกิดการขับเคลื่อนงานเป็นไปอย่างล่าช้าหรือผิดจากวัตถุประสงค์เดิมที่ตั้งไว้ ในที่นี้ได้อาศัยหลักกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีระบบเด่นชัด การขับเคลื่อนมีการติดตามวิจัยวิเคราะห์หลักการอย่างต่อเนื่อง หลักกลยุทธ์อีกอย่างทำให้โครงการสัมฤทธิ์ผลอย่างมากคือการณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างแนวร่วมขยายเครือข่ายงานภายใต้หลักพระพุทธธรรมเน้นไปที่พรหมวิหารธรรม

๔.๔ การมีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆ ในการจัดทำโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

โครงการธรรมรักษ์นิเวศเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ในระยะสุดท้ายและโครงการช่วยเหลือเด็กกำพร้าเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาของมูลนิธิธรรมรักษ์และอีกหลายโครงการที่พระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ดิคุชปญฺโญ) ได้จัดทำกลยุทธ์หรือวิธีการทำงานด้านสงเคราะห์ให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพขอบคลุมประเด็นหลัก ๖ ด้าน ตามภารกิจหลักในการบริหารจัดการภายในวัดซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕ ประกอบไปด้วย^๒

๑. ด้านการปกครองคณะสงฆ์ แยกออกเป็น

๑.๑ การปกครองพระลูกวัด พระครูอาทรประชานาถทำหน้าที่กำหนดนโยบายในการบริหารโดยมอบให้พระชัยสิทธิ์ ชยสาโร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสทำหน้าที่ปกครองดูแลพระลูกวัดให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสงฆ์และกฎของมหาเถรสมาคม ส่วนการบริหารจัดการด้านอื่นได้มอบหมายให้ฆราวาสตามมติที่ประชุมเห็นชอบทำหน้าที่

๑.๒ การปกครองฆราวาสในวัด ฆราวาสในวัดประกอบด้วยเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครของโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ผู้ป่วยโรคเอดส์พระครูอาทรประชานาถมีการประชุมเจ้าหน้าที่หน้าอาสาสมัครทุกสิ้นเดือนเพื่อชี้แจงกฎระเบียบเพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างถูกต้องซึ่งการอยู่ร่วมกันเป็นแบบกัลยาณมิตร ทุกคนมีเมตตาธรรมต่อกัน เป็นเหมือนครอบครัวใหญ่

๑.๓ การครองตน พระครูอาทรประชานาถจะเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติโดยเฉพาะการเสียสละความสุขของตนเพื่ออุดมการณ์อันมุ่งมั่นในการทำงานจะให้ความสนใจแก่ทุกคนมีการกระจายอำนาจ คอยช่วยเหลือผู้อื่นให้คำปรึกษาแนะนำให้กำลังใจไม่ก้าวก่ายไม่ขัดขวางให้เกียรติผู้ร่วมงาน วางตนเป็นกลางกับคนรอบข้างหรือมีอุเบกขาธรรม

๒. ด้านการศาสนศึกษา พระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ดิคุชปญฺโญ) ท่านได้จัดตั้งสำนักเรียนด้านปริยัติธรรมแผนสามัญศึกษาเพื่อให้พระภายในวัดได้เรียนและส่งเสริมให้ไปศึกษาต่อยังต่างวัด พระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ดิคุชปญฺโญ)จะสอนให้พระในวัดศึกษาพระธรรมวินัยสอนให้พระสงฆ์ปฏิบัติธรรมและนำเอาธรรมที่ได้ศึกษาไปช่วยเหลือผู้อื่นโดยเฉพาะการนำเมตตาธรรมเข้าไปใช้

^๒ ครุฑิ ศรีมงคลและคณะ “รายงานประมวลแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำและรายงานวิจัยเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ”, (บัณฑิตวิทยาลัย: ภาควิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๓๕ หน้า ๓๖

๓. ด้านการเผยแพร่ศาสนาธรรม ท่านได้นำความความสามารถทั้งทางโลกและทางธรรมมาใช้ในการเผยแพร่ ได้นำเอาสื่อสารมวลชนสมัยใหม่ทุกประเภทมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่ธรรม เพื่อให้เกิดความรู้เข้าใจและหลีกเลี่ยงจากโรคเอดส์ท่านมีวิธีการนำเสนอหลากหลายรูปแบบพอประมวลได้ดังต่อไปนี้

๓.๑ การจัดรายการประจำทางสถานีโทรทัศน์

- รายการชีวิตเพื่อชีวิต ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๕
- ทุกวันเสาร์ เวลา ๐๔.๓๐ - ๕.๐๐ น.
- รายการรักษ่มนุษย์ ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๑๑
- ทุกวันพุธ เวลา ๑๐.๔๕ - ๑๑.๐๐ น.
- รายการ ๕ นาที หัวใจสีขาว ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๑๑
- ทุกวันพฤหัสบดี เวลา ๑๖.๕๕ - ๑๗.๐๐ น.
- รายการธรรมรักษ์ ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ITV
- ทุกวันเสาร์ เวลา ๕๓๐ - ๐๖.๐๐ น.
- รายการหัวใจสีขาว ทางเคเบิลทีวี สตาร์ทีวี และดับเบิลยูทีวี
- ทุกวันศุกร์ เวลา ๘.๕๕ น. เป็นต้นไป

สาระหลักในการจัดทำรายการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์และหลักพุทธธรรมควบคู่กันไป

๓.๒ การจัดรายการประจำสถานีวิทยุ

รายการหัวใจสีขาว ทางสถานีวิทยุจังหวัดลพบุรี

ทุกวันเสาร์และอาทิตย์ เวลา ๒๑.๐๐-๒๓.๐๐ น.สาระของรายการจะเป็นการตอบปัญหาสังคมปัญหาชีวิตในเชิงวิเคราะห์ ให้แนวคิดและหลักพุทธธรรมไปใช้ในการดำเนินแก้ไขปัญหาชีวิต

๓.๓ ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ชนิดต่างๆ อาทิเอกสารเผยแพร่วารสารธรรมรักษ์อินเตอร์เน็ตทางเว็บไซต์ WWW.aidstemple.org เมื่อเป็นวิทยากรบรรยายธรรมตามสถานที่ต่างๆ จะผลิตสื่อการบรรยายประกอบด้วย เช่น การนำภาพยนตร์ สารคดี Pqwer point และบางครั้งอาจใช้สื่อที่เป็นตัวบุคคลจริง

๓.๔ การเทศนาสั่งสอน บรรยายธรรมเป็นวิทยากรพระครูอาทรประชานาถจะยึดหลัก พุทธธรรมเป็นแกนในการสอนคนแต่ละระดับมีการยกตัวอย่างประกอบชัดเจน มีจิตวิทยาการสอนและสอนทุกคนทุกเวลาตามความเหมาะสม

๔. การสาธารณสงเคราะห์ วัดได้ตั้งโครงการธรรมรักษานิเวศน์ขึ้นเพื่อเป็นสถานที่บำบัด และสงเคราะห์ผู้ป่วยเอดส์ระยะสุดท้ายทั้งให้การช่วยเหลือญาติผู้ป่วยโรคเอดส์ในหลายด้านและมีการนำหลักพุทธธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาช่วยเหลือในด้านที่พึงพอใจแก่ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย ด้วย การดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ มีรูปแบบการดำเนินงานดังนี้

๔.๑ ให้ที่พักและการดูแลฟื้นฟูสุขภาพ โดยมีบ้านให้พักอาศัยในลักษณะต่างๆ กันเพื่อ จัดแยกกลุ่มผู้ป่วยตามความเหมาะสม

๔.๒ ดูแลฟื้นฟูจิตใจ ด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์การทำสมาธิการบำเพ็ญประโยชน์ และช่วยเหลือกิจกรรมของโครงการตามศักยภาพการฝึกงานอาชีพเป็นต้น

๔.๓ ดูแลจัดการศพผู้ป่วยที่เสียชีวิตทุกขั้นตอนให้เรียบร้อยและได้มีการประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

การดำเนินงานสงเคราะห์ผู้ป่วยเอดส์ที่ยังสุขภาพดีญาติและเด็กกำพร้าเอดส์จะได้รับการสงเคราะห์ใน ๒ รูปแบบคือ

๑. การดูแลผู้แบบไปกลับ (Day Care) คือ จะมารับการตรวจและรับคำปรึกษาในเรื่อง สุขภาพ รับยา และกลับไปปรึกษาตัวที่บ้านร่วมกับครอบครัว

๒. การเข้ารับการสงเคราะห์ในชุมชนบำบัด ณ โครงการ ๒ ทางโครงการจะให้ที่พักอาศัย การประกอบสัมมาชีพตามอัตภาพเด็กที่เกิดจากผู้ป่วยเอดส์จะได้รับการดูแลเลี้ยงดูให้ได้รับการศึกษาอบรมดังโครงสร้างระบบบริหาร อัตรากำลังของโครงการธรรมรักษานิเวศน์คือ

๕. การศึกษาสงเคราะห์ ผู้ป่วยเอดส์เข้ามารับการบำบัดรักษาในวัดพระบาทน้ำพุแล้วเสียชีวิตลงก็จะทิ้งลูกไว้เบื้องหลังเด็กเหล่านี้บางคนคิดเชื่อบางคนไม่คิดเชื่อขาดคนอุปการะจึงกลายเป็นภาระให้แก่วัดพระบาทน้ำพุต้องรับอุปการะระยะแรกทางวัดใช้รูปแบบการสงเคราะห์เด็กกำพร้าเอดส์ โดยจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาให้กับเด็กเล็กก่อนเกณฑ์และเด็กเกณฑ์อนุบาลกับเกณฑ์ประถมศึกษา ด้วยวิธีการนำไปฝากเรียนไว้กับสถานสงเคราะห์เด็กหญิงจังหวัดสระบุรีระยะหลังวัดได้จัดการศึกษา สงเคราะห์ขึ้นเองซึ่งมีรูปแบบดังนี้

๕.๑ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ (เด็กเล็ก)

๕.๒ โรงเรียนอนุบาลธรรมรักษ์

๕.๓ ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่ชุมชน และสังคม

การให้ความรู้แก่ชุมชนและสังคมโดยกว้างขวางดังกล่าวพระครูอาทรประชานาถ คณะกรรมการวัด คณะกรรมการโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ ให้ความรู้จำแนกเป็นกลุ่มต่างๆ เพื่อสรุปสาระที่ได้จัดทำ คือ

๑. การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ด้านร่างกายและด้านจิตใจด้วยหลักพระพุทธธรรม
๒. การช่วยเหลือญาติผู้ป่วยโรคเอดส์ และด้านจิตใจด้วยหลักพระพุทธธรรม
๓. การให้บริการด้านความรู้เกี่ยวกับโครงการที่จัดทำในพื้นที่โครงการและนอกพื้นที่โครงการ เช่น มหาวิทยาลัย โรงเรียน วิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น

โครงสร้างขององค์กร

๑. คณะที่ปรึกษา ประกอบด้วยคณะสงฆ์เถระผู้ใหญ่ และผู้ทรงคุณวุฒิระดับประเทศและระดับจังหวัดจำนวน ๑๐๐ คน
๒. คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการต่างๆ รวมถึงผู้บริหารขององค์กรภาคเอกชน จำนวน ๑๕๐ คน
๓. คณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการคัดเลือกโดยมติของคณะทำงานและได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัด จำนวน ๑๐ คน
๔. คณะทำงาน ประกอบด้วยผู้จัดการ ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการบริหาร เป็นผู้นำที่รับผิดชอบ ตามนโยบายของโครงการ และเป็นผู้จัดทำแผนงานต่าง ๆ ของโครงการเสนอต่อคณะกรรมการบริหาร รวมถึงการจัดการทางด้านบุคลากรในระดับปฏิบัติแต่ละฝ่ายคือ
 - * ฝ่ายธุรการ ทำงานเกี่ยวกับการติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ตลอดจนหน่วยงานภายนอกงานด้านเอกสารหนังสือข้อมูลต่างๆ การเงินการบัญชีการรับบริจาคการจัดซื้อและงานธุรการทั่วไป
 - * ฝ่ายการพยาบาล ให้การดูแลรักษาผู้ป่วยใน ผู้ป่วยนอกตลอด ๒๔ ชั่วโมง
 - * ฝ่ายการศึกษามีหน้าที่จัดการและให้การศึกษาทุกรูปแบบทั้งในและนอกเขตพื้นที่จัดทำสื่อและจัดอภิปราย สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อแผ่นพับประชาสัมพันธ์ สื่อ Internet
 - * ฝ่ายสภาพแวดล้อมดูแลความเรียบร้อยความสะอาดดูแลอาคารสถานที่บ้านพักผู้ป่วยบำรุงซ่อมแซมต่อเติมในส่วนต่างๆ ให้การต้อนรับและประสานงานให้ความสะดวกแก่ทุกฝ่าย

* ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ ดำเนินการให้การช่วยเหลือจัดหางบประมาณและจัดทำโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

* ฝ่ายโภชนาการ ให้บริการอาหารและเครื่องดื่มแก่บุคคลภายในและภายนอกโครงการ ฝ่ายรับบริจาคทำการเงิน การบัญชี ดูแลรับผิดชอบและจัดการเรื่องการใช้จ่ายเงิน การเบิกใช้สิ่งที่ได้รับบริจาค ฝ่ายกิจกรรมพิเศษจัดบรรยายให้ความรู้ทั้งในและนอกสถานที่ทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกับชุมชน

ฝ่ายฌาปนกิจ มีหน้าที่ทำพิธีฌาปนกิจศพ ทำพิธีทางพระพุทธศาสนา มอบอัฐิให้ญาติ และเก็บรักษาอัฐิไว้รอญาติมารับ

* ฝ่ายวารสารธรรมรักษ์ ทำหน้าที่ผลิตวารสารสื่อพิมพ์เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้ในลักษณะองค์รวม

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

๑. จัดตั้งศูนย์การศึกษาเรื่องโรคเอดส์เพื่อพัฒนารูปแบบของงานชุมชนบำบัดและจัดหลักสูตรเผยแพร่ความรู้ต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม

๒. ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์วิธีการดูแลผู้ป่วยและการรณรงค์ให้ห่างไกลจากโรคเอดส์แก่พระสงฆ์และประชาชนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกิดความตระหนักในการป้องกันดูแลตนเอง และมีเจตคติที่ดีงามต่อผู้ป่วย

๓. จัดทำเอกสาร ข้อมูลข่าวสารสื่อประเภทต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างถูกต้อง

๔. จัดบรมให้ความรู้ต่างสถานการศึกษา ชุมชนสถานศึกษาบริษัท ฯลฯ ตลอดจนให้คำปรึกษาแก่ผู้ป่วยและญาติ ผู้ที่สนใจตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๕. นำเสนอความเคลื่อนไหวสถานการณ์โรคเอดส์พร้อมหลักพระพุทธธรรมทางสถานีวิทูและสถานีโทรทัศน์เป็นประจำเพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักและนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

๔.๕ วิเคราะห์ผลการวิจัย

การเก็บข้อมูลสัมภาษณ์สอบถามจาก แบบสอบถามเจาะลึก (In-Depth Interview) คือ

-สอบถามหัวหน้าโครงการฯ (พระครูอาทรประชาณาด)	๑ รูป
-สอบถามผู้บริหาร โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๑๒ คน
-สอบถามเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๒๖ คน
-สอบถามผู้ป่วยโรคเอดส์ในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์	๔๕ คน

๔.๖ สัมภาษณ์ พระครูอาทรประชาณาด (พระอาจารย์อลงกต ติกขุปัญโญ)^๓ ประธานที่ปรึกษาโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ (แบบเจาะลึก)

๑. แรงจูงใจสำคัญให้ทำโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์พระครูอาทรประชาณาด (อลงกต ติกขุปัญโญ)

ก่อนที่จะมาสนใจเรื่องนี้พระอาจารย์เคยสอนสมาธิอยู่วัดบูรณะสิริมาตยารามข้างศาลฎีกา กระทรวงยุติธรรมหรืออยู่ใกล้สนามหลวง สอนอยู่ ๒ -๓ ปี ได้มีโอกาสพบปะและพูดคุยกับคณะทำงาน กลุ่มองค์กรพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมของมูลนิธิเสฐียรโกเศศ ได้พูดคุยกับ คุณเจฟรีย์ เอ.เซเกอร์ นักจิตวิทยาชาวอเมริกาและ ศ.นพ.ประเวศ วะสี ซึ่งกลุ่มองค์กรพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมเป็นผู้ทำ โครงการบ้านพักผู้ป่วยระยะสุดท้ายโดยได้เขียนรูปแบบโครงการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยด้วยวิถีทาง พุทธในประเทศไทยขึ้นโดยหวังว่าจะได้วัดและพระสงฆ์แม่ชีกลุ่มชาวพุทธช่วยทำโครงการบุคคลที่มี อิทธิพลอย่างมากในเรื่องนี้คือศ.นพ.ประเวศ วะสี ซึ่งเห็นด้วยว่าสังคมขาดความมีเมตตาขาดมนุษยธรรม ต่อเพื่อนมนุษย์ นั้นเป็นสาเหตุหนึ่งให้ทำโครงการนี้

ตอนแรกโครงการนี้จะทำที่วัดสวนแก้ว จังหวัดนนทบุรี โดยได้พูดคุยกับท่านเจ้าคุณ พระราชธรรมนิเทศหรือพระอาจารย์พยอมมีคนไม่เข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์เข้าใจว่าเป็นสิ่งเลวร้ายคิดได้

^๓ สัมภาษณ์ พระครูอาทรประชาณาด (พระอาจารย์อลงกต ติกขุปัญโญ), ที่ปรึกษาโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ เจ้าอาวาส วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามขยด อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี, ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘.

ง่ายเป็นที่รังเกียจของสังคมทำให้เกิดกระแสต่อต้านอย่างรุนแรงเป็นเหตุให้ทำโครงการที่วัดสวนแก้วไม่ได้

ต่อมาปี พ.ศ.๒๕๓๕ พระอาจารย์ได้ไปศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่โรงพยาบาลบำรุงราชนราคร จังหวัดนนทบุรีและสถานพยาบาลของรัฐหน่วยงานของรัฐอีกหลายแห่งทำให้ได้ทราบว่าผู้ป่วยโรคเอดส์ถูกญาติ ถูกครอบครัว ถูกสังคมทอดทิ้งพระอาจารย์ได้มีโอกาสป้อนข้าวป้อนน้ำ เช็ดตัว นวดตัว ทายา ป้อนยาให้ผู้ป่วยทุกวัน บางคนมีอาการดีขึ้นบางคนเสียชีวิตในขณะที่ดูแลช่วยเหลือเขาอย่างมีความสุขอย่างสงบหรือบางคนจะรอนกว่าพระอาจารย์มาก่อนแล้วจึงเสียชีวิตเพื่อจะได้มีโอกาสเห็นพระอาจารย์เป็นครั้งสุดท้ายของชีวิตทำให้พระอาจารย์เกิดความสงสารเกิดความผูกพันเกิดความรักห่วงใยมีความเมตตากรุณาต่อผู้ป่วยมีความสุขในขณะที่ได้ช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย

จากการได้ไปศึกษาข้อเท็จจริงจากสถานการณ์จริงทำให้เกิดเป็นแรงบันดาลใจในการทำโครงการฯ และทำให้พระอาจารย์ทราบว่า

๑. การทำให้คนได้สิ้นใจอย่างสงบจากไปด้วยดีทำให้เขามีความสุขสามารถเข้าสู่สุคติได้ ซึ่งทางพระพุทธศาสนามีความเชื่อว่าคนเราเมื่อจะเสียชีวิตหากคิดดีก็จะได้ไปสู่ภพภูมิที่ดี
๒. การให้โอกาสไม่รังเกียจคอยช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์สามารถทำให้ผู้ป่วยกลับมามีสภาพจิตใจร่างกายดีขึ้นทำให้เขามีชีวิตที่ยืนยาวมากขึ้น กลับมาชีวิตใหม่ได้อีกครั้ง
๓. การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันให้มีชีวิตใหม่เขาถือว่าเป็นมหาคุณอันยิ่งใหญ่ทั้งเป็นการพัฒนาจิตใจของเราให้สูงขึ้นเป็นการละกิเลสได้อีกทางหนึ่งพระพุทธองค์พระโพธิสัตว์ก่อนสำเร็จเป็นพระอรหันต์เข้าถึงพระนิพพานก็ได้ทำทานสร้างบุญกุศลด้วยการเสียสละช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
๔. การได้ช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ถือเป็นการช่วยเหลือประเทศชาติในการแก้ปัญหาทางสังคมหลายเรื่องเช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านโรคติดต่อปัญหาเนื่องจากโรคเอดส์เป็นต้นและที่สำคัญคือ
๕. พระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้สืบทอดอายุพระพุทธศาสนาด้านพุทธรธรรม หรือศีลธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะหลักพรหมวิหารธรรม คือ มีเมตตา กรุณาเป็นต้นต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันจำเป็นต้องช่วยเหลือสงเคราะห์เพื่อนมนุษย์ด้วยกันถือเป็นหน้าที่หลักของพระสงฆ์จะต้องทำ พระสงฆ์เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพอยู่แล้วถึงไม่ได้จบการศึกษาด้านการแพทย์ ด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านการบริหารจัดการมาก็สามารถจัดทำโครงการให้สำเร็จได้และถือว่าเป็นการเผยแผ่พระพุทธธรรมได้อีกทางหนึ่งที่พระสงฆ์จะต้องออกมารณรงค์ เผยแพร่ให้คนมีศีลธรรมจริยธรรมมากขึ้น

เมื่อมีเจตนารมณ์ต้องการช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์โดยตรงเพื่อแก้ปัญหาอันวิกฤตินี้จึงได้เริ่มดำเนินโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์บ้านพักผู้ป่วยระยะสุดท้ายขึ้นครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๕ โดยใช้หลักวิถีทางพุทธด้วยการนำหลักพระพุทธธรรมมาใช้เป็นแห่งแรกที่วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอก อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรีเพื่อเป็นการสร้างแบบอย่างในการดูแลผู้ป่วยเอดส์โดยยึดหลักพระพุทธธรรมโดยเฉพาะหมวดพรหมวิหารธรรม คือ เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา พระพุทธธรรมหมวดอื่นๆ และหลักมนุษยธรรมที่มนุษย์พึงมีต่อมนุษย์โดยมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจด้วยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ แพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ ข้าราชการ และอาสาสมัคร

ต่อมาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีฯ ทรงพระเมตตาพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวนสามแสนบาทเพื่อเป็นทุนโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ในการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ป่วยโรคเอดส์โดยมีพระประสงค์ให้โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์พัฒนาการดำเนินงานบ้านพักผู้ป่วยระยะสุดท้ายให้เป็นโครงการต้นแบบในประเทศไทยโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ฯซึ่งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นจึงดำเนินการนำทรัพย์ที่ได้พระราชทานดังกล่าวจัดตั้งเป็นมูลนิธิขึ้นภายใต้ชื่อโครงการคือ “มูลนิธิธรรมรักษ์” เพื่อให้เป็นไปตามพระราชประสงค์

๒. วัตถุประสงค์เป้าหมายหลักในการทำโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ และโครงการต่อเนื่อง พระครูอาทรประชานาถ (พระอาจารย์อลงกต ติกุขปญฺโญ)

โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอก อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มุ่งสนับสนุนให้พระสงฆ์และแม่ชีมีบทบาทในการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ทั้งในด้านร่างกายอารมณ์และที่สำคัญคือ ด้านจิตวิญญาณ ได้ขยายผลและพัฒนารูปแบบในภารกิจมากขึ้นนอกเหนือจากการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย (hospice care) แล้วยังเน้นการดูแลผู้ป่วยใน ครอบครัว (home care) ชุมชนบ้่าบัด (community care) และสถานบ้่าบัดผู้ป่วยในวัด (day care) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจึงแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการบริหารโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี ดังต่อไปนี้

ที่ปรึกษาฝ่ายบรรพชิต

- (๑) เจ้าคณะจังหวัดลพบุรี (มหานิกาย)
- (๒) เจ้าคณะจังหวัดลพบุรี – สรรบุรี (ธรรมยุตินิกาย)

ที่ปรึกษาฝ่ายฆราวาส

- (๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี
- (๒) พลโทอุทัย รัตนรักษ์
- (๓) ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ
- (๔) ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๑๓
- (๕) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลอานันทมหิดล
- (๖) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลลพบุรี
- (๗) อาจารย์ชงค์ วงษ์จันทร์
- (๘) ประธานมูลนิธิลพบุรีสามัคคีสงเคราะห์

ภารกิจที่ปรึกษา มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางการดำเนินงานต่อคณะกรรมการบริหารโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

คณะกรรมการบริหารโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

(๑) พระครูอาทรประชาภา		ที่ปรึกษา
(๒) พลเอกไพบูลย์	กาญจนพิบูลย์	ประธานคณะกรรมการบริหาร
(๓) นายธนชัย	ไม้ประดิษฐ์	รองประธาน
(๔) นายแพทย์วุฒิพันธ์	สิทธิการิยะ	กรรมการ
(๕) นายแพทย์นพพร	พงศ์ปลื้มปิติชัย	กรรมการ
(๖) นายชาญชัย	เสมียรชัย	กรรมการ
(๗) นายบัญชา	จันทร์ดา	กรรมการ
(๘) นางสมทรง	เจริญพันธ์	กรรมการ
(๙) นายวิสุทธิ์	วรรณแสง	กรรมการ
(๑๐) นายบรรเจต	เทพพานัก	กรรมการ
(๑๑) ร.ต.เสถียร	เทียนแก้ว	กรรมการ
(๑๒) นายเฉลิมพล	พลमुख	กรรมการและเลขานุการ
(๑๓) นายชรินทร์	คนมัน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ภารกิจคณะกรรมการบริหารโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

- (๑) มีหน้าที่บริหารงานขององค์กรและจัดการโครงสร้างระบบงาน
- (๒) มีหน้าที่บริหารงานบุคคล คัดกรองบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเหมาะสมเข้าทำงานทั้งในระดับบริหาร เจ้าหน้าที่ และอาสาสมัคร
- (๓) มีหน้าที่บริหารงานทั่วไปให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดของโครงการ
- (๔) มีหน้าที่กลั่นกรองและกำหนดวิธีปฏิบัติ แนวทางการรับผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย การเข้าศึกษา ฌาน ศักยวิจัย หรือสังเกตการบุคคลและคณะบุคคลของโครงการฯ ในทุกกรณี
- (๕) มีหน้าที่กลั่นกรองแผนงานต่างๆ ของโครงการตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องขึ้นกับโครงการ
- (๖) หน้าที่อื่นที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการหรือได้รับมอบหมายจากที่ปรึกษาโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ พระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ติกุขปญโญ) เจ้าอาวาสวัดพระบาทน้ำพุ

วัตถุประสงค์โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

- (๑) เพื่อสร้างจิตสำนึกของสังคมโดยรวมให้เกิดเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยเอดส์และตระหนักถึงความต้องการของผู้ป่วยที่กำลังจะเสียชีวิตอย่างทุกข์ทรมาน
- (๒) เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้สังคมมีคุณธรรมมากขึ้นด้วยการนำหลักพระพุทธธรรมจากพระพุทธศาสนามาใช้ให้เป็นแบบอย่างอันดีในการแก้ไขปัญหายาในสังคมไทย
- (๓) เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้มีส่วนร่วมทำความดีแสดงความมีเมตตากรุณาเอื้ออาทรต่อกัน และมีมนุษยธรรมต่อผู้ป่วยเอดส์รวมถึงการฟื้นฟูบทบาทของพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทยปัจจุบัน

การดำเนินงาน

มีพระสงฆ์ แพทย์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครร่วมกันให้การดูแลผู้ป่วยทั้งทางร่างกายจิตใจครอบคลุมถึงการช่วยเหลือทางด้านสิทธิตามกฎหมายและจริยธรรมบนพื้นฐานหลักพระพุทธธรรมโดยเฉพาะพรหมวิหารธรรม และหลักมนุษยธรรมภายในของเขตของวัดได้ให้การช่วยเหลือในเรื่องที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคและปัจจัยอื่นๆ ที่จำเป็นแก่ผู้ป่วย โดยไม่มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายใดๆ ญาติและเพื่อนของผู้ป่วยสามารถเข้าเยี่ยมได้ทุกวันและเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครจะคอยดูแลช่วยเหลือเอาใจใส่ให้กำลังใจผู้ป่วยอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งวาระสุดท้ายของ

ชีวิตเพื่อให้ผู้ป่วยรู้สึกว่าเขาได้จากไปอย่างอบอุ่นท่ามกลางการร่ายล้อมจากบุคคลอันเป็นที่รักและห่วงใยโดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ประคับประคองสติให้ผู้ป่วยได้สละมหายใจอย่างสงบสุขและมีเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตวิญญาณที่ดึงามไปสู่สุขคติตามวิถีทางของชาวพุทธ

เป้าหมายหลัก

(๑) เป็นต้นแบบการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ด้วยต้นแบบบ้านพักผู้ป่วยระยะสุดท้ายโดยวิถีทางพุทธที่สมบูรณ์พร้อมทั้งเป็นสถานที่พักอบรมและให้การศึกษาเกี่ยวกับให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์เกี่ยวกับการช่วยเหลือรักษาพยาบาลผู้ป่วยโรคเอดส์อย่างถูกวิธีสามารถแก้ปัญหาทางสังคมสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบันได้ระดับหนึ่ง

(๒) สร้างเจตคติอันดีงามต่อผู้ป่วยโรคเอดส์ญาติผู้ป่วยโรคเอดส์และตระหนักถึงความต้องการของผู้ป่วยซึ่งกำลังจะเสียชีวิตอย่างทุกข์ทรมาน รวมถึงการช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยและครอบครัวผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องอย่างมีเมตตาธรรมและมนุษยธรรม

(๓) เกิดบ้านพักผู้ป่วยระยะสุดท้ายขึ้นในชุมชนต่างๆ โดยการมีส่วนร่วมมีร่วมใจกันเสียสละของคนในชุมชน

(๔) ครอบครัวและคนในสังคมไทยมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์อย่างถูกต้องและสามารถยอมรับผู้ป่วยให้อยู่ร่วมกับครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข

(๕) เกิดบุคลากรประกอบได้ด้วยความรู้ความเข้าใจด้านการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์สามารถช่วยเหลือร่วมมือกันแก้ปัญหาบนพื้นฐานของการมีเมตตากรุณาเอื้ออาทรต่อกันและมีมนุษยธรรมอันดีต่อกันอย่างแท้จริง

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

(๑) จัดตั้งศูนย์การศึกษาเรื่องโรคเอดส์เพื่อพัฒนารูปแบบของงานชุมชนบำบัดและจัดหลักสูตรเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนอย่างเหมาะสม

(๒) ให้ความรู้ความเข้าใจแก่พระสงฆ์และประชาชนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ตระหนักถึงการป้องกันตนเองและมีเจตคติที่ดีงามต่อผู้ป่วย

(๓) แจกจ่ายข้อมูลข่าวสารเอกสารผลิตสื่อการณรงค์ประชาสัมพันธ์ทางสื่อทีวีวิทยุสิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลสำเร็จมากขึ้น

(๔) จัดอบรมให้ความรู้และคำปรึกษาทางโทรศัพท์แก่ผู้ป่วยและญาติรวมถึงประชาชน

(๕) สร้างแนวร่วมเพื่อให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมด้วยการส่งเสริมให้กำลังใจเพื่อให้เกิดการเสียสละต่อส่วนรวม

โครงสร้างโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

คณะที่ปรึกษา ประกอบด้วยคณะสงฆ์เถระผู้ใหญ่ และผู้ทรงคุณวุฒิระดับประเทศ และระดับจังหวัดจำนวน ๑๐๐ คน

คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการต่างๆ รวมถึงผู้บริหารขององค์กรภาคเอกชน จำนวน ๑๕๐ คน

คณะกรรมการบริหารประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการคัดเลือกโดยมติของคณะทำงาน และได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัด จำนวน ๑๐ คน

คณะทำงาน ประกอบด้วยผู้จัดการ ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการบริหาร เป็นผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบ ตามนโยบายของโครงการ และเป็นผู้จัดทำแผนงานต่าง ๆ ของโครงการเสนอต่อคณะกรรมการบริหาร รวมถึงการจัดการทางด้านบุคลากรในระดับปฏิบัติแต่ละฝ่ายคือ

ฝ่ายธุรการ	ฝ่ายการพยาบาล
ฝ่ายการศึกษา	ฝ่ายสภาพแวดล้อม
ฝ่ายสังคมสงเคราะห์	ฝ่ายโภชนาการ
ฝ่ายรับบริจาค	ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ
ฝ่ายฌาปนกิจ	

โครงการต่อเนื่องเกี่ยวกับการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และญาติ

มูลนิธิธรรมรักษ์

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีฯ ทรงพระเมตตาพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวนสามแสนบาท เพื่อเป็นทุนโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ในการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ป่วยโรคเอดส์ โดยมีพระประสงค์ให้โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์พัฒนาการดำเนินงานบ้านพักผู้ป่วยระยะสุดท้ายให้เป็นโครงการต้นแบบในประเทศไทย

โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ฯ ซึ่งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นจึงดำเนินการนำทรัพย์ที่ได้พระราชทานดังกล่าวจัดตั้งเป็นมูลนิธิขึ้นภายใต้ชื่อโครงการคือ “มูลนิธิธรรมรักษ์” เพื่อให้การ

สงเคราะห์แก่ผู้ป่วยโรคเอดส์ระยะสุดท้ายอย่างสืบทอดต่อไป เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการ
ธรรมรักษานิเวศน์บรรลุเป้าหมายเป็นต้นแบบบ้านพักผู้ป่วยโรคเอดส์ระยะสุดท้ายในประเทศไทยตาม
พระราชประสงค์และน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ชื่อเครื่องหมายและสำนักงานที่ตั้งมูลนิธิ

มูลนิธินี้ชื่อว่า “มูลนิธิธรรมรักษ์” อักษรย่อคือ “ม.ร.ร.” ชื่อทางภาษาอังกฤษ “”

เครื่องหมายมูลนิธิ คือ ด้านบนเป็นรูปหลังคาบ้านอยู่บนรูปชาย-หญิง โอบกอดเด็กเป็นรูป
ธรรมจักร และด้านล่างมีข้อความว่า “ธรรมรักษ์นิเวศน์”

รูปหลังคาบ้าน หมายถึง สภาพของการอยู่อาศัยแบบครอบครัวบนพื้นฐานของวิถีพุทธธรรม
ทางพระพุทธศาสนาและตามแบบประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนไทยที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

รูปชายหญิงโอบกอดเด็ก หมายถึง ความเอื้ออาทรในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน บนพื้นฐาน
ของความเห็นอกเห็นใจมีเมตตากรุณาและมีมนุษยธรรมต่อกัน

รูปธรรมจักร หมายถึง หลักพระพุทธธรรมอันเป็นคำสอนของพระพุทธศาสนานำมาเป็นข้อ
ปฏิบัติให้พ้นจากความทุกข์

ธรรมรักษ์นิเวศน์ หมายถึง การใช้หลักพระพุทธธรรมมาเป็นข้อปฏิบัติดำเนินชีวิตเพื่อรักษา
ไว้ซึ่งสภาพของการดำรงอยู่ร่วมกันตามวิถีทางของชาวพุทธ

ความหมายรวม หมายถึง สภาพของการใช้หลักพระพุทธธรรมมาเป็นเครื่องรักษาไว้ซึ่ง
สภาพของการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวบนพื้นฐานของประเพณีวัฒนธรรมและ
ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมไทยอย่างเอื้ออาทรต่อชีวิตของผู้ตกอยู่ในความทุกข์ทรมานโดยมีเมตตา
กรุณาและมนุษยธรรมเป็นพื้นฐาน

สถานที่ตั้งวัดพระบาทน้ำพุ หมู่ที่ ๑ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
วัตถุประสงค์ของมูลนิธิธรรมรักษ์

๑. การสงเคราะห์ผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ที่ได้รับการดูแลรักษาในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์
บ้านพักผู้ป่วยโรคเอดส์ระยะสุดท้ายโดยวิถีทางพุทธในประเทศไทย

๒. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการดำเนินการของโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์บ้านพัก
ผู้ป่วยระยะสุดท้ายโดยวิถีทางพุทธในประเทศไทย

๓. ส่งเสริมการดำเนินงานและป้องกันโรคเอดส์ของหน่วยงานและองค์กรเอกชนต่าง ๆ

๔. สนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านโรคเอดส์

๕. ไม่ดำเนินการเกี่ยวกับการเมืองแต่ประการใด

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

๑. การจัดตั้งศูนย์การศึกษาเรื่องโรคเอดส์เพื่อพัฒนารูปแบบของงานชุมชนบำบัดและจัดหลักสูตรเผยแพร่ความรู้ต่อประชากรกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม

๒. ให้ความรู้ความเข้าใจแก่พระสงฆ์และประชาชนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกิดความตระหนักถึงการป้องกันตนเองและมีเจตคติที่ดีงามต่อผู้ป่วย

๓. แจกจ่ายข้อมูลข่าวสาร เอกสาร สื่อความรู้เรื่องเอดส์อย่างถูกต้อง

๔. จัดอบรมให้ความรู้ และคำปรึกษาทางโทรศัพท์แก่ผู้ป่วยและญาติ รวมถึงประชาชน
ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ทั่วไป

๑. จัดบ้านพักและให้การดูแลผู้ป่วยขั้นพื้นฐานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

๒. พัฒนารูปแบบการดูแลตนเองและพึ่งตนเองของผู้ป่วยและครอบครัว

๓. เป็นสถานที่ฝึกอบรมและให้การศึกษาเรื่องโรคเอดส์ต่อสังคมรวมทั้งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

๔. ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันเสียสละของคนในชุมชนต่อการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม

เป้าหมาย

๑. มีต้นแบบบ้านพักผู้ป่วยระยะสุดท้ายตามหลักพระพุทธธรรมโดยวิถีทางพุทธที่สมบูรณ์พร้อมทั้งเป็นสถานพักอบรมและให้การศึกษาเรื่องการพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในสังคมไทย

๒. คนในสังคมไทยมีเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยโรคเอดส์และตระหนักถึงความต้องการของผู้ป่วยซึ่งกำลังจะเสียชีวิตอย่างทุกข์ทรมานรวมถึงการร่วมกันให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยและครอบครัวอย่างมีเมตตากรุณาและมีมนุษยธรรม

๓. มีบ้านพักผู้ป่วยระยะสุดท้ายเกิดขึ้นในชุมชนต่างๆ โดยความร่วมมือร่วมใจกันเสียสละของคนในชุมชน

๔. ครอบครัว และคนในสังคมมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์อย่างถูกต้องและสามารถยอมรับผู้ป่วยให้อยู่ร่วมกับครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข

๕. มีบุคลากรที่ประกอบได้ด้วยความรู้ความสามารถในการร่วมกันให้การพยาบาลผู้ป่วยบนพื้นฐานของความมีเมตตากรุณาและมนุษยธรรมอย่างแท้จริง

คณะกรรมการบริหารมูลนิธิธรรมรักษ์

๑. พล.อ.ไพฑูริย์	กาญจนพิบูลย์	ประธาน
๒. พล.ต.วัฒนา	นาวงศ์	รองประธาน
๓. นายนิวิทย์	อรุณรัตน์	กรรมการ
๔. นางสาวใจ	เลิศวิริยประภา	กรรมการ
๕. พ.อ.สรศักดิ์	ชาวกระจ่าง	กรรมการ
๖. นายธนชัย	ไม้ประดิษฐ์	กรรมการ
๗. พ.อ.น.พ.กิตติพล	ภักโชคตานนท์	กรรมการฝ่ายแพทย์
๘. พ.อ.(หญิง)เกศินี	ศิริวัฒน์	กรรมการและเหรัญญิก
๙. พ.ต.โสภณ	อุปแก้ว	กรรมการและไวยาวัจกร
๑๐. นายวิชัย	ไทยถาวร	กรรมการและเลขานุการ
๑๑. พ.อ.บัญชา	นวลเพชร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒. พ.อ.ดำรงศักดิ์	วรรณกลาง	กรรมการและผู้ช่วย
๑๓. นายเฉลิมพล	พลमुख	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ ๒

สถานที่จัดตั้งหมู่ที่ ๕ ตำบลคงดินแดง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี เนื้อที่ ๒,๐๐๐ ไร่ ซึ่งสถานที่แห่งนี้เรียกอีกอย่างคือ “บ้านป้าง” ห่างจากโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ ๑ ประมาณ ๘๐ กิโลเมตร

วัตถุประสงค์การดำเนินโครงการ เพื่อช่วยผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมจากโรคเอดส์ เด็กด้อยโอกาส คนชราทุพพลภาพและผู้ไร้ที่พึ่งอาอาศัยส่งเสริมให้เด็กได้รับโอกาสการศึกษาตามกำลังความสามารถของเด็กที่จะเรียนได้ส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้แก่เด็กและผู้เข้ามาอาศัยในโครงการ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้มีความสุขเรื่องปัจจัย ๔ ภายในโครงการ ๒,๐๐๐ ไร่ ประกอบไปด้วยโครงการต่อเนื่องคือ

๑. โรงเรียนอนุบาลธรรมรักษ์เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จัดการศึกษาสงเคราะห์แก่เด็กดัดเชื้อเอชไอวีเด็กกำพร้าเด็กยากจนเป็นลักษณะโรงเรียนแบบกึ่งนอน และสถานพยาบาลดูแลรักษาเด็กดัดเชื้อเอชไอวีโดยตรงซึ่งการจัดห้องเรียนและสถานที่พักอาศัยจะแยก เด็กดัดเชื้อเอชไอวีและไม่ดัดเชื้อเอชไอวีจากกันเปิดสอนตั้งแต่อนุบาล ๑ - ๓ มีนายวิชัย ไทยถาวร เป็น ผู้จัดการโรงเรียน

๒. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๓ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ต่อเนื่องเพื่อรองรับเด็กจบจากโรงเรียนอนุบาลธรรมรักษ์ได้มีโอกาสศึกษาต่อเปิดสอนตั้งแต่ชั้น ประถมศึกษาที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในส่วนนี้มีเด็กจากชุมชนใกล้เคียงได้มีโอกาสมาศึกษาต่อ ด้วยมีนายบัญชา จันทร์คำเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

๓. โครงการศึกษาต่อเนื่องระดับประกาศนียบัตรหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนจัด การศึกษาสงเคราะห์ต่อเนื่องแก่เด็กที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๓ และโรงเรียนใกล้เคียง

๔. โครงการเปิดสอนระดับปริญญาตรี เป็นการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาราชจัดการศึกษาแบบทางไกลผ่านเครือข่าย E - Learning

๕. โครงการเปิดสอนระดับปริญญาตรีและโทต่อเนื่อง เป็นการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราช ภัฏเทพสตรีได้จัดตั้งโครงการในเครือข่ายเพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาได้มีโอกาส ศึกษาต่อภายใต้ชื่อ “โครงการโรงเรียนธรรมรักษ์สัมพันธ์”

๖. โครงการอาหารกลางวันแด่น้องผู้ยากไร้และโครงการสร้างอาชีพสร้างรายได้

๗. โครงการบ้านพักคนชรา และคนไร้ที่พึ่ง ฯลฯ

โครงการเมตตาธรรมคำจูนโลก

สถานที่ตั้งวัดพระบาทน้ำพุ ตำบลลพบุรี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เริ่มดำเนินการก่อตั้ง เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๗

กลุ่มเป้าหมายคือ คณะสงฆ์และประชาชนในจังหวัดลพบุรีและจังหวัดใกล้เคียง

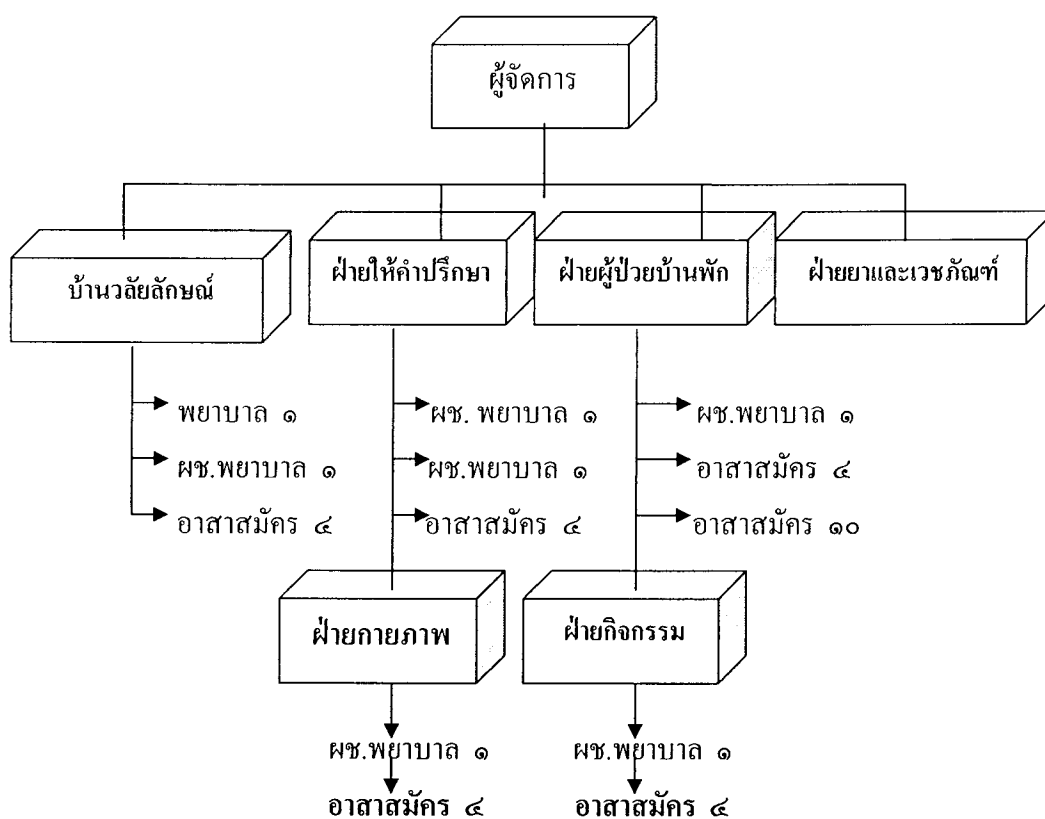
วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมบทบาทของคณะสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางสังคมด้วยการ นำหลักพระพุทธธรรมมาบรรณรังค์และช่วยเหลือประชาชนในชุมชนหลักพระพุทธธรรมในหมวด ป้องกัน คือ สังคหวัตถุ เบญจศีลเบญจธรรม หลักทศ ๖ เพื่อเป็นการป้องกันโรคเอดส์และให้ความรู้ ความเข้าใจโรคเอดส์ หลักพระพุทธธรรมในหมวดให้การช่วยเหลือเช่นพรหมวิหารธรรม ๔ เป็นต้น

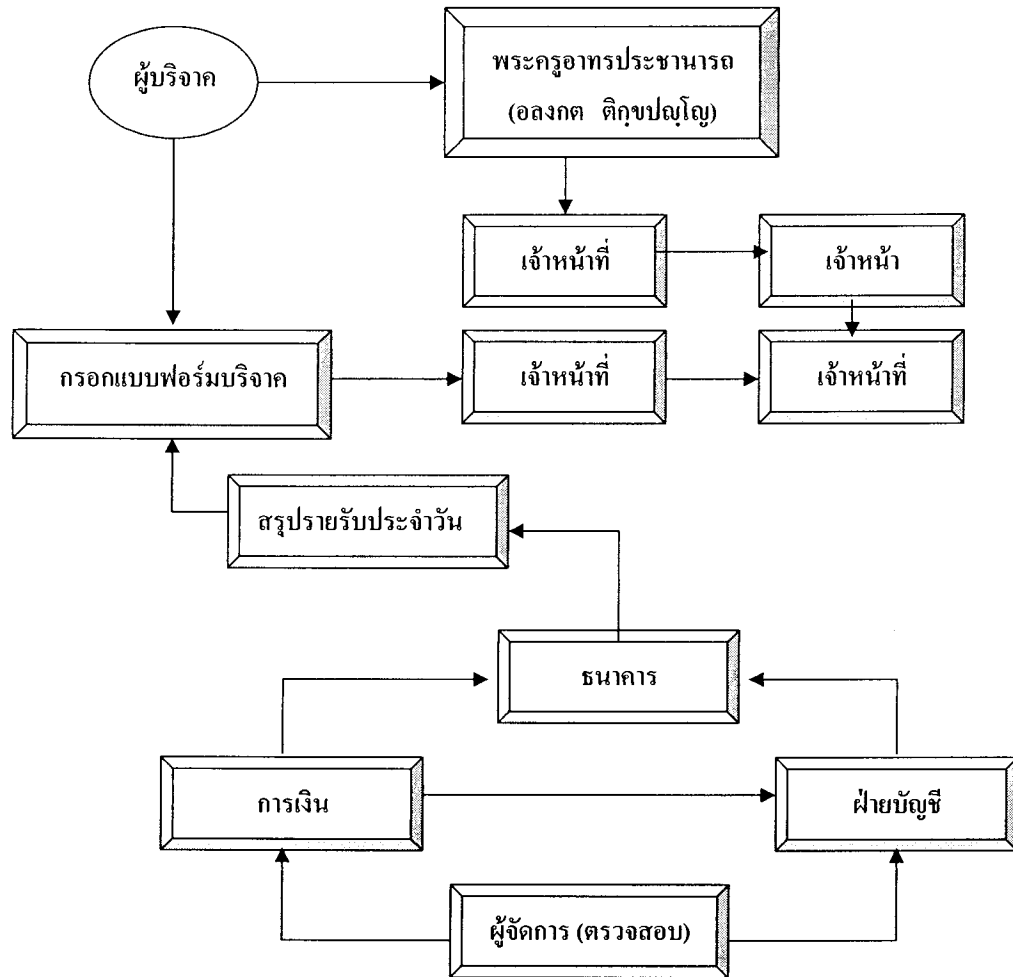
โดยลักษณะการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยมีคณะสงฆ์เป็นหลักสำคัญมีองค์กรและหน่วยงานประชาชนในส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

๓.การวางแผนโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์เพื่อเกิดแนวร่วมเครือข่ายในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

พระครูอาทรประชานาถ (พระอาจารย์อสงคต ติกุขปญโญ)

ภาพที่ ๔.๑ แสดงระบบการบริหาร อัตรากำลังของโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

ภาพที่ ๔.๒ แสดงโครงสร้างระบบการบิจาคและการเงินของโครงการธรรมรักษ์เวศน์นิเวศน์

การบริหารจัดการงานในโครงการและและโครงการก่อนกำหนดแผนงานต้องมีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ต้องมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความเสียสละทุ่มเทกับการทำงานงานแต่ละแผนกต้องมีการรับผิดชอบสูงโครงการเกิดขึ้นใหม่ต้องมีการเชื่อมโยงต่อยอดงานของโครงการเก่า เช่น การขยายงานโครงการธรรมรักษ์ ๒ และ ๓ ตลอดโครงการเมตตาธรรมต้องการขยายขอบข่ายในการช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์และบุคคลที่มีผลกระทบโดยตรงและทางอ้อมจากโรคเอดส์นั้นคือครอบครัวผู้ป่วย บางท่านมีลูกเมื่อเสียชีวิตลงทางวัดพระบาทน้ำพุก็ให้การช่วยเหลือเลี้ยงดูส่งเสียให้ได้รับ

การศึกษาให้ชีวิตอย่างมีความสุขในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ ๒ ตลอดจนเด็กด้อยโอกาสเด็กกำพร้า
เด็กในพื้นที่ใกล้กับ โครงการและประชาชนที่ถูกทอดทิ้งก็ได้รับอานิสงค์จากการขยายโครงการ

การสร้างแนวร่วมถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการบริหารดำเนินโครงการให้สำเร็จลุล่วง
ด้วยดีซึ่งการที่ประชาชนแต่ละสาขาอาชีพได้มีส่วนช่วยเข้ามาทำงานทำให้งานของโครงการแต่ละ
โครงการสำเร็จลุล่วงและมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว สิ่งที่เป็นแรงจูงใจได้นั้นคือ

๑. ความเชื่อศรัทธา ผู้ที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครหรือเจ้าหน้าที่ในโครงการต่างเห็นความ
เสียสละในการการทำงานอุทิศตนเพื่อให้ผู้ป่วยโรคเอดส์และคนรอบข้างได้มีความสุข เห็นความสำเร็จ
ในการแก้ไขปัญหาและดำเนินการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องซึ่งการทำงานในด้านนี้มีความเสี่ยงมากการ
ทำงานไม่ได้มุ่งหวังหาผลประโยชน์แต่อย่างใดกลับให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้ป่วยจึงทำให้คนเห็นถึงสิ่ง
สำคัญที่ได้ทำไป กลับมาให้การช่วยเหลือ เช่น การทำบุญบริจาคทาน มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ
ประชาสัมพันธ์

๒. การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ทำและความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับ โรคเอดส์ตามสื่อต่างๆ และจากสื่อบุคคลโดยตรง

๓. ความสำเร็จในการจัดทำโครงการแต่ละด้านมีความชัดเจนเป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้
ทุกคนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเป็นโครงการให้การช่วยเหลือสงเคราะห์แก่ผู้ที่ได้รับความลำบากถูก
สังคมรังเกียจถูกสังคมทอดทิ้ง โครงการเป็นที่ยอมรับและเป็นความหวังของสังคมในการช่วยแก้ไข
ปัญหา

๔. แนววิธีการสร้างแรงจูงใจกับบุคลากรที่มีส่วนร่วมในการทำงานคือ ต้องให้ความสำคัญ
ให้อำนาจในการตัดสินใจการมอบหมายงานในส่วนที่สามารถรับผิดชอบและดำเนินการได้ การประชุม
เพื่อพัฒนารูปแบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพเมื่อบุคลากรเกิดความท้อแท้ในการทำงานมีวิธีการสร้าง
ขวัญกำลังใจในการทำงาน คือต้องพูดให้กำลังใจ ให้ความหวัง ให้งานวัด หรือให้ไปทัศนศึกษาดูงาน
เพื่อลดความเครียดในการทำงานจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์หรือในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันขึ้น
ปีใหม่ วันสงกรานต์ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันเกิดของเจ้าหน้าที่
และอาสาสมัครทางโครงการได้ช่วยเหลือผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครอย่างต่อเนื่องเมื่อเข้าใน
โครงการกล่าวคือ ให้ที่พักอาศัย ให้ค่าตอบแทน กินอยู่ฟรี มีสวัสดิการช่วยเหลือหากมีบุตรก็จะส่งเสีย
ให้ได้รับการศึกษา ซึ่งการทำงานในโครงการยึดคติที่ว่า “เมตตาธรรมคำจุนโลก”

๔. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ มีแนวทาง รูปแบบ วิธีการป้องกันและเอาชนะปัญหาอุปสรรค

พระครูอาทรประธานถ (พระอาจารย์อลงกต ดิกขปัญโญ)

ปัญหาและอุปสรรคพบบ้างเป็นธรรมดา ซึ่งสามารถแยกออกเป็น

๑. คนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องวิธีการป้องกันทำให้คนเป็นเอดส์เพิ่มจำนวนมาก ขึ้นการปฏิบัติตนต่อผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์มักได้รับการรังเกียจถูกทอดทิ้งตัดความสัมพันธ์ทางสังคมขาด คนเอาใจใส่เห็นอกเห็นใจดูแลช่วยเหลือในช่วงสองสามปีแรกที่เริ่มทำโครงการเป็นช่วงที่ลำบากมาก ปัญหาเรื่องโรคเอดส์ถือว่าวิกฤตรุนแรงมากคนส่วนใหญ่ยังกลัวว่าจะติดโรคหากอยู่ใกล้ผู้ติดเชื้อสัมผัส ผู้ป่วยทำให้เกิดกระแสต่อต้านอย่างรุนแรงพระอาจารย์ต้องทำงานคนเดียวในตอนนั้นต้องมีความอดทน ทุ่มทะเลาะสละทำงานแบบถวายชีวิตไม่มีวันหยุดบางวันไม่ได้หลับไม่ได้นอน ก่อนทำโครงการพระที่ วัดมี ๘ - ๙ รูป พอคนป่วยมากขึ้นพระก็หายหมด ตอนนั้นต้องนำหลักพระพุทธธรรมหลายข้อที่เคย ศึกษามาใช้โดยเฉพาะพรหมวิหารธรรม ๔ อริยสัจ ๔ ขันติและอิทธิบาท ๔

แนวทาง รูปแบบ วิธีการในการป้องกันและเอาชนะปัญหาได้คือ

๑.๑ ก่อนทำโครงการต้องลงภาคสนามเพื่อศึกษาข้อมูลเท็จจริง ความต้องของผู้ป่วย ปัจจุบันอันทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์

๑.๒ ร่วมประชุมระดมความคิดเห็นกับคณะกรรมการ ผู้ร่วมอุดมการณ์เพื่อวาง แนวทางรูปแบบและวิธีการในการดำเนินโครงการ

๑.๓ เตรียมชุมชนให้พร้อมจัดประชุมสัมมนาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการ ดำเนินงาน โดยนิมนต์คณะสงฆ์ ตัวแทนจากหน่วยราชการทุกอาชีพ สาธารณสุขอำเภอ สาธารณสุข จังหวัด ข้าราชการระดับสูงจากกระทรวงสาธารณสุข ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด บุคลากรทรงคุณวุฒิมีประสบการณ์ในด้านการช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์บรรยายให้ความรู้แก่ประชาชนเมื่อ เกิดกระแสต่อต้านบุคคลเหล่านี้ก็จะมาทำความเข้าใจกับชาวบ้านลดกระแสต่อต้านได้

๑.๔ การเสียสละการยึดอุดมการณ์ยึดหลักอิทธิบาท ๔ อริยสัจ ๔ มีขันติความอดทน ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง พรหมวิหารธรรม ๔ มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ตลอดจนคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ที่ผู้ป่วยจะได้รับเป็นหลักสำคัญ

๒. จำนวนผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นสถานที่ไม่เพียงพอ
 - แนวทาง รูปแบบ วิธีการในการป้องกันและเอาชนะปัญหาได้คือ
 - ๒.๑ ใช้ศาลาวัด กุฏิพระ เสนาสนะภายในวัดเป็นสถานที่รักษาพยาบาล
 - ๒.๒ สร้างอาคารบ้านพักผู้ป่วยเพิ่มขึ้น
 - ๒.๓ ขยายโครงการไปที่โครงการ ๒ พันไร่ อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี
 - ๒.๔ รมรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องวิธีการป้องกันไม่ให้ติดเชื้อเอดส์ด้วยการนำหลักสี่ห้าไปปฏิบัติให้คำปรึกษาแนะนำในการดูแลรักษาผู้ป่วยเอดส์
 - ๒.๕ รับผู้ป่วยอาการระยะสุดท้าย ผู้ป่วยที่ถูกสังคมทอดทิ้งเมื่อมาอยู่ในโครงการต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด
 - ๒.๖ รับผู้ป่วยนอกแบบไปกลับโดยไปรักษาตัวที่บ้าน
๓. ผู้ป่วยเอดส์ถูกทอดทิ้งถูกสังคมรังเกียจ
 - แนวทาง รูปแบบ วิธีการในการป้องกันและเอาชนะปัญหาได้คือ
 - ๓.๑ รมรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตให้ห่างไกลไม่ให้เป็นโรคเอดส์ด้วยการปลุกจิตสำนึกให้รักเดียวใจเดียวไม่มากคู่ครองการไม่เสพสิ่งเสพติด
 - ๓.๒ รมรงค์ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักพระพุทธธรรมทางศาสนา เช่น หลักสี่ ๕ หลักพรหมวิหารธรรม ๔ หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นต้น
 - ๓.๓ ให้ความรู้ความเข้าใจในการดูแลรักษาผู้ป่วยเอดส์ระยะเริ่มแรกแก่ญาติผู้ป่วยเอดส์
 - ๓.๔ การให้โอกาสผู้ป่วยเอดส์ได้มีโอกาสใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและเกิดคุณค่าต่อสังคม เช่น บ้านพักผู้ป่วยเอดส์ระยะสุดท้าย การสร้างงานสร้างรายได้แก่ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ป่วยเอดส์ได้มีโอกาสให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ทั้งในและนอกโครงการ
 - ๓.๕ การมีส่วนร่วมของประชาชนทุกสาขาอาชีพเกิดเครือข่ายแนวร่วมในการร่วมมือร่วมใจลดการติดเชื้อเอดส์และให้การช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยเอดส์ได้อย่างทั่วถึง
๔. บุคลากรมีจำนวนน้อยค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ
 - แนวทาง รูปแบบ วิธีการในการป้องกันและเอาชนะปัญหาได้คือ
 - ๔.๑ รักษาบุคลากรเดิมไว้ด้วยการสร้างขวัญกำลังใจ ปลุกจิตสำนึกในการเสียสละเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันด้วยจิตอันมีเมตตาให้สวัสดิการแก่บุคลากรและให้การช่วยเหลือทุกด้านรวมทั้งโอกาสทางการศึกษาแก่บุคลากรและครอบครัว

๔.๒ สร้างบุคลากรใหม่ขึ้นมาเพื่อรองรับงานที่เพิ่มมากขึ้นในส่วนนี้ได้จากกลุ่มอาสาสมัครผู้ป่วยเอดส์ กลุ่มนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๓ และกลุ่มอาสาสมัครนอกโครงการ

๔.๓ การสร้างแนวร่วมแบบเครือข่ายจากบุคลากรหลากหลายอาชีพในการประชาสัมพันธ์การหาทุนทรัพย์

๔.๕ การเปิดรับบริจาคหลายช่องทาง เช่น รับบริจาคที่วัด พระอาจารย์ไปรับบินทบาตรจากสถานที่ต่าง ๆ การบริจาคผ่านทางธนาคารและอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

๕. ความพึงพอใจจากผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

พระครูอาทรประชานาถ (พระอาจารย์ออลงกต ดิกขปัญโญ)

นับจากวันแรกตั้งแต่ดำเนินการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์มาจนถึงวันนี้ นับว่าโครงการสำเร็จลุล่วงด้วยดีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วถือว่าดีมาก หากเปรียบกับเมื่อ ๑๐ ปีก่อนไม่คิดว่าโครงการจะดำเนินการมาได้ถึงเพียงนี้โครงการได้เป็นที่รู้จักของคนทั้งโลกไม่คิดว่าจะมีคนเข้ามาช่วยเหลือเข้ามามีส่วนร่วมมากขนาดนี้ ตอนตั้งโครงการใหม่ ๆ มีผู้ป่วยในการดูแลเพียง ๑๐ - ๓๐ กว่าคนเท่านั้นระยะนั้นลำบากมากคนไม่เข้าใจในการทำงานชาวบ้านไม่เห็นด้วยกับการจัดทำโครงการการทำงานเป็นไปด้วยความยากลำบากเมื่อมีผู้ป่วยเสียชีวิตที่เผาศพมีไม่พอ ขาดอาหาร ขาดยารักษาโรค ขาดเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร ขาดทุนทรัพย์ ตอนนั้นมีเวลาพักผ่อนน้อยมากต้องไปบิดบาตรยังต่างจังหวัดและกลับมารักษายาผู้ป่วย ต้องอดทนต่อกระแสคัดค้านจากชาวบ้านทำงานด้วยความเสียสละด้วยจิตเมตตาต่อผู้ป่วย คิดอย่างเดียวคือเราต้องช่วยเหลือเขาให้ได้ส่งคนทอดทิ้งเขาแล้วเราอย่าได้ทิ้งเขาอีกถึงเขาตายก็ให้ตายด้วยความสุขอย่าตายด้วยความทุกข์

ด้วยการทำงานอย่างเสียสละประกอบกับหลักพระพุทธธรรมหลายข้อ โดยเฉพาะที่ยึดถือเป็นหลักปรัชญาสำคัญคือ “เมตตาธรรมคำจุนโลก” การให้การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ร่วมโลกด้วยกันการไม่ซ้ำเติมการให้ออกาสเขาได้มีชีวิตเพื่อนมนุษย์ที่กำลังมีความทุกข์ทั้งทางกายและทางใจด้วยการไม่หวังผลตอบแทนใดการทำงานอย่างวิริยะด้วยความเสียสละและอดทนทำให้เกิดผลสำเร็จตามมาและเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคมฯ เริ่มเข้าใจในวิธีการทำงานเกิดศรัทธาจึงได้เข้ามาช่วยในการทำงานทำให้งานขยายตัวเพิ่มมากขึ้นตอนนี้เราได้จัดทำโครงการระยะยาวเพื่อรองรับและให้การช่วยเหลือบุคคลกลุ่มอื่นนอกเหนือจากผู้ป่วยโรคเอดส์ มีโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ ๒ ในเขตอำเภอหนองม่วง ซึ่งที่นี่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่ครบวงจรมีทั้งโรงเรียน วิทยาลัย บ้านพัก พื้นที่เพาะปลูก ฯลฯ ที่แห่งนี้รองรับเด็ก

คำพราดักที่ขาดโอกาสทางการศึกษาคนชราที่ถูกสังคมทอดทิ้งและเป็นที่สร้างงานสร้างรายได้แก่ระชาชนในชุมชนใกล้เคียง

จากการทำงานที่ผ่านมาถือว่าประสบผลสำเร็จอย่างมากเป็นที่ยอมรับของสังคม หน่วยงานองค์กรต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศซึ่งทางโครงการและพระอาจารย์ได้รับรางวัลจากสังคมหลายรางวัลด้วยกันคือ

- รางวัลมหิดลวรานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทาน
- รางวัลเสมาธรรมจักร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามมกุฎราชกุมารีพระราชทาน
- รางวัลเทียนส่องใจ พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนามดุพระราชทาน
- รางวัลคนดีศรีสังคม จากสโมสรโรตารีแห่งประเทศไทย
- รางวัลพลเมืองดีเด่น จากสโมสรไลออนส์
- รางวัลหน่วยงานบริการสังคมเพื่อคุณธรรม จากสำนักข่าวกรุงเทพมหานคร
- รางวัลมูลนิธิดีเด่นแห่งชาติประจำปี พ.ศ.๒๕๔๖ สาขาพัฒนาสังคม ด้านสังคมสงเคราะห์

จากคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ฯลฯ

สถาบันการศึกษาในประเทศได้ถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ คือ

- พ.ศ.๒๕๔๐ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
- พ.ศ.๒๕๔๒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ สาขาพยาบาลศาสตร์
- พ.ศ.๒๕๔๔ มหาวิทยาลัยรามคำแหงมหาวิทยาลัยถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ สาขาปรัชญา
- พ.ศ.๒๕๔๕ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา
- พ.ศ.๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมสงเคราะห์
- พ.ศ.๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลบนบุรีถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ สาขาบริหารการศึกษา

สมศักดิ์ที่ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแต่งตั้งและเลื่อนตามลำดับ

- พ.ศ.๒๕๓๑ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดพระบาทน้ำพุ
- พ.ศ.๒๕๓๑ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นโท
ที่พระครูอาทรประชานาทร
- พ.ศ.๒๕๔๖ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ
ที่พระอุดมประชาทร

หากมองโดยภาพรวมแล้วสิ่งที่ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จด้วยดีเพราะอาศัยปัจจัยหลายอย่างเป็นแรงสนับสนุนซึ่งสิ่งสำคัญคือ หลักพระพุทธธรรม คน ทุนทรัพย์ กระบวนการ วัสดุ อุปกรณ์ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายความสำเร็จของงานแต่ละอย่างที่ได้ดำเนินการจึงส่งผลกระทบต่อส่วนรวมในด้านเศรษฐกิจการพัฒนาประเทศชาติและสันติสุขต่อมนุษยโลกทุกเชื้อชาติทุกเผ่าพันธุ์

๖. หลักพระพุทธธรรมใช้ก่อนและหลังการดำเนินงานในโครงการธรรมรักษันิเวศน์ และหลักพระพุทธธรรมสำคัญที่ใช้เผยแพร่

พระครูอาทรประชานาถ (พระอาจารย์อลงกต ติกุขปญโญ)

ก่อนทำโครงการนี้พระอาจารย์เคยปฏิบัติสมาธิเจริญสติแผ่แผ่พระพุทธรูปอยู่พักหนึ่ง และได้มีโอกาสได้ไปเยี่ยมผู้ป่วยโรคเอดส์ที่ถูกทอดทิ้งได้ไปคอยช่วยเหลือเขาพระพุทธรูปที่นำมาใช้ในตอนนั้นคือ เมตตา กรุณาต่อผู้ป่วยพระอาจารย์ได้พูดคุยกับ ศ.น.พ.ประเวศ วะสี คุณเจฟรี่เอ. เซเกอร์ กลุ่มองค์กรพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมซึ่งเห็นด้วยว่าสังคม ขาดเมตตา ขาดกรุณา ขาดมนุษยธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน จะทำให้สังคมไม่น่าอยู่ปัญหาต่อเนื่องเกี่ยวกับ โรคเอดส์จะคุกคามมนุษยเมตตาธรรมเท่านั้นจะค้ำจุนโลกได้จึงได้จัดทำโครงการช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ด้วยวิถีทางพุทธ

หลักพระพุทธธรรมสำคัญในการทำโครงการใช้อย่างต่อเนื่องและใช้เพื่อการเผยแพร่โครงการคือ “เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก”

หลักพรหมวิหารธรรม ๔ หลักการช่วยเหลือสงเคราะห์เพื่อนมนุษย์

๑. เมตตา ความรักปรารถนาอยากให้เขามีความสุขมีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์
๒. กรุณา ความสงสารช่วยเหลือปลดปล่อยนำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อน
๓. มุทิตา ความยินดีในเมื่อผู้ป่วยดำรงใจในความสุข
๔. อุเบกขา การวางใจเป็นกลางเพื่อให้เข้าถึงสภาพปัญหาแต่ละอย่าง

หลักสังคหัตถ์ ๔^๔ พระพุทธธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวโน้มน้าวใจประสานความสามัคคี เพื่อให้เกิดการร่วมมือร่วมใจกันเสียสละทำงานด้านการสงเคราะห์

๑. ทาน การให้อาหารการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของการ ให้โอกาสให้สวัสดิการตลอดจนการให้ความรู้การให้ความรักอบอุ่นการแนะนำ

๒. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชระ กล่าววาจาที่เป็นประโยชน์ วาจาอันเป็นที่สนาะหูคลุ้มใจ วาจาอันก่อให้เกิดความสามัคคีก่อให้เกิดไมตรีและความน่าเชื่อถือ

๓. อัตตจริยา ประพฤติสิ่งเป็นประโยชน์ชวนช่วยช่วยเหลือผู้ปวยจัดทำโครงการอันเป็น ประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

๔. สมานัตตาทำงานเสมอต้นเสมอปลายปฏิบัติสม่ำเสมอ ไม่ถือตัวไม่เลือกชั้นวรรณะ

หลักออคติ ๔^๕ ข้อละเว้นใจการปฏิบัติในฐานะไม่เหมาะสมเพราะเหตุความลำเอียงเพื่อให้มี ใจเป็นกลางเที่ยงธรรม เพื่อให้เกิดความยุติธรรมไม่ให้ออคติ ๔ อย่างนี้เข้ามาครอบงำใจได้คือ

๑. ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะรักชอบพอกัน
๒. โทสาคติ ลำเอียงเพราะอำนาจโทสะหรือความไม่ชอบ
๓. โมหาคติ ลำเอียงเพราะขาดปัญญาพิจารณาไตร่ตรองทำให้เกิดความหลง
๔. ภยาคติ ลำเอียงเพราะขาดความมั่นใจอันเกิดจากความกลัว

หลักอริฐานธรรม^๖ พระพุทธธรรมอันเป็นที่ตั้งให้เกิดผลสำเร็จใจการทำงาน

๑. ปัญญา ความรู้อันเกิดจากการพิจารณาถึงสภาพปัญหา
๒. สัจจะ มีความจริงใจในการเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นมีความมุ่งมั่น ตั้งมั่นในการทำงาน
๓. จาคะ การเสียสละความสุขตนเพื่อช่วยเหลือคนอื่น
๔. อุปสมะ ความสงบระงับความวุ่นวายเมื่อมีสิ่งมากระทบจิตใจ

^๔ ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๓/๒๕๕ ; อ. จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๕๑.

^๕ ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๑/๒๕๕ ; อ. จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๐ / ๒๕.

^๖ ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๑/๒๕๐.

หลักอริยสัจจ์ ๔^๖ ความจริงอันประเสริฐทำให้เข้าถึงความสำเร็จในการทำโครงการ

๑. ทุกข์ พิจารณาถึงสภาพที่บีบคั้นทำให้เกิดความทุกข์ทางกายใจเป็นสิ่งที่ทนได้ยาก
๒. สมุทัย พิจารณาถึงเหตุทำให้ทุกข์
๓. นิโรธ ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ให้พ้นจากความทุกข์
๔. มรรค แนวทางรูปแบบและวิธีการช่วยเหลือคนแต่ละกลุ่มให้พ้นจากความทุกข์บนพื้นฐานมรรคมืองค์ ๘ คือมีปัญญาเห็นชอบ, ดำริชอบ, เจรจาชอบ, ทำการงานชอบ, เลี้ยงชีวิตชอบ, ทำความเพียรชอบ, ตั้งสติไว้ชอบ, และตั้งใจไว้ชอบ

หลักอิทธิบาท ๔^๗ อันเป็นคุณเครื่องก่อให้เกิดความสำเร็จในการทำโครงการและ
จุดมุ่งหมายทุกอย่าง -

๑. ฉันทะ ความพอใจใฝ่ใจรักในงานที่ทำปรารถนาทำให้ได้พัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น
๒. วิริยะ ความเพียรขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามอดทนไม่ย่อท้อ
๓. จิตตะ เอาใจใส่ฝักใฝ่ไม่ปล่อยใจในเรื่องอื่นอุทิศตนเพื่องานที่ทำ
๔. วิมังสา พิจารณาไตร่ตรองหาข้อดีข้อเสีย หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาข้อบกพร่องข้อ
แก้ไขปรับปรุงประเมินผลงานเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินงาน

หลักศีล ๕^๘ หรือเบญจศีลและเบญจธรรม ๕ ใช้ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการ
ป้องกันโรคเอดส์และช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์

๑. ปาณาติปาตา เวรมณี การเว้นจากการเบียดเบียนประทุษร้ายกัน
๒. อทินนาทา เวรมณี การเว้นจากการถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน
โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของ
๓. กามสุมิฉฉา เวรมณี การเว้นจากการประพฤติกามการล่วงละเมิดคนอื่น
ผิดลูกเมียการประพฤตีสื่อทางเพศมากคู่ครองและ
ประพฤตีสื่อเพศอันเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคติดต่อ

^๖ ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๐/๒๕๕-๒๕๖ ; อญ. จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๘๖/๒๖๘.

^๗ อญ. จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๗๖/๓๕๑.

^๘ ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๓๘๖/๒๕๕ ; อญ. ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๔๕/๒๕๕ ; ๑๗๔/๒๕๐ ; อภิ. วิ. (ไทย) ๓๕/๗๖๗/๓๘๘.

ทางเพศและโรคเอดส์

๔. มุสาวาทา เวมณี เว้นจากการกล่าววาจาเท็จโกหกหลอกลวงวาจาอันไม่
เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม

๕. สุราเมрымัชชปมาทัฏฐานา เวมณี เว้นจากการมั่วสุมสิ่งเสพติดการเสพสิ่งเสพติด
ให้โทษต่อร่างกายโดยเฉพาะการใช้เข็มฉีดยาเสพติด
ร่วมกันอันเป็นช่องทางทำให้เกิดโรคเอดส์

หลักเบญจธรรมหรือเบญจกัลยาณธรรม ๕^{๑๑} ธรรมอันทำให้เกิดคุณงามความดีต่อสังคม
มนุษย์เป็นสิ่งที่เกื้อกูลต่อมนุษย์ใช้เผยแพร่วรรณรค์ประชาสัมพันธ์ควบคู่กับศีล ๕ เพื่อเป็นเครื่องป้องกัน
ไม่ให้เกิดโรคเอดส์และช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์คือ

๑. เมตตาและกรุณา ความรักปรารถนาดีต่อกันในทางแห่งความสุขและความเห็นใจ
สงสารช่วยเหลือกันและให้กำลังใจไม่ซ้ำเติมกัน
๒. สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพในทางที่ชอบในทางสุจริตไม่ใช่ร่างกายเป็นเครื่อง
หาเงินมาเพื่อเลี้ยงชีพและการกระทำอันผิดกฎหมายและจริต
ประเพณีอันดีงาม
๓. กามสังวร การสำรวมสังวรในกามการระวังยับยั้งใจควบคุมตนเองไม่ให้เป็น
ไปตามกามารมณ์ไม่ให้หลงในรูป เสียง กลิ่น รสและสัมผัสและ
กระแสนักขม
๔. ตัจจะ ความซื่อสัตย์ต่อคู่ครองการซื่อสัตย์ต่อตนเองต่อพ่อแม่
๕. สติสัมปชัญญะ ระลึกได้รู้ตัวระวังตัวยับยั้งอยู่เสมอระวังตัวไม่ให้ประมาทในการ
ดำเนินชีวิตให้ห่างไกลจากอบายมุขและช่องทางอันนำพาให้เกิด
โรคเอดส์ ฯลฯ

หลักพระพุทธธรรมที่ใช้นั้นมีหลายหมวดหมู่ซึ่งหลักพระพุทธธรรมแต่ละข้อใช้ควบคู่กัน
และตามความเหมาะสมแต่ละสถานการณ์ที่เข้ามาโดยตลอดเห็นจะเป็นพระพุทธธรรมหมวดพรหม
วิหาร

^{๑๑} ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๓๖๐/๔๓๑-๔๓๒ ; อญ. นกฏ. (ไทย) ๒๒/๔๔/๕๐๒-๕๐๓ ; อภิ. วิ. (ไทย) ๓๕/๔๘๖/๓๗๑.

๗. สิ่งสำคัญทำให้โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ประสบผลสำเร็จด้วยดีและสามารถเป็นแบบอย่างในการจัดทำโครงการด้านสังคมสงเคราะห์แก่ที่อื่นได้

พระครูอาทรประชานาถ (พระอาจารย์อลงกต ดิกขปัญโญ)

การจัดทำโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และโครงการต่อเนื่องโครงการอื่นอาศัยหลักการแนวทางรูปแบบบนพื้นฐานการดำเนินงานตามวิธีธรรมวิธีพุทธโดยนำหลักพระพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแกนกลาง ซึ่งการจัดทำโครงการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และโครงการต่อเนื่องต้องอาศัยความรักเข้าใจกันแรงศรัทธาความเชื่อมั่นต้องมีขันติวิริยะเป็นแรงหนุนบนพื้นฐานแห่งพรหมวิหารธรรม

สิ่งสำคัญทำให้โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์และโครงการต่อเนื่องโครงการอื่นเป็นที่รู้จักของสาธารณะชนทั้งภายในและภายนอกประเทศได้คือ

๑. การดำเนินโครงการตามวิถีพุทธธรรมนำหลักพระพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้
๒. การเลือกทำโครงการสอดคล้องกับกระแสสังคมและสังคมต้องการให้ช่วยเหลือแนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนเห็นด้วยจากบุคคลชั้นนำของโลกโดยมีพระสงฆ์เป็นแกนนำสำคัญในการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และญาติใช้วัดเป็นสถานสงเคราะห์บำบัดรักษา
๓. การวางแผนดี บริหารจัดการดี การประชาสัมพันธ์ดี ระบบดี ฯลฯ
๔. อุทิศการอันมั่นคงเพื่อช่วยเหลือสังคมความทุ่มเทเสียสละทำงานไม่เห็นแก่ลาภยศสรรเสริญ อาศัยการแสวงหาที่ถูกต้อง
๕. การเข้ามามีส่วนร่วมของทุกคนในสังคมในการสนับสนุนช่วยเหลือ เป็นต้น

๔.๗ ตัวอย่างบทสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

๑. การเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์รู้จักหรือมีแรงจูงใจจากอะไร ได้รับผิดชอบในเรื่องใดบ้างนานเท่าไร มีแนวทางรูปแบบวิธีการบริหารจัดการรวม ทั้งวิธีการควบคุมการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

พลเอกไพบูลย์ กาญจนพิบูลย์ ประธานคณะกรรมการบริหาร**

เนื่องจากข้าพเจ้าได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายจากตำแหน่งเสนาธิการกองทัพน้อยที่ ๒ กองทัพภาคที่ ๒ จ.นครราชสีมา มาดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการศูนย์การทหารปืนใหญ่ค่ายพลโยธิน อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี อยู่ใกล้วัดพระบาทน้ำพุและได้รู้จักกับท่านพระอาจารย์ (อลงกต ติกุขปญฺโญ) ด้วยความเคารพและศรัทธาท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเสียสละทุ่มเทและเมตตาต่อผู้ป่วยและยังรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์อีกด้วยจึงเป็นแรงจูงใจสำคัญให้ได้เข้าร่วมงานในโครงการนี้

ข้าพเจ้าได้รับการแต่งตั้งในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมูลนิธิธรรมรักษ์ให้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการบริหารมูลนิธิธรรมรักษ์และประธานโครงการธรรมรักษ์ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๔๓ ซึ่งรับผิดชอบดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ ซึ่งจะต้องกำกับดูแลโครงการนี้ด้วยและปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นประธานโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ ๒ ที่อ.หนองม่วง จ.ลพบุรี (โครงการ ๒ พันไร่)

มีแนวทางในการบริหารโครงการคือดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิธรรมรักษ์ (บนกระบวนการแนวพุทธโดยนำหลักพรหมวิหารธรรม ๔ และพระพุทธรธรรมอื่นๆ มาใช้) มีรูปแบบและวิธีการ ตามมติที่ได้วางแนวทางไว้ในที่ประชุมตามระยะเวลาอันเหมาะสมและเร่งด่วน ปฏิบัติการเมื่อมีปัญหาที่ต้องรีบดำเนินการ รวมทั้งมีการแบ่งงานกันทำแบบเป็นทีมเพื่อให้บุคลากรทั้งในโครงการและนอกโครงการได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งในส่วนของผู้เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครมีวิธีการ กำหนดงานชัดเจนตามความถนัดและที่ขาดกำลังคน มีกฎระเบียบแนวทางปฏิบัติในการทำงานและการอยู่อาศัยในโครงการในด้านต่าง ๆ เป็นบรรทัดฐาน

** สัมภาษณ์ พลเอกไพบูลย์ กาญจนพิบูลย์, ประธานโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี, ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘.

ปัจจุบันมีบุคลากรที่เป็นกรรมการบริหารโครงการฯ ๑ รูป กับอีก ๑๒ ท่าน มีเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครจำนวนไม่แน่นอนมีวิธีการควบคุมประเมินผลงานโดยการแบ่งสายงาน แต่งตั้งผู้จัดการแต่ละสายงาน แต่ละแผนก เพื่อกำกับดูแลการปฏิบัติงานของแต่ละท่าน ซึ่งสายงานในโครงการแต่ละโครงการจะแยกเป็น ฝ่ายและแผนกงาน

๒. จากการดำเนินงานท่านคิดว่าโครงการนี้ประสบผลสำเร็จหรือไม่มากนักน้อยเพียงใดท่านดูจากอะไรเป็นตัวชี้วัด

ถือว่าโครงการที่ได้จัดทำแต่ละโครงการประสบผลสำเร็จอย่างมากในทางที่ดีในระดับหนึ่ง โดยดูจากผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทำให้ประโยชน์เกิดแก่ผู้ป่วยโรคเอดส์และประชาชนคนไทยตลอดจนสังคมประเทศชาติในส่วนอื่นๆ มีกระแสตอบรับจากสังคมในทางที่ดี

๓. มีปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานในด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร และด้านการควบคุมระบบงานให้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ และมีวิธีการขจัดปัญหานี้ได้อย่างไร

ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานมีความยากลำบากไม่บรรลุเป้าหมายคืออะไรบ้าง

๓.๑ ด้านการบริหารการจัดการงานในโครงการอาจจะมีปัญหาบ้างเกี่ยวกับจำนวนบุคลากรไม่สมดุลกับงาน ขาดการช่วยเหลือจากภาครัฐ บุคลากรเดิมทำงานหนักห่มเทกกับงานอย่างมาก อีกทั้งยังสังคมยังไม่ให้โอกาสผู้ป่วยเอดส์ยังแสดงความรังเกียจผู้ป่วย

๓.๒ จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอกับงานยังขาดอย่างมากคือ แพทย์พยาบาลจิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ บุคลากรที่มีอยู่แล้วบางท่านพอมีอาชีพอื่นก็จะขอลาออกไปประกอบอาชีพที่ดีกว่า และในเรื่องค่าตอบแทนในการทำงานยังน้อยซึ่งผู้ที่มาทำงานในส่วนนี้ต้องมีความรักและเสียสละจึงหาคนมาทำงานด้านนี้ได้น้อย

๖.๓ ระบบการควบคุมสั่งการ ระบบการปฏิบัติการ ถือว่ามีความเหมาะสมดีกับการสั่งการ การติดตามประเมินผลปฏิบัติการ การทำงานใช้ระบบเครือข่ายผสมผสานการทำงานแบบมีส่วนร่วมจากหลายฝ่ายช่วยกันการควบคุมหรือการติดตามนิเทศงานจึงเป็นไปตามภาระหน้าที่ของแต่ละสายงาน ทุกท่านต่างรู้หน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบการควบคุมจึงไม่จำเป็นต้องไปกำกับดูแลเท่าไร

๔. ท่านคิดว่ามีอะไรบ้างเกี่ยวกับโครงการนี้ที่ควรดำเนินการต่อไปอย่างเร่งด่วนเพื่อการมีส่วนร่วมมากกว่านี้อีก

สิ่งที่จำเป็นมากคือ

๑. การประชาสัมพันธ์งานของโครงการฯให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

๒. การพัฒนาบุคลากรเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครอยู่เสมอ ผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่ใหม่ต้องมีการปฐมนิเทศงานอย่างชัดเจนมีมาตรฐานการทดสอบประเมินผล

๓. การรณรงค์เชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาเพื่อเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งด้านการบริจาคสิ่งของ เงิน ทอง และอาหาร ยารักษาโรค ตลอดจนคำแนะนำที่เป็นประโยชน์

๕. ท่านคิดว่าคนทั่วไปรู้จักโครงการนี้ได้อย่างไร มีสื่ออะไรที่มีผลต่อการทำให้คนเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการนี้มากเป็นพิเศษและแต่ละสื่อใช้เพื่อวัตถุประสงค์อะไรมีแนวทางรูปแบบและวิธีการในการจูงใจโน้มน้าวใจให้คนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร

๕.๑ เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปเพราะจากที่พระอาจารย์ท่านเป็นพระนักเสียดสละอุทิศตนเพื่อผู้ป่วยด้วยจิตที่เมตตาจึงทำให้เกิดกำลังศรัทธาของปวงชนการทำงานที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนเกิดผลดีต่อประเทศชาติรูปแบบการดำเนินงานมีความชัดเจนโปร่งใส การรับรู้จากสื่อประเภทต่าง ๆ ที่พระอาจารย์ปรากฏตัว

๕.๒ ไม่เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปเพราะคนส่วนหนึ่งยังแสดงความรังเกียจยังกลัวคำว่า “โรคเอดส์” และมักจะตราบาปให้ผู้ติดเชื้อไม่ยอมให้ออกาส

๕.๓ สื่อที่มีผลทำให้คนเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการมากเป็นพิเศษ การที่พระอาจารย์ได้ออกทีวี ทาง ส.ว.ท. ๑๑ และไอทีวี

สื่อบุคคลมีวัตถุประสงค์ เพื่อบรรยายความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ไปยังคนไทยทุกคนอย่างกว้างขวาง

มีแนวทาง พระอาจารย์อลงกต และวิทยากรบรรยายทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

มีรูปแบบและวิธีการ ในส่วนที่ท่านรับนิมนต์/รับเชิญไปบรรยายและการเชิญชวนจากผู้สนใจมาศึกษาดูงานที่โครงการของเรา ลักษณะการสื่ออาจเป็นแบบปากต่อปาก การชี้ให้เห็นจากของจริงที่มีในโครงการกล่าวคือ วัดพระบาทน้ำพุเป็นสถานบำบัดผู้ติดเชื้อจึงสามารถถ่ายทอดเรื่องนี้ได้อย่างมองเป็นชัด (ตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗ / ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๗ กำหนดให้วัดพระบาทน้ำพุเป็นสถานบำบัดและสงเคราะห์ผู้ป่วยเอดส์)

มีผลสัมฤทธิ์ วิธีการดังกล่าวในระยะเวลาเพียง ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมาในแต่ละปีมีผู้สนใจจากในประเทศและต่างประเทศเดินทางมาศึกษาดูงานและเข้าเยี่ยมชม ปีละมากกว่า ๓๐๐,๐๐๐ คน

สื่อมวลชนมีวัตถุประสงค์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเชิงรุกเรื่องโรคเอดส์อย่างกว้างขวางด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงมหันตภัยของโรคร้าย ทั้งวิธีการปฏิบัติตนต่อผู้ติดเชื้ออย่างถูกต้อง

มีแนวทาง ให้สังคมชุมชนและประชาชนยอมรับว่าโรคเอดส์มีจริงยังไม่มียารักษาเราต้องมีความตระหนักในศีลธรรม (ศีล ๕) การให้อภัย การให้ความรัก ความเอื้ออาทรต่อกัน (พรหมวิหารธรรมและสังกหัตถ์)

มีรูปแบบและวิธีการ การเผยแพร่ข้อมูลความสารถความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ การจัดทำรูปแบบสารคดีชีวิตของผู้ป่วยประกอบบทเทศนาของพระอาจารย์

มีผลสัมฤทธิ์ ได้ผลอย่างดีเยี่ยมคนทั่วไปตระหนักถึงโรคเอดส์ มนุษย์เรามีความเข้าใจเป็นใจผู้ป่วยเอดส์มากขึ้น

๖. ท่านคิดว่าหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับพรหมวิหารธรรม ๔ อันได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขาท่านพระครูอาทรประชานาถได้ใช้กับกลุ่มผู้บริหารกลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร กลุ่มผู้ป่วยและกลุ่มอื่นๆ อย่างไรบ้าง

พระอาจารย์มีความมุ่งมั่นในการเผยแพร่พระพุทธธรรมอย่างมีอุดมการณ์ด้วยความเสียสละเป็นเอกอนันต์โดยใช้วิธีการตากหลักอิทธิบาท ๔ และที่สำคัญคือ พรหมวิหารธรรม ๔ เป็นหลักและมีพระพุทธรูปห่มวัดอื่นๆ เป็นข้อปลุกยอใช้กับความเหมาะสมแต่ละสถานที่ กาลเวลา

หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับพรหมวิหารธรรม ๔ อย่างที่ถูกนำมาใช้ในการณรงค์ช่วยเหลือและป้องกันโรคเอดส์นั้นถูกนำมาใช้กับบุคลากรในโครงการกลุ่มต่อไปนี้ได้อย่างไร

กลุ่มผู้บริหาร

เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขมี

แนวทาง ให้มีจิตสำนึกในความเป็นพุทธศาสนิกชนอย่างแท้จริงโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักปรัชญาในการทำงานของโครงการธรรมรักษันเวศน์ที่ว่า “ โลโก ปัตถัมภิตา เมตตา เมตตาเท่านั้นเป็นเครื่องค้ำจุนโลก ”

มีรูปแบบและวิธีการ แนวโน้มให้มีจิตใจที่มีเมตตาเป็นพื้นฐานต่อทุกคนทุกกลุ่ม ในการประชุม การปฏิบัติงาน หรือจัดกิจกรรมใด ๆ จะต้องแฝงไว้ด้วยเมตตาทุกโอกาส มีความเห็นไม่ขัดแย้งกัน

ผลสัมฤทธิ์ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้อื่นมีความสุข
 กรุณา ความสงสารช่วยให้คนอื่นพ้นจากความทุกข์
 มีแนวทาง แนะนำ ปรีกษา ลงมือช่วยเหลือให้ตรงกับสภาพปัญหาแต่ละอย่าง
 มีรูปแบบและวิธีการ นำพระพุทธรธรรมหมวด ฌารวาธรรม ๔ อริยสัจ ๔ อิทธิบาท ๔
 เบญจศีลและเบญจธรรม ๕ มาประยุกต์ใช้ กล่าวคือ

ฌารวาธรรม ๔^{๑๒} หลักการปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันของผู้ครองเรือน

๑. สัจจะ ความจริงใจ ซื่อตรง ซื่อสัตย์ พูดจริง ทำจริง ต่อกัน
๒. ทมะ การข่มใจควบคุมสภาพอารมณ์ต่ออารมณ์ที่น่าปรารถนาและไม่น่าปรารถนา
๓. ขันติ ความอดทน ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร
๔. จาคะ การเสียสละความสุขสบายคนเพื่อประโยชน์แห่งส่วนรวมมีความใจกว้าง
 พร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นความต้องการของผู้อื่นและพร้อมให้การช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น

อริยสัจ ๔^{๑๓} ความจริงอันประเสริฐของทุกสิ่ง

๑. ทุกข์ สิ่งที่ทนได้ยากสภาวะบีบคั้นขัดแย้งบกร่องเป็นเหตุนำไปสู่ความไม่สบาย
 กายความไม่สบายใจ
 ๒. สมุทัย เหตุเกิดแห่งทุกข์ที่ต้องแก้ไข
 ๓. นิโรธ การดับความทุกข์ดับปัญหาให้หมดไปให้มีความเป็นอิสระ
 ๔. มรรค แนวทางหรือเส้นทางนำไปสู่การจัดปัญหาและความทุกข์
- ผลสัมฤทธิ์ ทำให้ผู้ปฏิบัติและผู้อื่นมีความสุข
 มุทิตา ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ
 มีแนวทาง แสดงความยินดี ให้เกียรติ ให้อภัย

^{๑๒} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๕๖/๓๕๔.

^{๑๓} อจ. จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๘๖/๒๖๘.

มีรูปแบบและวิธีการ สังกะวัตถุ ๔^{๕๕} เครื่องยึดเหนี่ยวใจโน้มน้าวใจของผู้อื่นและประสานความสามัคคีของหมู่คณะ

๑. ทาน การให้ปันสิ่งของน้ำใจ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนการให้คำแนะนำ

๒. ปิยวาจา หรือ เปยวัชชะ การกล่าววาจาที่เป็นประโยชน์ เป็นที่รัก

ซาบซึ่งใจนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อส่วนรวมได้

๓. อตถจริยา การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง การช่วยกันชวนช่วยช่วยเหลือกิจการงานบำเพ็ญในสิ่งที่ดีงามในทางที่ชอบ

๔. สมานัตตตา ไม่ถือตนมีความเสมอต้นเสมอปลายรู้จักกาลเทศะวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์สิ่งแวดล้อม

ผลสัมฤทธิ์ กลุ่มผู้บริหารมีกำลังใจทำงานด้วยความเสียสละ คุณภาพของงานดีขึ้น

อุปเบกษา ความวางเฉย

มีแนวทาง พิจารณาด้วยปัญญา ฟังเสียงจากผู้อื่นเพื่อเป็นข้อมูลในการสั่งการ

มีรูปแบบและวิธีการสารณียธรรม ๖^{๕๖} พระพุทธรธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งการระลึกถึงสิ่งดีงาม เป็นเหตุให้ปรารภนาดีต่อกันสร้างความสามัคคีต่อหมู่คณะ หรือหลักการอยู่และทำงานร่วมกัน

๑. เมตตากายกรรม จะทำอะไร ๆ ต้องมีเมตตาเป็นที่ตั้ง มีความหวังดีต่อกัน

๒. เมตตาวจีกรรม จะพูดอะไร ๆ ต้องมีเมตตาเป็นที่ตั้ง มีความหวังดีต่อกัน

๓. เมตตามโนกรรม จะคิดอะไร ๆ ต้องมีเมตตาเป็นที่ตั้ง มีความหวังดีต่อกัน

๔. สาธารณโภคิตา ได้ของสิ่งใดมาแบ่งปันไม่หวงไว้บริโภคนคนเดียวอุทิศเพื่อส่วนรวม

๕. สีสัมมัตตตา มีความเสมอกันไม่ถือตัวมีความประพฤติสุจริตดีงามถูกต้อง

๖. ทิฏฐิสัมมัตตตา มีความคิดเห็นมีอุดมการณ์เดียวกัน

ผลสัมฤทธิ์ ทำให้ทราบมูลเหตุสำคัญนำไปสู่การพัฒนาแก้ไขได้ถูกวิธี

^{๕๕} ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๑๔๐/๑๖๗ ; ๒๖๗/๒๔๔ ; อญ. จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๔๒ ; ๒๕๖/๓๓๕ ; อญ. อญฐก. (ไทย) ๒๓/๑๑๔/๒๒๒ ; อญ. นวก. (ไทย) ๒๓/๒๐๕/๓๗๗.

^{๕๖} อญ. ฉก. (ไทย) ๒๒/๑๑/๔๒๖-๔๒๗.

กลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร
เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข
มีแนวทาง มอบหมายงาน สงเคราะห์ช่วยเหลือ
มีรูปแบบและวิธีการ ศีล ๕ หรือเบญจธรรมหรือนุชยธรรม กฎระเบียบวินัยของชาว
พุทธอันเป็นทางพัฒนาตนไปสู่ความเจริญอกงามแห่งชีวิต

๑. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการเบียดเบียนผู้อื่น
๒. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการถือเอาสิ่งของคนอื่นมาเป็นของตนด้วยการลัก
ฉ้อโกงละเมิดกรรมสิทธิ์คนอื่น
๓. กาเมสุมิฉจจารา เวรมณี เว้นจากการประพฤติดิฉิดในกามการล่วงละเมิดทางเพศอัน
เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดโรคติดต่อและนำไปสู่การเป็นโรคเอดส์
๔. มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการพูดสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์กล่าวแต่สิ่ง
เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
๕. สุราเมรัยมัชฌมาทัญฐานา เวรมณี เว้นจ ะกอบยาขมุยสิ่งเสพติดอันเป็นที่ตั้งแห่งความ
ประมาทและความไม่เจริญในชีวิต

เบญจธรรม หรือเบญจกัลยาณธรรม คือ พระพุทธธรรม ๕ อย่าง อันดีงามเครื่องเกื้อกูล
ในการทำให้ตนเองและผู้อื่นมีความสุข

๑. เมตตาและกรุณา ความรักใคร่ปรารถนาดีและการช่วยเหลือผู้อื่น
๒. สัมมาอาชีวะ การแสวงหาในทางที่ถูกกฎหมาย
๓. กามสังวร การสังวรสำรวมในกามคุณรู้จักยับยั้งตนเองไม่มัวสุมในกามคุณ
๔. สัจจะ ความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง ความจริงใจ
๕. สติสัมปชัญญะ ความระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอคือฝึกตนให้เป็นคนรู้จักยังคิด
ทันกับเหตุการณ์ ระวังมิให้ประมาท

ผลสัมฤทธิ์ เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครมีความรักผูกพันกับงานที่ทำ มีการพัฒนางานขยาย
งานมากขึ้น

กรุณา ความสงสารช่วยให้คนอื่นพ้นจากความทุกข์
มีแนวทาง สงเคราะห์ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อเพื่อความมั่นคงในชีวิต
มีรูปแบบและวิธีการ นำหลักพระพุทธธรรมจักร ๔^{๖๖} พระพุทธธรรมที่ส่งเสริมให้มีความ
เจริญงอกงามในชีวิต

๑. ปฏิรูปเทสวาสะ ให้อยู่ในที่ที่เหมาะสมมีบ้านพักสวัสดิการให้
 ๒. สัปปริสุปัสสยะ ทำชุมชนสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ร่มรื่น
 ๓. อัตตสัมมาปณิธิ ต้องเป็นไปตามกฎระเบียบ
 ๔. ปุพเพตปญญตา พิจารณาความดีความชอบจากผลงานที่ได้ปฏิบัติ
- ผลสัมฤทธิ์ เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครมีความผูกพันกับโครงการและมีคุณภาพชีวิตที่ดี
ขึ้นมีโอกาสเจริญก้าวหน้า

มุทิตา ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ
มีแนวทาง การช่วยเหลือสงเคราะห์
มีรูปแบบและวิธีการ ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ การช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยสิ่งต่อไปนี้
๑. ทาน การให้ปันสิ่งของน้ำใจ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนการให้คำแนะนำ
๒. ปิยวาจา หรือ เปยวัชชะ การกล่าววาจาที่เป็นประโยชน์ เป็นที่รักขาบซึ่งใจนำไป
ปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อส่วนรวมได้
๓. อัตถจริยา การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลังการช่วยกัน
ชวนช่วยช่วยเหลือกิจการงาน บำเพ็ญในสิ่งที่ดีงามในทางที่ชอบ
๔. สมานัตตตา ไม่ถือตนมีความเสมอต้นเสมอปลาย รู้จักกาลเทศะวางตนให้เหมาะสม
ตามฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์สิ่งแวดล้อม
ผลสัมฤทธิ์ กลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครมีกำลังใจทำงานด้วยความเสียสละ คุณภาพของ
งานดีขึ้น

อุเบกขา ความวางเฉย
มีแนวทาง ฟังการรายงานจากสายงาน พิจารณาผลการปฏิบัติงานด้วยปัญญาและข้อมูล
มีรูปแบบและวิธีการ เว้นจากอคติ ๔ อย่างอันเป็นที่ตั้งแห่งความลำเอียง

^{๖๖} อภ. จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๑/๕๐.

๑. ฉันทาคติ เว้นการลำเอียงเพราะความรัก
 ๒. โทสาคติ เว้นการลำเอียงเพราะโทสะ
 ๓. โมหาคติ เว้นการลำเอียงเพราะโมหะ
 ๔. ภยาคติ เว้นการลำเอียงเพราะความกลัว
- ผลสัมฤทธิ์ คุณภาพงานดีขึ้นเกิดผลดีต่อผู้ป่วย

กลุ่มผู้ป่วย

เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข

มีแนวทาง ช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยตามความเหมาะสม

มีรูปแบบและวิธีการ จักร ๔ คุณเครื่องทำให้ผู้ป่วยมีความสุขทางกายและทางใจทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นนำหลักพระพุทธธรรมจักร ๔ พระพุทธธรรมที่ส่งเสริมให้มีความเจริญงอกงามในชีวิต

๑. ปฏีรูปเทสวาสะ ให้อยู่ในที่ที่เหมาะสมมีบ้านพักสวัสดิการให้
 ๒. สัปปริสุปัสสยะ ทำชุมชนสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่รื่นรมย์
 ๓. อัตตสัมมาปณิธิ ต้องเป็นไปตามกฎระเบียบ
- อิทธิบาท ๔ เครื่องมือทำให้กลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมดำเนินการไปด้วยดี
๑. ฉันทะ ความพอใจในสิ่งที่ทำใ้ใจรักทำด้วยศรัทธา และมีความปรารถนาทำให้อย่างยิ่งขึ้นไปกว่าเดิม
 ๒. วิริยะ เพียรพยายามทำให้สำเร็จด้วยความเข้มแข็งอดทนเอาธุระการงานไม่ทอดทิ้ง
 ๓. จิตตะ เอาใจฝักใฝ่คิดมุ่งไปด้วยสัมมาปัญญาไม่ปล่อยใจอุทิสตนเพื่อสิ่งที่ทำ
 ๔. วิมังสา พิจารณาไตร่ตรอง ทดลองหาเหตุผลด้วยปัญญาและจากกระแสสังคมเพื่อการตรวจวัด นำไปสู่การวางแผนปฏิบัติการ

ผลสัมฤทธิ์ ทำให้คุณภาพชีวิตผู้ป่วยและญาติดีขึ้นรอบเพียงจากการได้รับการยอมรับจากสังคม

กรุณา ความสงสารช่วยให้คนอื่นพ้นจากความทุกข์

มีแนวทาง ช่วยเหลือในปัจจัย ๔

มีรูปแบบและวิธีการ สงเคราะห์ช่วยเหลือปัจจัย ๔ และจัดสวัสดิภาพด้านต่างๆ ให้กล่าวคือ

๑. ที่อยู่อาศัย
๒. อาหารเครื่องคั่ม
๓. เครื่องอุปโภคบริโภค
๔. ยารักษาโรค

สวัสดิการด้านต่างๆ คือ

๑. การช่วยเหลือทางด้านร่างกาย แบ่งปันสิ่งที่เช่นขนมอาหาร ดูแล พยาบาลรักษา
๒. การช่วยเหลือด้านจิตใจพูดคุยให้กำลังใจ รับฟังความทุกข์ทางใจ ของคนอื่นช่วยเหลือ
๓. การช่วยเหลือด้านสังคมและวัฒนธรรมปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ศีลธรรมอันดีงามนำ

หลักพระพุทธธรรมมาใช้ในการดำเนินงาน

๔. การช่วยเหลือด้านความเชื่อค่านิยมอันดีงาม

๕. การช่วยเหลือด้านสิทธิทางกฎหมาย ช่วยผู้ป่วยตามสิทธิทางกฎหมาย เช่นทำบัตร ๓๐ บาทรักษาทุกโรค และการประสานงานช่วยเหลือสิทธิอันพึงมีพึงได้อื่น ๆ

๖. การช่วยเหลือด้านอื่นๆ เช่นการเป็นมิตรที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานการไม่แสดงความรังเกียจ การประสานงานติดต่อญาติผู้ป่วยผ่านเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ (คำตอบที่เหลือเหมือนกับกลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร)

สรุปแล้วท่านได้นำหลักพระพุทธธรรมหมวดพรหมวิหารธรรม ๔ อย่าง มาเป็นเครื่องมือเพื่อใช้ให้เกิดความรู้ความเข้าใจอันส่งผลต่อการป้องกันต่อกลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร กลุ่มผู้ป่วย ตลอดจนกลุ่มอื่นๆ ได้ในด้านต่างๆ ทุกด้านเท่าที่จะสามารถกระทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเมตตาธรรมมากที่สุด เพราะเป็นพื้นฐานของการดำเนินงานในโครงการนี้ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้อย่างดี (พระอาจารย์เคยให้แนวทางว่า “รวมพลังหยุดเอดส์ด้วยเมตตาธรรม” และคำขวัญประจำมูลนิธิธรรมรักษ์ ซึ่งได้รับรางวัลพระราชทานหน่วยงานด้านการสงเคราะห์ดีเด่นประจำปี ๒๕๔๖ คือ เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก)

๔.๘ ตัวอย่างบทสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

บาทหลวงไมเคิล ปาซาโน^{๑๑} (Michael Bassano) อายุ ๕๖ ปี คณะมิชชันนารีประจำประเทศไทย ภูมิลำเนาเดิมประเทศสหรัฐอเมริกา บวชเป็นบาทหลวงได้ ๓๐ ปี ทำงานด้านศาสนกุศลในประเทศไทยได้ ๗ ปี

๑. สาเหตุหลักในการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมีอะไรเป็นแรงจูงใจ ท่านได้ปฏิบัติงานมานานเท่าไรใช้หลักพุทธธรรมอะไรบ้างในขณะดำเนินงาน และท่านคิดว่าพระอาจารย์ใช้หลักพรหมวิหารธรรม ๔ เพื่อการเผยแพร่โครงการให้สมฤทธิ์ผลอย่างไร

เหตุผลหลักของผมในการทำงานได้ตั้งปณิธานอุทิศตนเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ โดยเฉพาะเพราะสงสารผู้ป่วยผมทำงานด้านนี้มาหลายปีแล้ว และได้เดินทางไปหลายประเทศคำสอนในทุกศาสนาสอนให้ทุกคนเป็นคนดีสอนให้มนุษย์มีความรักความเมตตาต่อกันไม่เบียดเบียนกันซึ่งพระพุทธเจ้ากับพระเจ้าท่านก็สอนให้เรามีความรักมีความเมตตาต่อกัน สิ่งที่ทำให้โลกน่าอยู่ยิ่งขึ้นเราต้องมอบความรักความเมตตาต่อการช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์จำเป็นมากเราต้องมีเมตตากรุณาต่อเขาอย่างมากไม่ทอดทิ้งหรือรังเกียจเขาผมมาที่นี้อาสาเข้ามาช่วยผู้ป่วยเอดส์โดยตรงเพื่อต้องการช่วยเหลือพ้นจากความทุกข์บางครั้งในรูปแบบเหมือนหมอรักษาเขาค่าใช้จ่ายต่างๆ ก็ออกเองซึ่งบางทีก็ซื้อของใช้ของกินให้คนไข้ที่อนาถาช่วยเหลือเขาจนอาการดีขึ้นเราก็มีความสุขแล้ว

ผมเข้ามาช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ได้ ๒ ปีแล้ว มาทำงานที่วัดพระบาทน้ำพุในวันปกติ ๕ วัน ส่วนวันเสาร์ วันอาทิตย์จะกลับไปกรุงเทพมหานครเข้าพบปะกลุ่มเพื่อนๆ อาสาสมัครมิชชันนารีที่โบสถ์บางรักเพื่อส่วนมนต์ขอพรจากพระเจ้าให้ผู้ป่วย คิดว่าจะช่วยที่นี้ต่อไปอีก ๓ ปี จากนั้นก็จะไปประเทศแถบแอฟริกาในที่ๆ ยากจน

ตั้งแต่บวชมาผมมีความตั้งใจอยากช่วยเพื่อนมนุษย์อยู่แล้วเราต้องมีความเมตตาต่อคนที่มีความทุกข์ผมตั้งใจอุทิศตนช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์อยู่แล้วครับ ก่อนมาทำงานที่วัดพระบาทน้ำพุผมมีเพื่อนคือคุณหมออีฟ หมอใจพระ (Mr. Paul Yves Wery) ชาวเบลเยียม ซึ่งได้ช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์

^{๑๑} สัมภาษณ์ บาทหลวงไมเคิล ปาซาโน (Michael Bassano), เจ้าหน้าที่ฝ่ายแพทย์อาสาสมัครโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘.

ที่วัดพระบาทน้ำพุ ๘ ปี ในฐานะอาสาสมัครทางการแพทย์ได้เล่าให้ฟังว่าที่นี่เป็นสถานที่ช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยเอดส์ ขาดหมอนหรือไม่มีเตียงหลังจากที่หมอนิฟไม่อยู่และเพื่อนท่านอื่นๆ ก็บอกเหมือนกันว่าที่นี่ขาดหมอนขาดอาสาสมัครพยาบาลจึงเป็นอีกแรงบันใจให้เดินทางมาที่นี่

หลักพระพุทธธรรมในหมวดพรหมวิหารธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดจากพระอาจารย์ฯ ได้ใช้เป็นแบบอย่างและผมได้นำมาปรับใช้มีความใกล้เคียงกับหลักคำสอนในคริสตศาสนา คือ

เมตตา ความรักปรารถนาให้ผู้ป่วยมีความสุขกายสุขใจ แนวทาง การมอบความรักให้ ความรักผู้ป่วย รูปแบบและวิธีการ เห็นใจไม่รังเกียจพูดให้กำลังใจ ผลสัมฤทธิ์ ผู้ให้มีความสุขใจผู้ป่วยก็มีความสุขใจสุขกาย

กรุณา ความสงสารช่วยให้พ้นจากความทุกข์ แนวทาง ช่วยเยี่ยวยารักษาพยาบาล รูปแบบ และวิธีการ เสียสละแรงกายแรงใจดูแลช่วยเหลือผู้ป่วย เช่น ช่วยป้อนน้ำป้อนข้าวเช็ดเนื้อตัวผู้ป่วย พาผู้ป่วยไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ไปเดินเล่น พูดคุยเรื่องสนุกให้ฟัง หรือหากผู้ป่วยไม่มีญาติมาเยี่ยมไม่มีเงินใช้ก็จะให้เงินเขาไว้ใช้จ่ายซื้อสิ่งของที่ต้องการนอกเหนือจากที่วัดช่วย ผลสัมฤทธิ์ผู้ป่วยลดการคิดมาก เขาเข้าใจว่ายังมีคนหวังดีคอยช่วยเหลือเคียงข้างเขาสุขภาพจิตดีขึ้นมากส่งผลทำให้การรักษาได้ผลมากขึ้น เช่น คุณบัญชา ตอนมาใหม่ร่างกายอ่อนแอมากไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ทานข้าวไม่ค่อยได้ไม่มีแรงผมก็ส่งสารเขาทูลเทในการช่วยเหลือดูแลเขาหวังให้เขาหายประมาณเดือนหนึ่งทำทุกอย่างจนปัจจุบันนี้เขาเริ่มอาการดีขึ้นร่างกายเหมือนคนปกติทั่วไป

มุทิตา ความพลอยยินดี แนวทาง คิด พูด ทำ แต่สิ่งอันเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วย รูปแบบ และวิธีการ การแสดงความจริงใจต่อผู้ป่วยด้วยการมอบความรักความเข้าใจให้ความสำคัญเราต้องการอะไรผู้ป่วยก็ต้องการสิ่งนั้นเช่นกับเรา เขามีความหิว เขามีความต้องการคนเอาใส่ใจ สิ่งที่จะช่วยลดความทุกข์ได้ก็คือเราคิดหาวิธีในการเอาชนะความทุกข์ แล้วนำวิธีนั้นไปปฏิบัติต่อเขา ผลสัมฤทธิ์ เกิดความรักเอื้ออาทรปรารถนาดีต่อกันนำไปสู่การสร้างสามัคคีต่อกันเป็นอย่างดี

อุเบกขา การวางเฉย แนวทาง พิจารณาหาเหตุและผลจนเกิดปัญญา รูปแบบและวิธีการ หากสิ่งใดเรายังไม่เข้าใจยังหาข้อสรุปไม่ได้จำเป็นต้องปล่อยไปก่อนต้องเรียนรู้ เช่น วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมภาษา สภาพจิตใจความต้องการของผู้ป่วยบางคนตอนนี้เราช่วยเขาไม่ได้ก็ปล่อยให้ผ่านไประยะหนึ่งก่อนแล้วกลับมาแก้ทีหลัง ผลสัมฤทธิ์ ทำให้เข้าถึงตัวสภาพปัญหาแก้ไขสภาพปัญหาสนองความต้องการของผู้ป่วยได้

๒. ท่านคิดว่าสื่อต่างๆ เหล่านี้อันได้แก่ สื่อบุคคล สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สามารถเผยแพร่จิตใจให้คนเข้ามามีส่วนร่วมกับการโครงการได้อย่างไร

การทำงานครั้งแรกๆ มีปัญหาเรื่องการสื่อสารเหมือนกันเพราะผมพูดอีกภาษาหนึ่งผู้ป่วยเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครก็พูดอีกภาษาหนึ่งตอนทำงานเราทำมากกว่าพูดเอาใจใส่มอบความรักความเมตตาผู้ป่วยอย่างเต็มที่จึงทำให้เรื่องนี้ไม่ค่อยเป็นอุปสรรคตอนนี้ผมพูดภาษาไทย และเขียนภาษาไทยได้มากแล้วรับการสื่อสารจึงไม่มีปัญหาอะไร ผมได้ฝึกภาษาจากผู้ป่วยนี้แหละครับ

สื่อบุคคลที่ประทับใจก็คือพระอาจารย์ท่านมีความเมตตาอย่างมากต่อผู้ป่วยโรคเอดส์ผู้ป่วยและญาติในการอุปการะของท่านมีหลายพันชีวิตท่านเป็นพระนักสังคัมสงเคราะห์ พระนักเสียสละอย่างมาก ท่านคำนึงถึงการช่วยเหลือผู้ป่วยเป็นสำคัญมากกว่าสิ่งอื่นใด

คำตอบแทนจากวัดพระบาทน้ำพุไม่มีเลยครับ ผมมีแต่ให้เพราะตั้งใจมาช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ไม่ได้มาหวังผลตอบแทนอะไร สิ่งที่ได้คือเราได้ช่วยเหลือแล้วเกิดความรู้สึกภูมิใจเมื่อเห็นผู้ป่วยมีความสุขผมเป็นบาทหลวงทางศาสนาไม่อนุญาติให้มีครอบครัว มีแต่เพื่อนร่วมอุดมการณ์เดียวกันและเพื่อนผู้ป่วยในการดูแล ผมไม่ได้พักที่วัดครับเช่าบ้านอยู่เองในตัวจังหวัดลพบุรี ตอนมาทำงานจะปั่นจักรยานมาตั้งแต่เช้ามีด ตอนกลับก็ปั่นจักรยานกลับประมาณ ๑๔ กิโลเมตร เป็นการออกกำลังกายไปในตัวทำงานที่วัดพระบาทน้ำพุ

๓. ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ในโครงการนี้มีอะไรบ้าง

ผมและทุกคนรู้สึกมีความสุขไม่มีใครว่าการทำงานด้านนี้ไม่ดีไม่ได้ประโยชน์อะไรกลับคิดว่าการทำงานด้านนี้เป็นสิ่งสำคัญที่เราได้มีโอกาสได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทุกท่านต่างมีความประทับใจที่ได้มีโอกาสมาเป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์เป็นบุญอย่างมหาศาลเขานับถือในน้ำใจเราในความเสียสละของเรา

ผมเข้ามาทำงานที่วัดพระบาทน้ำพุทำให้ผมได้มอบความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันคือได้ช่วยเหลือบุคคลที่สังคมรังเกียจทอดทิ้งทำให้เรียนรู้วัฒนธรรมค่านิยมความเชื่อของแต่ละที่ ได้ช่วยแก้ปัญหาตลอดช่วงทางสังคม

๔. อะไรบ้างเป็นปัจจัยสนับสนุนหรือเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของท่านในโครงการนี้

ผู้ป่วยถือเป็นปัจจัยสนับสนุนอย่างดีและความศรัทธาในความเสียสละความตั้งใจเมตตาการทุ่มเทกับการทำงานของพระอาจารย์ค่อมมนุษย์โลก

สิ่งที่ปัญหาของผมตอนแรกคือเรื่องของการสื่อสาร หรือเรื่องของภาษาผมแก้สิ่งนี้ได้คือ เราต้องสื่อจากใจอันบริสุทธิ์ของเราที่ต้องการช่วยเหลือผู้ป่วยอย่างแท้จริง ด้วยไมตรีจิตอันเป็นเมตตา บริสุทธิ์ไม่มีอะไรแอบแฝง

สิ่งที่ผมอยากฝากไว้เป็นข้อเสนอแนะคือ

๑. ทางวัดขาดหมอพยาบาลที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำและอาสาสมัครในภายในวัดซึ่งต้องดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดจำเป็นมากเลยตอนนี้ไม่มีหมอประจำหากเกิดเหตุฉุกเฉินก็หาหมอไม่ได้ต้องพาคนป่วยไปส่งโรงพยาบาลในตัวเมือง

๒. เกี่ยวกับการรักษาโรค อุปกรณ์ตรวจวัด เครื่องมือทางการแพทย์วัสดุสิ่งของสิ้นเปลืองใช้สำหรับผู้ป่วย เช่น สำลี ผ้าพันแผล สบู่ ยาสิฟิ

๓. ไม่อยากให้รังเกียจหรือทอดทิ้งผู้ป่วย ญาติผู้ป่วยควรให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ป่วยไม่ใช่นำผู้ป่วยมาทิ้งไว้ที่วัดแล้วไม่กลับมาเยี่ยมหรือไม่สนใจเลย ทางรัฐบาลควรให้การช่วยเหลือสนับสนุนเรื่องค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาลผู้ป่วย รณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจ

๔. อยากให้องค์กรศาสนาแต่ละศาสนา องค์การระหว่างประเทศให้ความสำคัญในเรื่องนี้ให้มากและร่วมมือกับทำงานมากกว่านี้

น.ส.วัชรินทร์ คำจันทร์ดี^{๔๔} (อ้อม) อายุ ๒๗ ปี การศึกษาผู้ช่วยพยาบาลมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ภูมิลำเนาเดิม กิ่งอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครฝ่ายพยาบาล

๑. สาเหตุหลักในการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมีอะไรเป็นแรงจูงใจท่านได้ปฏิบัติงานมานานเท่าไรใช้หลักพุทธธรรมอะไรบ้างในขณะดำเนินงาน และท่านคิดว่าพระอาจารย์ใช้หลักพรหมวิหารธรรม ๔ เพื่อการเผยแพร่โครงการให้สมฤทธิ์ผลอย่างไร

ความต้องการส่วนตัวเพื่อต้องการประสบการณ์ในการทำงานเพื่อมีงานทำเพื่อนำเงินไปเป็นทุนศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี

^{๔๔} สัมภาษณ์ น.ส.วัชรินทร์ คำจันทร์ดี, เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครฝ่ายพยาบาลโครงการธรรมรักษันิเวศน์ วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘.

ปฏิบัติงานในโครงการได้ ๗ ปีแล้วเริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑ จะปฏิบัติงานต่อไปอีกเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ให้มีความหวังในการใช้ชีวิตต่อไป

หลักพระพุทธธรรมที่พระอาจารย์ใช้มากเป็นพิเศษและหนูได้นำมาใช้ในการปฏิบัติงานคือ พรหมวิหารธรรม ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ตลอดจนสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตา และต้องมีขันติความอดทนในการทำงาน

การใช้พรหมวิหารธรรม ๔ ของพระอาจารย์ใช้ในทุกกรณีโดยเฉพาะหลักเมตตาธรรม และกรุณาทำนอบความรักความอบอุ่นให้กับทุกคน การเผยแพร่ของท่านใช้สื่อบุคคลเป็นหลักคือท่าน ลงมือช่วยเหลือในทุกด้านจนทำให้ประทับใจเกิดศรัทธาท่านพูดน้อยแต่ทำมาก วันหนึ่งท่านบิณฑบาตร ไปรับบริจาคที่ญาติโยมเขาบริจาคนำมาใช้ในโครงการจนไม่มีเวลาพักผ่อนทำให้ทุกคนคิดว่าไม่มีใคร อีกแล้วในโลกนี้จะมีความเมตตากรุณาปราณีต่อผู้ป่วยอย่างนี้

๒. ท่านคิดว่าสื่อต่างๆ เหล่านี้อันได้แก่ สื่อบุคคล สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อนิตยสาร สามารถเผยแพร่จิตใจให้คนเข้ามามีส่วนร่วมกับการได้อย่างไร

สื่อบุคคลที่ถือว่ามามีอิทธิพลต่องานในโครงการมากคือพระอาจารย์ซึ่งเป็นที่เคารพศรัทธาของ ประชาชนคนไทยและต่างประเทศโครงการใช้เงินมาก พระอาจารย์ก็สามารถหาเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายใน โครงการได้เดือนละหลายสิบล้านบาทพระอาจารย์จึงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของทุกท่าน

สื่อมวลชนถือว่ามามีอิทธิพลในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารโรคเอดส์สร้างความ ตระหนักอันดีทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์และทำให้ทราบถึงกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ ภายใต้วัดพระบาทน้ำพุ

๓. ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ในโครงการนี้มีอะไรบ้าง

ประโยชน์ที่ได้รับมี ๒ ด้านคือ

๑. ด้านวัตถุ ได้รับเงินเดือนที่พักอาศัยภายในวัด อาหาร ๓ มื้อ เครื่องอุปโภค บริโภค

๒. ด้านจิตใจ มีความสุขภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ได้เรียนรู้วิธีการช่วยเหลือ ผู้ป่วยที่ถูกต้อง

ส่วนประโยชน์ด้านอื่นๆ ที่ได้รับนั้นดังนี้

๑. ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่กำลังมีความทุกข์ให้พ้นจากความทุกข์
๒. เมื่อเขามีความสุขผู้ให้ก็มีความสุขไปด้วย
๓. ได้ใช้ชีวิตเป็นประโยชน์ได้เรียนรู้ประสบการณ์อันดี
๔. ได้บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับโรคเอดส์
๕. ได้เพื่อนมีส่วนร่วมรู้จักวิธีการทำงานแบบมีส่วนร่วม
๖. ได้เพื่อนร่วมอุดมการณ์เดียวกันและการมีชีวิตที่พอเพียงเข้าถึงสังขารม

๔. อะไรบ้างเป็นปัจจัยสนับสนุนหรือเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของท่านในโครงการนี้

สิ่งที่เป็นปัจจัยสนับสนุนคือหลักพระพุทธธรรมหมวดพรหมวิหารธรรมใช้ในการช่วยเหลือผู้ป่วยและเพื่อนร่วมงาน มีวิธีการใช้คือ

เมตตา ความรักปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขกายใจ แนวทาง ปรารถนาดีมีจิตปราศจากโทสะคิดร้าย รูปแบบและวิธีการ เห็นอกเห็นใจผู้ป่วยไม่คิดรังเกียจหรือทำสิ่งที่ทำให้เขาคิดมาก เจริญเมตตาจิตโดยปราศจากอคติ ผลสัมฤทธิ์ เกิดอานิสงส์ คือผู้เจริญเมตตาขอมหลับเป็นสุขตื่นเป็นสุขไม่ฝันร้าย เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย มีจิตเป็นสมาธิ สิ้นหน้าผองใส

กรุณา ความสงสารช่วยให้พ้นจากความทุกข์ แนวทาง ช่วยเยียวยารักษาพยาบาลทางกายและทางใจ รูปแบบและวิธีการ การช่วยเหลือทางร่างกาย การช่วยเหลือด้านจิตใจ การช่วยเหลือด้านสังคมการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ระยะสุดท้าย ด้านจิตใจต้องกระตุ้นให้เขาลดความวิตกกังวลท้อแท้สิ่งสำคัญ คือ ต้องเข้าใจเขาไม่รังเกียจโดยสามารถช่วยเหลือผู้ป่วยได้ ช่วยบรรเทาความทุกข์ หรือทำให้ผู้ป่วยสบายใจขึ้นเอาใจใส่ดูแลห่วงใยช่วยให้เขามีความหวังว่าจะได้รับการช่วยเหลือดูแลเป็นอย่างดีไม่ทอดทิ้งจนกว่าอาการจะดีขึ้น ผลสัมฤทธิ์ ผู้ป่วยมีสุขภาพร่างกายดีขึ้นมีความหวังในการต่อสู้กับโรคร้าย

มุทิตา ความพลอยยินดี แนวทาง แสดงความหวังดีเสมอต้นเสมอปลาย รูปแบบและวิธีการ ใส่ใจ (Concern) คือดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องไม่ทอดทิ้งทำให้สบาย (Comfort) คือทำให้เขามีความสุขกายใจไม่มีความทุกข์ทรมานผู้ดูแลรักษาไม่เครียด สื่อสาร (Communication) คือ พูดคุยให้กำลังใจชื่นชมยินดีทำให้บรรยากาศรอบด้านสดชื่น สร้างสัมพันธภาพ (Companionship) เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการทำงาน ผลสัมฤทธิ์ ทำให้สภาพแวดล้อมดูไม่น่าเบื่อหน่ายทำให้สภาพจิตใจสดชื่นทั้งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครทั้งผู้ป่วย

อุเบกขา การวางเฉย แนวทาง ปฏิบัติงานด้วยขันติความอดทน โสรัจจะความเสถียร รูปแบบและวิธีการ ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบระมัดระวังป้องกันตัวเองรักษาความสะอาดตรงต่อเวลา ทำงานแบบการมีส่วนร่วม ผลสัมฤทธิ์ เกิดความปลอดภัยในการทำงาน ทำให้การปฏิบัติงานถูกสุขลักษณะเป็นไปตามขั้นตอน

ปัญหาและอุปสรรคคือจำนวนเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ป่วย งานจึงหนักการช่วยเหลืออาจไม่ทั่วถึง ค่าตอบแทนยังไม่พอกับการค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต บางครั้งอาจเกิดความเครียดในการปฏิบัติงานสิ่งที่แก้ไขได้คือการพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานการฟังเพลงเพื่อผ่อนคลาย

ในการปฏิบัติงานสิ่งที่โน้มน้าวใจผู้ป่วยและเพื่อนร่วมงานสามารถแก้ปัญหาหรืออุปสรรคได้คือ การทำงานแบบมีส่วนร่วมการร่วมกันตัดสินใจร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่การฟังเหตุผลของผู้อื่นให้กำลังใจ การลดความเครียดทางอารมณ์ด้วยการแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ เช่น การฟังเพลง รายการข่าวสาร สารบันเทิง

ข้อเสนอแนะ คือ จำนวนเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครไม่เพียงพอกับผู้ป่วยจำนวนผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นอยากให้รัฐบาลให้การช่วยเหลือเรื่องเงินอุดหนุนด้านการช่วยเหลือผู้ป่วยให้มากกว่าที่ให้เพราะสงสารพระอาจารย์ท่านต้องหาเงินมาใช้จ่ายเดือนหนึ่งหลายสิบล้านบาทซึ่งรัฐบาลให้มาไม่พอใช้จ่ายและอยากให้ประชาชนคนไทยลดพฤติกรรมเสี่ยงกับการติดโรคเอดส์ด้วยการรักเดียวใจเดียวปฏิบัติตามหลักศีล ๕ อย่างเคร่งครัด

สิ่งที่ได้ คือ การมีส่วนร่วมทำงานด้านการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และญาติผู้ป่วยเอดส์ได้เรียนรู้เรื่องโรคเอดส์เกิดความรู้ความเข้าใจการช่วยเหลือผู้ป่วยอย่างถูกต้อง

๔.๕ ตัวอย่างบทสัมภาษณ์กลุ่มผู้ป่วยโรคเอดส์โครงการธรรมรักษานิเวศน์

ไก่อ (นามสมมติ)^๙ อายุ ๓๕ ปี ภูมิลำเนาเดิม จังหวัดกรุงเทพมหานคร อาชีพเดิมค้าขาย
ทำงานร้านอาหาร ได้รับเชื้อเอดส์ทางเพศสัมพันธ์

๑. ท่านเข้ามารับการรักษาจนท้าวารู้จากใคร เคยมีประวัติรับการรักษาเกี่ยวกับโรคเอดส์
หรือไม่ตลอดระยะเวลาเข้ามารับการรักษาเสียค่ารักษาพยาบาลเป็นจำนวนเงินเท่าไร

ผมเข้ามารับการรักษาได้ประมาณ ๖ เดือนแล้ว มาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๔๗

ก่อนยังไม่แสดงอาการไปตรวจและรับยาที่โรงพยาบาลในกรุงเทพ พออาการเริ่มหนักเข้าสู่
ระยะที่ ๓ เริ่มแสดงอาการสุขภาพร่างกายอ่อนแอไม่แข็งแรงคิดว่าจะไม่รอดแล้วจึงได้เข้ามาขอความ
ช่วยเหลือจากทางวัดพระบาทน้ำพุ

มีน้ำจากรังสิตพามาส่งที่วัดพระบาทน้ำพุ ได้ทราบว่าเป็นสถานที่ให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรค
เอดส์มานานแล้วครับ เคยดูรายการทางทีวีช่อง ๑๑ และช่อง ไอทีวี ซึ่งผมชอบฟังพระเทศน์หรือศึกษา
เกี่ยวกับศาสนาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

เหตุผลที่มารักษาที่นี่เพราะอาการเริ่มหนักไม่อยากให้เป็นภาระกับครอบครัวต้องการใกล้
หมอที่เชี่ยวชาญมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้การช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยโรคนี้โดยตรง

ทางวัดให้การช่วยเหลือทุกอย่างครับ ไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายใดๆ เลยนอกเสียจากจะใช้เกินกว่า
ทางวัดให้การช่วยเหลือ ผมมารักษาที่นี่ยังไม่เคยรับกวณเงินจากทางบ้านเลยและทางบ้านยังไม่รู้ว่าผมมา
อยู่ที่นี่ด้วยครับจะบอกภายหลังครับ

๒. สิ่งที่ท่านประทับใจในการเข้ามารับช่วยเหลือจากโครงการคืออะไร

ประทับใจในการเอาใจใส่ดูแลรักษาเป็นอย่างดีของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครสภาพ
สิ่งแวดล้อมอันเอื้อต่อการรักษา มีโอกาสได้ปฏิบัติธรรมฝึกจิต

^๙ สัมภาษณ์ ผู้ป่วยโรคเอดส์โครงการธรรมรักษานิเวศน์ วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี,
๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘.

การรักษาที่พิเศษของผมคือเรื่องจิตใจมาอันดับหนึ่งนั่นคือต้องฝึกจิตใจให้สงบแข็งแรงก่อนก็จะส่งผลต่อระบบทางด้านร่างกาย

การรักษาด้านร่างกาย รับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ ออกกำลังกาย ตอนนี้อยู่สภาพผมเริ่มดีขึ้นมาก ทางโรงพยาบาลบุรีซึ่งได้ให้การช่วยเหลือสนับสนุนโครงการได้ให้ยาต้านไวรัสมารับประทาน หมอนัดไปอาทิตย์ละครั้งและรับยามารับประทานให้ตรงเวลาเพื่อไม่ให้เชื้อเอดส์คือยา

การรักษาด้านจิตใจ ทำใจให้สงบด้วยการฝึกจิตกำหนดอานาปนสติพิจารณามรณานุสติ ระลึกถึงคุณพระพุทธรูป คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ บิดามารดาและพระอาจารย์ อ่านหนังสือธรรมะ ศึกษาพระพุทธรูปพระพุทธรูปพระพุทธรูปจากสถานีวิทยุ

๓. หลักพระพุทธรูปที่โครงการนี้ใช้ในการรักษาหรือให้ข้อคิดในการรักษาได้แก่อะไรบ้าง

ได้รับคำแนะนำในเรื่องการปฏิบัติตนการใช้สมาธิรักษาโรคจากบทความของพระอาจารย์ในหนังสือวารสารธรรมรักษ์ ผู้บริหารเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครและกลุ่มผู้ป่วยด้วยกันเองให้คำแนะนำในการดูแลรักษาสุขภาพช่วยเหลือในเรื่องพยาบาลการเอาใจใส่ไม่แสดงอาการรังเกียจกลับมีความเห็นใจเป็นอย่างดี

หลักพระพุทธรูปหมวดพรหมวิหารธรรมที่ท่านใช้

เมตตา ความรักปรารถนาให้มีความสุขกายใจ แนวทางเป็นบุพพการีชน คือทำอุปการะก่อนรูปแบบและวิธีการให้การช่วยเหลือเลี้ยงดูรักษาผู้ป่วย โรคเอดส์ระยะสุดท้ายด้วยความรักเอาใจใส่ ผลสัมฤทธิ์ เกิดความรักเข้าใจกลุ่มผู้ป่วยที่หมดหวังทำให้ลดช่องว่างทางสังคม

กรุณา ความสงสารช่วยพ้นจากความทุกข์ แนวทาง ดำเนินการใช้การช่วยเหลือแก้ไขอย่างถูกวิธี (มรรคมืองค์ ๘ หรือ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา) รูปแบบและวิธีการ ดำเนินการช่วยเหลือตามเหตุปัจจัยที่เกิดตามทางสายกลางแห่งมรรคมืองค์ ๘ คือ เห็นชอบ ดำริชอบ เจรจาชอบ ทำการงานชอบ เลี้ยงชีพชอบ พยายามชอบ ระลึกชอบ ตั้งจิตไว้ชอบ ผลสัมฤทธิ์ เกิดการร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกันระหว่างหน่วยงานกับโครงการภายในวัดพระบาทน้ำพุ

มูทิตา ความพลอยยินดี แนวทาง การยึดเหนี่ยวใจคนอื่นไว้ (สังคหวัตถุ ๔) รูปแบบและวิธีการ ให้ปันสิ่งของให้รางวัล (ทาน) กล่าวชื่นชมยินดี กล่าวคำสุภาพ ให้กำลังใจ (ปิยวาจา) ช่วยชวนช่วยงานในวัดพระบาทน้ำพุ ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม (อัตถจริยา) วางตนให้เหมาะสมรักษาความดีไว้เสมอต้นเสมอปลาย (สมานัตตา)

อุปเบกษา การวางเฉย แนวทาง คิดหาเหตุผล เหตุปัจจัยแห่งปัญหาหรือความทุกข์ รูปแบบวิธีการ วิเคราะห์พิจารณาด้วยสติสัมปชัญญะโดยปราศจากอคติใดๆ ผลสัมฤทธิ์ เกิดความเสมอภาคกันระหว่างผู้ป่วยไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชังเกิดความรักสามัคคีกันในหมู่คณะ

๔. ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการนี้หรือไม่ จากสื่อใดบ้าง และสื่อใดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้อันเป็นมูลเหตุจงใจให้ท่านเข้ามารับการรักษาก

เคยได้รับชมรายการของพระอาจารย์ทำให้ทราบถึงความทุกข์ยากของผู้ป่วยเข้าถึงสังขารมสิ่งทีทุกสิ่งทุกอย่างต้องเป็นไปตามนั้นคือ ไตรลักษณ์ คือ

๑. อนิจจตา ความเป็นของไม่เที่ยงของร่างกายสังขาร
๒. ทุกขตา ความเป็นทุกข์เมื่อมีสิ่งมาบีบคั้นร่างกายจิตใจจากโรคภัยไข้เจ็บ และความไม่ชอบใจ
๓. อนัตตา ความเป็นของไม่ใช่ตัวตนของร่างกายไม่จีรังถาวรอยู่กับเรา

สิ่งทีจะทำให้เราห่างไกลจากโรคเอดส์ได้ คือ เราต้องยึดมั่นในศีล ๕ โดยเฉพาะข้อการสำรวมในกามรักเดียวใจเดียว การมีสติ การห่างไกลจากอบายมุขเหตุแห่งความไม่เจริญ การมีสติไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต

กลุ่มผู้บริหารเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครและผู้ป่วยด้วยกัน แนะนำให้มีสติสัมปชัญญะ ขันติความอดทนต่อโรคภัยไข้เจ็บ การดูแลรักษาจิตใจและร่างกายไม่มีทีใดในโลกทีเท่านี้อีกแล้ว โครงการมีการนำหลักพระพุทธธรรมมาใช้ในการช่วยเหลือผู้ป่วยมีพระอาจารย์เป็นศูนย์รวมจิตใจเป็นศูนย์รวมการร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือผู้ป่วยท่านได้ใช้วัดเป็นสถานให้การช่วยเหลือผู้ป่วยซึ่งเป็สิ่งทีดีเมื่อเรามีความทุกข์ก็ต้องหันหน้าเข้าวัดพึ่งพระและท่านก็ช่วยได้อยากให้วัดอยากไห้พระสงฆ์รูปอื่นได้ให้การช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ทีมีความทุกข์ยากอย่างวัดพระบาทน้ำพุนี้ครับ

คำ (นามสมมติ)^{๒๐} อายุ ๔๔ ปี ภูมิลำเนาเดิม อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ อาชีพเดิม
ทำงานบริษัทส่งกุ้ง จังหวัดชลบุรี ติดเชื้อเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ เพราะถูกเพื่อนร่วมงานด้วยกันข่มขืน

๑. ท่านเข้ามารับการรักษานานเท่าไร รู้จากใคร เคยมีประวัติการรักษาเกี่ยวกับโรคเอดส์
หรือไม่ตลอดระยะเวลาเข้ามารับการรักษาสืบค้นจากประวัติการรักษาพยาบาลเป็นจำนวนเงินเท่าไร

หลังจากโยมทราบว่าตนเองติดเชื้อเอดส์เสียใจมากจะได้ให้กำลังใจตนเองไม่ให้ท้อแท้ให้
ต่อสู้ต่อไปเพราะเรายังมีพ่อแม่และลูกๆ ที่ต้องรับผิดชอบส่งเสียทำงานตามปกติเปลี่ยนที่ทำงานหลายที่
ละจากที่เคยทำที่จังหวัดชลบุรีก็ย้ายมาทำที่จังหวัดสมุทรสาครจนสุขภาพร่างกายสู้ไม่ได้

โยมเคยตัดสินใจเข้ามาพักรักษาตัวที่โครงการนี้มาตั้งแต่ วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๗ ก่อนนี้
น้ำหนักตัวประมาณ ๕๕ กิโลกรัม ต่อมาร่างกายอ่อนแอเริ่มมีอาการหนักขึ้นน้ำหนักลดเหลือเพียง ๓๓
กิโลกรัม ตอนนี้อยู่ที่สุขภาพร่างกายดีขึ้นเยอะคือน้ำหนักเป็นปกติรับประทานอาหารได้มากขึ้นสุขภาพ
ร่างกายแข็งแรงมีภูมิต้านทานโรคแทรกซ้อนดีขึ้น

ก่อนมาพักรักษาตัวที่โครงการนี้เคยไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาลมหาชัยสมุทรสาครอาการ
ไม่ดีขึ้นจึงต้องมาที่โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

สิ่งที่เห็นเหตุผลหลักทำให้โยมมาพักรักษาตัวที่นี่ก็เพราะกลัวเป็นภาระกับทางบ้านบางคนก็
รังเกียจทำให้ไม่สบายใจและที่สำคัญคือที่แห่งนี้เหมาะ สำหรับเราถือว่าเป็นบ้านหลังใหม่ให้ชีวิตใหม่
สำหรับผู้สิ้นหวังดีใจมากจะได้มีโอกาสเข้ามาเป็นสมาชิกในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ได้มีส่วนร่วม
ในการช่วยงาน มีส่วนเผยแพร่ถ่ายทอดเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ให้คณะศึกษาดูงานได้รับทราบข้อเท็จจริง

มีญาติพี่น้องนำมาฝากมากันเยอะมากจะได้พอรู้เรื่องการรักษาผู้ป่วยเอดส์จากสื่อต่างๆ
เพราะสถานที่แห่งนี้ขึ้นชื่อและทำโครงการนี้มานานมีบางครั้งได้รับทราบว่าพระอาจารย์มา
บิณฑบาตรใกล้กับที่โยมทำงาน เพื่อนที่สนิทกันที่เคยนำเงินมาทอดถวายที่วัดพระบาทก็แนะนำให้มา
ที่นี่เมื่อเข้ามาแล้วรู้สึกอบอุ่นเป็นที่สถานที่พร้อมในการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ตั้งแต่ก่อนไม่มี
โอกาสไหว้พระสวดมนต์นั่งสมาธิก็ได้จากที่นี่ทำให้โยมมีสภาพจิตใจดีขึ้นมาก

^{๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ป่วยโรคเอดส์โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี,
๒ มีนาคม ๒๕๕๘.

สำหรับค่าใช้จ่ายไม่ได้เสียค่ะ โยมมีส่วนร่วมช่วยเหลือโครงการเป็นการตอบแทนได้ก็คือให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และความบันเทิงแก่คณะศึกษาดูงานตลอดจนผู้สนใจคือโยมจะอยู่ในขณะแสดงโชว์ค่ะ

การรักษา ๒ ด้านคือ

ด้านร่างกาย รักษาความสะอาดของร่างกายกินยาตามหมอสั่งรักษาสุขภาพให้แข็งแรงเพื่อจะได้มีภูมิคุ้มกัน ตลอดการรักษาหมอที่โรงพยาบาลจะนัดตรวจ CD๔ หาก CD๔ ยังสูงอยู่หมอจะยังไม่ให้ยาต้านเพราะเกณฑ์การรับยา CD๔ ต้องต่ำกว่า ๒๐๐ CELL/UL ซึ่งขั้นตอนนี้หลังจากเริ่มกินยาต้าน CD๔ จะเพิ่มขึ้นมาที่ ๒๗๕ CELL/UL

ด้านจิตใจ โยมได้ทำวัตรสวดมนต์นั่งสมาธิเพื่อให้จิตใจสงบ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดความบันเทิงทางใจอันเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมคือโยมแสดงโชว์ต้อนรับคณะศึกษาดูงานได้ชมค่ะ

๒. สิ่งที่ท่านประทับใจในการเข้าร่วมรับช่วยเหลือจากโครงการคืออะไร

มีความเลื่อมใสศรัทธาในตัวพระอาจารย์มากค่ะตลอดจนเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครประทับใจตรงที่ท่านเหล่านั้นเสียสละทุ่มเทเพื่อให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโดยไม่หวังผลตอบแทนทำด้วยจิตใจที่ใสบริสุทธิ์ค่ะ

สิ่งประทับใจมากเป็นพิเศษ คือ พระจารย์ท่านได้อุทิศตนเองเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยให้ได้รับความสุขได้รับสิทธิอันพึงมีพึงได้จากสังคมทำให้ผู้ป่วยได้มีโอกาสมีชีวิตใหม่ที่ดีขึ้นประทับใจในโครงการธรรมรักษ์ที่เปรียบเหมือนบ้านหรือสวรรค์ของผู้ป่วยหากใครได้มีโอกาสเข้ามาอาศัยในนี้ก็เหมือนกันว่าเราได้มาสู่อ้อมกอดใหญ่เต็มไปด้วยญาติฯ ที่เข้าใจคอยช่วยเหลือไม่เลือกที่มักแรกที่ซัง

ในส่วนระบบการบริหารจัดการโครงการพระอาจารย์ได้วางไว้ดีมากสิ่งนี้ที่ประทับใจเพราะทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการช่วยพระอาจารย์

๓. หลักพระพุทธธรรมที่โครงการนี้ใช้ในการรักษาหรือให้ข้อคิดในการรักษาได้แก่อะไรบ้าง

พระอาจารย์ท่านสอนให้รู้จักปล่อยวางทุกคนเกิดมามีตายเหมือนกันหมดร่างกายนี้มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไม่มีอะไรยั่งยืน มันไม่ใช่ของเราถึงเวลาก็ต้องคืนสู่ธรรมชาติอยู่ภายใต้หลักไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครจะแนะนำเกี่ยวกับการช่วยเหลือตนเอง

ให้เรา มีสภาพจิตใจที่แจ่มใส ไม่ท้อแท้กับสิ่งต่างๆ ส่วนกลุ่มเพื่อนๆ ต่างให้การช่วยเหลือมีความรักใคร่ปรารถนาดีต่อกันทุกท่านต่างก็เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกันค่ะ

หลักพระพุทธธรรมเกี่ยวกับพรหมวิหารที่พระอาจารย์และกลุ่มผู้บริหารเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครใช้

เมตตา ความรักปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข แนวทางท่านแผ่เมตตาธรรมไปให้ทุกท่าน โดยไม่มีขอบเขตจำกัด ไม่มีอคติใดๆ รูปแบบวิธีการ สร้างความสมัคสมานสมัคคีให้ทุกคนเกิดความรักเข้าใจกันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผลสัมฤทธิ์ ผู้ที่เกิดความท้อแท้หมดหวังในชีวิตกลับมามีแรงใจต่อสู้ปัญหาอุปสรรค

กรุณา ความสงสารช่วยพ้นจากความทุกข์ แนวทาง ให้ทุกท่านได้มีส่วนร่วมด้วยการบริจาค หรือเผยแพร่กิจกรรมให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์และสภาพปัญหาผู้ป่วยกำลังประสบอยู่ รูปแบบวิธีการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจของแรงร่วมมือเพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาเรื่องโรคเอดส์ผ่านทางสื่อหลายแขนง ผลสัมฤทธิ์ ผู้รับสื่อเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์เข้าใจให้การช่วยเหลือผู้ป่วยด้วยการทำบุญบริจาคทานสามารถช่วยได้ระดับหนึ่ง

มุทิตา ความพลอยยินดี แนวทางให้กำลังใจส่งเสริมในทางที่ถูกต้อง รูปแบบวิธีการให้รางวัลให้คำชื่นชมด้วยการนำหลักสงเคราะห์ช่วยเหลือ (สังคหวัตถุ) เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้รางวัล ช่วยเหลือด้วยสิ่งของให้ความรู้แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ (ทาน) กล่าวคำชื่นชมด้วยคำไพเราะเสนาะหูดูดีมีใจซาบซึ้งใจคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสร้างความสมัคคีประกอบด้วยเหตุผลอันนำมาซึ่งไม่ตรีจิตที่ดีต่อกันสร้างความน่านับถือ (ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ) ช่วยเหลือผู้ป่วยช่วยกันขวานขวายบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยจิตที่เมตตา (อัตถจริยา) ไม่ถือตัวเอาเปรียบกันประพฤตินิยมอดทนเสมอปลายไม่เห็นแก่ตัว (สมานัตตา) ผลสัมฤทธิ์ เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะมีความเห็นอกเห็นใจกันผู้ป่วยเจ้าหน้าที่มีกำลังใจในการปฏิบัติงานได้ดีมากขึ้น

อุเบกขา วางเฉยไม่ซ้ำเติม แนวทางวางตัวเป็นกลางปราศจากอคติ รูปแบบและวิธีการแผ่เมตตาหวังความเจริญแก่ผู้ป่วยด้วยใจเป็นกลาง ผลสัมฤทธิ์ มองเห็นความจริงของสิ่งจะธรรมกฎความเป็นจริงของธรรมชาติชีวิตมนุษย์ที่ทุกคนต้องประสบ (ไตรลักษณ์)

๔. ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการนี้หรือไม่จากสื่อใดบ้าง และสื่อใดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ว่าเป็นมูลเหตุจูงใจให้ท่านเข้ามารับการรักษา

รู้จักโครงการนี้โดยได้ดูจากรายการโทรทัศน์ทางโทรทัศน์ช่องหนึ่งและจากการแนะนำของเพื่อนแนะนำและพามาทำให้มีความคิดว่าเรามีโอกาสแล้วจึงตัดสินใจมาพักรักษาตัวที่นี่

หลังเข้ามาพักรักษาตัวมีโอกาสได้ฟังพระอาจารย์กล่าวต้อนรับและให้คติแก่คณะศึกษาดูงานผู้ที่เดินทางมาทำบุญในหอประชุม ท่านสอนให้ใช้ชีวิตให้อยู่ในศีลธรรมโดยเฉพาะศีลห้าสอนให้ใช้ชีวิตอย่างมีสติไม่ประมาทเห็นใจช่วยเหลือผู้อื่นเข้าใจกันไม่ซ้ำเติมกัน

โครงการนี้เป็นประโยชน์มากค่ะพระอาจารย์ผู้บริหารเจ้าหน้าที่ต่างมีความทุ่มเทในการทำงานเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยอย่างไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากลำบาก คือค่ะที่ได้มีโอกาสมาฟังใบบุญของท่านๆ โครงการนี้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างคิดว่าไม่มีที่ใดอีกแล้วค่ะ

น.ส. นิด(นามสมมติ) ^{๒๐}ภูมิลำเนาเดิมอำเภอเมือง จ.ภูเก็ต จบการศึกษาที่โรงเรียนมัธยมวัดน้อยใน ปัจจุบันอายุ ๓๑ ปี

๑. ท่านเข้ามารับการรักษานานเท่าไรรู้จักใคร เคยมีประวัติรับการรักษาเกี่ยวกับโรคเอดส์หรือไม่ตลอดระยะเวลาเข้ามารับการรักษาเสียค่ารักษาพยาบาลเป็นจำนวนเงินเท่าไร

ก่อนเข้ารับการรักษาในโครงการเคยประกอบอาชีพค้าขายเล็กๆ น้อยๆ เคยมีครอบครัวใช้ชีวิตเป็นอยู่อยู่กับครอบครัวมีความสุขตามอัตภาพซึ่งความหวังความรักนิ่มนวลที่ให้กับลูกน้อยวัยน่ารัก แต่เป็นที่น่าเสียดายลูกชายวัย ๓ ขวบเศษของตกน้ำตายเสียชีวิตก่อน ซึ่งตอนนั้นหัวใจผู้เป็นแม่ปรี่มจะขาดใจตายพร้อมกับลูกเลยทีเดียว

นิดได้รับเชื้อเอดส์เพราะการที่เย็บช่อกันของสามีตอนแรกไม่รู้ตัวมารู้ช่วงที่ไปรับการรักษาอาการเจ็บป่วยจากโรงพยาบาลราชวิถีแถวอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ นิดเล่าให้ฟังว่า“ผลการตรวจที่โรงพยาบาลตอนแรกเขาบอกว่า หนูติดเชื้อ แต่ตอนหลังหนูไม่คิด ทำให้ตัวหนูเองมีความมั่นใจและมีกำลังใจต่อสู้กับชะตาชีวิตที่ตกต่ำ

^{๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ป่วยโรคเอดส์โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

หนูเข้ามารับการรักษาในโครงการนี้ได้ประมาณ ๑ เดือนแล้วค่ะที่นี้เปรียบเหมือนครอบครัวใหญ่ที่เต็มไปด้วยความรักที่ไม่ต่างอะไรไปจากพ่อแม่พี่น้องที่เราทุกคนมอบให้แก่กันค่ะทุกคนจะรักและเห็นอกเห็นใจกันค่ะ โดยเฉพาะพระอาจารย์และกลุ่มผู้บริหารเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครต่างมีจิตใจที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมกันทุกท่านค่ะ หนูอาจไม่เข้าใจในเรื่องของธรรมหรือพุทธธรรมแต่ที่หนูได้รับการเอาใจใส่คอยช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากที่นี้นับว่าไม่มีที่ใดให้มากกว่านี้ค่ะ

หนูเคยรักษาที่โรงพยาบาลพญาไทและโรงพยาบาลของรัฐมาบ้างแล้วค่ะแต่ก็ไม่ดีเหมือนที่นี้ค่ะ

เหตุผลที่หนูรับการรักษาที่นี่เพื่อพักผ่อนจิตใจและร่างกาย และที่สำคัญมากหนูสงสารพ่อแม่ พี่ๆ น้องๆ มากค่ะที่เขาเป็นห่วงหนูและต้องการมาอยู่ในโลกส่วนตัวของหนูค่ะ

ตอนเข้ามารับการรักษาที่โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์มีญาติๆ พามาส่งค่ะตอนญาติจะกลับ หนูก็เก็บอารมณ์ไม่อยู่เหมือนกันค่ะน้ำตาซึมเพราะคิดว่าเราเคยอยู่กับพ่อแม่พี่น้องอย่างมีความสุขแต่ต้องมาจากกันเพราะหนูเดินผิดทางแต่ส่วนนี้ก็ได้รับการทดแทนได้จากทางวัดและโครงการ ที่เอื้ออาทรด้วยเมตตาการุณต่อหนูค่ะ

สิ่งที่ทำให้หนูและคนป่วยรายอื่นๆ รู้สึกเกรงใจและคิดว่าไม่มีที่ไหนจะเปรียบได้กับที่นี้คือเรื่องค่าใช้จ่ายพยาบาลรักษาที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมที่อื่นไม่มีเหมือนที่นี้อีกแล้วค่ะทางพระอาจารย์และผู้บริหารเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครต่างก็ช่วยเหลือในทุกเรื่องของให้เราทำตามกฎระเบียบวินัยของที่นี่ก็พอค่ะ

๒. สิ่งที่ท่านประทับใจในการเข้ามารับช่วยเหลือจากโครงการคืออะไร

สิ่งประทับใจที่สุดของหนูคือการที่หนูได้มีโอกาสเข้ามาอยู่พักรักษาตัวในโครงการนี้ค่ะ เหมือนกับหนูตายแล้วเกิดใหม่ หนูขอบพระคุณพระอาจารย์และผู้บริหารเจ้าหน้าที่ตลอดจนกลุ่มผู้ปวยด้วยกันค่ะที่ให้หนูได้มีโอกาสในการต่อสู้กับชะตาชีวิตที่ตกต่ำ

วิธีการของที่นี่ใช้หลักสำคัญตามที่รุ่นพี่ๆ แนะนำคือเราต้องมีจิตใจที่แข็งแกร่งอย่าอ่อนแอ กับโรคภัยและทุกคนต้องมีความรักเมตตาเกื้อกูลต่อกันปรารถนาดีต่อกันไม่คิดอิจฉาริษยาใคร การที่ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของโครงการที่เราสามารถทำได้ไม่ให้เราว่างเว้นแล้วไปคิดมากค่ะที่สำคัญมีกำลังใจจากการทุ่มเทของพระอาจารย์และผู้บริหารค่ะ

การรักษาด้านร่างกายก็ออกกำลังกายรักษาความสะอาดต่อร่างกายและสถานที่แวดล้อมทำตัวให้เป็นประโยชน์ไม่ให้ว่างเว้นจะไม่คิดมากหากคิดก็ต้องมีทางออกด้วยการหาเพื่อนที่เราสนิทสนมถ้อยด้วยก็เป็นการผ่อนคลายค่ะ

ด้านจิตใจหนูก็ได้แรงใจจากพี่ๆ และคนรอบข้างที่คอยให้กำลังใจแนะนำวิธีปฏิบัติ เช่น บางคนก็แนะนำให้ทำสมาธิสวดมนต์ไหว้พระเพื่อจิตใจจะได้สงบหรือไม่ก็ฟังเพลงอ่านหนังสือที่เราชอบก็พอรับได้ค่ะ บางครั้งหนูคิดถึงบ้านก็จะแก้ด้วยการคุยกับพี่ๆ ที่เราไว้วางใจก็จะเหมือนกับญาติของเราคนหนึ่ง บางทีเราก็จะไปรับอาหารจากโรงงานมานั่งทานด้วยกันและสนทนากันไปก็เป็นการรักษาสภาพจิตใจอีกทางหนึ่งค่ะ

๓. หลักพระพุทธธรรมที่โครงการนี้ใช้ในการรักษาหรือให้ข้อคิดในการรักษาได้แก่อะไรบ้าง

หนูไม่ได้รับฟังธรรมจากพระอาจารย์โดยตรงค่ะแต่เมื่อหนูได้พบท่านรู้สึกถึงกำลังใจที่เราจะต้องยืนหยัดต่อสู้กับโรคร้ายนี้ หนูรู้สึกทราบซึ่งถึงพลังแห่งเมตตาจิตของท่านเมื่อเห็นท่านยิ้มและมีความสุขกับเด็กๆ หนูก็มีความสุขค่ะส่วนเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครก็จะได้รับการแนะนำให้รักษาตนเองทานยาให้ตรงเวลา อาหารต้องเว้นจากอาหารที่ให้อาหารทรุดๆ และหากมีโอกาสก็ช่วยเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครบ้างค่ะ เช่น กลุ่มแม่ครัวหนูก็จะไปช่วยป๊าๆ น้าๆ เขาจัดสำหรับเพื่อให้ทันกับเวลาค่ะถ้ามีโอกาส

เรื่องพระพุทธธรรมที่พระอาจารย์ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครใช้ในการทำงาน โดยเฉพาะพรหมวิหารอันเป็นคุณธรรมที่ประเสริฐสำหรับผู้ที่เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ที่คอยให้การช่วยเหลือแก่ผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากมีความทุกข์เวทนาจากโรคร้ายเข้ามาเบียดเบียนสภาพร่างกายและจิตใจให้ทรุดโทรมท้อแท้้นตามที่ท่านได้ถามนั้นมี

ข้อคิดที่ได้คือจากพระอาจารย์ได้แก่

เมตตา ความรักแบบลูกๆ ญาติๆ ไม่มีอคติ ท่านมีแนวทาง ในการช่วยเหลือคือท่านรักและปรารถนาดีต่อคนที่มีความทุกข์เท่ากันหมดแต่ก็ต้องมีบ้างเช่น คนที่หมดหวังและขาดที่พึ่งจากครอบครัวท่านก็จะให้ความรักเข้าใจและสงสารมากเป็นพิเศษกว่าคนอื่นๆ นั่นคือกลุ่มเด็กกำพร้าค่ะรูปแบบ การทำงานก็คือการคิดหาทางช่วยให้เขาเหล่านั้นมีความหวังมีอนาคตที่ดีค่ะ วิธีการคือ การประชุมและการดูจากความเป็นจริงและความเป็นจริงของกลุ่มคนเหล่านั้นค่ะ ผลสัมฤทธิ์คือ ทำให้ความปรารถนาดีเกิดผลสำเร็จและเขาถึงกลุ่มค่ะ

กรุณา ความสงสารช่วยให้พ้นจากความทุกข์ทางกายและจิตใจ แนวทางคือ การเข้าไปแก้ปัญหาและการช่วยเหลือพยาบาลให้คำปรึกษาแนะนำในการใช้ชีวิตตามวิถีแบบชาวพุทธ เช่น ข้อห้ามของโครงการนั้นก็คือศีลห้าค่ะ รูปแบบ ท่านพระอาจารย์จะมอบหมายให้กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครเป็นผู้ดูแลให้การช่วยเหลือรักษาพยาบาลค่ะพระอาจารย์ท่านจะไปหาทุนมาใช้จ่ายในโครงการรวมทั้งสิ่งของค่ะ วิธีการ คือต้องเป็นไปตามกฎระเบียบสิ่งที่ทางเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครแนะนำมาค่ะการตรวจสุขภาพก็ต้องตรงเวลาที่หมอนัดค่ะ จะมีการตรวจและบันทึกผลของโรคคุณหมอจะจัดยาให้มาทานพร้อมกับคำแนะนำค่ะ ผลสัมฤทธิ์ ทำให้สุขภาพกายและสุขภาพจิตของกลุ่มคนไข้ดีขึ้นมีความหวังต่อการดำรงชีวิตในสังคมนี้ค่ะ

มุทิตา ความพลอยยินดีเมื่อมีความสุข แนวทางคือ สุขจากความจริงใจและการปฏิบัติหน้าที่ค่ะ รูปแบบ พระอาจารย์มีความหวังให้พวกหนูมีความสุขจากการใช้ชีวิตในโครงการนี้ให้ได้ค่ะเมื่อพวกหนูมีความสุขเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครยิ้มแย้มแจ่มใสค่ะ วิธีการคือ ทุกท่านจะสนทนาศราศรัยกับเราแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และให้กำลังใจให้ความหวังค่ะไม่เคยซ้ำเติมว่าร้ายหรือทำให้จิตใจหมดความหวังค่ะ ผลสัมฤทธิ์คือ โครงการนี้มีความอบอุ่นค่ะเหมือนครอบครัวใหม่ไม่มีที่ไหนเหมือนที่นี้อีกแล้วค่ะมีครบสมบูรณ์ทุกแบบอย่างค่ะ

อุเบกขา การว่างเฉย แนวทางคือ การว่างเฉยของท่านไม่ใช่ว่างเฉยแล้วไม่ทำอะไรช่วยเฉยท่านจะคิดหาวิธีทางในการช่วยให้ทุกคนที่เข้ามาอยู่ในโครงการมีความรักเมตตาสามัคคีกันภายใต้กฎระเบียบค่ะคือต้องมีเมตตาเข้ามากำกับค่ะ รูปแบบคือ มีลักษณะเป็นกลางต่อทุกคนโดยไม่มีอคติใดๆซ่อนอยู่ค่ะซึ่งก็เกิดความเสมอภาคกันค่ะ วิธีการคือ จะมีเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแลความประพฤติที่เหมาะสมของแต่ละท่านหากผิดก็จะว่ากันไปตามผิดค่ะ ผลสัมฤทธิ์ ทำให้ภาพลักษณ์ของโครงการดีค่ะทุกคนมีความเป็นระเบียบมากค่ะเกิดความเสมอภาคกันค่ะ

๔. ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการนี้หรือไม่จากสื่อใดบ้าง และสื่อใดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้อันเป็นมูลเหตุจูงใจให้ท่านเข้ามารับการรักษา

ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อหลายช่องทางสื่อที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือสื่อบุคคล หนูได้รับสื่อบางอย่างไม่ได้รับฟังโดยตรงแต่จะเป็นทางอ้อมเช่น

จากตัวพระอาจารย์และพระสงฆ์รูปอื่นเมื่อหนูเห็นแล้วทำให้เรารู้สึกอบอุ่นมีกำลังใจนึกถึงแต่เรื่องที่ดีๆ หากมีเวลาพี่ที่เขารอบนั่งสมาธิสวดมนต์ให้พวกเราฟังจะชวนไปค่ะ

จากเทปวิทยุที่ฟังผ่านๆ บ้างค่ะซึ่งมีธรรมะบ้างเป็นบางช่วงแต่ก็ไม่ได้ฟังบ่อยครั้งค่ะ

เทพโพรทศน์หรือวีชีดีทางโครงการจะจัดฉายให้ดูเพื่อการผ่อนคลาย บางครั้งก็จะไปดูหนังหรือรายการที่เป็นประโยชน์เพื่อผ่อนคลายในห้องประชุมซึ่งก็เกิดการเพลิดเพลินลึ้มความทุกข์ค่ะ

หนังสือวารสารก็จะมีให้อ่านที่โต๊ะหน้าโรงทานค่ะ หนูชอบอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์หรือบทความที่คิดว่าเรานำมาใช้ได้ เช่นการดูแลรักษาสุขภาพจิตใจค่ะ

โครงการนี้ให้ประโยชน์มากเลยคะไม่มีที่ไหนจะเทียบโครงการนี้ได้คะถือเป็นบุญวาสนาของหนูและพี่ๆ น้องๆ ที่ได้มีโอกาสมาพักรักษาตัวที่นี่และนับเป็นสิ่งที่ดีที่วัดได้จัดทำโครงการนี้จะอยากให้ประเทศไทยมีวัดหรือสถานที่ราชการให้การช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ขาดโอกาสทำเหมือนในรูปแบบของโครงการค่ะ

ตารางที่ ๔.๑ เปรียบเทียบแบบสัมภาษณ์

พระครูอาทรประชาณอด	กลุ่มผู้บริหาร	กลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร	กลุ่มผู้ป่วย
๑. แร่งงุงใจให้ทำโครงการธรรมรักษัณเวศนัคือะไรทำไ้พระอาจารย์จ้งจะงทำเกัยวกับโรคเอดส์ท่านร้มค่าน้งงานเกัยวกับโครงการนี้คร้งแรกท้ไ้หนเมือไค	๑. การเข้ามามีส่วนร่วมนในโครงการธรรมรักษัณเวศนัท่านรู้จากไคหรือมีแร่งงุงใจจากอะไร ได้รบัคิชอบในเรื่งไคบ้างน่านเท่าไร มีแนวทางรูปแบบว้การบรหการจัคการรวมท้งมีว้การควบคุมการค่าน้งงานอย่างไร	๑. สาเหตุหลักในการเข้ามามีส่วนร่วมนในโครงการมีอะไรเป็นแร่งงุงใจ ท่านได้ปฎิบัคิงานมานานเท่าไร ใช้หลักพระพุทธรธรรมอะไรบ้างในขณะค่าน้งงาน และท่านคิคว่าพระอาจารย์ใช้หลักพรหมว้หารธรรม ๔ เพื่การเผยแพร์โครงการให้สมฤทธิผลไค้อย่างไร	๑. ท่านเข้ามารับการรักษานานเท่าไรรู้จากไคเคยมีประวัคิรับการรักษากัยวกับโรคเอดส์หรือไม่คลอคระยะเวลาเข้ามารับการรักษาส่ยการรักษายาบาลเป็นจ่านวนเงินเท่าไร
๒. โครงการธรรมรักษัณเวศนัมีวัดอุประสงค้เป้าหมายหลักอย่างไคปัจจุบันพระอาจารย์ได้ทำโครงการค่อเนื่งกัโครงการ	๒. จากการค่าน้งงานท่านคิคว่าโครงการนี้ประสมผลสำเร็จหรือไม่มากนัอยเพียไคท่านดูจากอะไรเป็นค้วชีวัด	๒. ท่านคิคว่าสื่อย่างๆ เหล่านี้อันไคแก่สื่อบุคคล สื่อวิทยุ สื่อโทรทศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อนิคมสาร สามารถเผยแพร์ร่งงุงใจให้คนเข้ามามีส่วนร่วมนกับโครงการไค้อย่างไร	๒. สื่งท้ท่านประทับใจในการเข้ามารับการช่วยเหลือจากโครงการคืออะไร
๓. พระอาจารย์ว่างอนาคคโครงการไคอย่างไรบ้างมีว้การทำให้บุคคาลกายในะกายนอกโครงการเข้ามามีส่วนร่วมนในการงานอย่างไร	๓. มีปัญาและอุปสรรคท้ทำให้การค่าน้งงานในด้านการบรหการจัคการ ค่านบุคคาลการและด้านการควบคุมระบงานให้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ และมีว้การจัคปัญหานี้ไค้อย่างไร	๓. ประโยชนัที่ท่านได้รับจากการปฎิบัคิหน้าที่ในโครงการนี้มีอะไรบ้าง	๓. หลักพระพุทธรธรรมท้โครงการนี้ใช้ในการรักษหรือให้ข้อคิคในการรักษได้แก่ะไรบ้าง

๔. พระอาจารย์มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการหรือไม่ในด้านใดบ้างพระอาจารย์มีแนวทางรูปแบบวิธีการป้องกันและเอาชนะปัญหาอุปสรรคได้อย่างไร	๔. ท่านคิดว่ามีอะไรบ้างเกี่ยวกับโครงการนี้ที่ควรดำเนินการต่อไปอย่างเร่งด่วนเพื่อการมีส่วนร่วมมากกว่านี้อีก	๔. อะไรบ้างเป็นปัจจัยสนับสนุนหรือเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของท่านในโครงการ	๔. ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการนี้หรือไม่ จากสื่อใดบ้าง และสื่อใดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้您是เป็นมูลเหตุจูงใจให้ท่านเข้ามารับการรักษา
๕. จากวันนั้นถึงวันนี้พระอาจารย์พอใจกับงานโครงการที่ได้ทำมากน้อยเพียงใด	๕. ท่านคิดว่าคนทั่วไปรู้จักโครงการนี้ได้อย่างไร มีสื่ออะไรที่มีผลต่อการทำให้คนเข้ามามีส่วนร่วมร่วมกับโครงการนี้มากเป็นพิเศษและแต่ละสื่อใช้เพื่อวัตถุประสงค์อะไร มีแนวทางรูปแบบและวิธีการในการจูงใจโน้มน้าวใจให้คนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร		
๖. หลักพระพุทธธรรมใช้ก่อนทำโครงการนี้และมีการใช้อย่างต่อเนื่อง และหลักพระพุทธธรรมสำคัญที่พระอาจารย์ใช้เผยแพร่โครงการคือข้อใด	๖. ท่านคิดว่าหลักพระพุทธธรรมเกี่ยวกับพรหมวิหาร ๔ อันได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ท่านพระครูอาทรประชานาถได้ใช้กับกลุ่มผู้บริหารกลุ่มเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร กลุ่มผู้ป่วย และกลุ่มอื่นๆ อย่างไรบ้าง		
๗. โครงการนี้เผยแพร่อย่างไรจึงประสบผลสำเร็จด้วยดีและสามารถเป็นแบบอย่างในการจัดทำโครงการด้านสังคมสงเคราะห์แก่ที่อื่นได้			

ตารางที่ ๔.๒ เปรียบเทียบผลการวิจัยจากแบบสัมภาษณ์

พระครูอาทรประชานารถ	กลุ่มผู้บริหาร	กลุ่มเจ้าหน้าที่ และอาสาสมัคร	กลุ่มผู้ป่วย
๑. แรงจูงใจเกิดจากการศึกษาและปฏิบัติธรรมตามคำสอนจากพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะหลักพรหมวิหารธรรม ก่อนทำโครงการได้มีโอกาสพบปะและพูดคุยกับ คณะทำงานกลุ่มองค์กรพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมของมูลนิธิเสรีธิปไตย ได้พูดคุยกับ คุณเจฟรี่ เอ. เซเกอร์ นักจิตวิทยาชาวอเมริกา และ ศ.นพ.ประเวศ วะสี ซึ่งกลุ่มองค์กรพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมเป็นผู้ทำโครงการบ้านพักผู้ป่วยระยะสุดท้ายโดยได้เขียนรูปแบบโครงการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยด้วยวิถีทางพุทธในประเทศไทยขึ้นโดยหวังว่าจะได้วัดและพระสงฆ์แม่ชีกลุ่มชาวพุทธช่วยทำโครงการ บุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมากในเรื่องนี้คือศ.นพ.ประเวศ วะสี ซึ่งเห็นด้วยว่าสังคมชาวเรามีเมตตา ขาดมนุษยธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ นั้นเป็นสาเหตุหนึ่งให้ทำโครงการนี้ ฯลฯ	๑. สาเหตุสำคัญของผู้บริหารเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการธรรมรักษานิเวศน์ จากผู้บริหาร ๑๒ ท่าน (ส่งแบบสอบถาม ๕ ไม่ส่งแบบสอบถาม ๓ ท่าน) เนื่องจากเข้ามาศึกษาดูงาน มี พล.อ. ไพบูลย์, นายธนชัยและนายเฉลิมพล เนื่องจากได้รับเชิญเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน มี นพ.ชาญชัย, นายบัญชา, นางสมทรง, และนายชรินทร์ เนื่องจากเหตุผลอื่น ๆ เช่น หน้าที่การงานที่เกี่ยวข้อง นพ.นพพร, นายบรรเจตรู้จักโครงการและพระอาจารย์ รู้จักโครงการโดยตรง และมี ความศรัทธาในพระอาจารย์ มี พล.อ. ไพบูลย์, นายธนชัย, นายชรินทร์ และนายบรรเจต รู้จักสื่อและบุคคลอื่น นพ.นพพร, นพ.ชาญชัย, นายบัญชา, นางสมทรง, และนายเฉลิมพล(จากการทำวิจัย) แรงจูงใจสำคัญทำให้เกิดระบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมความศรัทธาในการทำงานของพระอาจารย์ การเสียดสเพื่อให้อื่นพ้นจากความทุกข์มีความสุข หลักการดำเนินงานตามวิถีแบบพุทธด้วยการยึดหลักพรหมวิหารธรรม ๔ เป็น ต้น ๒. อาศัยการทำงานในโครงการหน้าที่รับผิดชอบ (การทำงานแบบมีส่วนร่วม)	๑. ความต้องการส่วนตัวอันเป็นเหตุสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือโครงการก็เพื่อ (๑) ต้องการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระหน้าที่ของพระอาจารย์ (๒) ต้องการช่วยเหลือผู้ด้อยกว่า (๓) ต้องการบำเพ็ญตนต่อสังคมประเทศชาติ (๔) ต้องการค่าตอบแทนและสวัสดิการ (๕) ต้องการความสุขทางใจ เหตุผลสำคัญอันเป็นแรงจูงใจในการทำงานในโครงการคือ (๑) ต้องการอุทิศตนเพื่อผู้ป่วยเพราะมีความ เมตตาและกรุณา (๒) เพราะมีความศรัทธาพระอาจารย์และต้องการช่วยเหลือท่าน (๓) เคยรับการรักษาแล้วอาการดีขึ้น เคยได้รับทุนจากโครงการแล้วอยากตอบแทน (กตัญญูคุณเวทย์) (๔) รู้ข่าวจากคนอื่นต้องการมาศึกษา ระยะเวลาในการร่วมงานกับโครงการส่วนมากทำงานมาได้ ๒ - ๑๐ กว่าปี และส่วนมากมักพักอาศัยในโครงการ เหตุผลที่จะปฏิบัติงานในโครงการ คือไปเพื่อช่วยเหลืองานพระอาจารย์และเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยส่วนที่คิดจะเลิกทำเพราะต้องการเปลี่ยนงานและเพื่อต้องการอัตราค่าตอบแทนมากกว่าเดิม	๑. ผู้ป่วยเอดส์ที่เข้ามารับการรักษาคือในโครงการ ช่วงเข้ามาตอนแรกจะเป็นผู้ป่วยในระยะที่ ๓ คืออาการหนักไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ รอความตายอย่างเดียว เมื่อเข้ามารับการรักษาก็มีอาการดีขึ้นแล้วจิตใจดีขึ้น มีเข้ามาอยู่ตั้งแต่ ๑ เดือน ถึง ๑๐ ปี ก่อนเข้ามารับการรักษาคือในโครงการ ส่วนมากมักตรวจเลือดและรับการรักษานในโรงพยาบาลในภูมิลำเนาใกล้ที่อาศัย แต่ในที่สุดอาการไม่ดีขึ้นและสังคมรังเกียจญาติพามาส่งที่โครงการธรรมรักษานิเวศ บางรายถูกนำมาทิ้งไว้ที่โครงการ บางรายไม่เคยมีญาติมาเยี่ยมเลย เหตุผลสำคัญทำให้เดินทางมารับการรักษานำมาวัดโรคเอดส์จากโครงการ (๑) ต้องการให้สุขภาพกายสุขภาพจิตดีขึ้น (๒) ต้องการความเป็นส่วนตัว (๓) เพราะสังคมประณามรังเกียจไม่ให้โอกาส (๔) เพราะทราบข่าวจากสื่อประเภทต่าง แล้วมาเอง (๕) ญาติเพื่อนหรือคนรู้จักนำมาฝากไว้ (๖) ถูกนำมาทิ้งผู้ป่วยที่เดินทางมารับการรักษาคือในโครงการส่วนมากญาติพามาส่งหรือเพื่อนคนรู้จักกันพามา ซึ่งได้ทราบข่าวจาก

	๑. พล.อ.ไพบูลย์ กาญจนพิบูลย์ ประธานโครงการเริ่มทำงานเดือนเมษายน ๒๕๔๓ - ปัจจุบัน ๒. นายธนชัย ไหมประดิษฐ์ รองประธาน เหนืออุทิศ ประชาสัมพันธ์ และไวชาวัชรวิทย์ เริ่มงานเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๗ - ปัจจุบัน ๓. นพ.วุฒิพันธ์ สิริทิกายะ (ไม่ส่งแบบสอบถาม) ๔. นพ.นพพร พงศ์ปิ่นปิติชัย คณะกรรมการ ทำงานได้ประมาณ ๒ ปี ๕. นพ.ชาญชัย เสงี่ยมชัย คณะกรรมการ ทำงานได้ประมาณ ๒ ปี ๖. นายบุญชร จันทร์ดา คณะกรรมการ และผู้บริหาร ร.ร.ประชานุเคราะห์ ๓๓ ทำงานได้ ๒ ปี ๗. นางสมทรง เจริญพันธ์ คณะกรรมการ ทำงานมา ๕ ปี ๘. นายวิสุทธิ วรรณแสง (ไม่ส่งแบบสอบถาม) ๙. ร.ต.เสถียร เทียนแก้ว (ไม่ส่งแบบสอบถาม) ๑๐. นายบรรเจต เทพพานัก คณะกรรมการ ประธานโครงการเมตตาธรรม และผู้ติดตามใกล้ชิด พระอาจารย์ ทำงานมาได้ ๖ ปีแล้ว ๑๑. นายเฉลิมพล พลमुख เลขานุการ และผู้จัดการ โครงการ เริ่มทำงานในโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ - ปัจจุบัน ๑๒. นายชรินทร์ คนมัน ผู้ช่วยเลขานุการ และหัวหน้าฝ่ายอาคารสถานที่ เริ่มทำงานในโครงการฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ - ปัจจุบัน๓. แนวทาง คือ การดำเนินงาน ด้วยกระบวนการตามวิถีทางพุทธนำหลักพระพุทธธรรมมาปรับใช้	สิ่งตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ (๑) ด้านวัตถุ คือเงินค่าตอบแทน ปีจ่าย ๔ สวัสดิการ ความก้าวหน้า (๒) ด้านจิตใจ คือความสุขทางใจที่เห็นผู้อื่นมีความสุขมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ฯลฯ ส่วนมากเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครจะอาศัยอยู่ในโครงการมีครอบครัวอาศัยรวมกับครอบครัวในบ้านที่โครงการจัดให้ ส่วนเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่เดินทางกลับ เป็นกลุ่มแม่ครัวยามรักษาความปลอดภัย และบาทหลวง ท่านเหล่านั้นจะมีบ้านพักในหมู่บ้านใกล้กับโครงการ วัน เวลา ในการปฏิบัติงานของแต่ละท่าน กลุ่มแม่ครัวเริ่มงานตั้งแต่ ๐๐.๒๓ น. - ๑๗.๐๐ น. กลุ่มยามรักษาความปลอดภัย กลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครฝ่ายพยาบาล ปฏิบัติงานแบ่งเป็น ๒กะ คือ กลางวัน ๘.๐๐ - ๒๐.๐๐ น. กลางคืน ๒๐.๐๐ - ๘.๐๐ น. กลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครติดตามพระอาจารย์ไปรับบิณฑบาตรและกิจนิมนต์ เริ่มงาน เวลา ๐๐.๒ - ๐๐.๓๐ น. (เวลาไม่แน่นอนแล้วแต่สถานการณ์) ส่วนกลุ่มอื่นๆ สามารถทำงานได้เมื่อทางโครงการฯ ต้องการแรงงานหรือต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานช่วยเหลือโครงการฯ หลักพระพุทธธรรมที่ใช้มากเป็นพิเศษในการทำงานในโครงการคือเมตตา และพระพุทธธรรมข้ออื่นในพรหมวิหาร หลักสังคหวัตถุ ๔, หลักฆราวาสธรรม และหลักเบญจศีลเบญจธรรม ๔ เป็นต้น	สื่อที่โครงการเผยแพร่ คือทางทีวี วีซีดี หรือสิ่งพิมพ์ และจากพระอาจารย์ที่ไปรับบิณฑบาตรยังสถานที่ต่าง ๆ จากคนรู้จักกันซึ่งทราบข่าวก่อนแนะนำ เป็นต้น ทุกรายเมื่อทางโครงการรับเข้าค่าใช้จ่ายทุกอย่างไม่ต้องจ่าย ทางโครงการบริการทุกอย่าง และผู้ป่วยเมื่ออาการดีขึ้นจะได้รับการส่งเสริมให้ฝึกอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้ตนเองและครอบครัว และให้บทบาทการมีส่วนร่วมในการทำงานการใช้ชีวิตอยู่ในโครงการฯ อย่างมีความสุข และบางรายได้รับทุนการศึกษาต่อ
--	--	--	---

	กล่าวคือ หลักพรหมวิหารธรรม ๔ หลักสังคหะวัตถุ ๔, เว้นอคติ ๔, หลักอริยสัจ ๔, มารวาสธรรม ๔, หลักเบญจศีล, หลักเบญจธรรม หลักทศ ๖ เป็นต้น รูปแบบและวิธีการคือ ๑. การดำเนินงานตามพรหมวิหาร ๔ ๒. วางเป้าประสงค์ที่ชัดเจน ๓. การมีส่วนร่วมในการทำงาน ๔. การขยายเครือข่ายแนวร่วม ประสานความสามัคคี ๕. การประชาสัมพันธ์ การอบรม การนิเทศงาน ๖. การประเมินผลงานจากจำนวนผู้บริหารชุดนี้ ๑๒ ท่าน ส่วนจำนวนเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร ผู้ป่วยไม่แน่นอน มีวิธีการติดตามประเมินผลและควบคุมโดยรวม ๑. วางกฎระเบียบข้อปฏิบัติ ภายใต้หลักพระพุทธธรรม ๒. แต่งตั้งหน้าที่ให้รับผิดชอบตามสายงาน ๓. การทำงานแบบมีส่วนร่วมด้วยหลักเมตตาธรรม และสามัคคีธรรม	พระอาจารย์ ใช้หลักพรหมวิหารธรรม ๔ ในการรณรงค์ป้องกันและช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ และการปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่ เมตตา ความรักปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขกายสุขใจ กรุณา ความสงสารช่วยเหลือผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ทุกขทุกใจ แนวทาง มีความปรารถนาดีช่วยเหลือรักษาพยาบาลผู้ป่วยทั้งทางกายและทางใจสร้างขวัญกำลังใจส่งเสริมบทบาท รูปแบบและวิธีการ คือ ส่งเสริมให้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ๆที่ได้รับมอบหมายบนพื้นฐานหลักเมตตาธรรมและหลักมนุษยธรรม มุทิตา ความพลอยยินดี แนวทาง รูปแบบและวิธีการ คือ รอยยิ้ม การให้กำลังใจ ในการแสดงออกด้วยเจตนาอันประกอบด้วยเมตตา การสร้างขวัญกำลังใจ อุเบกขา กายวาจา แนวทาง รูปแบบและวิธีการ คือ การพิจารณาให้เข้าถึงสภาพปัญหาแล้วลงมือแก้ปัญหาด้วยปัญญา ผลสัมฤทธิ์ คือ ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาพร้อมอุทิศตนเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ป่วยมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตดีขึ้น เกิดความรักความสามัคคีในการทำงาน โครงการประสบผลสำเร็จ	
๒. วัตถุประสงค์โครงการธรรมรักษันเวศน์ (๑) เพื่อสร้างจิตสำนึกของสังคมโดยรวมให้เกิดเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยเอดส์ และตระหนักถึงความต้องการของผู้ป่วยที่กำลังจะเสียชีวิตอย่างทุกขทรมาณ (๒) เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้	๒.. ถือว่าโครงการสำเร็จอย่างมาก เครื่องชี้วัดคือ (๑) ประโยชน์ที่ผู้ป่วยได้รับ (๒) เสียงชื่นชมจากสังคมและรางวัลที่ได้รับ (๓) โครงการเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปทั้งในและนอกประเทศ (๔) สังคมมีส่วนร่วมในการ	๒. สื่อประเภทต่างๆ ถือว่ามีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์ให้มวลชนเข้ามามีส่วนร่วมมาก โดยเฉพาะสื่อบุคคลนั้นคือพระอาจารย์เป็นมูลเหตุจูงใจให้เกิดศรัทธาความน่าเชื่อถือ ส่วนสื่อประเภทอื่น ๆ มีสื่อวิทยุโทรทัศน์ และประเภทสื่อพิมพ์ให้เป็นเพียง	๒. สิ่งประทับใจมากที่สุด (๑) พระอาจารย์ผู้ดำรงตนในพรหมวิหารธรรม มีเมตตากรุณา ห่มทะเลี่ยสละในการทำงาน เป็นแบบอย่างแห่งการปฏิบัติ (๒) เจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร ผู้คอยช่วยเหลือ คอยรักษาและให้กำลังใจ

สังคมมีคุณธรรมมากขึ้นด้วยการนำหลักพระพุทธธรรมจากพระพุทธศาสนามาใช้ให้เป็นแบบอย่างอันดีในการแก้ไขปัญหาในสังคมไทย (๓) เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้มีส่วนร่วมทำความดีแสดงความเป็นเมตตา กรุณาเอื้ออาทรต่อกัน และมีมนุษยธรรมต่อผู้ป่วยเอดส์รวมถึงการฟื้นฟูบทบาทของพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติในสังคมไทยปัจจุบัน การดำเนินงาน มีพระสงฆ์ แพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร ร่วมกันให้การดูแลผู้ป่วย ทั้งทางร่างกายจิตใจครอบครัว สังคม รวมถึงการช่วยเหลือทางด้านสิทธิ ความกฎหมายและจริยธรรมบนพื้นฐานหลักพระพุทธธรรม โดยเฉพาะพรหมวิหารธรรม และหลักมนุษยธรรมภายในของเขตของวัด ได้ให้การช่วยเหลือในเรื่องที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ข้าราชการโรค และปัจจัยอื่นๆ ที่จำเป็นแก่ผู้ป่วย ฯลฯ	ช่วยเหลือผู้ป่วยทั้งทางตรงและทางอ้อม	ช่องทางในการประชาสัมพันธ์แนวทางการปฏิบัติ ประชาสัมพันธ์รณรงค์ชักนำให้ได้รับข้อมูลของโครงการอันเป็นอีกช่องทางหนึ่ง การใช้สื่อแต่ละประเภทมีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ (๒) สร้างแนวร่วมในการดำเนินงานด้านการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ (๓) สร้างจิตสำนึกให้มนุษย์มีเมตตาามมนุษยธรรมต่อเพื่อนมนุษย์	(๓) ผู้ป่วยด้วยกันเองต่างที่มาที่ไปแต่เปรียบเสมือนญาติใกล้ชิด และ (๔) กลุ่มบุคคลต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือไม่ทอดทิ้ง
๓. การสร้างแนวร่วมถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการบริหารดำเนินโครงการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากหลักการ คือ (๑) ความเชื่อศรัทธา (๒) การประชาสัมพันธ์ (๓) ความสำเร็จในการจัดทำโครงการ (๔) แนววิธีการสร้างแรงจูงใจ	๓ ปัญหาและอุปสรรค (๑) ด้านการบริหารจัดการ คือ ขาดงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐเอกชน สถานที่ไม่มีเพียงพอ (๒) ด้านบุคลากร ขาดบุคลากรด้านการแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักการศึกษา ฯลฯ (๓) ด้านการควบคุมระบบงาน ระบบควบคุมไม่มีอะไรขาดตกบกพร่องที่ต้องแก้ไข	๓. ประโยชน์อันเกิดจากการเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการ (๑) ความสุขใจที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น (๒) การมีส่วนร่วมช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ (๓) ประสบการณ์ การเรียนรู้ที่หาได้ยากจากที่อื่น (๔) ได้รู้จักเพื่อนต่างที่มาต่างอาชีพ ถูคมการณ์เดียวกัน (๕) ค่าตอบแทน (๖) ลดปัญหาเรื่องโรคเอดส์	๓. วิธีการรักษาที่ใช้มากเป็นพิเศษและจุดเน้น (๑) ด้านร่างกาย คือ รักษาความสะอาด รับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ รับประทานยาตามแพทย์สั่ง ออกกำลังกาย ทำกายภาพบำบัด ฯลฯ (๒) ด้านจิตใจ คือ การนำหลักพระพุทธธรรมมาเป็นกระบวนการสำคัญ เช่น พรหมวิหารธรรม ๔ การสวดมนต์ไหว้พระ ทำสมาธิ ถาวนา การทำจิตใจให้แจ่มใสสว่าง การให้กำลังใจกัน เป็นต้น ทางด้านจิตใจได้รับการแนะนำจากพระอาจารย์ และกลุ่มเจ้าหน้าที่

			อาสาสมัครคือ ทำจิตใจให้เข้มแข็ง ให้กำลังใจตนเองให้กำลังใจกัน (ขันติ) ความรักเมตตาสามัคคีกัน การปฏิบัติตนในพรหมวิหารธรรม ๔ ศีล ๕ และกฎระเบียบข้อปฏิบัติของโครงการ รับประทานอาหารตามแพทย์สั่ง รับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ ออกกำลังกาย และทำตนให้เป็นประโยชน์ พยายามไม่ให้จิตฟุ้งซ่าน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ บอกเล่าอาการของโรค และรักคำวินิจฉัยเพื่อปฏิบัติตนให้ถูกต้องเป็นต้น พรหมวิหารธรรม ๔ ที่พระอาจารย์ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครได้ใช้ เมตตา ความปรารถนาดีคิดให้พ้นจากความทุกข์ทางกายทางใจ กรุณา ความสงสารช่วยให้พ้นจากความทุกข์ทางกายทุกข์ทางใจ แนวทาง จัดทำบ้านพักผู้ป่วยใน รูปแบบสถานพยาบาลให้การช่วยเหลือบำบัดผู้ป่วยและครอบครัวอย่างค่อเนื่องด้วยวิถีทางพุทธและตามหลักมนุษยธรรม ฯลฯ รูปแบบและวิธีการ คือ จัดทำเป็นโครงการ มีรูปแบบและวิธีการคณะกรรมการบริหารงานที่ชัดเจนและการเชื่อมสัมพันธ์แนวร่วมจากกลุ่มบุคคลภายนอกโครงการฯ อย่างค่อเนื่อง มุทิตา ความยินดี แนวทาง คือ ส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีสุขภาพกายและสุขภาพจิต มีชีวิตที่ดีขึ้น ให้ความรักความเมตตา ให้บทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมประเทศชาติ รูปแบบและวิธีการ คือ การ
--	--	--	--

			สร้างขวัญกำลังใจ การให้บริบทในการดำเนินชีวิตที่ดีงาม การส่งเสริมคุณภาพชีวิต การให้ชีวิตใหม่ เป็นต้น อุเบกขา การวางเฉย แนวทาง คือ บนพื้นฐานพรหมวิหารธรรม ๔ และหลักพระพุทธธรรมหมวดอื่น รูปแบบและวิธีการ คือ ตามกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติ ตามหลักเหตุและผล และอริยสัจ ๔
๔. คนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ ขาดการเห็นใจช่วยเหลือผู้ป่วย ใช้หลักพระพุทธธรรมหมวดพรหมวิหารธรรมและหมวดอื่น ๆ เป็นแนวทาง รูปแบบและวิธีการในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค	๔. สิ่งเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการเพื่อการทำงานแบบมีส่วนร่วม (๑) การรณรงค์ให้ตระหนักในค่านิยมความเป็นไทยรักในขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม การนำหลักพระพุทธธรรมมาเป็นกรอบบรรทัดที่ป้องกันและช่วยเหลือผู้ป่วย เช่น หลักพรหมวิหารธรรม มารวาสธรรม และหลักเบญจศีลเบญจธรรม (๒) การเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและพร้อมอุทิศตนเพื่องานนี้โดยตรง (๓) การขยายเครือข่ายแนวร่วม (๔) การจัดหางบประมาณค่าใช้จ่าย (๕) การขยายโครงการปลูกซ่อมและโครงการต่อเนื่อง	๔. ปัจจัยสนับสนุนในการปฏิบัติงานในโครงการคือ (๑) ความศรัทธาสื่อบุคคลในการเสาะแสวงหาผู้สละตนเพื่อผู้อื่น (๒) ความต้องการส่วนตัว เช่น ต้องการช่วยเหลือผู้อื่น ต้องการค่าตอบแทน ต้องการเรียนรู้ (๓) การจูงใจจากเพื่อนร่วมงาน (๔) การได้รับข้อมูลข่าวสารจากช่องทางสื่อสาร (๕) การตระหนักในมนุษยธรรมคุณธรรม การทำงานย่อมมีปัญหาอุปสรรคบ้างกล่าวคือ (๑) ต้องทำงานแบบอุทิศตนงานบางหน้าที่ยังขาดบุคลากรต้องทำอย่างหนัก (๒) ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในการจัดสรรงบประมาณ (๓) จำนวนผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้น (๔) คนเป็นจำนวนมากไม่รู้จักป้องกันหรือหลีกเลี่ยงจากโรคเอดส์ยังขาดความรู้ความเข้าใจ (๕) สังคมให้ความสำคัญวัดค่านิยมมากกว่าคุณธรรมจริยธรรมมีค่านิยมแบบผิดๆ สิ่งทำให้ชนะปัญหาอุปสรรคได้คือความคิดเห็นของครอบครัวและคนรอบข้าง กล่าวคือ บิดามารดา	๔. สื่อที่ได้รับชมและรับฟังจากการถ่ายทอดจากพระอาจารย์ (๑) สื่อบุคคลนั่นคือ พระอาจารย์ประกอบด้วยคุณธรรมหลายอย่าง เช่น พรหมวิหารธรรม ๔ ขันติ โสรัจจะ ตลอดจนศีลจารวัตรอันดีงาม และเป็นพระนักบุญผู้มี ความเสียสละความสุขตนเพื่อมวลมนุษยชาติโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (๒) จากการบอกต่อหรือเล่าต่อกันถึงคุณงามความดีของพระอาจารย์ (๓) จากสื่อวิทยุ วิทยุโทรทัศน์ หรือจากเทป วีซีดี (๔) จากสิ่งพิมพ์ เช่น วารสารของโครงการฯ หรือหนังสือพิมพ์ โครงการ นี้ถือว่าเป็นโครงการเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยโรคเอดส์โดยตรงอย่างมหาศาล ให้ชีวิตใหม่ความหวังแก่ผู้ป่วยโดยตรงเป็นกลไกสำคัญในการประสานความร่วมมือร่วมใจเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ เป็นประโยชน์อย่างมากต่อสังคมประเทศชาติ

		สามิ ภรรยา บุตร เพื่อน และคนที่รู้จัก ต่างมีความชื่นชมยินดีเห็นว่าการทำงานมีประโยชน์ต่อสังคมส่วนร่วม แต่ยังเป็นห่วงกลัวคิดเชื่อ ในการปฏิบัติงานแต่ละครั้งจึงต้องรัดกุมระวังเรื่องนี้อยู่เสมอเพื่อความปลอดภัย อีกวิธีในการเอาชนะปัญหาอุปสรรคต้องมีศรัทธา สร้างขวัญกำลังใจให้เกิดขันติและพยายาม กล่าว คือ (๑) พร้อมอุทิศตนเพื่อการทำงาน ด้านนี้โดยเฉพาะ (๒) สร้างขวัญกำลังใจด้วยการพูดคุยให้ความปรึกษาแนะนำ กำลังใจกัน (๓) ปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีวิธี เช่น ใช้หลักพรหมวิหารธรรม ๔, หลักฆราวาสธรรม ๔, หลักสังฆวัตร ๔, หลักเบญจศีล เบญจธรรม เป็นต้น ข้อเสนอแนะ จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร (๑) รัฐบาลควรรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้เรื่องโรคเอดส์ รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักนำหลักพระพุทธธรรมเช่น ศีล ๕ ไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเพื่อลดอัตราการติดเชื้อเอดส์ และการให้โอกาสผู้ป่วยเอดส์ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศชาติ (๒) โครงการขาดบุคลากรบางสายงาน เช่น แพทย์ พยาบาล นักจิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักการศึกษา (๓) รัฐบาลและประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยตรง (๔) ควรสร้างงานสร้างรายได้แก่ผู้ป่วย และเรื่องอัตราค่าตอบแทน	
--	--	---	--

		เจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร	
๕. นับว่าโครงการที่ได้จัดทำเป็นผลที่น่าพอใจเกิดประโยชน์ต่อผู้ป่วยและจากการมีส่วนร่วมของสังคมในการช่วยเหลือ และรางวัลคำยกย่องสรรเสริญ ถือว่าโครงการประสบผลสำเร็จอย่างมา ถือเป็นจุดเริ่มต้นเรียนรู้ให้เราได้จัดทำโครงการที่เป็นประโยชน์อย่างต่อเนื่องเพื่อขยายการช่วยเหลือผู้ป่วยในมุมอื่น และบุคคลกลุ่มอื่น ๆ	๕. โครงการเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป (๑) เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เพราะมีพระอาจารย์ผู้เปี่ยมพรหมวิหารธรรมเป็นนักเสียสละเป็นพระสุปฏิปันโน เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของผู้ป่วยโรคเอดส์ (๒) ไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เพราะบางท่านปิดกั้นตนเองยังกลัวโรคเอดส์ไม่มีมนุษยธรรมมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน (๓) สื่อที่มีอิทธิพลทำให้คนเข้ามามีส่วนร่วมมากตามลำดับคือ (๓.๑) สื่อบุคคลนั้นคือ พระอาจารย์และผู้ป่วย ญาติของผู้ป่วยและบุคคลที่ต้องการช่วยเหลือผู้ป่วยบรรจงทำให้ความรู้และช่วยเหลือกันแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ (๓.๒) สื่อประเภท โทรทัศน์และวิดีโอซีดี ในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ (๓.๓) สื่อสิ่งพิมพ์ ประเทวารสารข่าวสารเพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สื่อบุคคลและสื่อทุกประเภทต่างมีวัตถุประสงค์ทิศทางเดียวกัน คือ เพื่อให้สาระความรู้บรรจงเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์การประชาสัมพันธ์ การหาช่องทางเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ด้วยจิตเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ที่ได้รับความทุกข์ตามหลักพุทธวิธี แนวทางในการดำเนินงานคือการบรรจงประชาสัมพันธ์จากสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้ การขยายเครือข่ายด้วยการทำงานแบบมีส่วนร่วม รูปแบบและวิธีการ นำหลักพระพุทธธรรมมาใช้ในการ		

	ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม เช่น พรหมวิหารธรรม ๔ , เบญจศีลและ เบญจธรรมเป็นต้น ผลสัมฤทธิ์ เกิดเครือข่ายการ ทำงานแบบมีส่วนร่วมสังคมมีเมตตา ธรรมต่อกัน มีความกรุณาช่วยเหลือ ผู้ด้อยกว่าหลากหลายวิธีการเกิดมี แนวร่วมเกิดมีสายงานที่หลากหลาย		
๖_หลักพรหมวิหารธรรม ๔ ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา สังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน ปิยะ วาจา อตถจริยา สมานัตตา การเว้น จากอคติ ๔ และหลักอริยสัจ ๔ เป็นต้น	๖. หลักพรหมวิหารธรรม ๔ อย่างก็นำมาใช้ในคนทุกกลุ่ม เหมือนกันเพื่อการรณรงค์ป้องกัน โรคเอดส์และเพื่อการช่วยเหลือ ผู้ป่วยโรคเอดส์ คือ พรหมวิหารธรรม ๔ ธรรมอันเป็น เครื่องมือของนักบริหาร เมตตา ความรักปรารถนาให้ ผู้อื่นมีความสุขกายมีความสุขใจ แนวทาง คือ การมีจิตเมตตา การแสดงออกทางวาจาและการ กระทำทุกอย่างประกอบด้วยเมตตา หวังความเจริญต่อกัน การ ดำเนินงานตามหลักพุทธวิธีหลัก มนุษยธรรม กรุณา ความสงสารช่วยให้ ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์กายทุกข์ใจ แนวทาง ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้การช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วย ปัจจัย ๔ การฟื้นฟูสภาพจิต ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ให้สวัสดิการบทบาทและการมีส่วน ร่วมในการแสดงบทบาททางสังคม มุทิตา ความพลอยยินดี แนวทาง คือ แสดงความยินดี สร้างขวัญกำลังใจให้เกิดมีต่อไป ให้ บทบาท หน้าที่ ฯลฯ รูปแบบและวิธีการ คือ ดำรงคนในหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา เช่น อคติ ๔, หลักสารณียธรรม ๖, หลักอาปทานิยธรรม ๘ เป็นต้น อุเบกขา การวางเฉย		

	แนวทาง คือ คู่มือ เวลา บุคคล การมองดูด้วยเหตุผลเพื่อการแก้ไขปัญหาไม่ใช่แบบนั่งเฉย รูปแบบและวิธีการ คือ พิจารณาสภาพปัญหาตามหลักอริยสัจ ๔ อาศัยหลักกาลามสูตร และหลักสร้างปัญญาเพื่อแก้ปัญหา คือ ปรโตโฆสะ ฟังเสียงรอบข้างระโยนิโสมนสิการ จากการสรุปจากเหตุปัจจัย ผลสัมฤทธิ์โดยรวม คือ ทำให้แก้ไขปัญหาลงมือช่วยเหลือคนทุกกลุ่มได้ คนทุกกลุ่มเกิดความตระหนักรู้ในหน้าที่การทำงานที่ตนทำมีความเสียสละและสร้างความสมัครสมามสามัคคีในหมู่คณะ หลักพรหมวิหารธรรม ๔ ถือว่าได้นำมาใช้ได้ทุกด้านถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังเช่นพระอาจารย์เคยให้แนวทางในการการทำงานในด้านนี้ไว้ คือ “ร่วมพลังหยุดเอดส์ด้วยเมตตา”		
๑. สิ่งสำคัญทำให้โครงการธรรมรักษานิเวศน์และโครงการต่อเนื่องโครงการอื่นเป็นที่รู้จักของสาธารณะชนทั้งภายในและภายนอกประเทศได้คือ (๑) การดำเนินโครงการตามวิถีพุทธธรรมนำหลักพระพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ (๒) การเลือกทำโครงการสอดคล้องกับกระแสสังคมและสังคมต้องการให้ช่วยเหลือแนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนเห็นด้วยจากบุคคลชั้นนำของโลกโดยมีพระสงฆ์เป็นแกนนำสำคัญในการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และญาติไข้หวัดเป็นสถานสงเคราะห์บำบัดรักษา (๓) การวางแผนดี บริหารจัดการดี การประชาสัมพันธ์	๑. พระอาจารย์มีวิธีการเผยแพร่พระพุทธธรรมทำให้คนทั่วไปรู้จักโครงการฯ และทำให้เกิดมีแนวร่วมมากขึ้นได้ เนื่องจากท่านเป็นพระนักเสียสละทำมากกว่าพูด ท่านประกอบด้วยพรหมวิหารธรรม ๔ ปราศจากอคติต่อบุคคลทุกกลุ่ม การดำเนินงานของท่านทุกโครงการที่ท่านใช้หลักพุทธวิธี หลักเมตตาธรรมและหลักมนุษยธรรม ท่านเป็นแบบอย่างของทุกสิ่งทุกอย่าง		

ระบอดี ฯลฯ (๔) อุบัติการณ์อันมั่นคงเพื่อ ช่วยเหลือสังคมความทุกข์เสียสละ ทำงานไม่เห็นแก่ลาภยศสรรเสริญ อาศัยการแสวงหาที่ถูกต้อง (๕) การเข้ามามีส่วนร่วม ของทุกคนในสังคมในการ สนับสนุนช่วยเหลือ เป็นต้น			
---	--	--	--

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อช่วยเหลือและป้องกันโรคเอดส์ศึกษาเฉพาะกรณีพระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ดิกขปัญโญ) วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอก อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี สรุปได้ดังนี้คือ

โรคเอดส์นับว่าเป็นมหันตภัยร้ายแรงที่คุกคามมนุษยชาติในการเกิดโรคนี้สืบเนื่องจากมนุษยเรารู้ความเข้าใจในการป้องกันรักษาตนเองให้ห่างไกลและการที่มนุษยเรให้ความสำคัญในการนำหลักพระพุทธธรรมไปเป็นบรรทัดฐานเพื่อดำเนินชีวิตนั้นก็คือเบญจศีลและเบญจธรรม

เบญจศีล

- (๑) ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องจเว้นจากการเบียดเบียนทำร้ายกัน
- (๒) อทินนาทานา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องจเว้นจากการละเมิดกรรมสิทธิ์ผู้อื่น หรือถือเอาสิ่งของเจ้าของเขาไม่ได้ให้
- (๓) กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องจเว้นจากการประพฤติดิในกาม
- (๔) มุสาวาทา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องจเว้นจากการพูดโกหก พูดเท็จ ฯลฯ
- (๕) สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องจเว้นจากการเสพย์เสพติดให้โทษทุกชนิดอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทขาดสติ

เบญจธรรม ๕ พระพุทธธรรมอันนำมาเกื้อกูลความสุขพระพุทธรธรรมหมวดนี้ใช้ควบคู่กับหลักเบญจศีล

- (๑) เมตตาและกรุณา ความรักใคร่ปรารถนาความสุขความเจริญแก่กันและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้พ้นจากความทุกข์
- (๒) สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพในทางสุจริต
- (๓) กามสังวร การระวังสำรวมสังวรในกามคุณห้ารู้จักระวังยับยั้งตนเอง
- (๔) สัจจะ ความซื่อสัตย์ต่อคู่ครอง ต่อตนเองไม่ประพฤตินอกใจ
- (๕) สติสัมปชัญญะ การระลึกได้และรู้ตัวเสมอไม่ประมาทมัวเมา

สาเหตุจากการติดเชื้อเอดส์อันเป็นบทสรุปส่วนมากมนุษย์เรามีความประมาทในวัยเสพย์ยาเสพติดขาดความระมัดระวัง (ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน) การประพฤติดังทางเพศขาดการระมัดระวังในการป้องกันตน และการประพฤติดังนอกใจภรรยาหรือสามี

โรคเอดส์ถือว่ายังไม่มีวิธีการรักษาให้หายขาดได้ผู้ที่ติดเชื้อนี้จึงได้แต่นอนรอความตายบางรายถูกญาติเพื่อนคนรู้จักทอดทิ้งหาที่พึ่งไม่ได้สิ่งนี้ถือเป็นเหตุผลสำคัญเป็นแรงบันดาลใจให้พระครูอาทรประชานาถ (อลงกต ติกขปัญโญ) ได้จัดทำโครงการธรรมรักษานิเวศน์เพื่อการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์และช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์โดยตรงรวมถึงครอบครัวผู้ป่วยโรคเอดส์และได้จัดดำเนินโครงการอื่นอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานวิถีพุทธภายในวัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี นับเป็นโครงการที่ประสบผลสำเร็จอย่างมากทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานให้การช่วยเหลือของท่านดำเนินตามหลักพรหมวิหารธรรม ๔

หลักพระพุทธธรรมสำคัญที่พระครูอาทรประชานาถนำมาใช้กับกลุ่มผู้บริหารกลุ่มผู้ป่วยโรคเอดส์กลุ่มเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่สำคัญใช้เป็นแกนกลางในการให้การช่วยเหลือและใช้สำหรับเป็นหลักบริหารพระพุทธธรรมอันเป็นเครื่องอยู่อย่างประเสริฐหลักการนำไปสู่การประพฤติดังที่ประเสริฐ พระพุทธธรรมมีไว้กำกับหลักกรรมหมวดอื่น เพื่อการให้การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์และสัตว์อื่นๆ นั่นคือ หลักพรหมวิหารธรรม ๔ หรืออัมมัญญา ๔ อันได้แก่

๑. เมตตา ความรักปรารถนาดีอยากให้คนอื่นสัตว์อื่นมีความสุขกายสุขใจมีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์และสัตว์อื่นทั่วหน้าเป็นไปเพื่อเกื้อกูลเอื้ออาทรช่วยเหลือปรารถนาดีทำสิ่งอันมีประโยชน์หวังความเจริญช่วยเหลือสงเคราะห์อนุเคราะห์ให้เขาพ้นจากความทุกข์กำจัดความเห็นแก่ตัวการเบียดเบียนซึ่งดีซึ่งเด่นกัน

๒. กรุณา ความสงสารช่วยเหลือให้ผู้อื่นสัตว์อื่นพ้นจากความทุกข์มีจิตโศกสลดสร้างมนุษยสัมพันธ์ไมตรีจิตทำประโยชน์เพื่อปลดปล่อยบำบัดความทุกข์บำรุงความสุขของมนุษย์และสัตว์อื่นลักษณะเป็นไปเพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือปลดปล่อยความทุกข์ความเดือดร้อนและบำรุงความสุขแก่ผู้อื่นด้วยไมตรีจิตอันดีงามไม่นิ่งดูเฉย ช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์ด้วยปัจจัย ๔ และการช่วยเหลือเยียวาด้านสภาพจิตใจให้เข้มขึ้น มีความหวังดีจัดอภิวินาสลดความทุกข์ยากลำบากกายลำบากใจของสัตว์ทั้งหลาย

๓. มุทิตา ความยินดีเมื่อได้ช่วยมนุษย์และสัตว์อื่นให้เข้าถึงความสุขมีจิตผ่องใสบันเทิงใจก่อกปรด้วยอาการชื่นบานใจอยู่เสมอเมื่อเห็นความผาสุกความเจริญออกงามการเข้าถึงความสุขของผู้อื่นและส่งเสริมให้เขามีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้

อย่างมีความสุขเหมือนคนทั่วไปสร้างความสามัคคีจัดความริยาสร้างสายใยสัมพันธ์ในสังคม

๔. อุเบกขา ความวางใจเป็นกลางอันจะทำให้ดำรงอยู่ในสภาวะนำไปสู่การเข้าถึงเหตุปัจจัยมีใจเที่ยงตรงปราศจากอคติกิเลสเครื่องร้อยรัดนำไปสู่การพัฒนาคุณธรรมขั้นสูง วางใจเป็นกลางปราศจากอคติพิจารณาเหตุปัจจัยเพื่อเข้าสู่ปัญญาโดยอุบายอันชอบประกอบด้วยธรรมดำรงตนในภาวะผู้นำเปี่ยมด้วยความเป็นกลาง มุ่งประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความเสมอภาคกัน

การเจริญด้วยพรหมวิหารธรรม ๔ เมตตา เจริญต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายควรสงบใจจากสิ่งที่เป็นที่ตึงแห่งความขัดเคืองไม่ชอบใจ ระงับใจไม่ให้เกิดความเสน่หาจนเป็นมูลเหตุให้เกิดความลุ่มหลง กรุณา การช่วยเหลือปรารถนาดีคอยเอื้ออาทรต่อกันสิ่งที่เป็นกำลังสำคัญคือเมตตาในการเจริญด้วยกรุณาพึงระงับจิตใจไม่ให้เป็นไปตามโทมนัส อันได้แก่ความโศกเศร้าเสียใจอันเป็นเครื่องปิดกั้น มุทิตา การมีจิตแช่มชื่นยินดีเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น หวังความเจริญผาสุกแก่ผู้อื่นมีใจเป็นกลางสิ่งที่ควรระมัดระวังคือโสมนัส ติใจจนเกิดความประมาท อรติ ความไม่ยินดีไม่ไยดีตลอดถึงความริษยา อุเบกขา ควรสงบใจไม่ให้เป็นไปตามกระแสแห่งโลกธรรมธรรมอันเป็นข้าศึกสำคัญๆ อีกอย่างคือ อัญญาอุเบกขา การวางเฉยไม่รู้เรื่องปราศจากปัญญาพิจารณาส่วนนี้ต้องอาศัยหลักแห่งอริยสัจ ๔ เข้ามาเป็นแกนหลักในการเสริมสร้างเพื่อให้เกิดปัญญาเข้าถึงหลักการและเหตุผล

ดังนั้นหลักการดำเนินงานของพระครูอาทรประชานาถ ต้องอาศัยหลักพระพุทธธรรมหลายข้อ เช่น ขันติความอดทน หลักอริยสัจ ๔ ต้องใช้เป็นกำลังเสริมพรหมวิหารธรรม ๔ เป็นต้น อันเป็นปัจจัยให้เกิดกลไกหลักในการทำงานแบบมีส่วนร่วมจากกลุ่มผู้บริหารเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครผู้ป่วยโรคเอดส์ และประชาชนคนไทยจากหลากหลายสาขางาน หลายอาชีพ หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่สำคัญมีรูปแบบและวิธีการการมีส่วนร่วมภายในโครงการธรรมรักษานิเวศน์สามารถสรุปขั้นตอนของยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา ๗ ขั้นตอน คือ

- (๑) การสำรวจขั้นตอน
- (๒) การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
- (๓) การแสวงหาแนวทางแก้ไข
- (๔) การกำหนดทางแก้ไขปัญหา
- (๕) การปฏิบัติตามโครงการ
- (๖) การประเมินผลโครงการ
- (๗) การพิจารณาบทวนโครงการเพื่อดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์ด้วยวิธีการ
 - (๗.๑) การร่วมประชุม
 - (๗.๒) การออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

- (๗.๓) การตีปัญหาให้กระจ่าง
- (๗.๔) การออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
- (๗.๕) การออกเสียงเลือกตั้ง
- (๗.๖) การบริจาคเงิน
- (๗.๗) การบริจาควัตถุ
- (๗.๘) การช่วยเหลือด้านแรงงาน
- (๗.๙) การใช้โครงการที่เป็นประโยชน์ให้ถูกต้อง
- (๗.๑๐) การช่วยเหลือในการรักษาโครงการ
- (๗.๑๑) ทำงานกับตัวนำในการเปลี่ยนแปลง

๕.๑.๑ การนำหลักพรหมวิหารไปใช้ในด้านต่างๆ

กลยุทธ์หรือวิธีการทำงานด้านสงเคราะห์ของพระครูอาทรประชานาถ(อลงกต ดิกขปัญโญ) ภายใต้การดำเนินงานด้วยหลักพรหมวิหารธรรม๔เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพขอบคลุมประเด็นหลัก คือ

- (๑) ด้านการปกครองคณะสงฆ์
- (๒) ด้านการศาสนศึกษา
- (๓) ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม
- (๔) ด้านการสาธารณสงเคราะห์
- (๕) ด้านการศึกษาสงเคราะห์

๕.๑.๒ โครงการธรรมรักษันิเวศน์สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์หลัก

โครงการธรรมรักษันิเวศน์ได้ดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์ให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ได้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้คือ

- (๑) สร้างจิตสำนึกแก่คนในสังคมโดยรวมให้มีความเมตตา และมนุษยธรรมต่อ ผู้ติดเชื้อผู้ป่วยโรคเอดส์ เด็กทารกผู้ติดเชื้อเอดส์ เด็กกำพร้าที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาโรคเอดส์ คนชราที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาโรคเอดส์ ได้รับการดูแลช่วยเหลือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแบบวิถีทางพุทธ
- (๒) เป็นต้นแบบของโครงการในการแก้ไขปัญหโรคเอดส์ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ได้เป็นอย่างดี

(๓) ช่วยส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์และศาสนา ในการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางสังคม โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ด้วยการนำหลักธรรมทางศาสนาเป็นปรัชญาพื้นฐานในการปฏิบัติเป็นต้น

ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ในเรื่องการให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ที่เข้ามาพักรักษาภายในโครงการ ทำให้ผู้ป่วยมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีขึ้นส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตในสังคม ได้เป็นกำลังแนวร่วมสำคัญในการช่วยเหลือผู้ป่วยรายอื่นที่อ่อนแอกว่าได้ช่วยเหลืองานในโครงการด้านอื่นๆ ส่วนผู้กลุ่มผู้ป่วยนอกโครงการ และกลุ่มมวลชนนอกโครงการต่างได้รับข่าวสารอันเป็นประโยชน์จากหลายช่องทาง ตัวสื่อขับเคลื่อนสำคัญก่อให้เกิดเครือข่ายแนวร่วมช่วยเหลืองานโครงการได้เป็นอย่างดีนั้นคือ การนำหลักการทางพุทธมาใช้เป็นตัวแปรๆ สำคัญในที่นี้คือ พรหมวิหารธรรม ๔ นั้นเอง

๕.๒ อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการใช้หลักพระพุทธธรรมเพื่อการช่วยเหลือและป้องกันโรคเอดส์ : ศึกษาเฉพาะกรณีพระครูอาทรประชานาถ(อลงกต ดิกขปญฺโญ)วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอก อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการศึกษา ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักพุทธธรรมหมวดพรหมวิหารธรรม ๔ ที่พระครูอาทรประชานาถนำไปใช้ในการสื่อสารเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์

๒. เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์และ

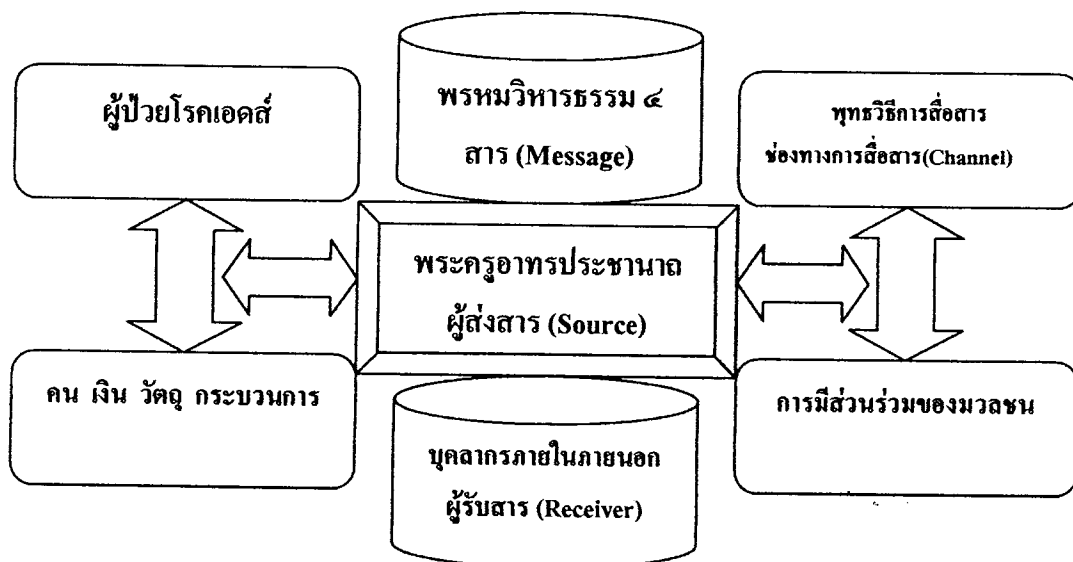
๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

จากการศึกษาจากตัวพระครูอาทรประชานาถซึ่งเป็นผู้ส่งสารและใช้สารไปยังกลุ่มบุคคลต่างๆ ภายในและภายนอกโครงการเพื่อให้ตระหนักถึงมหันตภัยของโรคเอดส์เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีกับกลุ่มผู้ป่วยเพื่อขยายช่องทางการสื่อสารต่อเป็นทอดๆ อันเป็นยุทธวิธีสำคัญในการสร้างแนวร่วมจากสาขางานปลื้มข่อยไปหามวลชนหม่อมมาก

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อ ๑ พบว่า พระครูอาทรประชานาถได้ใช้หลักพระพุทธธรรมหมวดพรหมวิหารธรรม ๔ เป็นตัวสารในการสื่อถึงมวลชนผู้รับสารเพื่อให้มวลชนเกิดความรู้เข้าใจเกิดศรัทธาพร้อมเข้ามาเป็นแนวร่วมในการช่วยเหลือผู้ป่วยวิธีการสื่อของพระครูอาทรประชานาถใช้การสื่อทางตรงคือใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก เห็นได้จากการแสดงออกถึงการมีเมตตากรุณาช่วยเหลือผู้ป่วยทุกวิถีทางส่วนสื่อประเภทอื่นใช้เพื่อการรณรงค์เพื่อให้ทั่วถึงกลุ่มบุคคล เช่น

สื่อโทรทัศน์ได้นำเสนอสภาพความเป็นจริงของผู้ป่วยโรคเอดส์ถ่ายทอดให้เห็นความเป็นจริงให้แง่คิดเป็นอุทาหรณ์การสื่อสารของทางได้ใช้หลักทฤษฎีการสื่อของพระพุทธเจ้าประยุกต์เข้ากับหลักการสื่อสารของวิชาการด้านการสื่อสาร ดังตัวอย่างภาพ

ภาพที่ ๕.๑ แสดงการสื่อสารเพื่อสร้างแนวร่วมช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ของพระครูอาทรประชาณาดโดยรวม

จากภาพประกอบ พบว่า พระครูอาทรประชาณาดนำหลักพระพุทธธรรมหมวดพหุมวิหารธรรม ๔ เป็นสาร อาศัยการปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยและการแสดงออกซึ่งเมตตากรุณาจนมวลชนผู้รับทราบเรื่องการจัดทำโครงการธรรมรักษานิเวศน์เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์มีความศรัทธาเข้ามาเป็นแนวร่วมในการทำงาน และบริจาคทรัพย์เงินทองที่ดินของหรือมาช่วยงานโดยตรงทำให้ผู้ป่วยได้รับประโยชน์โดยตรง หลักการสื่อสารนี้ได้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารของพระพุทธเจ้าในทุกด้านกล่าวโดยรวมคือ แจ่มแจ้ง ชูใจ หาญกล้า ร่าเริง หรือชี้ชัด เชิญชวน ตีตก เบิกบาน

มีความตรงกับทฤษฎีของ เดวิด เค. เบอร์โล (David v. Berle) คือประกอบด้วยองค์ประกอบการสื่อสารอันได้แก่

ผู้ส่งสาร มีทักษะในการส่งสาร ทักษะคติ ความรู้ ระบบสังคม วัฒนธรรมที่ดี
สาร มีองค์ประกอบหรือโครงสร้าง
ช่องทางการสื่อสาร มีการเห็น การได้ยิน การสัมผัส การได้กลิ่น การลิ้มรส
ผู้รับสาร มีทักษะในการรับ ทักษะคติ ความรู้ ระบบสังคม วัฒนธรรมที่ดี

จากผลการศึกษาข้อ ๒ พบว่าพระครูอาทรประชาณาดใช้หลักการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมคือการรณรงค์ให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง โรคเอดส์ด้วยการสร้างมวลชนสัมพันธ์แบบ

เชิงรุกคือทำให้มวลชนได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของงานและพยายามขยายเครือข่ายการร่วมมือร่วมใจ เช่นการจัดตั้งโครงการต่อเนื่องไปยังกลุ่มนิสิตนักศึกษากลุ่มชนชนในจังหวัดลพบุรี สังคมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติกลับมาเป็นผู้ช่วยส่งสารตามช่องทางต่างๆ เพื่อชักชวน โน้มน้าวใจให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือโครงการและโครงการช่วยเหลือผู้ป่วยได้สัมฤทธิ์ผลอย่างมากการดำเนินงานนี้มีรูปแบบวิธีการขั้นตอนสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของหลายท่านเช่นของท่านศาสตราจารย์โจเซ อักบายานิ จูเนียร์ (Prof. Jose A. Agdyani Jr.) ได้จัดลำดับการมีส่วนร่วมคือ การร่วมประชุม การออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การตีปัญหาให้กระจ่าง การออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา การออกเสียงเลือกตั้ง การช่วยบริจาคเงิน บริจาควัสดุสิ่งของ การช่วยเหลือด้านแรงงาน การใช้โครงการที่เป็นประโยชน์ถูกต้อง การช่วยเหลือในการรักษาโครงการและการทำงานกับตัวนำในการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ ๓ พบว่า การดำเนินงานของโครงการมีปัญหาอุปสรรคตั้งแต่ต้นก่อนดำเนินโครงการประชาชนไม่เข้าใจเรื่องโรคเอดส์มีกระแสต่อต้านรุนแรง การขาดทรัพยากรด้านบุคคล เงิน วัสดุสิ่งของและยารักษาโรค จำนวนผู้ป่วยเพื่อมากขึ้นเป็นต้น

ปัจจัยสำคัญทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้คือหลักพรหมวิหารธรรม ๔ อันได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา มีแนวทางรูปแบบและวิธีการนำมาใช้ต่างกับการนำมาใช้ได้ต้องมีผู้ใช้เป็นแบบอย่างกล่าวคือ พระครูอาทรประชานาถได้นำมาสื่อเป็นตัวอย่างกระทั่งสังฆมรพบข้างเริ่มปฏิบัติตาม หลักสำคัญในการดำเนินโครงการธรรมรักษก็คือเรื่องนี้และทำให้โครงการสำเร็จได้มีการขยายตัวเพราะมนุษย์มีความเมตตากรุณาช่วยเหลือกันจนเป็นแนวร่วมที่เรียกว่าสามัคคีคือพลัง

สืบเนื่องมาจากผลการวิจัยที่ค้นพบ คือ ผู้ป่วยโรคเอดส์ที่มารับการรักษาฟื้นฟูสภาพทางด้านร่างกายและจิตใจมีญาติคนรู้จักนำมาฝากไว้ที่โครงการธรรมรักษ์นี้เวสน์ ส่วนมากมักมาเพียงครั้งเดียวแล้วไม่ติดต่อกลับมาอีกเลยผู้ป่วยจึงเหมือนกับถูกนำมาทิ้งไว้เพื่อตัดขาดการติดต่อสัมพันธ์กันขาดการเอาใจใส่จากเครือญาติและเพื่อนสนิทภรรยาการดูแลอย่างหนักจึงตกเป็นภาระสำคัญของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครฯ ต้องนำหลักพระพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้อย่างมาก โดยเฉพาะหมวดพรหมวิหารธรรม ๔ ประกอบกับพุทธธรรมหมวดอื่นๆ เช่นการจะลดจำนวนผู้ติดเชื้อทางโครงการได้นำหลักเบญจศีลเบญจธรรมมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการณรงค์ให้คนในสังคมมีความรับผิดชอบต่อตนเองสังวรสำวรรักษานบนธรรมนิยมวัฒนธรรมไทยที่ดีงานปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ก็จะลดจำนวนลง

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอต่อโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

(๑) โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วประกอบกับจำนวนผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นระบบการบริหารจัดการหรือการควบคุมติดตามประเมินผลอาจไม่ทั่วถึงหรืออาจมีการซับซ้อนระหว่างสายงานควรกำหนดบทบาทหน้าที่การรับผิดชอบงานให้กับเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครให้ชัดเจน

(๒) การเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครได้จากหลายทาง เช่น จากกลุ่มบุคลากรภายในมีผู้ป่วยและที่ไม่ใช่ผู้ป่วยและบุคลากรภายนอกที่อาสาเข้ามาทำงานฉะนั้นให้ความสำคัญต่ออัตรากำลังคนในส่วนนี้โดยการให้บทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมในการทำงานให้มากและการนิเทศงานให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างดีเนื่องเพื่อทดแทนการขาดแคลนหรือจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ

(๓) ควรเปิดโอกาสให้สาธุชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ป่วยโดยตรงไม่มุ่งเน้นไปเฉพาะการรับบริจาค เพื่อเป็นการรณรงค์หรือการให้ความรู้ความเข้าใจอันดีและลดช่องทางการรังเกียจผู้ป่วยเพราะกลุ่มบุคคลเหล่านี้ถือเป็นสื่อประชาสัมพันธ์อันดีในการสื่อถึงสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) การลดภาวะเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครเปลี่ยนงานหรือลาออกสืบเนื่องจากบางท่านมีภาระทางครอบครัวต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอหรือบางท่านคิดว่าภาระงานหนักเกินไปฉะนั้นการจะลดปัญหานี้ได้ทางโครงการธรรมรักษ์ควรให้ความสำคัญในเรื่องค่าตอบแทนและระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรต้องมีความเหมาะสม

(๕) การรณรงค์ลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ถือว่าทางโครงการได้ดำเนินการมาอย่างถูกวิธีทั้งการมีส่วนร่วมในสังคมของชุมชนการแสวงหาหรือใช้ช่องทางสื่อที่ทันสมัยในการนำเสนอสิ่งที่ควรเสริมให้มากในส่วนนี้หรือการรณรงค์ในเรื่องศีลธรรมจริยธรรมขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมไทยอันดีงามหรือสร้างค่านิยมใหม่ไม่ให้สังคมเห็นแก่วัตถุนิยมมากกว่าความดีงามความถูกต้องเพราะศีลธรรมจริยธรรมถือเป็นเกาะอันดีมากกว่าวัคซีนหรือยาต้านไวรัสเอดส์ เช่น ศีลห้าเป็นตัวป้องกันส่วนพรหมวิหารธรรมเป็นตัวช่วยเหลือ

(๖) ควรพัฒนาศักยภาพผู้ป่วยให้มีบทบาทในการเพิ่มรายรับให้มากกว่ารายจ่าย คือการสร้างงานสร้างรายได้เพื่อรองรับผู้ป่วยที่อาการดีขึ้นไม่สามารถไปใช้ชีวิตหรือประกอบอาชีพในสังคมภายนอกได้ เช่นการจัดทำหรือผลิตสินค้าที่หลากหลายออกสู่สังคม และควรศึกษาทิศทางแนวทางในการประกอบการ หรือการสร้างเครือข่ายตลาดสินค้ากับกลุ่มนักธุรกิจที่เข้ามามีส่วนร่วมได้ประสานการช่วยเหลือในด้านธุรกิจการตลาด

(๓) ควรติดตามหรือตรวจสอบการให้อำนาจการตัดสินใจหรือสั่งการในแต่ละสายงาน เพื่อให้การทำงานมีคุณภาพมีความโปร่งใสปราศจากอคติเป็นต้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอต่อภาครัฐ

(๑) รัฐควรมีส่วนร่วมในการให้การช่วยเหลือโครงการมากกว่านี้โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายภายในโครงการ

(๒) การลดปัญหาหรือลดค่าใช้จ่ายในเรื่องเรื่องสิ่งสำคัญการตัดไฟแต่ต้นลมได้นั้นรัฐต้องมุ่งส่งเสริมแรงจูงใจให้สังคมนำหลักเบญจศีลเบญจธรรมมาประพฤติปฏิบัติอย่างจริงจัง สร้างค่านิยมให้สังคมลดกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมให้มาก เช่นการนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปรับใช้

(๓) รัฐควรให้ความสำคัญบทบาทผู้ป่วยสร้างหลักประกันแก่ผู้ป่วยในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้ และสร้างสวัสดิการรายได้แก่ผู้ป่วยและครอบครัว

(๔) รัฐทำการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างต่อเนื่องและโรคที่เกิดขึ้นใหม่เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาหลายอย่างตามมา

(๕) รัฐควรร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศที่เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ภายในประเทศและภายนอกประเทศอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ป่วยและสภาพปัญหา

(๖) รัฐควรยกย่องหรือให้บทบาททางสังคมแก่กลุ่มบุคคลที่ยอมอุทิศตนในการทำงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้มากเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ และการประชาสัมพันธ์ให้สังคมได้รับรู้ อันเป็นการปลูกฝังให้เกิดความตระหนักในการเสียสละเพื่อผู้อื่นและอาจเกิดแนวร่วมอันเพิ่มมากขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

๑. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการต่อเนื่องจากโครงการธรรมรักษันเวศน์ ๑ ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องขยายการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และผู้ด้อยโอกาสทางสังคมที่พระครูอาทรประชานาถได้จัดดำเนินการเช่น โครงการธรรมรักษันเวศน์ ๒ ที่โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๓ ตำบลหนองดินแดง อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี โครงการเมตตาธรรมคำจูนโลกในด้านมุมนอื่น

๒. ควรศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการรณรงค์ป้องกันและการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ของกลุ่มผู้บริหารเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร

๓. ควรศึกษาถึงปัจจัยอันเป็นเหตุผลสำคัญในการสร้างแนวร่วมเพื่อการรณรงค์ให้เกิดเครือข่ายในการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔. ควรศึกษาถึงบทบาทการมีส่วนร่วมการยอมรับจากสังคมหรือคุณค่าชีวิตของผู้ป่วยโรคเอดส์หลังจากเข้ามารับการรักษาภายใน โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์
๕. ควรศึกษาถึงกระบวนการสำคัญในการรณรงค์เพื่อการป้องกันโรคเอดส์ด้วยการนำหลักพุทธธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในวงกว้าง เช่น เบญจศีล เบญจธรรมและ
๖. ควรทำการศึกษาวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในเชิงปริมาณเพื่อสำรวจความคิดเห็นในต่างอื่นๆ เกี่ยวกับลักษณะการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการรณรงค์ช่วยเหลือและผลสัมฤทธิ์จากการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ในด้านต่างๆ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือวารสารและเอกสาร :

กาญจนา แก้วเทศ และคณะ. การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

กิตติมา สุรสนธิ. “เอกสารประกอบการสอนวิชาการสื่อสาร”, กรุงเทพมหานคร : คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗, (อัคราณา).

โครงการธรรมรักษานิเวศน์, “เกี่ยวกับโรคเอดส์”, วารสารธรรมรักษ ปีที่ ๑ – ฉบับปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : ๒๕๓๖ – ๒๕๔๕.

ครุณี ศรีมงคล และคณะ. “รายงานประมวลแนวความคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ และภาวะผู้นำ และงานวิจัยเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ”, บัณฑิตวิทยาลัย (ภาควิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๓๕, (อัคราณา).

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประชาชน พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสื่อตะวัน จำกัด, ๒๕๔๕.

ไพรัตน์ เจริญทรัพย์. “เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการสื่อสาร”, คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘, (อัคราณา).

สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาภ อสภมหาเถระ). คัมภีร์วิสุทธิมรรค (แปล) พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : บริษัทประยูรวงศ์พิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๖.

สุโขทัยธรรมมาธิราช. มนุษย์กับสังคม. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๕.

อรรณ ปิณฑน์โอวาท. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

(๒) วิทยานิพนธ์ :

เกษนี ลิมบุญสืบสาย. “การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของหมอชิวโกโมรภักที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

จรีวัตร คมพักษ์และคณะ. “การรับรู้ความต้องการและการปฏิบัติด้านสุขภาพของผู้ติดเชื้อ เอชไอวี และครอบครัว”. รายงานการวิจัย. ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

แซน อะทะไชย. “สภาพและปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเปิดเผยตัวของ ผู้ติดเชื้อเอดส์ จังหวัดน่าน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น, ๒๕๔๗.

พจนีย์ ทวีโกตา. “แรงจูงใจของอาสาสมัครในการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์ กรณีศึกษา วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี”. วิทยานิพนธ์สังคมสังเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. สังคมคณะสังเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒.

พรณิกา วงศ์มิตร. “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการธรรมรักษันิเวศน์”. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. สาขานิเทศศาสตร์เพื่อการพัฒนา ภาควิชาประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒..

พระสมนึก อนันตวรรังศ์. “สถาบันสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทยในอนาคตตามพระคัมภีร์ของพระพุทธเจ้า”. วิทยานิพนธ์สังคมสังเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. คณะสังคมสังเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

พระมหาบุญเรือน ปภังกร (พิลาพันธ์). “การศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องเมตตาในพุทธปรัชญาเถรวาท”. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาปรัชญามหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย., ๒๕๔๒.

พระอธิการไพศาล กิตติทุโส. “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องการใช้พุทธปรัชญาในการบำรุงรักษาจิตผู้ป่วย”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธปรัชญามหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย., ๒๕๔๕.

มณเฑียร ศุภโรจน์. “การวิเคราะห์การใช้การ์ตูนสื่อความหมายเพื่อการณรงค์โรคเอดส์ (พ.ศ.๒๕๓๕-๒๕๓๙)”. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ

- สื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- ระนอง สรวยเอี่ยม. “จริยศาสตร์ กับปัญหาจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วยวาระสุดท้าย”. วิทยานิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาจริยศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑.
- วินัย สมมิตรและคณะ. “ความสำเร็จในการปฏิบัติการกิจของวัด: ศึกษาเฉพาะกรณีวัดพระบาทน้ำพุ
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี”. รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. ๒๕๔๕.
- วินัส เจิดจรรยาพงศ์. “อิทธิพลของการใช้ความน่ากลัวในการภาพยนตร์โฆษณาต่อต้านโรคเอดส์
ต่อกลุ่มผู้มีความเสี่ยงสูง”. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการโฆษณา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- สวภัทร มาชู. “การศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อทางศาสนาของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ระยะสุดท้าย
ในองค์กรพระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนาในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์สังคม
ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑.
- โสภา สุทธชยานนท์. “การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของทารกที่เกิดจากการคาดคิดเชื้อเอชไอวีและ
มารดาที่ไม่ติดเชื้อเอชไอวี”. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
พยาบาลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

(๓) สัมภาษณ์ :

- พระครูอาทรประชานถ, (พระอาจารย์รองกต ดิคุปญฺโญ), ที่ปรึกษาโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์
เจ้าอาวาสวัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สัมภาษณ์.
๑๘ มกราคม ๒๕๔๘.
- บาทหลวงไมเคิล ปาซาโน (Michael Bassano), เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์
วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สัมภาษณ์. ๘
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘.
- พลเอกไพฑูลย์ กาญจนพิบูลย์, ประธานโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์วัดพระบาทน้ำพุ ตำบล
เขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สัมภาษณ์. ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘.
- น.ส.วัชรินทร์ คำจันทร์ดี, เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครฝ่ายพยาบาลโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์
วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สัมภาษณ์, ๘ กุมภาพันธ์
๒๕๔๘.

ผู้ป่วยโรคเอดส์โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์, วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอก อำเภอเมือง
จังหวัดลพบุรี สัมภาษณ์. ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘.

ผู้ป่วยโรคเอดส์โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์, วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอก อำเภอเมือง
จังหวัดลพบุรี สัมภาษณ์. ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘.

ผู้ป่วยโรคเอดส์โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์, วัดพระบาทน้ำพุ ตำบลเขาสามยอก อำเภอเมือง
จังหวัดลพบุรี สัมภาษณ์. ๒ มีนาคม ๒๕๔๘.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์

แนวโน้มการดูแลทางสังคมและการแพทย์แก่ผู้ป่วยและครอบครัวจะมีมากขึ้น

โรคเอดส์เริ่มแพร่ระบาดในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงแต่จนถึงปัจจุบันการถ่ายทอดเชื้อโรคเอดส์ปรากฏอยู่ในกลุ่มประชาชนทั่วไป โดยมีการติดเชื้อมากขึ้นในกลุ่มวัยรุ่นและสตรีอันเป็นผลมาจากเงื่อนไขทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมและสังคมที่เกื้อหนุนอยู่แม้ว่าการควบคุมป้องกันโรคเอดส์ในระยะเวลาที่ผ่านมาจะสะท้อนผลสำเร็จจากการลดอัตราการติดเชื้อรายใหม่ลงได้ก็ตามแต่ผลกระทบจากการที่ผู้ติดเชื้อเริ่มมีอาการเจ็บป่วยจากโรคฉวยโอกาสต่างๆ เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ อันก่อให้เกิดภาระการดูแลทางสังคมและการแพทย์แก่ผู้ป่วยเหล่านี้ และครอบครัวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตและการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

พฤติกรรมทางเพศในสังคมไทยที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อการแพร่ระบาดของโรคเอดส์มีพื้นฐานมาจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและศักยภาพของชุมชนวิถีชีวิตสิ่งแวดล้อมในเชิงข้อมูลข่าวสารค่านิยมทางสังคมและการเติบโตของสถานเริงรมย์อันเป็นผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจในลักษณะวัตถุนิยมใน ๒-๓ ทศวรรษที่ผ่านมาการปรับเปลี่ยนเงื่อนไขเหล่านี้สามารถทำได้สำเร็จในระดับหนึ่งโดยมีหลักฐานที่ชัดเจนว่าผู้ชายไทยเที่ยวผู้หญิงบริหรน้อยลง

การพัฒนาสถาบันครอบครัวและชุมชนท้องถิ่นเป็นยุทธวิธีหลักทั้งในแง่การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์และในด้านการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยในระดับชุมชนจะต้องดำเนินการผ่านโครงสร้างพื้นฐานของสังคมที่จำเป็นได้แก่ ระบบการศึกษาาระบบสวัสดิการแรงงานและระบบบริการสาธารณสุขแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีตก็คือขาดการติดต่อประสานกันด้านการบริการพื้นฐานสังคมเหล่านี้เข้าไปในระบบการบริหารงานในระดับท้องถิ่นและภูมิภาคให้ผู้บริหารในระบบงานเหล่านี้สามารถเข้าใจกลยุทธ์และสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานของสังคมในพื้นที่จนมีเอกภาพเพียงพอที่จะเสริมสร้างสถาบันครอบครัวและชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งขึ้นได้

ประชากรไทยที่ได้รับเชื้อเอชไอวีในอดีตจะเริ่มเจ็บป่วยมากขึ้นและคาดว่าจะพบในกลุ่มแรงงานมากกว่าในกลุ่มอื่นๆ หากไม่เร่งพัฒนามาตรการป้องกันที่สอดคล้องกับอุปนิสัยการของโรคมีแนวโน้มว่าประเทศต้องประสบปัญหาด้านแรงงานซึ่งอาจส่งผลให้ต้องพึ่งพาแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นมีผลต่อศักยภาพในการพัฒนาประเทศและส่งผลกระทบต่ออัตราการเจริญเติบโตทาง

เศรษฐกิจได้นอกจากนั้นรัฐยังจะต้องให้ง่ายงบประมาณเพื่อการรักษาและดูแลสุขภาพของประชาชนผู้
ติดเชื้อแล้วเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ หากไม่สามารถชลอหรือหยุดการแพร่ของ โรคเอดส์ได้

นอกจากนี้ปัญหากลุ่มน้อยและแรงงานอพยพผิดกฎหมายเข้ามาในประเทศจะยังมี
ปริมาณมากขึ้นในอนาคตคนเหล่านี้ขาดโอกาสที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันตัวเองจาก
โรคเอดส์อันจะทำให้ความซับซ้อนของการแก้ปัญหาในด้านนี้เพิ่มมากขึ้น

แนวโน้มความขัดแย้งทางสังคมอันเนื่องมาจากปัญหาเอดส์จะรุนแรงขึ้น

ความขัดแย้งในสังคมอันเกิดจากทัศนคติต่อต้านผู้ติดเชื้อและครอบครัวยังไม่ลดลงหรือ
หมดไปส่งผลให้ผู้ติดเชื้อส่วนหนึ่งถูกจำกัดให้ไม่สามารถประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงตนเองและ
ครอบครัวถูกกีดกันไม่ให้สิทธิเฉกเช่นคนไทยอื่นๆ ในการแสวงหาที่อยู่อาศัยและดำรงชีพอยู่ในสังคม
อย่างสมานฉันท์ทารกของมารดาที่ติดเชื้อเอดส์บางส่วนถูกทอดทิ้งไว้ให้เป็นภาระของรัฐและสังคมเด็ก
ที่ติดเชื้อเอดส์บางส่วนเมื่อเจริญเติบโตขึ้นจะถูกจำกัดสิทธิในการได้รับการศึกษาตามปกติปัญหาสังคม
เหล่านี้จะมีปริมาณมากขึ้นเป็นทวีคูณในระยะ ๕ ปีข้างหน้านอกจากนั้นในปัจจุบันกระบวนการแก้ไข
ปัญหาทางสังคมดังกล่าวยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะเพียงพอที่จะแก้ไขความขัดแย้งทางสังคม
ที่แหลมคมและซับซ้อนจากโรคเอดส์

* โครงการธรรมรักษ์นิพนธ์ “รักสุขภาพ”, ธรรมรักษ์, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑๒ (มีนาคม-เมษายน ๒๕๔๔),
หน้า ๒๔.

องค์กรศาสนาทั่วโลก กับ บทบาทในการประชุมเอศนานาชาติ

องค์กรศาสนาจากทั่วโลกรวมทั้งพระสงฆ์และแม่ชีไทยจะมีบทบาทสำคัญในการประชุมนานาชาติ เรื่องโรคเอดส์ ครั้งที่ ๑๕ ในกรุงเทพฯ ซึ่งจะเป็นการประชุมระหว่างประเทศของนักวิจัยและผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเชื้อเอชไอวีและ โรคเอดส์ที่ใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยจัดมาอันเป็นการให้ความสำคัญแก่ผู้สอนศาสนา ซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการช่วยลดการแพร่ขยายของโรคและช่วยดูแลรักษาผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเป็นเอดส์

องค์กรศาสนาทั้งของศาสนา คริสต์ อิสลาม ยิว และพุทธ กว่า ๑๐๐ องค์กร ต่างได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมครั้งนี้ ซึ่งจะจัดขึ้นที่ศูนย์การประชุมครั้งนี้ ซึ่งจะจัดขึ้นที่ศูนย์การประชุมอิมแพ็คเมืองทองธานี ในวันที่ ๑๑ - ๑๖ กรกฎาคมนี้ ซึ่งคาดว่าจะมีผู้เข้าร่วมประชุมอย่างเป็นทางการกว่า ๑๕,๐๐๐ คน ผู้สอนศาสนาเหล่านี้จะได้นำเอาประสบการณ์ในการดูแลผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความต้องการทั้งทางกายภาพอารมณ์และจิตวิญญาณและร่วมหารือถึงการขจัดความรังเกียจผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเป็นโรคและการป้องกันการแพร่ขยายของเชื้อเอชไอวีโดยผู้แทนองค์กรศาสนาเหล่านี้จะมีบทบาทในการประชุมเท่าเทียมกับนักวิทยาศาสตร์ผู้นำรัฐบาลองค์กรเอกชนและผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็นผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเป็นเอดส์

สำหรับพระสงฆ์และแม่ชีในศาสนาพุทธนั้นจะมีการประชุมล่วงหน้าในวันที่ ๘-๑๐ กรกฎาคม ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อหารือถึงการสร้างเครือข่ายของพระในศาสนาพุทธเพื่อร่วมกับองค์กรศาสนาอื่นในการรณรงค์ปัญหาโรคเอดส์พระที่เข้าร่วมในการประชุมนี้ส่วนใหญ่จะเป็นพระที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเชื้อเอชไอวีและ โรคเอดส์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้โดยวันที่ 8 กรกฎาคมนั้นพระไทยจะได้หารือถึงการสร้างองค์กรเครือข่ายเพื่อประสานการทำงานด้านนี้ในระดับประเทศและระดับภูมิภาคด้วยการประชุมล่วงหน้านี้จะยังเป็นการหาจุดยืนร่วมกันในการประชุมใหญ่ด้วยผู้เข้าร่วมประชุมหลายพันคนจะได้เข้าร่วมในหมู่บ้านโลก(Global Village)ที่จะจัดขึ้นในการประชุมที่ศูนย์การประชุมอิมแพ็ค โดยที่จะเป็นเวทีที่ผู้คนหลากหลายทั้งผู้ที่ทำงานบริการทางเพศพระสอนศาสนานักบำบัดด้วยการนวด ผู้สอนการนั่งสมาธิ ศิลปินไปจนถึงนักณรงค์เรื่องโรคเอดส์จะได้มาร่วมแบ่งปันความคิดและประสบการณ์ของพวกเขาองค์กรศาสนาเองก็จะมีส่วนสำคัญในเวทีนี้โดยจะมีการใช้งานศิลปะ การเต้นและการเล่นละครสื่อถึงการต่อสู้กับปัญหาโรคเอดส์ในชุมชนระดับรากหญ้า

การประชุมนานาชาติเรื่องโรคเอดส์ ครั้งที่ ๑๕ นี้ ให้ความสำคัญกับบทบาทขององค์กรศาสนาเนื่องจากได้ตระหนักถึงภารกิจมากมายที่องค์กรเหล่านี้ได้ปฏิบัติในการให้การศึกษาแก่ชุมชน

เราก็ได้พยายามที่จะพัฒนาระบบในการให้บริการให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนมาโดยตลอดจนกระทั่งประสบความสำเร็จเป็นหน่วยงานดีเด่นของชาติ เป็นมูลนิธิดีเด่นอันดับ ๑ ของประเทศ ในปัจจุบัน พี่น้องประชาชนคนไทยบางส่วนนั้นก็อาจจะมีข้อสงสัยว่าการที่วัดดำเนินการมาอย่างนี้เป็นระยะเวลายาวนาน มีทั้งรูปธรรม นามธรรมที่ชัดเจนมองดูสิ่งก่อสร้าง หรือว่าระบบของการบริการนั้นจะต้องใช้งบประมาณมากมายในแต่ละวัน ในแต่ละเดือน และในแต่ละปี หลายท่านก็ตั้งข้อสงสัยว่าทางภาครัฐนั้นให้การสนับสนุนอย่างไร อาตมาภาพเองในฐานะที่เป็นผู้ดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นมาจนถึงปัจจุบันนั้นก็ขอเจริญพรให้พี่น้องประชาชนคนไทยได้ทราบว่า ตั้งแต่แรกที่เราได้ตั้งโครงการมานั้น ทางภาครัฐมีส่วนร่วมในการสนับสนุนมาโดยตลอด

หน่วยงานหรือองค์กรหลักที่สนับสนุนเรายังคงที่ได้กล่าวไปแล้ว ก็คือกรมการศาสนาอันก็จะมียงบประมาณจัดสรรมาสนับสนุนกิจกรรมทางวัดทุกปี โดยที่ทางวัดเองไม่ได้ร้องขอ แต่เนื่องจากว่าทางกรมการศาสนานั้นก็ได้นับพบปะได้เห็นหน้าที่ความรับผิดชอบต่องานที่เราได้ดำเนินการก็ได้พิจารณาให้การสนับสนุนงบประมาณมาโดยตลอดโดยที่ไม่ได้คัดทอนงบประมาณเลยอีกด้านหนึ่งก็คือด้านกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นอีกหน่วยงานหลักอีกหน่วยงานหนึ่งที่ได้เห็นภารกิจของวัดพระบาทน้ำพุ ว่าจะต้องดูแลผู้ที่เจ็บป่วยหรือเรียกว่าเป็นคนที่สมควรได้รับการสงเคราะห์ก็สนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีและอีกจุดหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญก็คือทางด้านกระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นเสมือนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพจิตดูแลสุขภาพกายและความเจ็บป่วยของบรรดาพี่น้องประชาชนคนไทยเราที่ต้องติดเชื้อโรคเอดส์โดยตรงนั้น ก็ได้ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องมา แต่ถ้าเรารวมกำลังของรัฐที่มีทั้งหมดเข้าด้วยกันกับงานของวัดพระบาทน้ำพุนั้นก็แตกต่างกันมาก

เนื่องจากว่าวัดพระบาทน้ำพุอยู่ในฐานะที่เปรียบเสมือนกับองค์กรที่เป็นผู้นำองค์กรที่มีชื่อเสียง และ ความเชื่อถือของประชาชน ดังนั้นเมื่อประชาชนเลือกที่จะใช้บริการขององค์กรภาคเอกชนนั้นก็มักจะนึกถึงวัดพระบาทน้ำพุเป็นลำดับต้นๆ เนื่องจากวัดพระบาทน้ำพุนั้นก็เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเราให้บริการทุกเรื่อง ทุกอย่างโดยไม่มีการเก็บค่าใช้จ่ายต่าง ๆ นั้น จะอยู่ในปริมาณที่สูงมากในแต่ละวันหรือว่าในแต่ละเดือนแต่ละปีแต่กับการที่เราได้ดำเนินการกิจการอย่างต่อเนื่องและทุ่มเททำให้พี่น้องประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ได้เห็นภาพของการดำเนินงานของวัดพระบาทน้ำพุเป็นไปในทางที่ดีเป็นไปในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมจึงทำให้ได้รับความเชื่อถือความไว้วางใจและนำมาสู่การสนับสนุนวัดอย่างต่อเนื่อง ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมาหลายท่านจะได้เห็นพัฒนาการของวัดพระบาทน้ำพุเริ่มจากไม่มีสิ่งก่อสร้างใดๆมีผู้ป่วยจำนวนไม่กี่คนมีเจ้าหน้าที่มีอาสาสมัครน้อยมากจนปัจจุบันนี้เราสามารถที่จะพัฒนาระบบของเรา ให้ดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ดูแลผู้รับผลกระทบจากปัญหาโรคเอดส์ รวม ๆ

แล้วผู้ที่ใช้บริการหรือผู้ที่รับผลกระทบจากปัญหาโรคเอดส์ รวม ๆ แล้วผู้ที่ใช้บริการหรือผู้ที่รับการดูแล
สังเคราะห์อยู่ในปัจจุบันนั้นงบประมาณ ๑,๕๐๐ คน ซึ่งก็จะแยกออกเป็นบรรดาผู้ป่วยโรคเอดส์ระยะ
สุดท้าย, ผู้ป่วยระยะที่หนึ่ง, ผู้ป่วยระยะที่สอง, เด็กที่ติดเชื้อโรคเอดส์ เด็กกำพร้ารวมไปถึงคนชรา, คน
อนาถาที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาโรคเอดส์

ซึ่งถ้าหากว่าเรามองโดยภาพรวมพี่น้องประชาชนคนไทยอาจจะเห็นได้ชัดเจนขึ้นว่าภารกิจ
ของวัดพระบาทน้ำพุในแต่ละวันนั้น ก็ค่อนข้างจะยุ่งยากค่อนข้างจะเป็นภาระที่หนักด้านการบริการ
และถ้าหากว่าจะมองระบบการบริการที่ไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย กับการดูแลคนมากกว่า ๑,๕๐๐ คนนั้นก็ม
ีความจำเป็นที่จะต้องให้ทรัพยากรต่าง ๆ มากมายพี่น้องประชาชนคนไทยบางส่วนนั้นได้เข้ามาเห็นสภาพ
ความเป็นจริงได้เห็นข้อเท็จจริงต่างๆก็จะเข้าใจได้โดยไม่ต้องมีคำอธิบายใดๆว่าทำไมวัดพระบาทน้ำพุ
นั้นถึงเป็นที่ที่คนเป็นโรคเอดส์นั้นชอบที่จะมาขึ้น

เมื่อท่านเข้ามาในวัดนั้นจะเห็นสภาพของวัดที่มีสภาพแวดล้อมสวยงามร่มรื่นน่าอยู่ มีการจัด
ภูมิทัศน์ ที่เป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาดความสงบ รวมกระทั่งไปถึงคุณภาพของการบริการต่าง ๆ
นั้นก็เรียกได้ว่าเป็นที่ไว้วางใจของพี่น้องประชาชนโดยทั่ว ๆ ไป ดังนั้นจึงเป็นเรื่องปกติที่ผู้ติดเชื้อหรือ
ผู้ป่วยโรคเอดส์นั้นก็หวังที่จะมาพึ่งวัดพระบาทน้ำพุและก็เป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งที่พี่น้อง
ประชาชนคนไทยควรทำความเข้าใจว่า ทำไมคนที่มาวัดพระบาทน้ำพุบางส่วน ถึงไม่ได้เข้ารับการดูแล
รักษาหรืออยู่ที่วัดพระบาทน้ำพุในแต่ละวันนั้นจะมีจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ที่เข้ามาขอรับการดูแลรักษา
เป็นจำนวนมากกว่าจำนวนเตียงที่เราจะมีเราจะรับคนได้กี่คนนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าวันนี้วัดพระบาทน้ำพุนี้มี
เตียงว่างสำหรับคนไข้กี่เตียง ซึ่งการที่เตียงจะว่างก็เตียงนั้น ก็จะต้องดูว่าในวันที่ผ่านมานั้นผู้ป่วยโรค
เอดส์ได้เสียชีวิตไปจำนวนเท่าไร สมมุติว่าเมื่อวานนี้ผู้ป่วยโรคเอดส์เสียชีวิตไป ๑ ราย วันนี้เราก็จะมี
จิตความสามารถที่จะรับผู้ป่วยได้อย่างน้อยที่สุดก็คือ ๑ คน แต่ถ้าผู้ป่วยเข้ามาในวันนี้ ๑๕ คนนั้นก็
หมายถึงว่าผู้ป่วย ๑ คนนั้นก็ยังมีโอกาสได้เข้ารับการดูแลได้เข้าพัก เพราะว่ามีเตียงที่ว่างจำนวน ๑ เตียง
นั้นก็เพียงพอที่จะรับผู้ป่วยเหล่านั้นได้ แต่แน่นอนเราก็จะเห็นว่าในส่วนที่เหลือนั้นก็จำเป็นที่จะต้องกลับ
บ้านไป

หลายท่านอาจจะเกิดข้อสงสัยว่าเราใช้วิธีการอย่างไรในการคัดเลือกผู้ป่วยเข้ารับการดูแลรักษา
ที่วัดพระบาทน้ำพุ อาตมาอยากจะขอเจริญพรให้พี่น้องประชาชนคนไทยได้เข้าใจโดยชัดเจนว่า ใน
แต่ละวันผู้ป่วยที่เข้ามานั้นก็จะมีผู้ป่วยหลาย ๆ ลักษณะ เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ระยะสุดท้ายที่ เรียกว่าไม่
สามารถช่วยเหลือตัวเองได้แล้ว หรือว่าเป็นผู้ป่วยในระยะที่ ๒ ที่เพิ่งจะปรากฏอาการ หรือมีอาการ
พอสมควรแล้ว แต่ก็ยังสามารถดูแลช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง หรือมีครอบครัวที่สามารถดูแลกันได้เป็นอย่างดี
เป็นต้น เราก็ถือหลักเกณฑ์สำคัญที่ว่าถ้าหากผู้ป่วยนั้นมีอาการหนัก เป็นอยู่ในระยะสุดท้ายอยู่ในสภาพ

ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ครานั้นก็จะเป็นข้อสรุปว่าเราจะรับผู้ป่วยรายนั้นเข้ามาดูแล เนื่องจากว่าเราควรจะให้โอกาสกับคนที่มีความพิการหนักหรือที่เรียกว่า ทุพพลภาพ คนที่ใกล้จะตายนั้นแล้วก่อนคนที่ยังพอดูแลตัวเองได้หรือว่าครอบครัวสามารถดูแลกันได้ คนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก หรือคัดกรองให้เข้าอยู่ในวันนี้ ก็ไม่ได้หมายความว่าเขาจะไม่มีโอกาสเข้ามาอยู่ที่วัดพระบาทน้ำพุ ทุกคนที่มานั้นเราจะให้มาทำทะเบียนเป็นคนไข้วัดพระบาทน้ำพุทั้งหมด สำหรับคนที่อยู่ในระยะที่สอง เราก็จะพยายามให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพของตัวเอง โดยมีเจ้าหน้าที่เฉพาะทางด้านนี้ ให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ ให้ความรู้ต่าง ๆ ทั้งผู้ป่วยและญาติ พร้อมกับคำขอรับรองที่ให้ญาตินั้นช่วยกันดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์อีกสักระยะหนึ่งก่อนกว่าผู้ป่วยนั้นจะเข้าสู่ระยะสุดท้ายก็สามารถนำผู้ป่วยกลับมาวัดพระบาทน้ำพุได้อีกครั้งหนึ่ง เพราะนั่นก็หมายความว่าเขาถึงระยะเวลาที่สมควรแล้วที่จะได้เข้ามาอยู่วัดพระบาทน้ำพุ

เว้นเสียแต่จะมีกรณีเป็นปัญหาพิเศษที่เราจะต้องคิดเป็นพิเศษว่าผู้ป่วยคนนั้นหรือรายนั้นสมควรที่จะให้การดูแลให้การช่วยเหลือเป็นการเร่งด่วนแม้ว่าจะไม่ใช่ผู้ป่วยระยะสุดท้ายก็ตาม ยกกรณีตัวอย่างเช่นผู้ป่วยที่เป็นคู่สามีภรรยาซึ่งมีอาการป่วยในระยะที่ 2 แล้ว อาจจะมีเด็กเล็ก ๆ อีก ๑ คน ซึ่งทั้งสามีภรรยาไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่มีงานทำ ไม่มีแม้กระทั่งเงินที่จะซื้อนมให้ลูกกินปัญหาอย่างนี้เราถือว่าเป็นกรณีปัญหาพิเศษซึ่งเราต้องนำมาคิดนำมาพิจารณาว่าเราควรให้การช่วยเหลือผู้ป่วยหรือสงเคราะห์ผู้ป่วยในลักษณะนี้อย่างไรเราถึงได้มีการขยายโครงการที่จะให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์ระยะที่ ๒ หรือผู้ป่วยที่มีลักษณะเป็นครอบครัวพ่อแม่ลูกที่อาจจะติดเชื้อทั้งครอบครัวหรือป่วยกันทั้งครอบครัวพ่อแม่และลูกนั้นเข้ามาอยู่ในโครงการและรับการดูแลต่อไปซึ่งพ่อแม่ลูกเหล่านี้ในที่สุดแล้วเขาก็ต้องเสียชีวิตบางครั้งสามีอาจเป็นผู้ที่เสียชีวิตก่อนตามด้วยลูกและอาจเป็นภรรยาเป็นคนสุดท้ายแต่บางครั้งก็อาจเป็นสามีเสียชีวิตหรือภรรยาเสียชีวิตแล้วจะเหลือลูก ซึ่งจะได้เห็นภาพของเด็กที่ติดเชื้อมากมายที่วัดพระบาทน้ำพุได้ให้การดูแลให้การอุปการะอยู่โดยที่พ่อแม่ของเขาได้เสียชีวิตไปภาพตรงนี้พี่น้องประชาชนคนไทยได้เห็นอยู่ต่อเนื่องหลาย ๆ ปีที่ผ่านมา จำนวนเด็กเหล่านี้ค่อย ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งนั่นก็หมายความว่าภาระที่เราต้องดูแลผู้ป่วยที่เป็นเด็ก ๆ เหล่านี้ก็จะต้องมากขึ้นในปัจจุบันนี้เรามีการเตรียมความพร้อมที่จะขยายงานด้านการบริการในทุก ๆ ด้านเพิ่มขึ้น

แต่พี่น้องประชาชนคนไทยบางส่วนอาจจะสงสัยว่าอะไรที่เป็นปัญหาเป็นอุปสรรคสำคัญในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์จุดสำคัญน่าจะอยู่ที่เรื่องของบุคลากรทางการแพทย์การพยาบาลหรือบุคลากรที่จะมาให้การดูแลพื้นฐานให้กับชีวิตผู้ป่วยโรคเอดส์เหล่านี้ เราจะเห็นได้ว่าจำเป็นต้องมีผู้ดูแลเช็ดเนื้อเช็ดตัว ทำแผลทายา ป้อนข้าวป้อนน้ำแม้กระทั่งในเรื่องของการขับถ่ายอุจจาระปัสสาวะนั้นเราก็จำเป็นต้องทำความสะอาดร่างกายเขาทุกวันตรงนี้เป็นงานหนักถ้าหากว่าใครที่เคยมีญาติที่ป่วยด้วยโรคเอดส์แล้วเสียชีวิตไปที่บ้านก็จะเข้าใจได้ว่าสิ่งเหล่านี้

เป็นปัญหาที่ค่อนข้างจะยุ่งยากในการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ระยะสุดท้ายจะต้องใช้กำลังคน จะต้องใช้เวลาที่จะอยู่ดูแลปฏิบัติให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์เหล่านี้อยู่ตลอดเวลาเพราะฉะนั้นในเรื่องของการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ จำเป็นที่จะต้องใช้บุคลากร ที่มีความรู้มีความเข้าใจในการที่จะดูแลเขา และเมื่อเรามีผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นจำนวนมาก แน่แน่นอนว่าต้องมีเจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่ให้บริการนั้นในสัดส่วนที่เหมาะสม ในปัจจุบันที่วัดพระบาทน้ำพุมีเจ้าหน้าที่ที่ทำงานของเราอยู่ในระบบนี้มากกว่า ๒๒ คน ซึ่งบางส่วนนั้นก็ให้ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย บางส่วนก็ให้การดูแลผู้ป่วยระยะที่ ๒ บางส่วนนั้นก็ดูแลเด็ก ๆ ที่ติดเชื้อโรคเอดส์บางส่วนก็ดูแลเด็กกำพร้าที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์บางส่วนก็ดูแลเด็กกำพร้าที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ซึ่งจำนวนเจ้าหน้าที่มากกว่า ๒๐๐ คนนี้ก็ถือว่าเป็นจำนวนไม่น้อยที่ทางวัดจะรับผิดชอบในเรื่องของค่าตอบแทน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เราเรียกกว่าเป็นเจ้าหน้าที่ประจำ

นอกจากนั้นทางวัดก็มีอาสาสมัครต่าง ๆ ที่ให้การช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์เหล่านี้อีกจำนวนหนึ่งที่ทางวัดเองก็ไม่ต้องให้ค่าตอบแทน เรียกกันว่ามาทำงานด้วยความสมัครใจ แต่คนที่มาทำงานด้วยความสมัครใจนั้นก็จะมีมาในระยะเวลาจำกัด อาจจะมาทำงานกัน ๑ เดือนบ้าง ๒ เดือน บ้าง ๓ เดือนบ้าง หรืออาสาสมัครบางคนมีความเสียสละสูงทำงานอยู่ได้เป็นปีหรือหลายๆ ปีอย่างเช่นอาสาสมัครหลาย ๆ ท่านที่เราได้รับทราบประวัติของท่านเหล่านั้นไปปัจจุบันนี้ถ้าหากว่าพี่น้องประชาชนคนไทยจะใช้บริการของวัดพระบาทน้ำพุ นั้น อาตมาอยากจะขอเจริญพรว่า ขอให้ท่านได้พยายามหาช่องทางที่จะติดต่อสอบถามเราก็ได้ให้ช่องทางที่จะติดต่อสอบถามเราก็ได้ให้ช่องทางหรือว่าเบอร์โทรศัพท์ผ่านทางทีวีอยู่เสมอถ้าหากว่าพี่น้องประชาชนคนไทยหรือท่านผู้ที่ชมอยู่ทางบ้านต้องการที่จะมาใช้บริการวัดพระบาทน้ำพุ อาตมาภาพให้ข้อเสนอแนะว่าควรจะติดต่อสอบถามทำความเข้าใจมาก่อนเพราะหลายท่านได้นำผู้ป่วยมาโดยไม่ติดต่อสอบถามล่วงหน้าซึ่งตรงนั้นก็จะเกิดเป็นปัญหาค่อนข้างยุ่งยากดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าในแต่ละวันนั้นเรามีเตียงจำกัดถ้าหากว่าท่านโทรศัพท์มาสอบถามเจ้าหน้าที่ฝ่ายให้คำปรึกษาคุณก่อนว่า จะนำผู้ป่วยมาวันนี้จะ ได้หรือไม่ก็จะเป็นการดีกว่าที่จะนำผู้ป่วยมาเลยเพราะแต่ละวันนั้นเตียงที่ว่างลงจะมีจำนวนไม่เท่ากันอย่างไรก็ตามอาตมาภาพให้ความเชื่อมั่นได้ข้ออย่างหนึ่งกับพี่น้องประชาชนคนไทยก็คือการบริการทั้งหมดของวัดพระบาทน้ำพุ นั้นจะไม่มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้นตั้งแต่ผู้ป่วยโรคเอดส์เข้ามาถึงประตูวัดจนกระทั่งเขาต้องเป็นกระดูกเรียกว่าตั้งแต่อยู่วันแรกจนวันตายจัดการเผาศพกระดูกและบำเพ็ญกุศลให้ ทุกขั้นตอนของการบริการนั้นจะไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายใด ๆ

หลายๆ ท่านที่จะเข้ามาวัดพระบาทน้ำพุ นั้นอาจจะกังวลกับข่าวที่ว่าจะมีเงินค่าตอบแทนให้กับทางวัดในการนำผู้ป่วยโรคเอดส์เข้ามาอยู่ที่วัดอาตมาภาพในฐานะที่เป็นผู้ดำเนินการตั้งแต่ต้นเป็น ผู้รับผิดชอบในทุกเรื่องทุกอย่างนั้นก็ขอยืนยันด้วยเจตนารมณ์กับพี่น้องประชาชนคนไทยว่าวัดพระบาท

น้ำพูนนั้นจะยังคงเป็นองค์กรภาคเอกชน ที่ให้บริการทางด้านสังคมโดยไม่มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น เพราะนี่คือสิ่งที่เราอยู่รอดนี่คือสิ่งที่เราอยู่ได้งานที่เราด้วยด้วยเจตนารมณ์ด้วยความบริสุทธิ์ใจ งานที่เราทำอย่างจริงจังจนเป็นที่ยอมรับเชื่อถือและมั่นใจจากพี่น้องประชาชนคนไทยที่ทำให้พี่น้องประชาชนคนไทยตัดสินใจได้ว่าเป็นหน่วยงานหรือเป็นองค์กรที่ควรได้รับการสนับสนุนดังนั้นก็กับ ผลงานที่วัดพระบาทน้ำพุได้ทำขึ้นมาจนเป็นหน่วยงานดีเด่นของชาติก็เป็นสิ่งที่พิสูจน์หรือสะท้อนใน สังคมได้เห็นว่าในสังคมไทยของเรานั้นยังมีหน่วยงานหรือองค์กรที่เสมือนเป็นผู้อุทิศตนหรือเสียสละ ให้กับสังคมช่วยเหลือสังคม รับผิดชอบกับปัญหาสังคมและเป็นที่พึ่งกับพี่น้องคนไทยได้อย่างแท้จริง แต่ทั้งหลายทั้งปวงนี้เพียงอากาศภาพเองโดยลำพังก็ไม่สามารถที่จำดำเนินการ ได้อย่างแน่นอน

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีศรัทธามีความเมตตากรุณาต่อกันกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน บ้านเมืองเรานั้นภาครัฐเองไม่สามารถที่จะรับภาระเหล่านั้นได้ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องปกติเรื่องธรรมดา ดังนั้นจึงยังมีพลังทางสังคมที่เข้มแข็งมากกว่าพลังของรัฐพลังศรัทธาซึ่งเป็นของพี่น้องประชาชนคน ไทยเรานั้นยังเข้มแข็งอยู่สังคมเราจะอยู่รอดได้หรือจะฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดปัญหาขึ้นมาเกิด ภัยสาธารณะขึ้นมาขึ้นมานั้นทุกครั้งทุกหนก็ล้วนแต่แก้ไขปัญหาก็ด้วยศรัทธาของประชาชนนี่เองดังนั้นอา ตมภาพจึงสมควรที่กล่าวคำอนุโมทนาต่อองค์กรภาครัฐกรมการศาสนากรมประชาสงเคราะห์หรือ กระทรวงสาธารณสุขและที่สำคัญที่สุดก็คือควรอนุโมทนาแก่พี่น้องประชาชนคนไทยทุกท่านที่ได้มี ความศรัทธาได้วางใจวัดพระบาทน้ำพุอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 10 กว่าปีที่ผ่านมาจนกระทั่งเราได้ ชมความสำเร็จของวัดพระบาทน้ำพุจนกระทั่งเราได้เป็นหน่วยงานดีเด่นอันดับหนึ่งของประเทศและ เป็นที่ยอมรับของชาวต่างประเทศทั่วโลกในวันนี้^๒

^๒ โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ “สถานการณ์โลกเอดส์”, ธรรมรักษ์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒๓ (มีนาคม-เมษายน ๒๕๔๘), หน้า ๑๔.

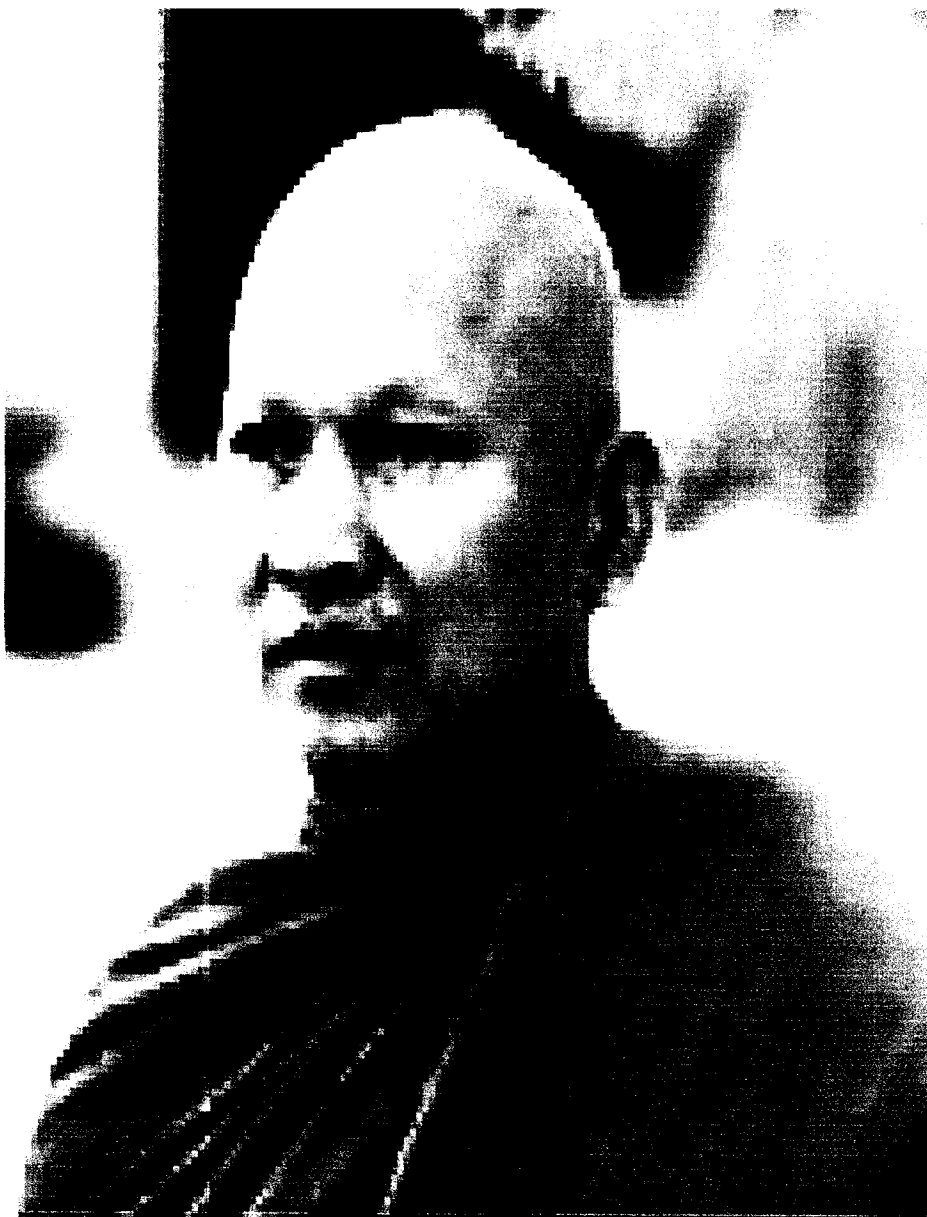

ภาคผนวก ข
ภาพพระครูอาทรประชาณาทกับกิจกรรม
ในโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

...ก็โลกนี้มีโรคเอดส์เดิมเป็นโรคที่สังคมรังเกียจ
ก็อยากให้มีคนต่อสู้เรื่องโรคเอดส์... เพราะโรคเอดส์
ก็เป็นโรคที่คนกลัวเหมือนกัน เพื่อให้โรคเอดส์เป็นโรค
ที่ไม่น่ากลัวเหมือนโรคเรื้อน.... หากทำได้เหมือนช่วย
ผู้ป่วยโรคเรื้อน ถือว่าเป็นการดีมาก ฝากไว้เป็นการบ้าน
ข้อคิด และขอให้ทุกคนเข้มแข็ง ฝ่าฟันอุปสรรคต่อไป...

(พระราชดำรัส, มติชน 4 มิถุนายน 2540)

พระครูอาทรประชาณถ หรือพระอุดมประชาทร (อดงกต ติกุขปญฺโญ)

พระครูอาทรประชานาถ (พระอุดมประชาทร อลงกต ติกุขปญฺโญ)

กับการใช้พรหมวิหารธรรม ๔ ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา

เพื่อการช่วยเหลือและป้องกันโรคเอดส์กับทุกท่านที่มาฟังใบบุญ

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การใช้วิถีทางพุทธดำเนินงานทำให้เกิดมีแนวร่วมหลายสายงานเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของ
โครงการธรรมรักษ์นิเวศน์

(ลงลายมือชื่อ-ตน)

ดำรงตำแหน่ง

สถานะเดิม

ชื่อ นาย สงกต นามสกุล พลสม
 วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ อาชีพ ข้าราชการ
 บิดา นาย เจริญวิทย์ มารดา นาง วิไลรัตน์
 ที่พำนัก สันติสุข ที่เลข ๒๕ ซอย ๑๓
 ตำบล น้ำขุ่น อำเภอ น้ำขุ่น
 เกิดวัน ๑๑ เดือน ๑ ปี ๒๕๒๖
 วันที่ ๑ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖
 ตำบล น้ำขุ่น อำเภอ น้ำขุ่น
 จังหวัด กาญจนบุรี

๕

อุปสมบท

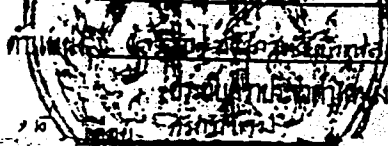
ชื่อ นาย สงกต นามสกุล พลสม
 พระอุปัชฌาย์ นาย พงษ์ศักดิ์ วัฒนชัย
 พระกรรมวาจาจารย์ นาย สมพงษ์ วัฒนชัย
 พระอนุสาวนาจารย์ นาย ชื่นใจ วัฒนชัย
 อุปสมบทเมื่ออายุ ๒๓ ปี เมื่อวันที่ ๑
 เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๗.๓๐ น.
 วัด น้ำขุ่น
 ตำบล น้ำขุ่น อำเภอ น้ำขุ่น
 จังหวัด กาญจนบุรี
 ให้ ณ วันที่ ๑๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖
 (ลงลายมือชื่อ) พระครูบวรญาณประทีป
 พระอุปัชฌาย์

๖

ย้ายสังกัด

ไปอยู่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ตำบล เขาสวนกวาง
 อำเภอ เมือง
 จังหวัด ลพบุรี
 เหตุที่ย้าย สนองนโยบายของรัฐบาลทหารและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ย้ายวันที่ ๑๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖
 (ลงลายมือชื่อ) นาย อรรถวิทย์ วัฒนชัย

(ลงลายมือชื่อ)

วันที่

เดือน

ปี

๒๕๖๖

สมาคมสันนิบาตมูลนิธิแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์
โดยการสนับสนุนของกระทรวงมหาดไทย
ได้ออกหนังสือสำคัญฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

มูลนิธิธรรมรักษ์

เป็นองค์กรสมาชิก
ของสมาคมสันนิบาตมูลนิธิแห่งประเทศไทย
ประเภทตลอดชีพ

เลขทะเบียนสมาชิก 879
ตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2538

ขอให้มีความเจริญก้าวหน้าสืบไป

(นายเจนก สิตธิประสาธน์)
นายกสมาคม

(นายรัชช ธรรมรักษ์)
เลขาธิการ

หนังสืออนุญาตให้สร้างวัด

อาศัยความตามข้อ ๓. แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗)
ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ กรมการศาสนา
ด้วยความเห็นชอบของกระทรวงศึกษาธิการ และ มหาเถรสมาคม
อนุญาตให้ นางเล็ก นรทพากร

อยู่บ้านเลขที่ ๒๐/๓ หมู่ที่ - ตำบล วัดสามพระยา
อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัด กรุงเทพมหานคร
สร้างวัดขึ้นที่บ้าน เจริญพาฬพ หมู่ที่ - ตำบล เขาสามมณฑล
อำเภอ เมืองลพบุรี จังหวัด ลพบุรี
ภายในกำหนดตั้งแต่วันที่ ๑๐ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒
ถึงวันที่ ๗ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๗

วันที่ ๕ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

เจ้าเนาว์ทอง

(นายเจริญ รอดธรรม)

เจ้าหน้าที่ยินทราบงานทั่วไป ๕

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ตงวัดในพระพุทธศาสนา

ตามที่ พากเกล้า บรมมาตย์ได้รับอนุญาตให้สร้างวัด ณ หมู่บ้านที่ ๓
ตำบลนาสามัคคี อำเภอสว่างฯ จังหวัด ลพบุรี นั้น บัดนี้
ผู้รับอนุญาตได้สร้างเสนาสนะขึ้นสมควรเป็นที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์ได้แล้ว
อาศัยความตามข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗)
ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และด้วยความเห็นชอบ
ของมหาเถรสมาคม กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศตั้งเป็นวัดขึ้นในพระพุทธศาสนา
มีนามว่า "วัดพระบาทน้ำพุ" ตั้งแต่บัดนี้เป็นตมไป
ขอให้วัด พระบาทน้ำพุ สถิตสถาพรตลอดกาลนาน.
ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

ตราตั้งเจ้าอาวาส

ที่ ๑๐ / ๒๕๓๖

วันที่ ๑๕ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๖

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๓ แห่งกฎหมายสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๒๑) ภายหลัง
การแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

จึงแต่งตั้งให้ พระอสงสก ติคุณปญโญ

อายุ ๓๐ พรรษา ๘ วิทยฐานะ นักธรรมโท วัด พระบาทนันทา

ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส พระบาทนันทา

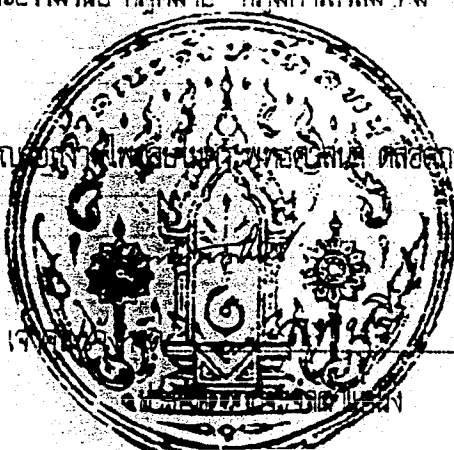
ตำบล เกตุคามเชือก อำเภอ เมือง

จังหวัด สทนต์

มีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติ
คณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ภายใต้ดังกล่าวข้างต้น จงอยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสที่ได้รับแต่งตั้งแล้ว
นั้น ซึ่งปฏิบัติการโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง อนุมัติ ประกาศ
ของมหาเถรสมาคม

ขอจงถึงความเจริญรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนา ตลอดกาลนาน เทอญ

อนุภาคจัดตั้ง สมาคมหรือองค์การ

ตาม ที่ นายสุริยะ องค์คงคา:ภพ

ได้ขออนุภาคจัดตั้ง มูลนิธิธรรมรักษ์

โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ

๑. การส่งเสริมความรู้ และผู้คิด ใช้โรคเอดส์ที่รับการดูแลรักษาในโครงการธรรมรักษ์
มีแผนแม่บทผู้ป่วยระยะสุดท้ายโดยวิถีทางพุทธาภิเษกประเทศไทย
๒. ให้สมทบโครงการสร้างที่นถรำน และการดำเนินงานของโครงการธรรมรักษ์ที่แผนแม่บทผู้ป่วย
ระยะสุดท้าย โดยวิถีทางพุทธาภิเษกประเทศไทย
๓. ส่งเสริมการดำเนินงานและป้องกันโรคเอดส์ของหน่วยงานและองค์กรเอกชนต่างๆ
๔. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านโรคเอดส์

ทั้งนี้ ไม่ด้าเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

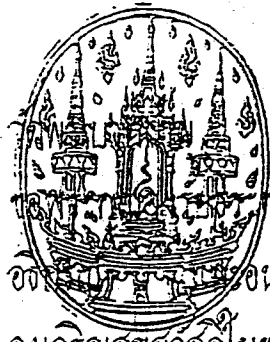
ที่ต้งสำนักงาน ๗ ถนนพระบาทมัทท หมู่ที่ ๑ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าไม่ด้าเนินการส่งเสริมได้
และเมื่อได้จัดตั้งแล้วให้ปฏิบัติตามคำสั่งของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และข้บังคับ
ของสภาวัฒนธรรมแห่งชาติโดยเคร่งครัด

อนุภาค ๗ วันที่ ๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๓๗

รองเลขาธิการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ให้พระอธิการอภัย

จังหวัดลพบุรี

เป็น

พระพุทธรูป

เป็นการ

ขอพระอธิการอภัยพระพุทธรูป

พระพุทธรูปที่พระภิกษุสามเณรใน

พระพุทธรูป

พุทธศักราช

๒๕๓๗

เป็นปีที่

๕

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

๑๑.๑. ๕

นายกรัชมงคล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล	พระมหาทองสอน ฉายา วิสุทฺธสีโล นามสกุล หาญมนตรี
วัน เดือน ปีเกิด	๑๖ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๕
สถานที่เกิด	๒๔ หมู่ ๕ บ้านนาโคก ต.เหนือ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์
บรรพชา	วัดโลกสะอาด ต.หนองลาด อ.วาริชภูมิ จ.สกลนคร
อุปสมบท	วัดกลางวรวิหาร ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ
สังกัด	วัดกลางวรวิหาร ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู (ป.วค.) รุ่นที่ ๕ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๔๓ พุทธศาสตรบัณฑิต (บริหารรัฐกิจ) รุ่นที่ ๔๖ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๔๓ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๓ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี พ.ศ.๒๕๔๕ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ รุ่นที่ ๑๔ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๕๐
ประวัติการทำงาน	: อาจารย์สอนโรงเรียนพุทธศาสนาวินิตยวัดเจ้ามูล กรุงเทพมหานคร : อาจารย์สอนโรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ จ.สมุทรปราการ : อาจารย์สอนโรงเรียนมัธยมสมุทรปราการ จ.สมุทรปราการ : บรรยายธรรมารายการสด “รายการเสวนาธรรมท่านถามเราตอบ” ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : บรรยายธรรมารายการสด “รายการเวทีธรรมสำนึกไทย” ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
สถานที่ทำงาน	ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ จ.สมุทรปราการ : อาจารย์สอนวิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ จ.สมุทรปราการ